

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ναυτική Επιθεώρηση

Τεύχος 609 Τόμος 179ος

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Με προσταγίδα τῆς Μεγαλόχαρῆς τὸ Ἑλληνικὸν ναυτικὸν δὲν ἄργησε νὰ ξεπλύνῃ τὸν ἄνανδρον τορπιλισμὸν τοῦ ἐνδόξου πολεμικοῦ μας Ἑλληνοῦ μέσα στὰ ἅγια νερὰ τῆς Τήνου.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Διατίθενται από το Ναυτικό Μουσείο Κρήτης, την ΥΙΝ,
το ΠΝΜ Θ/Κ «ΑΒΕΡΩΦ», τον ΠΟΝ και στα σημεία πωλήσεως
χαρτών της Υδρογραφικής Υπηρεσίας
(Παπαρρηγοπούλου 2 - Πλατεία Κλαυθμώνος - Αθήνα,
Ακτή Μουτσοπούλου 66 - Πειραιάς)

Ναυτική Επιθεώρηση

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΕΝ/ΔΕΔΗΣ	
Εκδηλώσεις - φωτογραφίες.....	4
Αντώνιος Ζωιδάκης, Αντιναύαρχος (εα) ΠΝ «ΖΗΤΩ Η ΕΛΛΑΣ». Εκατόν επτά χρόνια από την απελευθέρωση της Χίου. Η συμβολή του Ναυτικού.....	20
Αντώνιος Λιώνης, Υποπλοίαρχος ΠΝ Πειραματικός Σχεδιασμός ενός Μη Επανδρωμένου Αεροσκάφους Μάχης (ΜΕΑΜ) Οπλισμένου με Λείζερ Υψηλής Ενέργειας.....	32
Δρ. Γεράσιμος Καραμπελιάς, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου Ισλάμ & Πόλεμος.....	48
Στέφανος Σαμπάνης, Υποπλοίαρχος ΠΝ Αποκρυπτογράφηση του Στρατιωτικού Όρκου.....	56
Ιστορικά Παραλειπόμενα.....	66
Αναμνήσεις από τη ζωή στο ΠΝ.....	76
Ιωάννης Σ. Θεοδωράτος Ειδήσεις από το περισκόπιο.....	94
Δελτίο Ενημέρωσης.....	102

ΕΤΟΣ 97ο - ΤΕΥΧΟΣ 609 ΤΟΜΟΣ 179ος
Σεπτέμβριος-Οκτώβριος-Νοέμβριος 2019

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ:

Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού
Μαρκόνι 20 Βοτανικός - Αθήνα 10447
ΤΗΛ: 210-3484 233 • ΦΑΞ: 210-3484 234
e-mail: yin_naftef@navy.mil.gr

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
ΕΚΔΟΤΗΣ: Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού

Δ/ΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ:

Πλοίαρχος Ι. Διαμαντάκης ΠΝ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ:

Πλοίαρχος Ι. Διαμαντάκης ΠΝ
Πλοίαρχος Α. Νικηφόρος ΠΝ
Πλοίαρχος Α. Μπουκουβάλας ΠΝ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ:

Υποπλοίαρχος (Ο) Α. Παπαδημητρίου ΠΝ
Υποπλοίαρχος (Ο) Π. Γέροντας ΠΝ
Σημαιοφόρος (Ε) Β. Οικονόμου ΠΝ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ:

Σημαιοφόρος (Ε) Ι. Κορακάκης ΠΝ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: ΤΗΛ. 210-3484243

Σημαιοφόρος (Ε) Β. Οικονόμου ΠΝ
Σημαιοφόρος (Ε) Ι. Κορακάκης ΠΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Τηλ. 210-3484136

Ανθυπασπιστής (ΔΙΑΧ) Α. Μανανά

Ετήσια Στρατ. Προσωπικού ε.ε. και ε.α. και
Πολιτικού Προσωπικού (Πολεμικού Ναυτικού).....10€
Ετήσια Ιδιωτών, Νομικών Προσώπων.....12€
Ετήσια Συνδρομή Κύπρου.....30€
Τιμή Τεύχους.....3€

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ: Οι απόψεις που εκφράζονται στη «Ν.Ε.», είναι προσωπικές και δεν δεσμεύουν το Γενικό Επιτελείο Ναυτικού, ούτε και ερμηνεύουν την πολιτική ή τις αποφάσεις του.

ΕΞΩΦΥΛΛΟ - ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟ: Λαϊκή λιθογραφία η οποία αποτυπώνει τον θρίαμβο του Υποβρυχίου «Παναγιολής»

ΕΚΤΥΠΩΣΗ:

PressiousArvanitidis ABEE

*Ο Διευθυντής,
το προσωπικό της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού
και οι συντελεστές του περιοδικού*

Ναυτική Επιθεώρηση

*σας εύχονται
Καλή Χρονιά*

Αγαπητοί συνάδελφοι, φίλοι αναγνώστες,

Κρατάτε στα χέρια σας το τελευταίο τεύχος του περιοδικού «Ναυτική Επιθεώρηση» για το 2019 και όπως κάθε χρόνο, μαζί με αυτό προσφέρεται και το ημερολόγιο του επόμενου έτους. Έχουμε διαπιστώσει και αισθανόμαστε ιδιαίτερα υπερήφανοι, για το ότι το ημερολόγιο του ΠΝ που συνοδεύει το τελευταίο τεύχος του περιοδικού μας κάθε χρόνο, έχει καταστεί ένα εργαλείο στην καθημερινότητα αρκετών συναδέλφων, αλλά και ιδιωτών-συνδρομητών του περιοδικού.

Και σε αυτό το τεύχος έγινε προσπάθεια για να καλυφθεί ένα μεγάλο εύρος θεμάτων της επικαιρότητας αλλά και θεμάτων που ενδιαφέρουν τα στελέχη του Πολεμικού Ναυτικού. Στα ιστορικά μας θέματα, ο Αντιναύαρχος ε.α. Αντώνιος Ζωϊδάκης ΠΝ αναλύει την συμβολή του Πολεμικού Ναυτικού στην απελευθέρωση της Χίου από τους Οθωμανούς στις 11 Νοεμβρίου του 1912. Ήταν από τις δύσκολες επιχειρήσεις του Πολεμικού Ναυτικού και χρειάστηκε και η επέμβαση δυνάμεων του Στρατού Ήφρας, με σκοπό να καταβληθούν οριστικά οι οθωμανικές δυνάμεις.

Ο Υποπλοίαρχος Αντώνιος Λιώνης ΠΝ ασχολείται με τον πειραματικό σχεδιασμό ενός μη επανδρωμένου αεροκρήματος μάχης οπλισμένου με λέιζερ υψηλής ενέργειας. Τα μη επανδρωμένα οχήματα σε ξηρά θάλασσα και αέρα, αποτελούν το παρόν και το μέλλον των πολεμικών αναμετρήσεων, αλλά και των προπαρασκευαστικών επιχειρήσεων πριν την έναρξή τους.

Ο καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου Δρ. Γεράσιμος Καραμπελιάς αναλύει το Ισλάμ και την σχέση του με τον πόλεμο. Τα τρέχοντα γεγονότα στη Σύρια και η έξαρση του προσφυγικού ζητήματος μας αναγκάζει πλέον να δούμε διεξοδικά το πολιτισμικό υπόβαθρο του Ισλάμ, καθώς ένα μεγάλο μέρος των εμπλεκόμενων πλευρών στις σύγχρονες κρίσεις και πολεμικές αναμετρήσεις είναι μουσουλμάνοι. Η σωστή τοποθέτηση των ζητημάτων υπό επιστημονικό πρίσμα, θα βοηθήσει στο να αναζητηθούν από τις δυτικές κοινωνίες, νηφάλιες, ουσιαστικές και βιώσιμες λύσεις.

Ο Υποπλοίαρχος Στέφανος Σαμπάνης ΠΝ αποκρυπτογραφεί τον Στρατιωτικό Όρκο. Το λειτουργήμα του στρατιωτικού, που πολλές φορές στην δημόσια συζήτηση υποβιβάζεται στο επίπεδο απλά του επιθέτου «ένστολος», επηρεάζει κάθε στέλεχος των Ενόπλων Δυνάμεων σε όλες τις εκφάνσεις της καριέρας αλλά και του ιδιωτικού του βίου. Ορκίζεται να υπερασπίζεται την Πατρίδα, το Σύνταγμα και τους συμπολίτες του. Είναι ορκισμένος φύλακας της ζωής των συμπατριωτών του κάθε ώρα και στιγμή και για όλα τα χρόνια του στρατιωτικού του βίου.

Και αυτό τεύχος φιλοξενεί τις κλασικές μας σελίδες:

-«Ειδήσεις από το Περισκόπιο» όπου παρατίθενται οι τελευταίες ειδήσεις από προγράμματα εξοπλισμών πολεμικών ναυτικών άλλων χωρών.

-«Ιστορικά Παραλειπόμενα» όπου παρατίθεται αυτούσιο το κείμενο του Κεφαλαίου του βιβλίου «Ταξείδια και πολεμικά γεγονότα» του αιμνήστου Ναυάρχου Σταμ. Πλάτσούκα ΒΝ, που περιγράφει με τη γλαφυρή του πένα λεπτομέρειες του τρίτου ταξιδιού από την Ιταλία στην Ελλάδα, του τότε Προέδρου της Ελληνικής Κυβέρνησης Ελευθέριου Βενιζέλου με το εύδρομου «ΕΛΛΗ», στο οποίο ο Αντιπλοίαρχος τότε Πλάτσούκας ήταν Κυβερνήτης.

-«Αναμνήσεις από την ζωή στο ΠΝ» όπου παρατίθεται αυτούσιο το κείμενο του Κεφαλαίου με τίτλο «ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΛΓΑ» του βιβλίου “Μικρό Χρονικό Μεγάλου Πολέμου” του αιμνήστου Αντιπλοίαρχου ε.α. Ντίμη Ματάλα, ο οποίος ως μάχιμος τότε Σημαιοφόρος σε ένα από τα ενδοξότερα πλοία του Πολεμικού μας Ναυτικού κατά τον Β΄ΠΠ, το αντιτορπιλικό «Β.ΟΛΓΑ», αναλύει με γλαφυρό τρόπο την βύθισή του θρυλικού αυτού πλοίου στον όρμο Λακκί της νήσου Λέρου στις 26 Σεπτεμβρίου 1943, όπως τη βίωσε ο ίδιος και οι συμπολεμιστές του.

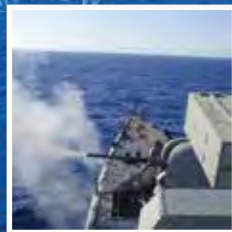
Ελπίζουμε ότι και αυτό το τεύχος θα ανταποκριθεί στις προσδοκίες σας, ενώ δεν θα κουραστούμε να επαναλάβουμε ότι οι δικές σας παρατηρήσεις και προτάσεις, αποτελούν κομβικό παράγοντα ανανέωσης του επίσημου εντύπου του Πολεμικού Ναυτικού, της «Ναυτικής Επιθεώρησης».

Ο Διευθυντής και το προσωπικό της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού σας εύχονται Χρόνια Πολλά με υγεία και ευτυχία. Είθε το 2020 να είναι έτος ανανέωσης της ελπίδας και της επιτυχίας τόσο για τον καθένα μας ξεχωριστά, όσο και για την Πατρίδα μας.

Η Επιτροπή Σύνταξης

Ακολουθείστε μας στο facebook και στη σελίδα μας στο διαδίκτυο για να ενημερώνεστε έγκαιρα για τις δραστηριότητες και τις εκδηλώσεις της ΥΠΝ

Εκδηλώσεις

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Την Τετάρτη 4 Σεπτεμβρίου 2019, ο Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας Αλκιβιάδης Στεφανής, συνοδευόμενος από τον Αρχηγό ΓΕΝ, Αντιναύαρχο Νικόλαο Τσουνή ΠΝ, επισκέφθηκε, την έδρα της Διοίκησης Ναυτικής Εκπαίδευσης (ΔΝΕ), στο στρατόπεδο «Κανελλόπουλος», στην Αμφιάλη Σκαρμαγκά.

Ο Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας, ενημερώθηκε από τη Διοίκηση της ΔΝΕ για την αποστολή, την οργάνωση, τις δραστηριότητες και τις προκλήσεις που αυτή αντιμετωπίζει.

Στη συνέχεια, παρακολούθησε επίδειξη προσομοιωτών στη Σχολή Ελέγχου Βλαβών (Ε/Β) και στη Σχολή Ναυτιλίας – Κατεύθυνσης (Ν/Κ). Επιπλέον, επισκέφθηκε τη Σχολή Μονίμων Υπαξιωματικών Ναυτικού (ΣΜΥΝ), όπου εξελίσσεται η διαδικασία κατάταξης των επιτυχόντων σπουδαστών ΣΜΥΝ (40ης σειράς/2019) ακαδημαϊκού έτους 2019-20.

Την Πέμπτη 12 Σεπτεμβρίου 2019, ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας κ. Νικόλαος Παναγιωτόπουλος, εγκαινίασε την ανακαινισμένη Νοσηλευτική Πτέρυγα του Χειρουργικού Τομέα (4N) του Ναυτικού Νοσοκομείου Αθηνών (NNA), παρουσία του Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας κ. Αλκιβιάδη Στεφανή, του Αρχηγού ΓΕΝ, Αντιναυάρχου Νικόλαου Τσουνή ΠΝ και του Αρχηγού του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, Αντιναυάρχου ΛΣ Σταμάτιου Ράπτη.

Η ανακαίνιση της Νοσηλευτικής Πτέρυγας αποτελεί δωρεά της κ. Αλίκης Περρωτή. Με απόφαση του Ανώτατου Ναυτικού Συμβουλίου, η Πτέρυγα 4N θα μετονομαστεί σε Πτέρυγα «Αλίκη Περρωτή».

Την Τρίτη 17 Σεπτεμβρίου 2019, πραγματοποιήθηκε εκδήλωση για την Αντιδικτατορική Δράση του Α/Τ «ΒΕΛΟΣ».

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στο Αντιτορπιλικό (Α/Τ) «ΒΕΛΟΣ» Μουσείο Αντιδικτατορικού Αγώνα (Μ.Α.Α.), στη Νέα Παραλία Θεσσαλονίκης, παρουσία του Αρχηγού ΓΕΝ Αντιναύαρχου Νικόλαου Τσούνη ΠΝ.

Στην εκδήλωση παρέστησαν μέλη του Κοινοβουλίου, της Αποκεντρωμένης Διοίκησης/ Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Θρησκευτικών αρχών, εκπρόσωποι των Γενικών Επιτελείων των Ενόπλων Δυνάμεων και Σωμάτων Ασφαλείας, η οικογένεια του αείμνηστου Ναυάρχου Νικόλαου Παππά, μέλη του πληρώματος του Αντιτορπιλικού «ΒΕΛΟΣ», εν αποστρατεία στελέχη του Πολεμικού Ναυτικού, μέλη του ΣΦΕΑ 1967-1974 και λοιποί προσκεκλημένοι.

Χαιρετισμό απύθυνε ο Αρχηγός ΓΕΝ Αντιναύαρχος Νικόλαος Τσούνης ΠΝ, ενώ κύριος ομιλητής στην εκδήλωση ήταν ο Αντιναύαρχος ΠΝ (εα) Κωνσταντίνος Γκορτζής, μέλος του πληρώματος του Α/Τ ΒΕΛΟΣ που συμμετείχε στην Αντιδικτατορική Δράση.

Από το Γενικό Επιτελείο Ναυτικού ανακοινώνεται ότι την Πέμπτη 26 Σεπτεμβρίου 2019, πραγματοποιήθηκε στη ν. Λέρο τελετή στο πλαίσιο των εκδηλώσεων μνήμης για την 76η επέτειο από τη βύθιση του αντιτορπιλικού «ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΛΓΑ», παρουσία του Αρχηγού ΓΕΝ Αντιναύαρχου Νικόλαου Τσούνη ΠΝ.

Στην τελετή παρέστησαν μέλη της Κυβέρνησης και του Κοινοβουλίου, της Αποκεντρωμένης Διοίκησης/ Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μέλη του Ανώτατου Ναυτικού Συμβουλίου, εκπρόσωποι των Γενικών Επιτελείων των Ενόπλων Δυνάμεων και Σωμάτων Ασφαλείας, των Θρησκευτικών αρχών, ο επιζών από το πλήρωμα του αντιτορπιλικού «ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΛΓΑ» κ. Βασίλειος Μαγκασιάδης και λοιποί προσκεκλημένοι.

Στο πλαίσιο των εκδηλώσεων στη ν. Λέρο κατέπλευσαν, η φρεγάτα «ΝΑΒΑΡΙΝΟΝ» και η κανονιοφόρος «ΑΗΤΤΗΤΟΣ».

Την Παρασκευή 27 Σεπτεμβρίου 2019 πραγματοποιήθηκε στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων (ΣΝΔ), η ορκωμοσία των νεοκαταταγέντων Ναυτικών Δοκίμων του Πολεμικού Ναυτικού και των Δοκίμων Σημαιοφόρων του Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής.

Στην τελετή της ορκωμοσίας, παρέστησαν ο Αρχηγός ΓΕΝ Αντιναύαρχος Νικόλαος Τσούνης ΠΝ, ο Αρχηγός Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. Αντιναύαρχος Λ.Σ. Σταμάτης Ράπτης, μέλη του Ανώτατου Ναυτικού Συμβουλίου (ΑΝΣ), λοιποί προσκεκλημένοι και συγγενείς και φίλοι των ορκισθέντων Δοκίμων.

Συνολικά ορκίστηκαν τριάντα οκτώ (38) Ναυτικοί Δόκιμοι, εκ των οποίων οκτώ (8) από την Κύπρο, ένας (1) από την Αλβανία, δύο (2) από την Ιορδανία, και δύο (2) από το Μαυροβούνιο, καθώς και είκοσι τρεις (23) Δόκιμοι Σημαιοφόροι Λ.Σ. – ΕΛ.-ΑΚΤ.

Την Παρασκευή 27 Σεπτεμβρίου 2019, τελέσθηκε η ορκωμοσία των Πρωτοετών Δοκίμων Υπαξιωματικών της 40ης Σειράς της Σχολής Μονίμων Υπαξιωματικών Ναυτικού (ΣΜΥΝ) του Πολεμικού Ναυτικού, στις εγκαταστάσεις της ΣΜΥΝ, στο Ναυτικό Οχυρό Σκαρामαγκά.

Στην τελετή παρέστησαν ο Αρχηγός ΓΕΝ Αντιναύαρχος Νικόλαος Τσουνής ΠΝ, μέλη του Ανώτατου Ναυτικού Συμβουλίου καθώς και συγγενείς και φίλοι των νέων Δοκίμων Υπαξιωματικών.

Ορκίστηκαν συνολικά εβδομήντα ένας (71) Δόκιμοι Υπαξιωματικοί εκ των οποίων πέντε (5) από την Κύπρο, και δύο (2) από τη Γεωργία.

Από τις 26 Σεπτεμβρίου έως τις 4 Οκτωβρίου 2019 διεξήχθη σε ολόκληρο τον Ελλαδικό χώρο και εντός του FIR Αθηνών, η Τακτική Άσκηση Μετά Στρατευμάτων (ΤΑΜΣ) «Παρμενίων 2019»

Την Τετάρτη 23 έως την Παρασκευή 25 Οκτωβρίου 2019, ο Αρχηγός ΓΕΝ Αντιναύαρχος Νικόλαος Τσουνής ΠΝ, επισκέφθηκε την Γαλλία κατόπιν πρόσκλησης του ομολόγου του Ναυάρχου Christophe Prazuck.

Στο πλαίσιο της επίσκεψης, ο Αρχηγός ΓΕΝ παρέστη σε τιμητική εκδήλωση στην οποία του απονεμήθηκε από τον Γάλλο ομολόγο του, εκ μέρους της Γαλλικής Δημοκρατίας, ο τίτλος του Ιππότη του Τάγματος της Τιμής (Chevalier Légion d'honneur) και παρασημοφορήθηκε με το αντίστοιχο μετάλλιο.

Επίσης την Πέμπτη 24 Οκτωβρίου ο Αρχηγός ΓΕΝ παρέστη στην τελετή έναρξης κοπής ελάσματος, στις εγκαταστάσεις της Naval Group στην Lorient, που σηματοδοτεί την έναρξη των ναυπηγικών εργασιών των φρεγατών του προγράμματος Belh@rra/ FDI (Frégate de Défense et d'Intervention).

Την Πέμπτη 24 Οκτωβρίου 2019 διεξήχθη προγραμματισμένη εθνική τεχνική άσκηση «ΑΣΤΡΑ-ΠΗ», στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή Σαρωνικού κόλπου και Μυρτώου Πελάγους, με τη συμμετοχή φρεγατών, υποβρυχίου, ελικοπτέρων, σκαφών της ΔΥΚ καθώς και αεροσκαφών της ΠΑ

Οι εν λόγω άσκηση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του ετήσιου προγράμματος Επιχειρησιακής Εκπαίδευσης μονάδων του Πολεμικού Ναυτικού, με σκοπό τη διατήρηση και επαύξηση της επιχειρησιακής και μαχητικής ετοιμότητας και ικανότητας των συμμετεχόντων.

Την Τρίτη 29 Οκτωβρίου έως την Παρασκευή 01 Νοεμβρίου 2019 ο Αρχηγός του Ναυτικού της Βουλγαρίας Rear Admiral Kiril Mihaylon πραγματοποίησε επίσημη επίσκεψη στην Ελλάδα, κατόπιν πρόσκλησης του Αρχηγού ΓΕΝ Αντιναύαρχου Νικόλαου Τσουνή ΠΝ.

Την Τετάρτη 30 Οκτωβρίου, ο Αρχηγός του Ναυτικού της Βουλγαρίας επισκέφθηκε το Γενικό Επιτελείο Ναυτικού, όπου συναντήθηκε με τον Αρχηγό ΓΕΝ, συζήτησε θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος και διμερούς συνεργασίας και ενημερώθηκε επί των δραστηριοτήτων του Πολεμικού Ναυτικού.

Στη συνέχεια, μετέβη στο Αρχηγείο Στόλου στο Ναύσταθμο Σαλαμίνας (ΝΣ) όπου συναντήθηκε με τον Αρχηγό Στόλου Αντιναύαρχο Στυλιανό Πετράκη ΠΝ, ενημερώθηκε για τις δυνατότητες και τις δραστηριότητες του Αρχηγείου Στόλου, ξεναγήθηκε στον προσομοιωτή Υποβρυχίων και επισκέφθηκε Πολεμικά Πλοία.

Την Παρασκευή 01 Νοεμβρίου 2019, οι διατελέσαντες Αρχηγοί Στόλου επισκέφτηκαν το Συγκρότημα του Αρχηγείου Στόλου, κατόπιν προσκλήσεως του Αρχηγού Στόλου Αντιναυάρχου Στυλιανού Πετράκη ΠΝ.

Κατά την διάρκεια της επισκέψεως οι διατελέσαντες Αρχηγοί ενημερώθηκαν για τις εν εξελίξει επιχειρήσεις των μονάδων του Στόλου καθώς και για τις δράσεις του Συγκροτήματος.

Την Δευτέρα 04 και Τρίτη 05 Νοεμβρίου 2019, ο Διοικητής Υ/Β του NATO (COMSUBNATO) Real Admiral E. Andrew Burcher USN, πραγματοποίησε επίσημη επίσκεψη στο ΓΕΝ και ΑΣ, όπου συζητηθήκαν θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος συνεργασίας και συμμετοχής Ελληνικών Υ/Β σε αποστολές NATO. Επιπρόσθετα επιβιβάσθηκε στο Υ/Β ΜΑΤΡΩΖΟΣ στο πλαίσιο άσκησης “ΠΕΡΙΣΚΟΠΙΟ”.

Το Σάββατο 09 Νοεμβρίου 2019 πραγματοποιήθηκε στη ν. Κέρκυρα, η τελετή αποκαλυπτηρών της προτομής του Αντιναυάρχου ε.α. Ελευθερίου Χανδρινού ΠΝ, παρουσία του Αρχηγού ΓΕΝ Αντιναυάρχου Νικόλαου Τσουνη ΠΝ.

Στην τελετή παρέστησαν μέλη του Κοινοβουλίου, της Αποκεντρωμένης Διοίκησης/ Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εκπρόσωποι των Γενικών Επιτελείων των Ενόπλων Δυνάμεων και Σωμάτων Ασφαλείας, των Θρησκευτικών αρχών και λοιποί προσκεκλημένοι.

Ο Αντιναύαρχος ε.α. Ελευθέριος Χανδρινός ΠΝ, τιμήθηκε για την ηρωική δράση του, ως Κυβερνήτης του Α/Γ ΛΕΣΒΟΣ, έναντι της τουρκικής απόβασης στην Κύπρο τον Ιούλιο του 1974.

ΖΗΤΩ Η ΕΛΛΑΣ

Εκατόν επτά χρόνια από την απελευθέρωση της Χίου

Η συμβολή του Ναυτικού

Συμπληρώνονται φέτος 107 χρόνια από την απελευθέρωση του μαρτυρικού νησιού της Χίου.

Οι σκιές των ηρώων που έπεσαν για την απελευθέρωση «Τοις κείνων ρήμασι πειθόμενοι», πλανώνται πάνω στο ηρωικό νησί για να μας θυμίζουν το δρόμο της τιμής και του καθήκοντος.

Μετά τον ατυχή πόλεμο του 1897 και τον ηρωικό Μακεδονικό αγώνα (1904-1908), ακολουθεί η προετοιμασία για την μεγάλη Εθνική εξόρμηση.

Είχε σημαίνει πλέον η ώρα για τις Εθνικές μας διεκδικήσεις στην Ήπειρο, Μακεδονία, Θράκη και τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου.

Η απελευθέρωση της Χίου αποτελεί ξεχωριστή περίπτωση από την απελευθέρωση των υπολοίπων νησιών του Ανατολικού Αιγαίου, καθώς απαιτήθηκε η απόβαση και οι επιχειρήσεις που διήρκησαν περίπου ενάμιση μήνα.

Για το Βασιλικό Ναυτικό και τον Στρατό Ήφρας

της εποχής εκείνης, οι αμφίβιες επιχειρήσεις ήταν τελείως άγνωστες.

Παρόλα αυτά οι αξιωματικοί και του Ναυτικού και του Στρατού διακρίθηκαν σε εφευρετικότητα και προσαρμοστικότητα στις ιδιαίτερες απαιτήσεις μιας απόβασης και ενός σκληρού ορεινού αγώνα στο εσωτερικό της νήσου.

Λίγες ημέρες μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης μας, την 26^η Οκτωβρίου του 1912, ο πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος, τηλεγραφεί την 05 Νοεμβρίου και ώρα 10:00 προς τον Αρχηγόν Στρατού στην Έδεσσα.

«Παρακαλώ να μοι γνωρίσητε, ως τάχιον, εάν δυνάμεθα να διαθέσωμεν δύναμιν ενός συντάγματος και μιας πυροβολαρχίας εκ του στρατού Θεσσαλονίκης δι' άμεσον καταλήψιν Μυτιλήνης και Χίου ενδεικνυόμενης εκ πολιτικών λόγων, κατόπιν τηλεγραφήματος πρεσβείας μας εν Παρισίοις»

Ο διοικητής της 2^{ης} Μεραρχίας Πεζικού

στρατηγός Κωνσταντίνος Καλλάρης, λαμβάνει διαταγή να συγκροτήσει μικτό απόσπασμα και να αποστείλει τούτο προς απελευθέρωση της Χίου.

Στις 7 Νοεμβρίου έχει ήδη συγκροτηθεί το Σύνταγμα που αποτελείτο από δύο τάγματα του 7^{ου} Συντάγματος πεζικού και ένα τάγμα του 1^{ου} Συντάγματος Πεζικού, υπό τας διαταγές του έμπειρου Συνταγματάρχη Πεζικού Νικολάου Δελαγραμμάτικα.

Με το παρακάτω σήμα του Υπουργού Ναυτικών Στράτου, το συγκρότημα είναι έτοιμο να απελευθερώσει:

«Επιβιβάσατε διατεθέν υπό Αρχιστρατήγου Σύνταγμα επί ατμοπλοίων «Πατρίς» και «Σαπφώ» διατάξετε αποπλεύσουν και κατευθυνθούν πρωτεύουσα Χίου Κάστρο διά ανωτάτης ταχύτητος, έξωθεν ταύτης συναντήσουν στόλον και τεθούν υπό διαταγές Μοίρας Ευδρόμων Πλοιάρχου Δαμιανού επιβαίνοντος Εσπερίας. Τηλεγραφήσατε απόπλουον τάχιστα»

Υπουργός Στράτος

Η εκτέλεση είχε αρχίσει.

Τα ξημερώματα της 10^{ης} Νοεμβρίου 1912 απέπλευσε από την Θεσσαλονίκη ο Ελληνικός Αποβατικός Στόλος που είχε σαν αποστολή την απελευθέρωση της Χίου.

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας, ο αποβατικός στόλος κατέπλευσε στην Λέσβο η οποία είχε απελευθερωθεί από τον Ελληνικό Στόλο την 8^η Νοεμβρίου. Εκεί συνεννώθηκε με την μοίρα των ευδρόμων του Πλοιάρχου Δαμιανού. Η αποβατική δύναμη αποτελείτο πλέον από τα οπλιταγωγά «Εριέττα», «Σαπφώ» και «Πατρίς» τα Εύδρομα «Αρκαδία», «Εσπερία» (η ναυαρχίδα του στολίσκου) και «Μακεδονία».

Τα ανωτέρω πλοία συνόδευαν τα Αντιτορπιλικά-Ανιχνευτικά «Νέα Γενιά» και «Κεραυνός».

Στο Εύδρομο «Μακεδονία» επιβιβάσθηκε το Ναυτικό Αποβατικό Άγημα. Το άγημα αυτό είχε πρόχειρα συγκροτηθεί στον Ναύσταθμο Σαλαμίνας από ναύτες με σοβαρά πειθαρχικά παραπτώματα οι οποίοι, όπως διαπιστώθηκε στις μάχες, διακρίνονταν για τη γενναιότητα και την τόλμη τους, ελάχιστα όμως για την πειθαρχία τους. Είχε δε λάβει μέρος στην απελευθέρωση της Λέσβου. Επικεφαλής (αρχηγός) του αγήματος ήταν ο Υποπλοίαρχος Δεμέστιχας Ιωάννης

«Ανδρας τολμηρός και με σιδερένια θέληση.

Έλαβε μέρος στον Μακεδονικό αγώνα, ως επικεφαλής ανταρτικού σώματος με το ψευδώνυμο καπετάν Νικηφόρος και στην επανάσταση του 1909. Για λόγους υγείας μετέβη στην Ελβετία. Όταν άρχισε ο πόλεμος διέκοψε την άδειά του και υπηρέτησε ως κυβερνήτης της κανονιοφόρου Β της μοίρας του Αμβρακικού στις επιχειρήσεις της Πρέβεζας και αργότερα ως αρχηγός Ναυτικού Αγήματος συμμετέσχε στην κατάληψη της Μυτιλήνης και του Πλωμαρίου. Ο λόκος των πεζοναυτών πρώτος πάτησε τη Χίο. Σημειωτέον ότι πρώτη η Ελλάδα χρησιμοποίησε σε πόλεμο Ναυτικά αγήματα.

Αυτά αναφέρει η εφημερίδα Νέα Χίος της 29-11-1912.

Στη συνέχεια ο στολίσκος κινήθηκε τη νύχτα της 10^{ης} Νοεμβρίου παράλληλα προς την Μικρασιατική ακτή σε τρεις στήλες με τα οπλιταγωγά στη μεσαία την δεξιά προς δυσμάς τα εύδρομα και στην αριστερή προς Ανατολάς τα δύο Αντιτορπιλικά. Η μικρή αυτή ναυτική δύναμη κατέπλευσε έξω από το λιμάνι της Χίου στις 11 Νοεμβρίου 08:00. Η Χίος αποτελούσε νήσο κλειδί για την κυριαρχία στο κεντρικό Αιγαίο, ευρισκομένη μάλιστα απέναντι από τον σημαντικό λιμένα και εμπορικό κέντρο της Σμύρνης. Η Χίος ήταν η καλύτερα προπαρασκευασμένη από όλα τα νησιά του ανατολικού Αιγαίου από την περίοδο του Ίταλοτουρκικού πολέμου του 1911, για να αποκρούσει μια απόβαση και να αντισταθεί οργανωμένη και συστηματική άμυνα.

Επίπλέον διέθετε σημαντική δύναμη, περίπου δύο χιλιάδων ανδρών με ισχυρό πυροβολικό και το πιο σημαντικό διέθετε υπεραρκετά πολεμοφόδια και τρόφιμα για να αντέξει σε μακροχρόνια πολιορκία.

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να επισημάνουμε δύο βασικές παραμέτρους που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο. Η πρώτη ήταν η κυριαρχία του ελληνικού Βασιλικού Ναυτικού μας στο Αιγαίο, που εκτός από την ψυχολογική επίδραση, απαγόρευε τη μεταφορά τουρκικών ενισχύσεων από την Μικρά Ασία.

Η δεύτερη ήταν η σωστή επιλογή της κυβερνήσεως του Ελευθερίου Βενιζέλου, που υπαγόρευε την απελευθέρωση όσο το δυνατόν περισσότερων ελληνικών εδαφών με σύντονισμένες επιχειρήσεις προ της επικείμενης

Ναυτικός Δόκιμος Ιωάννης Παστρικάκης

ανακωχής, με την καταρρέουσα Οθωμανική Αυτοκρατορία, λήγοντος του Βαλκανικού Πολέμου. Μετά τον κατάπλου των πλοίων έξω από το λιμάνι της Χίου, ο Πλοίαρχος Δαμιανός και ο Συνταγματάρχης Δελαγραμμάτικας, εξέτασαν την περίπτωση άμεσης απόβασης στο λιμάνι της πόλης. Έκριναν όμως σκόπιμο να ζητήσουν πρώτα την παράδοσή της.

Για τον σκοπό αυτό στέλνουν εκπροσώπους, του Αρχηγού του Στολίσκου τον Ανθυποπλοίαρχο Χατζηκυριάκου και του Αρχηγού Στρατού τον Συνταγματάρχη Δελαγραμμάτικα, τον Ανθυπολοχαγό Τρύφο, οι οποίοι μεταβαίνουν στο Διοικητήριο της νήσου.

Εκεί συναντώνται με τις πολιτικές και στρατιωτικές αρχές της νήσου και αρχίζουν διαπραγματεύσεις για την παράδοση της νήσου.

Ο Τούρκος πολιτικός διοικητής αποφάσισε όπως αποδεχθούν την παράδοση της νήσου χωρίς αιματοχυσία. Ο στρατιωτικός διοικητής της νήσου Αντισυνταγματάρχης Ζιχνύ Βένης αρνήθηκε να συμμορφωθεί προς την απόφαση

των πολιτικών αρχών.

«Ο Αντισυνταγματάρχης Ζιχνύ Βένης ήταν αξιωματικός με αρτιότητα μόρφωση, ικανότητα και μεγάλο ψυχικό σθένος. Είχε κάνει στρατιωτικές σπουδές στη Γερμανία. Γνώριζε λίγα Γαλλικά, ήταν άνθρωπος μελετηρός, νουνεχής, ολιγόλογος. Στο διάστημα της παραμονής του στη Χίο δεν έβλαψε κανένα».

Οι Τούρκοι ζήτησαν προθεσμία μέχρι τις 13:00 και λέμβος επέστρεψε μεταφέροντας τον μπτροπολίτη Χίου Ιερώνυμο, τον δήμαρχο της πόλης και δύο Τούρκους διερμηνείς. Ενώ διεξήγοντο διαπραγματεύσεις, ο μπτροπολίτης Ιερώνυμος κατόρθωσε, χωρίς να γίνει αντιληπτός, να ενημερώσει τον Δελαγραμμάτικα ότι ο Ζιχνύ Βένης είχε έτοιμες πυροσβεστικές αντλίες γεμάτες με πετρέλαιο να βάλει φωτιά στην πόλη σε περίπτωση άμεσης απόβασης. Επιπλέον Τούρκοι στρατιώτες εμπόδιζαν τους κατοίκους να κυκλοφορούν στην πόλη, γι αυτό το λιμάνι και η πόλη φαινόταν άδεια. Στις 11 Νοεμβρίου και ώρα 13:00 που έληγε η προθεσμία, οι Τούρκοι ζήτησαν παράταση της προθεσμίας για δύο ώρες ακόμα.

Ο Δαμιανός με τον Δελαγραμμάτικα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι απλώς ο Ζιχνύ Βένης προσπαθούσε να κερδίσει χρόνο για να οργανώσει καλύτερα την άμυνα του νησιού.

Ήδη, είχαν περάσει πέντε ώρες από την άφιξη του στολίσκου, οι δύο διοικητές αποφάσισαν να εκτελέσουν απόβαση σε ακτή κοντά στην πόλη.

Στην επιλογή της ακτής αποβάσεως, σημαντικό ρόλο έπαιξε ο Χιώτης Γεώργιος Χωρέμης, που υπηρετούσε τη θητεία του στο Σύνταγμα του Δελαγραμμάτικα, ο οποίος με δική του πρωτοβουλία είχε κάνει αναγνώριση των ακτών του νησιού, για την περίπτωση που οι Ελληνικές δυνάμεις θα επιχειρούσαν να το απελευθερώσουν.

Η ακτή αποβάσεως που πρότεινε ο Χωρέμης ήταν η παραλία της Λευκωνίας (παραλία Κονταρίου), η οποία ευρίσκετο νότια της πόλης και σε απόσταση περίπου τεσσάρων χιλιομέτρων από την πόλη της Χίου.

Η θάλασσα θα ήταν τελείως απάνεμη και ήρεμη, εφόσον θα φυσούσε δυτικός άνεμος. Επιπλέον η ακτή αποβάσεως ήταν στην εκβολή του ποταμού Κοκκαλά, όπου η θάλασσα ήταν

βαθιά και θα μπορούσαν να αγκυροβολήσουν τα πλοία κοντά στην ακτή, ενώ ο βυθός ήταν αμμώδης και χωρίς υφάλους.

Νοτιοδυτικά της ακτής, ευρίσκετο ο κάμπος των Θυμιανών, ενώ προς βορά μια στενή λωρίδα γης ανάμεσα στη θάλασσα και στο όρος Κορακάρης, οδηγούσε στην πόλη της Χίου. Ήταν η πρώτη φορά που το Πολεμικό Ναυτικό και ο Στρατός Ήφρας θα επιχειρούσαν αποβατική ενέργεια σε εχθρική ακτή στην οποία αναμενόταν αντίσταση από τον εχθρό (απόβαση υπό εχθρικό πυρ). Η γνώση για αμφίβιες επιχειρήσεις ήταν την εποχή εκείνη άγνωστη στα περισσότερα ναυτικά, πλην της Μεγάλης Βρετανίας.

Την απόβαση θα υποστήριζαν τα πυροβόλα των Ευδρόμων και των Αντιτορπιλικών του στολίσκου. Το πλοίο «Εσπερία» έφερε 4 ταχυβόλα πυροβόλα των εβδομήντα πέντε χιλιοστών, το «Αρκαδία» ένα πυροβόλο Κρουπ των εβδομήντα πέντε χιλιοστών και ένα πυροβόλο Χώτσκις, το «Μακεδονία» τέσσερα πυροβόλα αμερικανικής κατασκευής Μπέθλεμ, ενώ κάθε Αντιτορπιλικό έφερε από τέσσερα πυροβόλα των 3,5 ιντσών. Πληροφορίες για την αμυντική διάταξη των Τούρκων στην ακτή αποβάσεως δεν υπήρχαν.

Εκτιμήθηκε ότι θα πρέπει να υπήρχαν δυνάμεις στον λόφο του Αγίου Κωνσταντίνου μέχρι το ακρωτήριο της Αγίας Ελένης, καθώς και στο λόφο των Αγίων Αναργύρων κοντά στο χωριό Θυμιανά, γύρω στα 2,5 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της ακτής. Οι Τούρκοι διέθεταν βαρύ πυροβολικό και η προσέγγιση των πλοίων εθεωρείτο λίαν επικίνδυνη.

Στις 11 Νοεμβρίου και ώρα 15:15, ο αποβατικός στολίσκος κατέπλευσε στις εκβολές του ποταμού Κοκκαλά και το «Σαφφώ» αγκυροβόλησε εγγύς της ακτής. Στη συνέχεια κοντά του αγκυροβόλησαν και τα «Εριέτα», «Πατρίς». Η αποβατική δύναμη αποτελείτο από 3 τάγματα, το τρίτο τάγμα του πρώτου Συντάγματος πεζικού και το πρώτο και δεύτερο τάγμα του εβδόμου Συντάγματος, αποτελούμενη από 76 αξιωματικούς και 2.495 οπλίτες (Εύζωνοι), με μια λυόμενη πυροβολαρχία συστήματος Κρουπ.

Παράλληλα από το Βασιλικό Ναυτικό διατέθηκε το Ναυτικό Αποβατικό Άγημα επικεφαλής του οποίου ήταν ο Υποπλοίαρχος Δεμέστιχας Ιωάννης. Είχε επιλεγεί για τον σκοπό αυτό

Ανθυποπλοίαρχος Νικόλαος Πίτσος

καθότι είχε ανάλογη εμπειρία, όπου ως μέλος του Μακεδονικού Κομιτάτου έλαβε μέρος ως εθελοντής στον Μακεδονικό αγώνα, στην λίμνη των Γιαννιτσών (Βάλτος) με το ψευδώνυμο καπετάν Νικηφόρος, επικεφαλής αντάρτικης ομάδας είκοσι πέντε ανδρών.

Το άγημα αυτό είχε πρόχειρα συγκροτηθεί στο Ναύσταθμο Σαλαμίνας από ναύτες με σοβαρά πειθαρχικά παραπτώματα, οι οποίοι όπως διαπιστώθηκε στις μάχες, διακρίνοντο για τη γενναιότητα και την τόλμη τους, ελάχιστα όμως στον τομέα της πειθαρχίας.

Πολλές φορές μόνοι τους αποφάσιζαν και επιτίθεντο κατά του εχθρού, χωρίς να παίρνουν άδεια από κανένα.

Η δύναμη αυτή είχε να αντιμετωπίσει το 18^ο Σύνταγμα πεζικού των Τούρκων αποτελούμενο από 57 αξιωματικούς, 2500 οπλίτες και δύο ορειβατικά ταχυβόλα. Ειδικά στο Κοντάρι την περιοχή υπερασπιζόνταν 400 Τούρκοι.

Το αγκυροβόλιο από την ακτή ήταν τόσο

Εύδρομον «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ»

κοντά, ώστε οι βολίδες των όπλων των Τούρκων στρατιωτών που ευρίσκοντο στην ακτή, έφταναν μέχρι τα πλοία. Τα καταστώματα των πλοίων ήταν γεμάτα από στρατιώτες και ναύτες, που ετοιμάζοντο να επιβιβαστούν στις λέμβους που κατέφθαναν για να τους παραλάβουν από τα οπλισμένα εμπορικά. Από τα πυρά των Τούρκων δεν άργησε να φανούν οι πρώτες απώλειες στρατιωτών. Οι βολίδες των όπλων εξοστρακίζονταν πάνω στους μπουλμέδες των πλοίων και τραυμάτιζαν τους άντρες ακόμα και στα πιο απίθανα μέρη των πλοίων.

Με την έναρξη του πυρός από τους Τούρκους τα πυροβόλα των πλοίων άρχισαν να βάλουν στα γύρω υψώματα και στον κάμπο στα τυφλά, εκτιμώντας ότι κάπου εκεί θα είναι οχυρωμένοι οι Τούρκοι. Στη θέση Κοντάρι ένα μικρό φυλάκιο βαμμένο κόκκινο κατά την τουρκική συνήθεια, εβλήθη και αμέσως η μικρή φρουρά του το εγκατέλειψε τρέχοντας προς την πόλη. Επίσης άρχισαν να βομβαρδίζονται οι λόφοι των Αγίων Αναργύρων, του Αγίου Κωσταντίνου κι ο λόφος Κουτρομόμυλος.

Στην ακτή αποβάσεως πρώτη «προσγειώ- λώθηκε» μία λέμβος με 15-20 ναύτες, με σκοπό να εξετάσει την καταλληλότητα της ακτής, εάν υπήρχε κάποιο τεχνητό ή φυσικό εμπόδιο.

Αφού δεν διαπιστώθηκε τίποτα, δόθηκε εντολή για την έναρξη της αποβατικής επιχειρήσης.

«Μόλις εδόθη δια σήματος η διαταγή της εξορμήσεως αμέσως απεσπάσθη εκ τινός μεταγωγικού μεγάλη ομάδα λέμβων, η οποία ρυμουλκούμενη υπό ατμακάτου κατευθύνετο με πάσαν δυνατήν ταχύτητα προς την ακτήν. Επέβαινε ταύτης λόχος Ευζώνων υπό τον Ανθυπολοχαγόν Καρκατζόν. Άλλες ομάδες λέμβων, ρυμουλκούμεναι επίσης υπό ατμακάτων κατευθύνοντο προς τα μεταγωγικά όπως παραλαμβάνουσαι συγκροτημένα τμήματα του στρατού μεταφέρον ταύτα με πάσαν δυνατήν ταχύτητα εις καταλλήλους θέσεις της ακτής».

Ο Υποπλοίαρχος Δεμέστικας αναφέρει: *«Τηρών πανέτοιμον το άγγελμα μου ανέμενον εν αγωνία διαταγήν προς έξοδον. Αλλά τοιαύτη εντολή ή άλλη σχετική ειδοποίησις δεν ήρχετο. Αι δια σημάτων επανειλημμένες εκκλήσεις μου προς αμφοτέρους τους αρχηγούς έμεναν μέχρι στιγμής, λόγω πιθανώς της συνεχούς απασχολήσεως αυτών άνευ απαντήσεως.*

Απελπισθείς απεφάσισα να εξέλθω υπό προσωπικήν μου απολύτως ευθύνην. Εκάλεσα αμέσως μίαν των διερχόμενων πλησίον της «Μακεδονίας» ομάδα λέμβων. Ο διοικών ταύτην υπαξιωματικός υποθέσας ευλόγως, ότι ενήργουν εντολή του αρχηγού κατηύθυνεν αμέσως τας λέμβους προς τας κλίμακας του ευδρόμου. Οι άνδρες μου έτοιμοι καθ όλα δεν εβράδυναν να επιβιβασθούν. Υπό την άμεσον

παρότρυσιν των αξιωματικών όλοι οι αναγκαίοι χειρισμοί τάχιστα συνεπληρώθησαν και αι λέμβοι επανασυνδεθείσαι εκ νέου προς αλλήλας και μετά της σιμακάτου έσπευδον προς την ακτή». Από το «Σαφώ» τα δύο πυροβόλα Hotchkis έβαλλαν συνεχώς προς τον κάμπο καλύπτοντας τα αποβατικά κύματα των λέμβων.

Περιέργως τα πυρά των Τούρκων στόχευαν μόνο τα πλοία κι όχι τις λέμβους, οι οποίες έφταναν στην ακτή χωρίς απώλειες. Πρώτη λέμβος που προσγειώθηκε στην ακτή ήταν αυτή με τον Υπολοχαγό Ηρακλή Καρκατζό και του Γ. Χωρέμη που στο εξής θα λειτουργούσε ως σύμβουλος επί της γεωγραφίας της νήσου, μαζί με 15 στρατιώτες. Μόλις αποβιβάσθηκαν οι άντρες αυτοί, καλύφθηκαν πίσω από το σιδηροδρομικό ανάχωμα που εκτείνεται κατά μήκος της παραλίας και που παλαιότερα χρσίμεινε για μεταφορά λίθων από το νταμάρι στην περιοχή Αγίου Κωνσταντίνου προς την πόλη. Από εκεί άρχισαν να βάλουν κατά των Τούρκων, οι οποίοι υποχώρησαν προς το χωριό Θυμιανά.

Εν τω μεταξύ οι λέμβοι επέστρεψαν στα πλοία και άρχισαν να μεταφέρουν το δεύτερο αποβατικού κύμα, που αποτελείτο από δύο τάγματα του έβδομου Συντάγματος.

Τα αποβατικά στρατεύματα, όταν είχε αποβιβαστεί ικανοποιητικός όγκος, εστράφησαν προς κατάληψη των λόφων Αγίου Κωνσταντίνου και Αγίων Αναργύρων.

Τα ανωτέρω υψώματα και η Μονή του Αγίου Κωνσταντίνου, που εβρίσκετο στην κορυφή του ομώνυμου λόφου κι άλλοι μικρότεροι λόφοι που δέσποζαν των Θυμιανών, κατελήφθησαν και με τη βοήθεια των πυροβόλων των ευδρόμων που εκτελούσαν έρπουσα βολή δημιουργώντας σφοδρό μπαράζ.

Ταυτόχρονα τα δύο Αντιτορπιλικά έβαλλαν κατά του λόφου στο Ακρωτήριο της Αγίας Ελένης, καθλώνοντας τους εκεί, μη μπορώντας να βοηθήσουν τους Τούρκους νοτιότερα.

Είναι χαρακτηριστικό το σήμα του Συνταγματάρχου πεζικού Νικολάου Δελαγραμμάτικα, διοικητού των χερσαίων δυνάμεων με τα σημερινά δεδομένα, προς το υπουργείο Στρατιωτικών μέσω του ασυρμάτου του πλοίου «Παρίς».

«Αρνηθέντος στρατιωτικού διοικητού Χίου

Υποστράτηγος Νικόλαος Δελαγραμμάτικας

παραδούμαι πόλιν, διάεξα βιαίαν αποβίβασιν στρατού παραλίαν Κοντάρι υπό προστασίαν στόλου. Απεβιβάσθη ήμιση δυνάμεως μου και θα εξακολουθήσει αποβίβασις μέχρι πέρατος αυτής. Ευρίσκομαι μιαν ώραν μακράν πόλεως. Λίαν πρωί επιχειρήσω κατάληψιν αυτής».

Η μάχη τώρα είχε επικεντρωθεί στη θέση Κοντάρι και δυτικά αυτής. Εκεί είχε συγκεντρωθεί κι ο όγκος των πυρών από τα πυροβόλα των πλοίων. Αμέσως οι Τούρκοι εγκατέλειψαν τις θέσεις τους κατευθυνόμενοι σε ορεινές αμυντικές θέσεις στο κέντρο του νησιού.

Κατά την δύσιν του ηλίου το Ελληνικό προγεφύρωμα εκτείνεται από τους λόφους άνωθεν των Θυμιανών (λόφος Αγίων Αναργύρων) έως τη θέση Κοντάρι και σε βάθος 500 περίπου μέτρων από τον δρόμο που οδηγούσε από τα Θυμιανά προς την πόλη.

Η απόβαση ολοκληρώθηκε μέχρι την 11 Νοεμβρίου και ώρα 19:00. Κατά την όλη επιχείρηση σκοτώθηκαν 2 Έλληνες στρατιώτες και 9 Τούρκοι.

Ανήμερα της εορτής των πολιούχων της Χίου Μηνά Βίκτωρος και Βικεντίου στις 11 Νοεμβρίου του 1912 έρχεται η ελευθερία στο πολύπαθο νησί.

Οι βαρβαρότητες και τα δάκρυα του παρελθόντος καλύπτονται από το πέπλο της λησμονιάς. Κλείνουν οι πληγές που χάραξαν στο σώμα της οι Τούρκοι στα 1822. Έρχεται η ευλογημένη μέρα, η αυγή που τόσο καιρό πρόσμενε καρτερικά το αίματοζυμωμένο νησί. Έρχεται η Ανάσταση που διώχνει κάθε λύπη και στεναγμό. Ξανανθίζει η χαρά κι ελπίδα. Παραμερίζουν τα σύννεφα μπροστά στην ακτίδα της λευτεριάς. Η μακάβρια νύχτα της σκλαβιάς τελειώνει μια για πάντα.

Ο στρατός διανυκτέρευσε στην περιοχή. Το πρωί της 12^{ης} Νοεμβρίου οι αποβατικές δυνάμεις κινήθηκαν προς την πόλη. Την νύχτα 11^{ης} προς την 12^{ην} Νοεμβρίου ο Τουρκικός στρατός της πόλεως Χίου απομακρύνθηκε στα γύρω όρη και στο χωριό Καρυές. Την 12 Νοεμβρίου και ώρα 08:00, οι αποβατικές δυνάμεις, χωρίς να συναντήσουν αντίσταση, εισήλθαν στην πόλη. Η υποδοχή και ο ενθουσιασμός των κατοίκων δεν περιγράφονταν. Οι γυναίκες με δάκρυα στα μάτια φιλούσαν τα χέρια των αξιωματικών και όλοι γενικώς έψαλαν το «Χριστός Ανέστη». Ο δήμαρχος της πόλης Νίκος Κουβελάς απευθυνόμενος προς τον πρώτον αξιωματικόν που συνάντησε, τον Λοχαγό Μαρούλη Οδυσσέα, αφού τον αγκάλιασε και τον φίλησε του είπε: «που είστε μωρέ παιδιά, σας περιμένουμε πεντακόσια χρόνια».

Ο διοικητής του μικτού αποσπάσματος Συνταγματάρχης πεζικού Δελαγραμμάτικας εγκαταστάθηκε στο Διοικητήριο από όπου έστειλε το ακόλουθο σήμα προς το υπουργείο Στρατιωτικών:

«Όρα ογδόη πρωίας Ελληνικός Στρατός κατέλαβε πρωτεύουσαν Χίου. Ο εν αυτή Τουρκικός Στρατός κι ο έν Κοντάρι τοιούτος συμποσούμενος και περι ώρας 18:00 διεσπάρη εις τα όρη. Δημοσίευσα προκήρυξιν ότι κατέλαβα την νήσον Χίον και εκάλεσα τους πολίτας εις

υποταγήν εν υποσχεθείς αυτοίς ασφάλειαν ζωής, τιμής περιουσίας ανεξαρτήτως του θρησκειύματος».

Εν Χίω τη 12-11-1912

Όρα 08.45 π.μ.

Ν. Δελαγραμμάτικας

Στο λιμάνι κατέπλευσαν τα «Σαφιώ» και «Εριέττα» τα οποία αποβίβασαν τα πυροβόλα και τα πυρομαχικά τους.

Οι Τούρκοι πολίτες της πόλεως κλείστηκαν στο φρούριο. Οι Τουρκικές Δυνάμεις, μετά την κατάληψη της πρωτεύουσας, από τις ελληνικές δυνάμεις, συμπύχθηκαν στα γύρω χωριά και όρη και συνέχιζαν να προβάλλουν αντίσταση.

Την 13 Νοεμβρίου και ώρα 10:00 ο διοικητής του Συντάγματος λαμβάνει την παρακάτω διαταγή του Υπουργείου Στρατιωτικών εις απάντηση της αναφοράς του:

«Προς Συνταγματάρχην πεζικού Δελαγραμμάτικα διά του κυβερνήτου του Υπερωκεανίου «Πατρίς». Καταδιώξατε Τουρκικόν στρατόν μέχρις ου καταστρέψετε αυτόν και αναγκάσπε προς παράδοσιν»

Υπουργός

Βενιζέλος

Στις δώδεκα και δεκατρείς Νοεμβρίου γίνονται επιχειρήσεις για την κατάληψη των θέσεων των Τούρκων οι οποίοι ευρίσκοντο στον ορεινό όγκο που διατρέχει το νησί από Βορρά προς Νότο. Συγκεκριμένα η αμυντική τους γραμμή ξεκινούσε από τα υψώματα του χωριού Άγιος Γεώργιος περνούσε από το ύψωμα Προβατάς, όπου ευρίσκετο η Μόνη των Αγίων Πατέρων, τα υψώματα Τρούλος, Παναγιά, Αρβανίτισσα, τον ορεινό όγκο του Αίπους και κατέληγε στο χωριό Πιτνός. Οι Τούρκοι από τα υψώματα αυτά ασκούσαν έλεγχο στα χωριά Βόρειας και Ανατολικής Χίου.

Παράλληλα με τις μάχες αυτές, το απόγευμα της 14^{ης} Νοεμβρίου διατάχθη να γίνει επιθετική αναγνώριση του όρους Αίπους το οποίο δέσποζε του χωριού Βροντάδος και της οδού που οδηγούσε στη Βόρεια Χίο και τα μετόπισθεν του Ζιχνή Βέη. Την αποστολή αυτή, ανέλαβαν το τάγμα του Κουβέλη και η δύναμη των πεζοναυτών του Δεμέστιχα.

Πριν από το ξημέρωμα της 15^{ης} Νοεμβρίου άρχισε η ανάβαση της Ελληνικής δύναμης στις

Η απελευθέρωση της Χίου

απόκρημνες πλαγιές του όρους προς το μέρος της τότε αμαξιτής οδού που διήρχετο επάνω από την θέση Άγιος Μακάριος. Με Χιώτες οδηγούς, οι Έλληνες αναρριχήθηκαν μέσω ενός στενού μονοπατιού ως την κορυφή, χωρίς να γίνουν αντιληπτοί από τον εχθρό.

Φτάνοντας στην κορυφή επετέθησαν αιφνιδιαστικά στην τουρκική δύναμη η οποία κοιμόταν ακόμα στις σκηνές της. Οι Τούρκοι ετράπησαν σε φυγή ενώ συνελήφθησαν τρεις χριστιανοί στρατιώτες αιχμάλωτοι οι οποίοι έμειναν επίτηδες πίσω κατά την υποχώρησιν. Ο Κουβέλης οχύρωσε την τοποθεσία του μη θέλοντας να προχωρήσει περισσότερο καθώς έβλεπε την τεράστια ορεινή έκταση που υψωνόταν μπροστά του και τις ατελείωτες κορυφές του Αίψου

Ο Δεμέστιχας όμως, θεώρησε ότι ήταν ορθότερο να καταδιώξουν τους Τούρκους εκμεταλλευόμενοι την φυγή τους και να επεκτείνουν το ορεινό τους προγεφύρωμα. Αυτό και έπραξε με τους εκατόν πενήντα πεζοναύτες του, οι οποίοι μετά από λίγο βρέθηκαν να κατέχουν αρκετές κορυφές, αλλά και να είναι διασπαρμένοι σε μεγάλη έκταση.

Οι Τούρκοι γρήγορα αντιλήφθηκαν ότι οι Έλληνες ευρίσκοντο σε μειονεκτική θέση και έστειλαν ταχύτατα δυνάμεις που στάθμευαν ως εφεδρείες από τον Άγιο Γεώργιο και τις Πηγάδες. Οι πεζοναύτες με τις μπλε στολές τους διεκρίνοντο εύκολα στους λευκούς ογκόλιθους που κάλυπταν το Αίψο, αποτελώντας τέλειο στόχο για το Τουρκικό πυροβολικό, ενώ ο πυκνός καπνός που δημιουργούσαν τα τυφέκια Γκρα, συνέβαλε στην αδυναμία απόκρυψής τους. Το δυσμενές κλίμα επέτεινε κι ο ανοιχτός χώρος του οροπεδίου.

Γρήγορα οι πεζοναύτες περιήλθαν σε δεινή θέση και άρχισαν να υφίστανται σοβαρές απώλειες.

Την όλη επιχείρηση βοηθά το εύδρομο «Μακεδονία» με τα μεγάλα του κανόνια.

Ο εχθρός ανταποδίδει τα χτυπήματα, αλλά χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα. Ο Δεμέστιχας είναι αναγκασμένος να προχωρήσει σε ασφαλέστερες και δεσπόζουσες θέσεις. Το ένα τμήμα κινείται προς τη θέση «Σελλάδα». Το άλλο τμήμα με αρχηγό τον Ανθυποπλοίαρχο Ν. Ρίτσο κατευθύνεται στην τοποθεσία Κυμιές, όπου προβάλλει αντίσταση το τμήμα του

Ανθυπολοχαγού Εμβέρ. Γρήγορα υποχωρούν κι ο Τούρκος αξιωματικός στη βιασύνη του εγκαταλείπει το ξίφος του και τη σκηνή του. Καταφεύγουν σε μάντρα και από εκεί βάλλουν τις ελληνικές θέσεις.

Ο Ρίτσος πριν το μεσημέρι εφορμά με το περίστροφο στο χέρι φωνάζοντας «Ζήτω η Ελλάς»

Η Μάνδρα κυριεύεται, αλλά το γενναίο παλικάρι πληγώνεται κατάστηθα. Μεταφέρεται από τους Βρονταδούσιους, τον δάσκαλο Πα-ντελή Κοσμά, τον καπετάνιο Αχιλλέα Συρρή και τον Διαμαντή Μπριλή, πάνω σε πόρτα που χρησίμευε ως φορείο στο πρόχειρο νοσοκομείο που είχε διαμορφωθεί στη σχολή του Αγίου Γεωργίου Βροντάδου. Ο γιατρός Γεώργιος Πιταούλης περιθάλλει τον τραυματία. Έχει δεχτεί τρία τραύματα από τα οποία το ένα ήταν θανατηφόρο. Ατάραχος εκεί και γαλήνιος την όψη ο νικητής της Πρεβέζης παλεύων με τον θάνατον εν μέσω των δακρυδόντων παλικαριών και της αφώνου συγκινήσεως των παρισταμένων, ηκούετο παραληρών και ψιθυρίζων παραγγέλματα στρατιωτικά μέχρις ου ο επιθανάτιος ρόγχος δέκοψε την ημισβεσμένη φωνή του¹.

Θα γράψει ο δάσκαλος Δ.Κ. Τελλής. Ο Ανθυποπλοίαρχος Νικόλαος Ρίτσος ήταν 30 ετών καταγόταν από τη Μονεμβασία και ήταν έγγαμος από διετίας. Στην κηδεία του εξεφώνισαν λόγους ο αρχιδιάκονος Ιερώνυμος, ο Ύπαρχος Κ. Μαλάμος, ο γυμνασιάρχης Ιωάννης Χαντέλλης και ο Ι. Βαριαδάκης.

Το απόσπασμα του Ρίτσου εκμηδενίζει την τουρκική αντίσταση. Ο Δεμέστιχας αγωνίζεται με αντικειμενικό στόχο να καταλάβει τα υψώματα της Σελλάδας. Στην προσπάθειά του αυτή εγκλωβίζεται και αντιμετωπίζει τα τουρκικά πυρά

από τρεις πλευρές. Δυσκολεύεται να κρατήσει τις θέσεις του με τους σαράντα πεζοναύτες. Ζητά ενισχύσεις από τις μονάδες πεζικού, που μένουν καθηλωμένες πίσω. Δεν είναι εύκολη η βοήθεια. Τα φυσίγγια λίγα, τότε ο κυβερνήτης της «Μακεδονίας», Λυκούργος Τσουκαλάς, στέλνει μεγάλο αριθμό φυσιγγίων, αλλά δεν μπορούν να προωθηθούν.

Κάθε προσπάθεια προς ενίσχυση των πεζοναυτών ανακόπτον οι Τούρκοι με καταϊγισμό πυρός. Τις τουρκικές θέσεις σφυροκοπούν τα πυροβόλα της «Μακεδονίας». Ο κυβερνήτης της εφαρμόζει μια πρωτότυπη μέθοδο για να είναι εύστοχα τα πυρά.

Για να σταθεροποιήσει το πλοίο ποντίζει δύο άγκυρες, στη συνέχεια μεταφέρει το έρμα και το φορτίο του πλοίου από τη μια πλευρά με αποτέλεσμα να ανασπκωθεί η άλλη όπου και οι βάσεις των πυροβόλων. Δίνει έτσι στα πυροβόλα μεγαλύτερο βεληκεές. Έτσι οι καταστροφές που προξένησαν στις εχθρικές τάξεις ήσαν μεγάλες. Στις 16:00, χωρίς πολεμοφόδια και ενισχύσεις ο Δεμέστιχας αμύνεται και αποκρούει τα κύματα των εχθρικών επιθέσεων.

Οι Έλληνες με εφόπλου λόγχη είναι έτοιμοι για άμυνα μέχρι εσχάτων. Η πρωτοπορία των Τούρκων με εξαιρετική ταχύτητα φτάνει στη λοφοσειρά κι οχυρώνεται σε απόσταση είκοσι πέντε μέτρων από τους Έλληνες. Δεξιά κι αριστερά οι Τούρκοι πλησιάζουν στα πέντε μέτρα. Η μάχη γίνεται σώμα με σώμα. Ένας πεζοναύτης ο Α. Μανώλης, ορμά και τρυπά με την λόγχη του έναν Τούρκο στρατιώτη. Ο Δίοπος Πετρίτης δέχτηκε χτύπημα λόγχης από Τούρκο υπαξιωματικό. Άλλος πεζοναύτης ο Λύρης, ενώ ήταν πληγωμένος, επιτίθεται εναντίον Τούρκου αξιωματικού και του αποσπά το παράσημο που έχει στο στήθος του. Ο πεζοναύτης Κλήμης βλέποντας να εξατλούνται τα φυσίγγια του έρποντας πλησίασε το νεκρό συνάδελφό του Καρρά και με τα φυσίγγια του εξακολουθεί τον αγώνα.

Ο Υποκελευστής Ζέρβας φονεύει στα δέκα μέτρα στρατιώτη, που ορμούσε. Ο εχθρός πίσω από τα βράχια έριχνε χειροβομβίδες, ενώ οι Έλληνες αλλάζουν συνεχώς θέσεις. Ηρωικά μάχεται ο Δόκιμος Σημαιοφόρος Ι. Παστρικάκης. Ο Παστρικάκης μαθητής της Σχολής Ναυτικών

1 Σύμφωνα με τον Ιωάννη Γλύκα, δάσκαλο που κατέγραψε στον κώδικα της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου Βροντάδου τα γεγονότα, ο Νικόλαος Ρίτσος θήλησε να μάθει το όνομα του περιποποιημένου αυτόν Ιατρού και αφού τον ηυκαρίστησεν, ρώτησε αυτόν, εάν νικώμεν, ότε δε ο Ιατρός τον επιστοποίησεν ότι καθόλα τα σημεία έιμεθα νικηταί, τότε ως άλλος Επαμεινώνδας έίπε τας τελευταίας μόνον ταύτας λέξεις, τότε και εγώ αποθνήσκω ευχαριστημένος και αυθωρεί εξέπνευσεν. Ο νεκρός του Ρίτσου έμεινε την νύχτα στο κελί της εκκλησίας και το πρωί κηδέυτηκε στην μητρόπολη Χίου και ενταφιάστηκε στο νεκροταφείο του Αγίου Ιωάννου. (εφημερίδα Νέα Χίος της 22/11/1912)

Πυραυλάκας «ΡΙΤΣΟΣ»

Δοκίμων ζήτησε και πέτυχε μέσω του νονού του Ελευθερίου Βενιζέλου να καταταγεί στα αποβατικά αγήματα (λόγω του νεαρού της ηλικίας του δεν τον έπαιρναν). «*Μονογενής υιός μεγάλης και ευυπολήπτου οικογένειάς της Κρήτης, ήτο το χάρμα των γονέων του, επί του οποίου ούτοι εστήριζον όλας αυτών τας ελπίδας*». (Σύμφωνα με τα γραφόμενα στο βιβλίο η κατάληψη της Χίου, Σαλίβερου σελίς 19).

Ο Δεμέστιχας του φώναζε να προσέχει και να μην επιτίθεται πολύ. Ο νεαρός μαχητής δικαιολογείται ότι το έκανε, για να εμψυχώσει τους άντρες του, μια και δεν έμεινε ούτε φυσίγγι. Στην κρίσιμη εκείνη η ώρα το γενναίο Κρητικόπουλο πέφτει θανάσιμα πληγωμένο από χειροβομβίδα.² Πληγωμένος με διαμπερές

τραύμα στην αριστερή κνήμη ο Δεμέστιχας κινείται για αντεπίθεση, αλλά είναι τέτοια η κατάσταση του, που δεν μπορεί και μεταφέρεται από δύο άνδρες στο Βροντάδο και μετά στο νοσοκομείο της Χίου, αφού προηγουμένως διατάσσει υποχώρηση.

Ο ένατος λόχος διατάσσεται να ενισχύσει τους πεζοναύτες, φτάνει λίγο πιο κάτω από αυτούς. Προς ενίσχυση του 9^{ου} Λόχου καταφθάνουν δύο διμοιρίες του έβδομου Συντάγματος. Ο εχθρός αναγκάζεται να υποχωρήσει με μεγάλες απώλειες .

«Η μάχη του Αίπους ανεδείχθη πράγματι ηρωική εξαιτίας της αποφασιστικότητάς του

² Στη Σελλάδα του Έπους αφήνει την τελευταία του πνοή ο Αρχικελευστής Ιωάννης Παστρικάκης, μοναχογιός του Ιατρού Γ. Παστρικάκη και της Σοφίας γένους Γραικού. Με 2-3 ναύτες στις 15 Νοεμβρίου προχώρησε πολύ μπροστά και φαίνεται ότι παραπλανήθηκε και σκοτώθηκε από τους Τούρκους. Σύμφωνα με τα γραφόμενα του Αρχιερατικού Επιτρόπου Βροντάδου Στεφάνου Τσιχλή, πε-

ζοναύτες, που το βράδυ της 15 Νοεμβρίου ήρθαν στο σχολείο του Αγίου Γεωργίου, το οποίο είχε μεταβληθεί το μισό σε νοσοκομείο και το άλλο μισό μαζί με το Παρθεναγωγείο σε στρατώνα και μαγειρεία, του υπέδειξαν το μέρος, όπου είχε σκοτωθεί το παλικάρι. Το πρωί της 16 Νοεμβρίου ανέβηκε στην κορυφή του Έπους και ενταφίασε μαζί με άλλους ιερείς τους, Β. Στάικο, Γαβριήλ Κούκο και Ν. Κλήμη.....(Εφημερίδα ΠΑΓΧΙΑΚΗ της 28^{ης} Φεβρουαρίου 1913)

ναυτικού αγήματος» υποστηρίζει ο δάσκαλος Ι. Βαριαδάκης στο ιστόρημά του.

Οι επιχειρήσεις συνεχίστηκαν και με τη βοήθεια ενισχύσεων που έφτασαν στο νησί αποτελούμενες από ένα τάγμα 150 νεοσύλλεκτων Ευζώνων, 100 Κρητικών εθελοντών, το εθελοντικό σώμα των Χίων αλλά και ανταρτικών ομάδων που συγκρότησαν κάτοικοι του νησιού.

Στις 29 Νοεμβρίου, οι Τούρκοι εξαπέλυσαν γενική επίθεση σε όλα τα μέτωπα αλλά χωρίς να επιτύχουν πουθενά.

Ο Δελαγραμμάτικας πληροφορείται όμως, ότι λόγω κακών καιρικών συνθηκών ο Τούρκος διοικητής είχε συγκεντρώσει τους πολιτικούς υπαλλήλους καθώς και τον πολιτικό διοικητή της Χίου στο χωριό Πιτνός, το οποίο εξασφάλιζε καλύτερες συνθήκες διαβίωσης αλλά και ευρίσκετο εκτός του βεληνεκού των πυροβόλων των ελληνικών πλοίων.

Θέλησε τότε να επηρεάσει το ηθικό τους με ένα βομβαρδισμό στο Πιτνός όπου ήταν συγκεντρωμένοι όλοι οι ανώτατοι αξιωματικοί των Τούρκων και αισθάνοντο ασφαλείς. Την αποστολή θα αναλάμβανε το «Μακεδονία» με τα ισχυρότατα τηλεβόλα Bethlehem των 105 χιλιοστών.

Το πρόβλημα ωστόσο που παρουσίαζε το Πιτνός ήταν ότι ευρίσκετο στο τέλος μιας μακρόστενης χαράδρας κι ότι οι οβίδες θα έπρεπε να περάσουν μέσα από αυτήν και συγκεκριμένα από ένα μοναδικό ρήγμα το οποίο εξασφάλιζε την ευθεία πορεία των βλημάτων από τη θάλασσα στον κόλπο του Μαρμάρου. Επιπλέον το πλοίο δεν είχε οπτική επαφή με το στόχο. Το πρόβλημα λύθηκε με την τοποθέτηση πασσάλων επί του υψώματος Κοφινάς, κάτι που έγινε με τη βοήθεια οργάνου χωρομετρήσεως. Έτσι οι πάσσαλοι σχημάτισαν σκοπευτική γραμμή προς το Πιτνός.

Με τη βοήθεια σηματορών επί του υψώματος η «Μακεδονία» ευθυγραμμίστηκε με τη γραμμή που δημιουργούσαν οι πάσσαλοι ευθυγραμμίζοντας ως εκ τούτου και τα πυροβόλα της κατά την διεύθυνση προς το Πιτνός.

Η πρώτη βολή ήταν βραχεία και έπεσε πριν το χωριό, οι επόμενες όμως πέτυχαν το στόχο εκρηγνυόμενες μέσα στο Πιτνός. Εκείνη τη

στιγμή στο πηγάδι του χωριού καθόταν ο Ζιχνή Βέης, ο πολιτικός διοικητής της Χίου και άλλοι αξιωματικοί. Το πρώτο βλήμα που έπληξε το χωριό έπεσε κοντά στο πηγάδι με αποτέλεσμα ο δε Ζιχνή Βέης κι οι άλλοι Τούρκοι να πανικοβληθούν και να αρχίσουν να τρέχουν μακριά.

Σύντομα κι άλλες οβίδες έπληξαν το χωριό, δημιουργώντας πανικό και φυγή των Τούρκων, οι οποίοι πίστεψαν ότι καταδιώκονται από το ελληνικό πυροβολικό. Το αποτέλεσμα ήταν να πέσει το ηθικό των Τούρκων κατακόρυφα, η ιδέα της παράδοσης να γίνει πιο ελκυστική καθώς κανένα μέρος του νησιού δε φαινόταν να είναι ασφαλές.

Το βράδυ της 20^{ης} Δεκεμβρίου ο Ζιχνή Βέης παραδόθηκε. Ο ναύτης οιακιστής Αναστάσιος Σακελλαρίου που ήταν πλήρωμα στο εύδρομο «ΕΣΠΕΡΙΑ» ναυαρχίδα της μοίρας που επέβαινε ο διοικητής Πλοίαρχος Δαμιανός, αναφέρει εις στην εφημερίδα «Παγκιακή» στις αρχές του 1913 τα ακόλουθα : *«Είχα βάρδια στη γέφυρα του карабиού τη νύχτα εκείνη που μια κανονιοφόρος ανέφερε την είδηση της παραδόσεως των Τούρκων. Η χαρά μου, των συντρόφων μου και των αξιωματικών για το ευχάριστο μαντάτο ήταν απερίγραπτη. Χοροί και τραγούδια γιορτινά διαδέχτηκαν την αγωνία και την αργοπορία της παραδόσεως».*

Έτσι η Χίος ήταν πλέον ελεύθερη.

Η μάχη για την απελευθέρωση της Χίου παρουσιάζει επιχειρησιακά στοιχεία, αρκετά από τα οποία ήταν πρωτόγνωρα τόσο στο Πολεμικό Ναυτικό όσο και στο Στρατό της εποχής εκείνης. Η όλη επιχείρηση εστέφθη με απόλυτη επιτυχία που οφείλετο στα ακόλουθα.

- Στην ικανή ηγεσία, εμπειρία, αποφασιστικότητα και ικανότητα αντίληψης των δυνατοτήτων των ψυχολογικών επιχειρήσεων στα πλαίσια συμβατικών στρατιωτικών επιχειρήσεων του διοικητού Συνταγματάρχη πεζικού Δελαγραμμάτικα Νικολάου.
- Στο κλίμα που έχει δημιουργηθεί να ξεπλύνουμε την ντροπή του ατυχούς πολέμου του 1897 και να απελευθερώσουμε σκλαβωμένους αδελφούς και εδάφη. Βέβαια είχαν προηγηθεί ο Μακεδονικός

αγώνας (1904-1908), οι νικηφόρες μάχες Σαρανταπόρου και Γιαννιτών, η απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης, όπου είχαν σαν αποτέλεσμα το υψηλό φρόνημα Στρατού, Ναυτικού και λαού.

- Στην άριστη συνεργασία χερσαίων δυνάμεων με τα πλοία του στόλου η οποία δεν περιορίστηκε μόνο στην υποστήριξη της αποβατικής ενέργειας, αλλά συνεχίστηκε σε όλη τη διάρκεια των επιχειρήσεων στους ορεινούς όγκους του νησιού. Η υποστήριξη υπήρξε σωτήρια και μετέτρεψε την κατάσταση υπέρ των Ελλήνων τις περισσότερες φορές. Μετά την παράδοση των Τουρκικών δυνάμεων τα Ελληνικά στρατεύματα συγκεντρώθηκαν στην πρωτεύουσα «Κάστρο» και διεκπεραιώθηκαν με πλοία του Ναυτικού στην ηπειρωτική Ελλάδα και έλαβαν μέρος στην απελευθέρωση των Ιωαννίνων.

Οι επιχειρήσεις στοίχισαν στον ελληνικό στρατό και το Βασιλικό Ναυτικό σαράντα οκτώ νεκρούς και εκατόν εξήντα έξι τραυματίες.

Εις μνήμην

- Του ανθυποπλοίαρχου ΡΙΤΣΟΥ το Πολεμικό Ναυτικό έδωσε το όνομά του στη νεότερη ΤΠΚ Τύπου supervita «ΑΝΘΥΠΟΠΛΟΙΑΡΧΟΣ Ν. ΡΙΤΣΟΣ» ενώ η προτομή του εκτίθεται στο Βροντάδο της Χίου.
- Του Ναυτικού Δοκίμου Παστρικάκη Ιωάννη διεξάγονται από το 1980 και κάθε χρόνο Πανελλήνιοι Ιστιοπλοϊκοί Αγώνες με το όνομα «ΠΑΣΤΡΙΚΑΚΕΙΑ» ενώ η προτομή του εκτίθεται σε ειδικό χώρο στην Σχολή

Ναυτικών Δοκίμων και στο Βροντάδο της Χίου.

Η επιχείρηση κατάληψης της Χίου, αποτελεί ένα μάθημα για το σύγχρονο Πολεμικό Ναυτικό και το Στρατό Ξηράς άριστης συνεργασίας προς επίτευξιν του Αντικειμενικού Σκοπού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ο ΣΤΟΛΟΣ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ 1912-1913, Υποναύαρχου Γ. Φωκά ΒΝ, έκδοση ΥΙΝ
2. Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ 1912-1913, έκδοση εφημερίδας «ΣΚΡΙΠ», Νοεμβρίου 1912
3. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΔΟΚΙΜΩΝ, Πλοιάρχου Ι. Φακίδη ΒΝ
4. Εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΒΡΟΝΤΑΔΟΥ», Νοέμβριος- Δεκέμβριος 2008
5. Κρητικά ανδραγαθήματα, εφημερίδα «ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ», 7^{ns} Ιουλίου 2006, άρθρο του Δρ. Ν. Β. Πετρουλάκη
6. 1^ο Λύκειο Χανίων: Η συμβολή του στους απελευθερωτικούς Πολέμους 1912-1913, ένθετο εφημερίδας ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ, 10^{ns} Απριλίου 2008

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Αντιναύαρχος εα Α. Ζωιδάκης Π.Ν. Γεννήθηκε στα Χανιά της Κρήτης. Αποφοίτησε από το Α' Γυμνάσιο Αρρένων Χανίων. Στην Σχολή Ναυτικών Δοκίμων εισήλθε στις 20/9/1971 και αποφοίτησε στις 14/6/1975 ως μάχιμος Σημαιοφόρος. Στην συνέχεια υπηρέτησε στα πλοία του στόλου επί 18,5 χρόνια ως Διοικητής Μοίρας, Κυβερνήτης, Υπαρχος και Αξιωματικός. Επίσης υπηρέτησε σε διάφορες υπηρεσίες ξηράς, ΓΕΕΘΑ, ΓΕΕΦ, ΔΔΜΝ, ΝΔΑ, ΝΚ, κα. Φοίτησε στην Ναυτική Σχολή Πολέμου (ΝΣΠ) και στην Σχολή Επιτελών Εθνικής Άμυνας (ΣΕΘΑ). Είναι παντρεμένος και έχει 2 παιδιά.

Πειραματικός Σχεδιασμός ενός Μη Επανδρωμένου Αεροχήματος Μάχης (ΜΕΑΜ) Οπλισμένου με Λέιζερ Υψηλής Ενέργειας

Πρόλογος

Η παρούσα μελέτη προσομοιάζει ένα Μη Επανδρωμένο Αεροπλάνο Μάχης (ΜΕΑΜ) οπλισμένο με λέιζερ υψηλής ενέργειας (ΛΥΕ) χρησιμοποιώντας το ειδικό λογισμικό προσομοίωσης της ατμοσφαιρικής διάδοσης της δέσμης του λέιζερ επ' ονόματι WaveTrain της MZA, σε ένα καθορισμένο σενάριο αποστολής του για διαφορετικές παραμέτρους του λέιζερ και γεωμετρία εγκλωβισμού. Γίνεται χρήση της μεθόδου του πειραματικού σχεδιασμού ώστε να καταδειχθούν οι στατιστικώς σημαντικότερες παράμετροι οι οποίες επηρεάζουν την απόδοση του λέιζερ όπλου και να μελετηθεί το πως αυτές αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Ως δείκτης μέτρησης απόδοσης του λέιζερ χρησιμοποιούνται η μεταφερθείσα στην επιφάνεια του στόχου ενέργεια καθώς και η συγκεντρωθείσα ισχύς επί ενός προκαθορισμένου μεγέθους τμήματος επιφανείας του

στόχου. Βασιζόμενοι στην στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων της προσομοίωσης, επιλέγονται δύο εναλλακτικές σχεδιάσεις του όπλου λέιζερ υψηλής ενέργειας οι οποίες υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις θα μπορούσαν να επιτύχουν την ίδια απόδοση και υπολογίζεται

Σχήμα 1. Σχηματική απεικόνιση ενός ΜΕΑΜ οπλισμένου με λέιζερ υψηλής ενέργειας. Source: General Atomics Aeronautical Systems Inc. (2016).

το συνεπαγόμενο βάρος της κάθε σχεδιάσης. Ακολούθως αναλύεται η επίδραση του βάρους του όπλου λέιζερ στην μέγιστη διάρκεια πτήσης του MEAM. Τέλος, με την χρήση ειδικού αλγορίθμου σε MATLAB εξετάζεται η επίδραση της ποιότητας της δέσμης λέιζερ καθώς και της κίνησης του MEAM στην απόδοση του λέιζερ όπλου.

Εισαγωγή

Η ανάπτυξη ενός όπλου λέιζερ υψηλής ενέργειας έχει βρεθεί στο επίκεντρο των προσπαθειών της διεθνούς αμυντικής βιομηχανίας αρκετές φορές τις τελευταίες πέντε δεκαετίες. Παρόλο που κατά τη διάρκεια αυτών των προσπαθειών έχουν ανακύψει τεράστιες δυσκολίες και εμπόδια, πολλές φορές και ακύρωσης των προγραμμάτων, οι δυναμικές τους ικανότητες και υποσχέσεις που αφήνουν, είναι πολύ σημαντικές για να αγνοηθούν. Κατά καιρούς έχει δοκιμαστεί μια ευρεία γκάμα πλατφορμών ως υποψηφίων φορέων ενός όπλου λέιζερ υψηλής ενέργειας κάθε μία από τις οποίες για διαφορετική αποστολή και με διαφορετικές δυνατότητες. Κάποια από αυτά τα προγράμματα κατά το παρελθόν τα οποία τελικώς ακυρώθηκαν, αποσκοπούσαν στην τοποθέτηση ενός όπλου λέιζερ σε μεγάλο μεγέθους αεροσκάφη. Προσφάτως, το ενδιαφέρον έχει μεταφερθεί από την χρήση των όπλων λέιζερ σε μεγάλο μεγέθους αεροσκάφη (βομβαρδιστικά) για επιχειρήσεις στρατηγικού επιπέδου και σε μεσαίου και μικρού μεγέθους ιπτάμενα μέσα (ελικόπτερα, μαχητικά αεροσκάφη) για επιχειρήσεις σε τακτικό επίπεδο. Μια ακόμα ξεχωριστή υποψήφια πλατφόρμα όπλου λέιζερ είναι τα μη επανδρωμένα αεροκχήματα μάχης. Την παρούσα χρονική περίοδο, η αμερικανική εταιρεία General Atomics Aeronautical Systems, Inc. προσπαθεί να αναπτύξει ένα όπλο λέιζερ κατάλληλο για τοποθέτηση και χρήση από το τελευταίο MEAM που έχει αναπτύξει (Predator C). (Defense One 2015).

Ο συνδυασμός αυτών των δύο συστημάτων θα μπορούσε να αποφέρει ένα οπλικό σύστημα που θα άλλαζε τους "κανόνες του παιχνιδιού" στο πεδίο της μάχης. Ένα όπλο λέιζερ βάλλει βλήματα που κινούνται με την ταχύτητα του

φωτός, διαθέτει μεγάλο απόθεμα πυρομαχικών, με κόστος ανά βολή εξαιρετικά χαμηλό και τέλος πολύ υψηλή ακρίβεια βολής, κάτι που εξαλείφει τον κίνδυνο για παράπλευρες απώλειες (O' Rourke 2015). Επιπλέον, καθώς τα MEAM έχουν υψηλή επιβιωσιμότητα με μηδενικό ρίσκο απώλειας ανθρώπινης ζωής, αυξημένη διάρκεια και μειωμένο λειτουργικό κόστος σε σχέση με ένα μαχητικό αεροσκάφος, αποτελούν μια πολύ ελκυστική πλατφόρμα ενός όπλου λέιζερ.

Σκοπός της παρούσης μελέτης είναι η προσομοίωση ενός υποθετικού MEAM οπλισμένου με λέιζερ και η ανάπτυξη ενός σχεδιαστικού μοντέλου για το εν λόγω σύστημα. Είναι αναμενόμενο ότι υπάρχουν διάφορες σχεδιαστικές παράμετροι, τόσο του όπλου λέιζερ όσο και του MEAM, οι οποίες μπορεί να έχουν μεγάλη επίδραση στην τελική απόδοση του συστήματος. Η επαρκής προσομοίωση και ανάλυση όλων των πιθανών συνδυασμών αυτών των σχεδιαστικών παραμέτρων θα απαιτούσε έναν πάρα πολύ μεγάλο αριθμό επαναλήψεων εκτέλεσης του προσομοιωτικού μοντέλου (simulation runs) κάτι το οποίο θα ήταν πολύ χρονοβόρο καθιστώντας έτσι απαγορευτική την χρήση της λεγόμενης μεθόδου του ενός παράγοντα την φορά (one-factor-at-a-time). Δηλαδή κρατώντας σταθερές τις τιμές όλων των παραμέτρων, αλλάζουμε την τιμή μίας μόνο και παρατηρούμε την επίδραση που αυτή έχει στις υπόλοιπες. Έτσι στην παρούσα μελέτη, χρησιμοποιείται μία πολύ πιο αποδοτική μέθοδος, η οποία επιτρέπει την συλλογή επαρκών δεδομένων ακόμα και από περιορισμένο αριθμό επαναλήψεων εκτέλεσης του προσομοιωτικού μοντέλου και ονομάζεται μέθοδος του πειραματικού σχεδιασμού (Design of Experiments) και συγκεκριμένα η μέθοδος των επιφανειών απόκρισης (Response Surface Methodology). Η χρήση της ανωτέρω προσέγγισης επιτρέπει τον προσδιορισμό της βαρύτητας που έχει η κάθε σχεδιαστική παράμετρος καθώς και την ύπαρξη τυχόν αλληλεπιδράσεων μεταξύ τους.

Η προσομοίωση του οπλισμένου με λέιζερ MEAM έγινε με τη χρήση ειδικού λογισμικού πακέτου (WaveTrain) το οποίο προσομοιάζει την ατμοσφαιρική διάδοση της δέσμης λέιζερ

στο πλαίσιο συγκεκριμένου σεναρίου. Το αποτέλεσμα της προσομοίωσης είναι η ισχύς ανά μονάδα επιφάνειας στον στόχο (**irradiance**) καθώς και η συγκεντρωθείσα ισχύς εντός προκαθορισμένου τμήματος επιφάνειας στον στόχο (**power-in-the-bucket**). Οι ανωτέρω δείκτες αν και ομοιάζουν, παρουσιάζουν κάποιες διαφορές που τους κάνουν εξίσου απαραίτητους για την εξαγωγή πληρέστερων συμπερασμάτων σε ό,τι αφορά την φονικότητα του όπλου. Το ειδικό λογισμικό WaveTrain παρέχει την δυνατότητα μοντελοποίησης και προσομοίωσης της διάδοσης της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας στην ατμόσφαιρα λαμβάνοντας υπόψιν την υφιστάμενη τυρβώδη ατμοσφαιρική ροή (**atmospheric turbulence**) και έχει αναπτυχθεί από την εταιρεία MZA (Coy 2013). Για την στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων της προσομοίωσης χρησιμοποιείται το ειδικό λογισμικό Minitab το οποίο παρέχει την δυνατότητα εισαγωγής και διαχείρισης δεδομένων όπως επίσης και της καταγραφής των τάσεων αυτών. Υπολογίζονται επίσης τα κριτήρια καταστροφής του στόχου ώστε να μπορεί να εκτιμηθεί καλύτερα η απαιτούμενη ισχύς που πρέπει να συγκεντρωθεί στην επιφάνεια του στόχου. Ως απαιτούμενο για την καταστροφή του στόχου καθορίζεται η τήξη ενός όγκου αλουμινίου με διάμετρο 5 εκατοστά και βάθος 3 χιλιοστά, κάτι που από την διεθνή επιστημονική κοινότητα θεωρείται επαρκές για αυτό τον σκοπό. Τέλος, χρησιμοποιείται ένας ακόμα κώδικας σε Matlab, ονόματι ANCHOR, που έχει αναπτυχθεί από την ομάδα κατευθυνόμενης ενέργειας του Naval Postgraduate School, με σκοπό να εξεταστεί και η επίδραση της ποιότητας της δέσμης (**beam quality**) και των κραδασμών (**jitter**) του MEAM στην απόδοση του λέιζερ.

Οι σχεδιαστικές παράμετροι που εξετάζονται αρχικά στην παρούσα μελέτη είναι, 1) η ισχύς εξόδου του λέιζερ, 2) η διάμετρος φακού του κύριου κατευθυντήρα, 3) το ύψος πτήσης του MEAM, 4) η ταχύτητα πτήσης του MEAM και 5) η πορεία πτήσης του MEAM, ενώ σε δεύτερο στάδιο εξετάζονται η επίδραση της ποιότητας δέσμης (**beam quality**) και των κραδασμών (**jitter**) του MEAM σε ξεχωριστή αλλά άμεσα σχετιζόμενη μελέτη. Η μέθοδος του πειραμα-

Σχήμα 2. Διάγραμμα Μεθοδολογίας Έρευνας. Source: Lionis (2016).

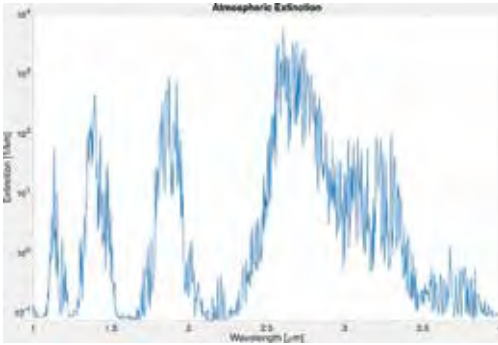
τικού σχεδιασμού χρησιμοποιείται μόνο στο πρώτο στάδιο, ενώ στο δεύτερο χρησιμοποιείται ο ειδικός κώδικας ANCHOR.

ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΦΟΝΙΚΟΤΗΤΑ

Για να εκτιμηθεί σωστά η αποδοτικότητα του όπλου λέιζερ, πρέπει πρώτα να κατανοηθεί πλήρως και να υπολογιστεί ο βαθμός απομείωσης της ισχύος της δέσμης του λέιζερ καθώς αυτή ταξιδεύει στην ατμόσφαιρα ώστε να προσεγγίσει τον στόχο καθώς και η καταστροφή που θα προξενήσει στον στόχο η τελικώς μεταφερθείσα ενέργεια στην επιφάνειά του. Τα τρία βασικά ατμοσφαιρικά φαινόμενα που επιδρούν στην δέσμη του λέιζερ είναι η ατμοσφαιρική εξάλειψη (**atmospheric extinction**) (απορρόφηση και σκέδαση), η τυρβώδης ατμοσφαιρική ροή που προκαλείται από μεταβολή του δείκτη διαθλάσεως λόγω θερμοκρασιακών διαφορών στον χώρο (**turbulence**) και τέλος η παραμόρφωση της δέσμης λόγω της υπερθέρμανσης του περιβάλλοντος τη δέσμη χώρου (**thermal blooming**).

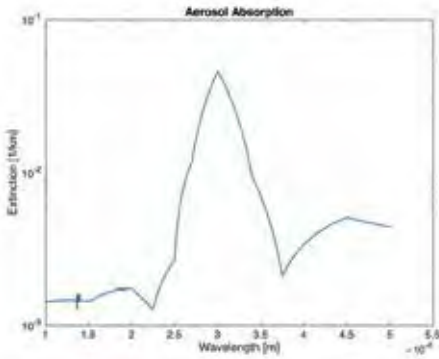
Ατμοσφαιρική Εξάλειψη

Ατμοσφαιρική εξάλειψη είναι η απομείωση της ισχύος της δέσμης εξαιτίας των φαινομένων της ατμοσφαιρικής σκέδασης και απορρόφησης. Ο συντελεστής εξάλειψης αποτελείται από τέσσερις παράγοντες: την μοριακή απορρόφηση, την μοριακή σκέδαση, την απορρόφηση λόγω αερολυμάτων, και την σκέδαση λόγω αερολυμάτων. Το μέγεθος του συντελεστή εξάλειψης σχετίζεται άμεσα με το μήκος κύματος της δέσμης, κυ-

Σχήμα 3. Συντελεστής μοριακής ατμοσφαιρικής εξάλειψης ως συνάρτηση του μήκους κύματος. Μεγάλος συντελεστής ατμοσφαιρικής εξάλειψης έχει ως αποτέλεσμα εντονότερη απομείωση της διαδιδόμενης ισχύος. Είναι εμφανές το “παράθυρο” στα 1.064μm που είναι το σύνηθες μήκος κύματος λειτουργίας ενός λέιζερ στερεάς κατάστασης. Source: Valiani (2016).

ρίως σε ό,τι αφορά την μοριακή απορρόφηση. Το Σχήμα 3 δείχνει την εξάρτηση του συντελεστή εξάλειψης από το μήκος κύματος λειτουργίας, όπου μπορούμε να διακρίνουμε ορισμένα “παράθυρα” τα οποία ευνοούν την καλύτερη διάδοση της δέσμης και συνεπώς την μεγαλύτερη φωνικότητα εναντίον του στόχου.

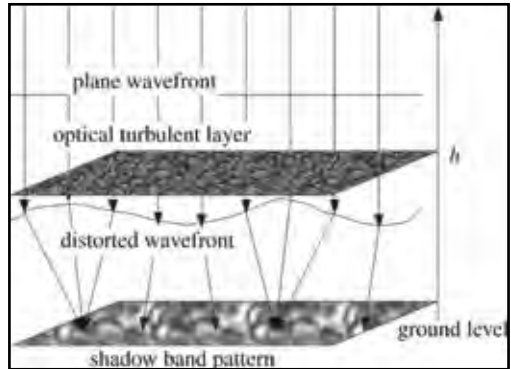

Σχήμα 4. Συντελεστής ατμοσφαιρικής απορρόφησης αερολυμάτων ως συνάρτηση του μήκους κύματος. Source: Lionis (2016).

Τυρβώδης Ατμοσφαιρική Ροή

Η διάδοση της δέσμης επηρεάζεται από την τυρβώδη ατμοσφαιρική ροή στην ατμόσφαιρα, αποτέλεσμα των εναλλαγών της θερμοκρασίας

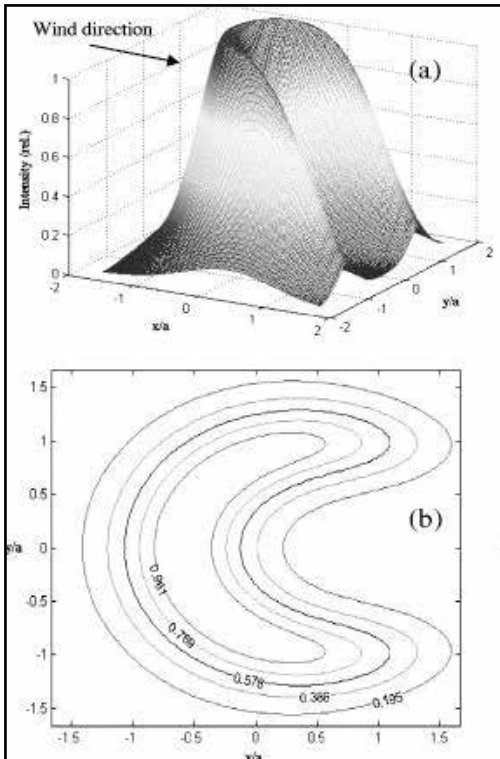
και της πυκνότητας του αέρα. Αυτές οι εναλλαγές έχουν ως αποτέλεσμα την αλλαγή του δείκτη διαθλάσεως στον αέρα με συνέπεια η διαδιδόμενη δέσμη να παραμορφώνεται λόγω των επαγόμενων διακυμάνσεων του πλάτους και της φάσης. Αυτό το φαινόμενο, κατά κύριο λόγο, είναι ισχυρότερο κοντά στην επιφάνεια της γης και όσο αυξάνεται το υψόμετρο αυτό μειώνεται. Συνεπώς, λέιζερ που χρησιμοποιούνται από πλατφόρμες κοντά στο επίπεδο της γης αντιμετωπίζουν ισχυρές αναταράξεις που δυσχεραίνουν την εστίαση της δέσμης τους στον στόχο. Αντιθέτως, η χρήση ενός όπλου λέιζερ από ιπτάμενη πλατφόρμα η οποία ίπταται σε μεγάλο ύψος, προσδίδει ένα πλεονέκτημα, καθότι η επίδραση των ατμοσφαιρικών αναταράξεων είναι μικρότερη.

Σχήμα 5. Επίδραση φαινομένου τυρβώδους ατμοσφαιρικής ροής σε ένα μέτωπο κύματος. Source: Lionis (2016).

Θερμική Αλλοίωση

Κατά την διάδοση της δέσμης μέσω της ατμόσφαιρας, η ατμοσφαιρική απορρόφηση θα προκαλέσει υπερθέρμανση του περιβάλλοντα χώρου με αποτέλεσμα την αλλαγή του δείκτη διαθλάσεως που έχει ως αποτέλεσμα η δέσμη να χάνει την εστίασή της. Το φαινόμενο αυτό, το οποίο είναι εντονότερο όσο μεγαλύτερη είναι η ισχύς εξόδου του όπλου, ονομάζεται θερμική αλλοίωση. Προφανώς, για στόχους που έρχονται από σταθερή διόπτρευση, το φαινόμενο της θερμικής αλλοίωσης μπορεί να αποτελέσει έναν πολύ περιοριστικό παράγοντα σε αντίθεση

Σχήμα 6. Επίδραση φαινομένου θερμικής αλλοίωσης επί της δέσμης λέιζερ. Source: Lionis (2016).

με στόχους που αλλάζουν διόπτευση και επιτρέπουν την μείωση της επίδρασης του φαινομένου λόγω του ότι η δέσμη του λέιζερ αλλάζει συνεχώς μέσω διάδοσης.

Φονικότητα Λέιζερ

Η δυνατότητα ενός λέιζερ όπλου υψηλής ενέργειας να προξενήσει μερική ή ολική καταστροφή ενός στόχου μέσω της μεταφοράς της ηλεκτρομαγνητικής του ενέργειας προσδιορίζει την φονικότητά του. Εκτός της μεταφερθείσας ενέργειας, το υλικό από το οποίο αποτελείται ο στόχος καθώς και η ανθεκτικότητά του στο καταστροφικό αποτέλεσμα του λέιζερ, επηρεάζουν επίσης την φονικότητα του όπλου.

Για να υπολογίσουμε το καταστρεπτικό αποτέλεσμα του λέιζερ, πρέπει αρχικά να υπολογίσουμε την απαιτούμενη θερμική ενέργεια ώστε το υλικό της επιφάνειας του στόχου να φτάσει το σημείο τήξης,

$$Q_1 = c_p m \Delta T$$

όπου c_p η ειδική θερμοχωρητικότητα του, m η μάζα του υλικού το οποίο επιθυμούμε να τήξουμε και ΔT η θερμοκρασιακή διαφορά ώστε να φθάσουμε το σημείο τήξης. Από την στιγμή που το φωτιζόμενο από το λέιζερ κομμάτι της επιφάνειας φθάσει το σημείο τήξης του και μετά, πρέπει να υπολογίσουμε την έξτρα ενέργεια που απαιτείται για να λιώσει ο όγκος του υλικού που απαιτείται,

$$Q_2 = m \Delta H$$

όπου ΔH η θερμότητα σύντηξης του υλικού του στόχου. Έτσι, η ολική ενέργεια που απαιτείται για την τήξη του στόχου πρέπει κατ'ελάχιστον να ξεπερνά το άθροισμα των Q_1 και Q_2 . Παράλληλα όμως, πρέπει να λάβουμε υπόψιν μας τους μηχανισμούς εκείνους οι οποίοι απομειώνουν με κάθε τρόπο την συγκεντρωθείσα ισχύ στην επιφάνεια του στόχου. Ο πρώτος μηχανισμός που έχει αυτό το αποτέλεσμα είναι η ακτινοβολία μέλανος σώματος,

$$P_{rad} \approx \epsilon \sigma A_r (T_{melt}^4 - T_{environment}^4)$$

όπου ϵ ο συντελεστής εκπομπής, σ η σταθερά των Stefan-Boltzmann, A_r η περιοχή που φωτίζεται από την δέσμη λέιζερ, T_{melt} η θερμοκρασία τήξης του υλικού του στόχου και $T_{environment}$ η θερμοκρασία περιβάλλοντος. Ο έτερος μηχανισμός που προκαλεί απομείωση της συγκεντρωθείσας ισχύος είναι αυτός που προξενεί επαγωγή της ισχύος στον περιβάλλοντα όγκο του στόχου,

$$P_{cond} \approx k A_c (T_{melt} - T_{environment}) / \Delta x$$

όπου k η θερμική επαγωγή, Δx η απόσταση της απορρόφησης της θερμότητας και A_c η περιοχή μέσω της οποίας επάγεται η θερμότητα. Ως ενδεικτικό παράδειγμα μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τον υπολογισμό της απαιτούμενης ενέργειας για να λιώσουμε έναν όγκο αλουμινίου πάχους 3 χιλιοστών και ακτίνας 5 εκατοστών. Υποθέτουμε μια ενδεικτική απόσταση απορρόφησης θερμότητας της τάξης των 2 εκατοστών, μια τυπική τιμή για μέταλλα και για χρόνους φωτισμού (dwell time) της τάξης των μερικών δευτερολέπτων. Τα βασικά χαρακτη-

ριστικά του αλουμινίου φαίνονται στον πίνακα.

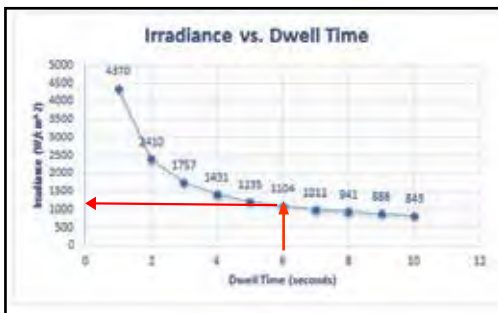
Παράμετρος	Τιμή	Μονάδα Μέτρησης
Πυκνότητα	$2.7 \cdot 10^3$	kg/m ³
Ειδική Θερμοχωρητικότητα	897	J/(kg·K)
Θερμοκρασία Τήξης	933	K
Θερμότητα Σύντηξης	400	KJ/Kg
Συντελεστής Εκπομπής	0.05	-
Σταθερά Stefan-Boltzmann	$5.67 \cdot 10^{-8}$	J/(m ² ·s·K ⁴)
Θερμική Επαγωγή	237	W/(m·K)

Πίνακας 1. Βασικά χαρακτηριστικά του αλουμινίου

Από την στιγμή που έχουμε υπολογίσει την απαιτούμενη ενέργεια για την τήξη της επιφάνειας του στόχου καθώς και τις απώλειες, μπορούμε να εκτιμήσουμε και την απαιτούμενη ισχύ ανά μονάδα επιφάνειας (irradiance) κάνοντας χρήση του παρακάτω τύπου:

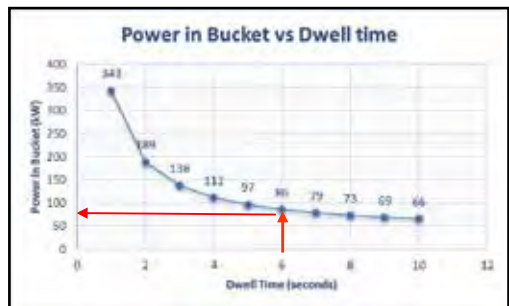
$$I = \frac{Q_{melt} + Q_{heat}}{\tau_D} + P_{loss} \cdot A_r \cdot \alpha_{abs}$$

όπου $P_{loss} = P_{rad} + P_{cond}$, και τ_D η χρονική διάρκεια που το λέιζερ "φωτίζει" τον στόχο (της τάξεως

Σχήμα 7. Εκτιμώμενη μέγιστη ισχύς ανά μονάδα επιφάνειας (peak irradiance) για ένα φύλλο αλουμινίου πάχους 3-χιλιοστών για διάφορους χρόνους φωτισμού του λέιζερ (dwell times). Βασίζόμενοι στον μέγιστο δυνατό χρόνο φωτισμού του στόχου, μπορούμε να υπολογίσουμε την ελάχιστη τιμή ισχύος ανά μονάδα επιφάνειας που απαιτείται για να λιώσουμε τον στόχο. Lionis (2016).

των μερικών δευτερολέπτων). Τα σχήματα 7 και 8 μας δείχνουν την συγκεντρωθείσα ισχύ ανά μονάδα επιφάνειας (irradiance) και εντός της προκαθορισμένης επιφάνειας (power-in-bucket) των 78,5 τετραγωνικών εκατοστών, για διαφορετικούς χρόνους φωτισμού (dwell time) του στόχου, αντιστοίχως. Στον υπολογισμό έχει επίσης συμπεριληφθεί μία επιπλέον απορρόφηση ισχύος, α_{abs} , της τάξης του 20%, κάτι που σημαίνει ότι το υπόλοιπο 80% της ισχύος της δέσμης αντανακλάται και απομακρύνεται του στόχου.

Σχήμα 8. Συγκεντρωθείσα ισχύς εντός της προκαθορισμένης επιφάνειας των 78.5 τετραγωνικών εκατοστών (Power-in-the-bucket) για ένα φύλλο αλουμινίου πάχους 3-χιλιοστών για διάφορους χρόνους φωτισμού του λέιζερ (dwell times). Βασίζόμενοι στον μέγιστο δυνατό χρόνο φωτισμού του στόχου, μπορούμε να υπολογίσουμε την ελάχιστη τιμή ισχύος που πρέπει να συγκεντρωθεί εντός της εν λόγω επιφάνειας για να λιώσουμε τον στόχο. Lionis (2016).

Για παράδειγμα, υπολογίζοντας ως μέγιστο δυνατό χρόνο φωτισμού του στόχου τα 6 δευτερόλεπτα, βλέπουμε ότι η ελάχιστη απαιτούμενη ισχύς ανά μονάδα επιφάνειας είναι προσεγγιστικά τα 1100W/cm² και η ελάχιστη ισχύς εντός της προκαθορισμένης επιφάνειας των 78.5 τετραγωνικών εκατοστών είναι τα 85kW.

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΟΜΙΩΣΗ

Η μέθοδος του πειραματικού σχεδιασμού (Design of Experiments) είναι μία πολύ χρήσιμη μαθηματική διαδικασία η οποία επιτρέπει την εκτίμηση της στατιστικής σημασίας πολλών παραμέτρων ταυτοχρόνως. Με τον όρο "πει-

ραματικός” σε αυτήν την περίπτωση εννοούμε ένα πείραμα επί ηλεκτρονικού υπολογιστή με την χρήση προσομοίωσης. Όταν εξετάζουμε ένα πολύπλοκο ή μεγάλου εύρους σύστημα, αναμένουμε ότι ένας μεγάλος αριθμός παραγόντων μπορεί να έχει επίδραση στην απόδοσή του. Έτσι, από το να αλλάζουμε τις τιμές ενός από αυτούς τους παράγοντες κάθε φορά ώστε να δούμε αν και πώς μεταβάλλεται η απόδοσή του, η μέθοδος του πειραματικού σχεδιασμού μας επιτρέπει να το κάνουμε ταυτόχρονα για όλους τους παράγοντες, γλιτώνοντας έτσι χρόνο και κόστος με το να αποκτάμε τον μέγιστο αριθμό δεδομένων από έναν περιορισμένο αριθμό υπολογιστικών προσομοιώσεων που θα μας επιτρέψει να εξάγουμε ασφαλή συμπεράσματα για το σύστημα υπό εξέταση.

Η ορολογία της μεθόδου του πειραματικού σχεδιασμού χρησιμοποιεί τον όρο “παράγοντας” για τις παραμέτρους εισαγωγής και τον όρο “απόκριση” για τις παραμέτρους εξόδου του προσομοιωτικού μοντέλου. Το επίπεδο ενός παράγοντα αφορά στην τιμή που θα καθορίσουμε ότι θα λάβει κατά την προσομοίωσή του. Προφανώς κάθε παράγοντας δύναται να λάβει περισσότερες της μίας διαφορετικές τιμές. Η επιλογή των τιμών αυτών έχει να κάνει με την συγκεκριμένη πειραματική μέθοδο που χρησιμοποιούμε, σε κάθε περίπτωση πάντως χρειάζεται μεγάλη προσοχή ώστε οι τιμές που θα δώσουμε να μας δίνουν την μέγιστη δυνατή πληροφορία. Οι παράγοντες διακρίνονται σε ελεγχόμενους (controllable), όπως το ύψος πτήσης του αεροσκάφους και μη ελεγχόμενους, όπως η ένταση του αέρα. Επίσης διακρίνονται σε ποσοτικούς και ποιοτικούς (Law 2015). Στο αρχικό στάδιο της μελέτης χρησιμοποιείται η μέθοδος του πειραματικού σχεδιασμού για να εκτιμηθούν αρχικά η επίδραση που έχει η κάθε μια από τις πέντε παραμέτρους (παράγοντες) υπό εξέταση στην απόδοση (απόκριση) του οπλισμένου με λείζερ MEAM καθώς και οι τυχόν αλληλεπιδράσεις που υπάρχουν μεταξύ αυτών.

Η μέθοδος του πειραματικού σχεδιασμού αποτελείται συνήθως από δύο βήματα. Το πρώτο είναι η 2^k πλήρης παραγοντική σχεδίαση (full factorial design), η οποία μας δίνει μια αρχική

εκτίμηση για την σημασία της κάθε παραμέτρου και επιτρέπει την απόρριψη εκείνων που θα βρεθούν να μην είναι τόσο σημαντικοί. Λειτουργεί δηλαδή σαν μια φάση αρχικού ξεσκαρταρίσματος η οποία επιτρέπει στην συνέχεια την πιο ενδελεχή μελέτη των υπολοίπων παραμέτρων που ευρέθησαν να είναι σημαντικοί. Η συγκεκριμένη μέθοδος απαιτεί δύο επίπεδα (άνω και κάτω οριακή τιμή) για κάθε παράγοντα. Συνεπώς, ο σχεδιαστής της προσομοίωσης πρέπει να αποφασίσει την ανώτερη και κατώτερη τιμή που τον ενδιαφέρει ώστε να εξάγει τα συμπεράσματα που θέλει. Χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στην επιλογή αυτή, καθόσον τιμές με μικρότερο ή μεγαλύτερο εύρος του ιδανικού μπορεί να οδηγήσουν σε εσφαλμένα συμπεράσματα. Έτσι είναι συνήθες να ζητάται η γνώμη ενός ειδικού πάνω στο αντικείμενο ώστε η ανωτέρω επιλογή να είναι η βέλτιστη.

Έτσι, δίνοντας από δύο πιθανές τιμές σε κάθε έναν από τους k παράγοντες παίρνουμε συνολικά 2^k πιθανούς συνδυασμούς αυτών των τιμών που λέγονται σχεδιαστικά σημεία (design points). Το σύνολο των σχεδιαστικών σημείων απαρτίζουν αυτό που ονομάζουμε σχεδιαστικό πίνακα (design matrix), όπου αποτελεί το πλήρες σετ των παραμέτρων εισόδου για την προσομοίωσή μας. Συγκεκριμένα, κάθε σχεδιαστικό σημείο του πίνακα απαιτεί μια ξεχωριστή διαδρομή προσομοίωσης (simulation run) και προφανώς αποδίδει μια ξεχωριστή απόκριση (response).

Μέθοδος Επιφανειών Απόκρισης

Ο αριθμός των ελεγχόμενων παραγόντων που χρησιμοποιούμε σε αυτό το στάδιο της μελέτης, είναι τόσοι (πέντε) ώστε να επιτρέπουν την παράλειψη της πρώτης φάσης ελέγχου των παραγόντων (2^k factorial design) και να προχωρήσουμε κατευθείαν στην φάση της μεθόδου των επιφανειών απόκρισης (Response Surface Method), η οποία ουσιαστικά περιλαμβάνει επιπλέον σχεδιαστικά σημεία (design points) τα οποία βρίσκονται στο μέσο των δύο τιμών που χρησιμοποιήθηκαν αρχικά, ώστε με αυτόν τον τρόπο να μας δώσουν καλύτερη εικόνα για την συμπεριφορά της απόκρισης. Για παράδειγμα, μπορεί να μας δείξουν αν υπάρ-

χει μη γραμμική σχέση μεταξύ παραγόντων και αποκρίσεων. Χρησιμοποιώντας την μέθοδο των επιφανειών απόκρισης, μπορούμε να φτιάξουμε ένα μεταμοντέλο (metamodel), το οποίο συνήθως έχει την μορφή πολυωνυμικής εξίσωσης δευτέρου βαθμού και το οποίο μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε εκ νέου, για διαφορετικές τιμές των παραγόντων, χωρίς να απαιτείται να επαναλάβουμε την προσομοίωση. Είναι στην ουσία μια μαθηματική σχέση η οποία προσπαθεί να περιγράψει με τον πληρέστερο τρόπο τα συνολικά αποτελέσματα που πήραμε από την προσομοίωση. Μπορούμε επίσης να το χρησιμοποιήσουμε ώστε να μεγιστοποιήσουμε ή ελαχιστοποιήσουμε την τιμή της απόκρισης. Ένα μεταμοντέλο λαμβάνει την ακόλουθη μορφή:

$$y = \beta_0 + \sum_{j=1}^k \beta_j X^j + \sum_{j=1}^k \beta_{jj} (X^j)^2 + \sum_{i=1}^{k-1} \sum_{j>i}^k \beta_{ij} X^i X^j + \varepsilon$$

Όπου X^j είναι η j^{th} παράμετρος εισόδου, το β_0 αντιπροσωπεύει την μέση τιμή των δεδομένων, το β_j είναι ο συντελεστής του X^j και αντιπροσωπεύει τον ρυθμό μεταβολής μιας παραμέτρου εισόδου ή την επίδραση της στην τιμή απόκρισης, όταν όλες οι άλλες παράμετροι εισόδου παραμένουν σταθερές, $(X^j)^2$ είναι ο τετραγωνικός όρος της j^{th} παράμετρος εισόδου, β_{jj} ο συντελεστής του, ο όρος $X^i X^j$ αντιπροσωπεύει την αλληλεπίδραση των i^{th} και j^{th} παραμέτρων εισόδου και τέλος ε είναι το σφάλμα το οποίο λαμβάνει υπόψιν άλλες πηγές απόκλισης που δεν υπολογίστηκαν από τις παραμέτρους εισόδου.

Επισκόπηση Διαδικασίας Πειραματικού Σχεδιασμού

Για να δώσουμε μια καλύτερη ιδέα στον αναγνώστη σχετικά με την διαδικασία που ακολουθήθηκε κατά τον πειραματικό σχεδιασμό, στο Σχήμα 9 παρουσιάζονται αναλυτικά τα βήματα κατά σειρά εκτέλεσης. Το πρώτο βήμα, αφορά στην επιλογή των παραμέτρων εισόδου που θέλουμε να εξετάσουμε καθώς και τις οριακές (ανώτερη και κατώτερη) τιμές που μας ενδιαφέρουν. Εισάγοντας τα ανωτέρω στοιχεία στο ειδικό λογισμικό στατιστικής ανάλυσης

(Minitab), δημιουργούμε αυτόματα τον σχεδιαστικό πίνακα (design matrix). Κάθε σχεδιαστικό σημείο (design point) του πίνακα προσομοιάζεται στον κώδικα WaveTrain αρκετές φορές με διαφορετικές κάθε φορά τιμές της ατμοσφαιρικής τυρβώδους ροής. Συνεπώς, για κάθε σχεδιαστικό σημείο λαμβάνουμε μια διακύμανση τιμών στις αποκρίσεις μας (peak irradiance και PIB) συνέπεια της τυχαιότητας των τιμών της ατμοσφαιρικής τυρβώδους ροής το οποίο δίνει περισσότερη ρεαλιστικότητα στην προσομοίωση. Στην συνέχεια οι τιμές αυτές των αποκρίσεων υπόκεινται σε στατιστική ανάλυση, ξανά με την χρήση του Minitab, ώστε να διαπιστωθεί η στατιστική αξία του κάθε παράγοντα και να δημιουργηθούν τα αντίστοιχα διαγράμματα.

Σχήμα 9. Διαδικασία Πειραματικού Σχεδιασμού. Το ειδικό λογισμικό στατιστικής ανάλυσης (Minitab) χρησιμοποιήθηκε για την δημιουργία των δεδομένων εισόδου της προσομοίωσης καθώς και ανάλυσης των αποτελεσμάτων, ενώ ο κώδικας WaveTrain χρησιμοποιήθηκε για την προσομοίωση της διάδοσης της δέσμης του λέιζερ στην ατμόσφαιρα. Lionis (2016).

Το σενάριο της προσομοίωσης υποθέτει ότι ένα MEAM εκτελεί εναέρια περιπολία εντός προκαθορισμένου τομέα και λαμβάνει κλήση για εκτέλεση πυρών εναντίον ενός σταθερού στόχου, ύψους 10 μέτρων σε σχετική διόπτυση 180°. Πάνω σε αυτό το σενάριο εξετάζεται η απόδοση του όπλου λέιζερ για διαφορετικά σχεδιαστικά χαρακτηριστικά και διαφορετικές τακτικές του MEAM. Η απόσταση MEAM και στόχου διατηρείται σταθερή στα 5000m καθώς μεταβάλλεται η ύψωση του MEAM. Αυτό συνεπάγεται μείωση της κάθετης τους απόστασης. Κατά την προσομοίωση με τον κώδικα WaveTrain, χρησιμοποιούνται διάφορα μοντέ-

λα περιβαλλοντικών στοιχείων όπως για τον υπολογισμό των συντελεστών ατμοσφαιρικής εξάλειψης (MODTRAN), τον υπολογισμό εντάσεως του αέρα (διεύθυνση ανέμου σταθερή από 90°) (Bufton), τις ατμοσφαιρικές αναταράξεις (Hufnagel-Valley 5/7) και της θερμοκρασίας περιβάλλοντος (US Standard 76), όλα αυτά σαν συνάρτηση του υψομέτρου. Το μήκος κύματος λειτουργίας του όπλου λέιζερ είναι τα 1064 νανόμετρα. Στον πίνακα 2 παρουσιάζονται οι παράμετροι εισόδου με τις αντίστοιχες οριακές τιμές.

Παράμετρος	Επίπεδα
Ισχύς Εξόδου (kW)	50 – 150
Διάμετρος Κατευθυντήρα Δέσμης (m)	0,2 – 0,5
Ύψος MEAM (m)	300 – 4000
Ταχύτητα MEAM (m/s)	80 – 130
Πορεία MEAM (μιοίρες)	0 – 90

Πίνακας 2. Παράμετροι εισόδου και οριακές τους τιμές (επίπεδα)

Το εύρος τιμών που δόθηκε στην ισχύ εξόδου (50kW – 150kW) είναι αυτό που βάσει των σημερινών δεδομένων της τεχνολογίας θα ήταν εφικτό να επιτευχθεί από ένα λέιζερ σε ιπτάμενη πλατφόρμα μεγέθους MEAM. Το εύρος τιμών της διαμέτρου του κατευθυντήρα δέσμης αντικατοπτρίζει τυπικές τιμές που χρησιμοποιούν πολλά όπλα λέιζερ. Το ύψος πτήσεως επελέγη να είναι μεταξύ 300 και 4000 μέτρα ως αντιπροσωπευτικό επιχειρησιακό ύψος πτήσης ενός MEAM, λαμβάνοντας όμως υπόψιν ότι για αυτά τα επίπεδα ισχύος εξόδου, μεγαλύτερα ύψη πτήσεως θα ήταν αρνητικός παράγοντας για την απόδοση του λέιζερ σε στόχους εδάφους και θα μείωνε περαιτέρω το δραστικό οριζόντιο βεληνεκές του. Το εύρος τιμών της ταχύτητας μεταξύ 80 m/s και 130 m/s, επίσης αποτελούν τυπικές ταχύτητες πτήσεως ενός MEAM όπως το MQ-9 Reaper της General Atomics. Τα επίπεδα τιμών της πορείας του MEAM, από βόρειες σε ανατολικές, επιλέχθηκαν για να εξεταστεί η επίδραση του ανέμου (σταθερής διεύθυνσεως) στην απόδοση

του λέιζερ και συγκεκριμένα η διαφορά μεταξύ ανέμων κάθετων και αντίθετων στην διάδοση της δέσμης.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ

Η μέθοδος του πειραματικού σχεδιασμού απαιτεί να εκπληρώνονται τρεις προϋποθέσεις ώστε να θεωρηθεί ότι το εξαχθέν μοντέλο είναι έγκυρο και αξιοποιήσιμο. Συνεπώς, προτού προχωρήσουμε στην ανάλυση των δεδομένων της προσομοίωσης, πρέπει να βεβαιωθούμε ότι αυτές οι προϋποθέσεις έχουν εκπληρωθεί. Αυτές έχουν να κάνουν με αυτό που ονομάζουμε “κατάλοιπα” (residuals) ή σφάλματα (errors) και ορίζονται ως η διαφορά τιμών μεταξύ των αποτελεσμάτων της προσομοίωσης στο WaveTrain και των αποτελεσμάτων που μας δίνει το τελικό εξαχθέν μετα-μοντέλο και είναι οι ακόλουθες:

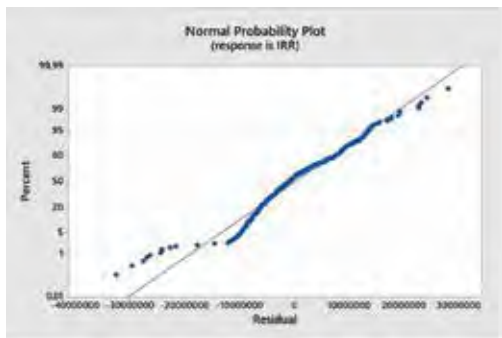
- Τα σφάλματα να είναι ομαλώς κατανεμημένα με μέση τιμή το μηδέν.
- Η διακύμανση των σφαλμάτων να μην αλλάζει για διαφορετικά επίπεδα των παραγόντων ή με βάσει τις τιμές της προβλεπόμενης τιμής απόκρισης.
- Κάθε σφάλμα να είναι ανεξάρτητο όλων των άλλων. Ο καλύτερος τρόπος για να επιτευχθεί αυτό είναι να εκτελέσουμε με τυχαία σειρά τις διαδρομές της προσομοίωσης. Στο Minitab αυτό γίνεται αυτομάτως.

Ο καλύτερος τρόπος για να επιβεβαιώσουμε ότι οι προϋποθέσεις πληρούνται είναι με την δημιουργία και εξέταση συγκεκριμένων γραφικών παραστάσεων, που ονομάζουμε γραφήματα καταλοίπων (residual plots). Τυχόν παραβίαση αυτών θα οδηγήσει κατά πάσα πιθανότητα σε εσφαλμένα συμπεράσματα, κάτι που μπορεί να αντιμετωπιστεί με τον λεγόμενο μετασχηματισμό της απόκρισης (Oehlert 2010).

Στατιστική Ανάλυση (Μέγιστη Ισχύς ανά Μονάδα Επιφανείας)

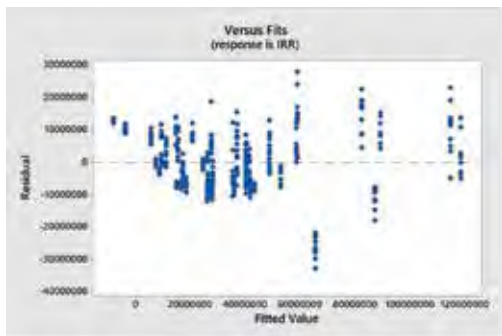
Ξεκινάμε την ανάλυση μας επαληθεύοντας ότι πληρούνται οι τρεις προαναφερθείσες προϋποθέσεις σε ό,τι αφορά τα αποτελέσματα της μέγιστης ισχύος ανά μονάδα επιφανείας (peak irradiance). Η ίδια διαδικασία ακολουθήθηκε και για την συγκεντρωθείσα ισχύ εντός

της προκαθορισμένης επιφάνειας (Power-In-Bucket) πλην όμως δεν παρουσιάζεται στην εν λόγω μελέτη για λόγους οικονομίας. Στα Σχήματα 10 και 11 φαίνονται τα διαγράμματα των καταλοίπων για τον έλεγχο της κατανομής (προυπόθεση πρώτη) και της διακύμανσής τους (προυπόθεση δεύτερη), αντίστοιχα.

Σχήμα 10. Διάγραμμα Ομαλής Κατανομής. Τα σχεδιαστικά σημεία (design points) που απεικονίζονται με τις μπλέ τελείες δεν βρίσκονται σε ευθεία γραμμή, κάτι που καταδεικνύει ότι δεν είναι ομοιόμορφα κατανεμημένα κι έτσι παραβιάζεται η πρώτη προϋπόθεση. Lionis (2016).

Οι μπλε τελείες αντιπροσωπεύουν τα σχεδιαστικά σημεία (design points). Ομαλώς κατανεμημένα σφάλματα (residuals) θα μας έδιναν μια σχεδόν ευθεία γραμμή, πολύ κοντά στην συνεχή κόκκινη γραμμή. Το παρόν γράφημα δείχνει ότι η πρώτη υπόθεση παραβιάζεται κα-

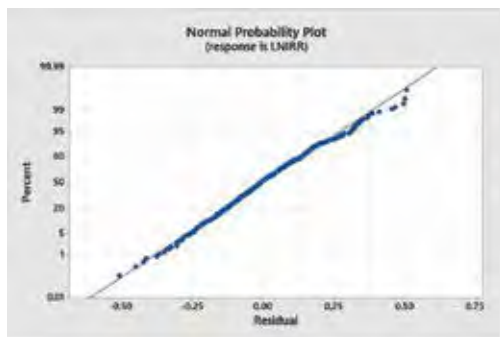

Σχήμα 11. Διάγραμμα διακύμανσης σφάλμάτων. Η διακύμανση των σφαλμάτων δεν είναι σταθερή για τις διάφορες τιμές της απόκρισης κάτι που παραβιάζει την δεύτερη υπόθεση του πειραματικού σχεδιασμού. Lionis (2016).

θώς είναι εμφανές ότι οι μπλε τελείες δεν σχηματίζουν ευθεία γραμμή.

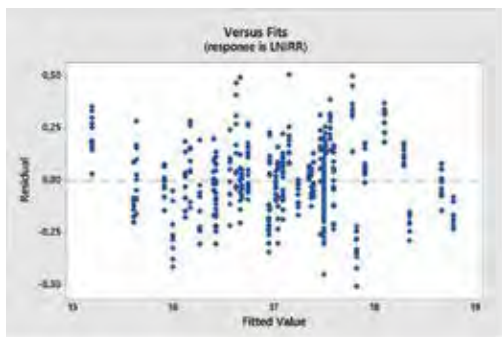
Το διάγραμμα διακύμανσης των σφαλμάτων δείχνει την διαφορά μεταξύ της τιμής παρατήρησης από την προσομοίωση (observed value) με την τιμή που θα μας έδινε το εξαχθέν μαθηματικό μοντέλο για τις ίδιες τιμές των παραμέτρων εισόδου. Στο διάγραμμα βλέπουμε ότι η διακύμανση των σφαλμάτων αυξάνεται για μεγαλύτερες τιμές απόκρισης, καταδεικνύοντας την παραβίαση της υπόθεσης της σταθερής διακύμανσης.

Έχοντας παραβιάσει και τις δύο υποθέσεις που απαιτεί η μέθοδος του πειραματικού σχεδιασμού, δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το παρόν μοντέλο για την ανάλυση των αποτελεσμάτων. Όπως προαναφέρθηκε, θα πρέπει να μετασχηματίσουμε την απόκριση ώστε να εξάγουμε ένα πιο ακριβές μοντέλο (Oehlert 2010). Σε αυτήν την περίπτωση, χρησιμοποιείται ο λογαριθμικός μετασχηματισμός των τιμών των αποκρίσεων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, όπως φαίνεται στο Σχήμα 12, τα σφάλματα των σχεδιαστικών σημείων τώρα να παρουσιάζουν ομαλή κατανομή κι έτσι να πληρείται η πρώτη υπόθεση. Να σημειωθεί ότι στο νέο αυτό διάγραμμα οι τιμές του οριζοντίου άξονα είναι διαφορετικές, καθώς τώρα χρησιμοποιείται ο φυσικός λογάριθμος των αποκρίσεων και η απόλυτη τιμή των σφαλμάτων είναι κατά πολύ μικρότερη.

Σχήμα 12. Διάγραμμα ομαλής κατανομής της μετασηματισμένης απόκρισης (transformed response). Ο λογαριθμικός μετασχηματισμός ευρέθη ως κατάλληλος για να επιλύσει το πρόβλημα της μη ομαλής κατανομής που προϋπήρξε. Lionis (2016).

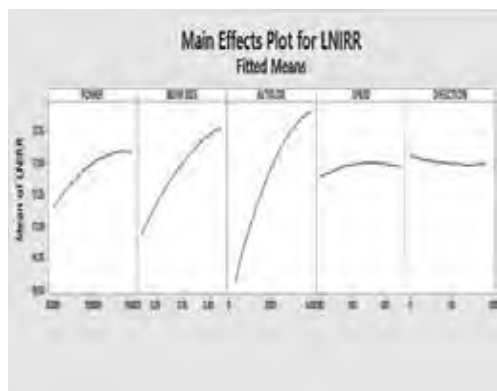
Στο διάγραμμα διακύμανσης των σφαλμάτων, επίσης βλέπουμε σημαντική βελτίωση όπως φαίνεται στο σχήμα 13. Η διακύμανση των σφαλμάτων τώρα εμφανίζει σταθερές τιμές κατά μήκος όλου του εύρους τιμών της απόκρισης. Και πάλι οι τιμές και των δύο αξόνων του διαγράμματος είναι μετασχηματισμένοι στον φυσικό τους λογάριθμο.

Σχήμα 13. Διάγραμμα διακύμανσης για την μετασχηματισμένη απόκριση. Ο μετασχηματισμός φυσικού λογάριθμου της τιμής ισχύος ανά μονάδα επιφανείας επιλύει το πρόβλημα της μη σταθερής διακύμανσης των σφαλμάτων. *Lionis (2016).*

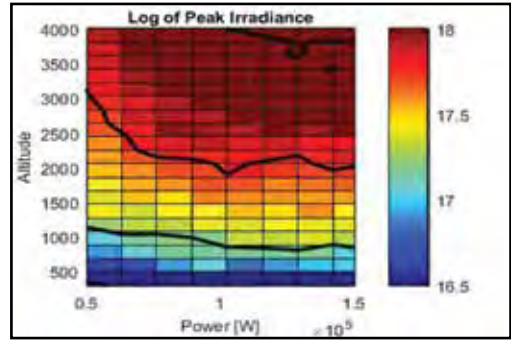
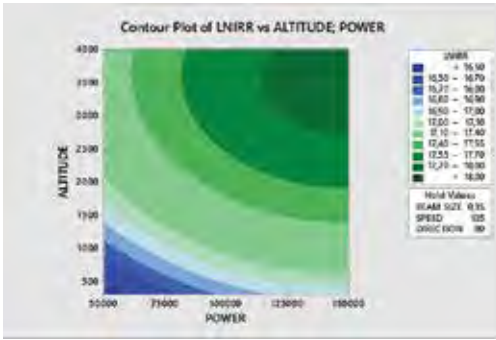
Στην συνέχεια, δημιουργούμε το διάγραμμα επιδράσεων του κάθε παράγοντα, όπως φαίνεται στο Σχήμα 14, ώστε να εξεταστεί η επίδραση που έχει ο κάθε παράγοντας στην μέση μετασχηματισμένη τιμή της απόκρισης και να γίνει η σύγκριση μεταξύ τους. Ο κατακόρυφος άξονας αντιπροσωπεύει τον φυσικό λογάριθμο της μέγιστης τιμής ισχύος ανά μονάδα επιφανείας (peak irradiance) ενώ ο οριζόντιος άξονας τα επίπεδα τιμών των παραγόντων που χρησιμοποιήσαμε κατά τον πειραματικό σχεδιασμό. Όσο μεγαλύτερη είναι η κλίση της καμπύλης τόσο μεγαλύτερη είναι η επίδραση του παράγοντα στην τιμή απόκρισης. Βλέπουμε λοιπόν ότι την σημαντικότερη επίδραση την έχει το ύψος πτήσης μέχρι το ύψος των 4000 μέτρων. Από αυτό το ύψος και πάνω φαίνεται ότι το κέρδος είναι μικρό. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρούμε και με τις τιμές της ισχύος εξόδου, όπου η κλίση της καμπύλης στο επίπεδο των 150kW είναι πλέον πολύ μικρή, καταδεικνύοντας ότι υψηλότερες τιμές ισχύος εξόδου δεν θα επιφέρανε καλύ-

τερο αποτέλεσμα. Αυτό όμως δεν ισχύει και για την διάμετρο του κατευθυντήρα, όπου παρατηρούμε σχεδόν γραμμική σχέση με την τιμή απόκρισης. Παρατηρούμε τέλος ότι οι καμπύλες για την ταχύτητα και πορεία πτήσης είναι σχεδόν παράλληλες με τον οριζόντιο άξονα, κάτι που σημαίνει ότι η επίδρασή τους είναι σχεδόν αμελητέα.

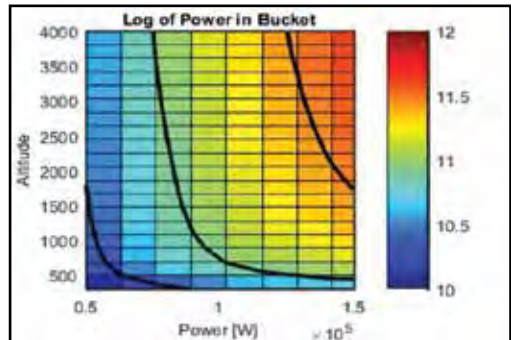
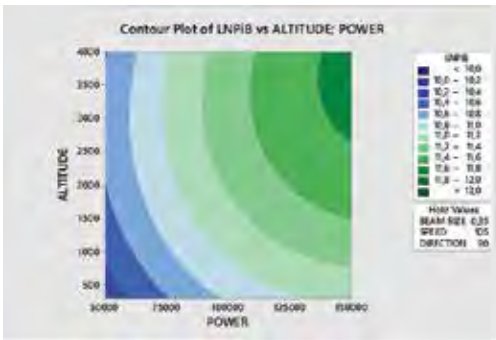

Σχήμα 14. Διάγραμμα βασικών επιδράσεων για τον φυσικό λογάριθμο της ισχύος ανά μονάδα επιφανείας (LN Irradiance) για την ισχύ εξόδου (watts), την διάμετρο του κατευθυντήρα (μέτρα), το ύψος πτήσεως (μέτρα), την ταχύτητα (μέτρα ανα δευτερόλεπτα) και την πορεία (μοίρες). *Lionis (2016).*

Η πολύ υψηλή ανάλυση του λογισμικού πακέτου που χρησιμοποιήθηκε για αυτές τις 600 αρχικές διαδρομές το καθιστούν πολύ αργό και την όλη διαδικασία πολύ χρονοβόρα. Συγκεκριμένα απαιτήθηκαν περί τις 24 ώρες για την ολοκλήρωση αυτής της διαδικασίας. Συνεπώς, είναι προφανές το πλεονέκτημα εξαγωγής ενός στατιστικού μοντέλου το οποίο μπορεί εύκολα να χρησιμοποιηθεί για περαιτέρω ανάλυση. Για να επιβεβαιωθεί η ακρίβεια του στατιστικού αυτού μοντέλου, μετά την δημιουργία του διαγράμματος (contour plot) που φαίνεται στο Σχήμα 15 (αριστερά) βασισμένου στο στατιστικό μοντέλο, αναπαράγεται και στο WaveTrain για τις ίδιες τιμές παραγόντων. Συγκρίνοντας έτσι τα δύο διαγράμματα στο Σχήμα 15 βλέπουμε ότι τα αποτελέσματα ακολουθούν σχεδόν την ίδια τάση. Το ίδιο συμβαίνει και με την έτερη απόκριση (PIB), όπως φαίνεται στο Σχήμα 16.

Σχήμα 15. Σύγκριση μοντέλων μεταξύ Minitab και WaveTrain για τον φυσικό λογάριθμο της ισχύος ανά μονάδα επιφάνειας στον στόχο. Η τάση των contour lines, κάτι που μας ενδιαφέρει περισσότερο στην παρούσα μελέτη, φαίνεται να ακολουθούν το ίδιο μοτίβο. Ξεκινώντας με μια ισχύ της τάξης των 50 kW, έχει αρνητική κλίση, η οποία περί τα 150 kW, δείχνει να σταθεροποιείται. Επίσης και στα δύο μοντέλα παρατηρούμε ίδιο εύρος τιμών της απόδοσης. Lionis (2016).

Σχήμα 16. Σύγκριση μοντέλων μεταξύ Minitab και WaveTrain για τον φυσικό λογάριθμο της ισχύος εντός προκαθορισμένου χωρίου (power-in-bucket) στον στόχο. Και τα δύο μοντέλα παρουσιάζουν την ίδια τάση στην σχέση μεταξύ ισχύος εξόδου και ύψους πτήσεως. Εδώ παρατηρούμε ότι για μεγάλα ύψη πτήσεως, η αύξηση της ισχύος εξόδου του όπλου έχει μεγάλη επίδραση στο αποτέλεσμα σε αντίθεση με χαμηλά ύψη όπου κυρίως λόγω των ατμοσφαιρικών φαινομένων αυτό το πλεονέκτημα χάνεται. Η περιοχή ενδιαφέροντος στο αριστερό διάγραμμα βρίσκεται μεταξύ των γραμμών των 11.2 και 11.4 που αντιστοιχεί σε ισχύ εντός χωρίου από 74kW έως 90kW. Αυτό μας επιτρέπει να εντοπίσουμε εναλλακτικούς τρόπους για την επίτευξη της ίδιας απόδοσης. Lionis (2016).

Μπορούμε τώρα να αναλύσουμε περαιτέρω τα στατιστικά αποτελέσματα στο Minitab, και συγκεκριμένα το διάγραμμα σχέσης ύψους πτήσεως και ισχύος εξόδου. Το σχήμα 16 (αριστερό διάγραμμα) δείχνει όλες τις τιμές ισχύος εντός του προκαθορισμένου χωρίου (PIB) που επιτεύχθηκαν με όλους τους συνδυασμούς ύψους πτήσεως του MEAM και ισχύος εξόδου του όπλου λέιζερ. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 8, η απαιτούμενη ισχύς εντός του χωρίου για να επιφέρει την καταστροφή του στόχου πρέπει

να είναι της τάξης των 85 kW. Η περιοχή που εκπληρώνει την ανωτέρω απαίτηση βρίσκεται μεταξύ των γραμμών των 11.2 και 11.4 που αντιστοιχεί σε ισχύ από 74kW έως 90 kW. Συνεπώς, αυτή είναι η περιοχή η οποία ξεπερνά το κατώφλι τιμών για επιτυχή εμπλοκή του στόχου, όπως ορίστηκε προηγουμένως. Το Σχήμα 16 (αριστερό διάγραμμα) καταδεικνύει ότι διαφορετικές σχεδιάσεις του λέιζερ όπλου μπορούν να επιτύχουν το ίδιο αποτέλεσμα επιχειρώντας σε διαφορετικά ύψη. Για παράδειγμα,

ένα όπλο λέιζερ ισχύος 150kW σε ένα MEAM που ίπτανται στα 1000 μέτρα και ένα όπλο λέιζερ ισχύος 100kW σε ένα MEAM που ίπτανται στα 3000 μέτρα αποδίδουν σχεδόν το ίδιο, αν και η απόσταση του στόχου και στις δύο περιπτώσεις παραμένει σταθερή στα 5000 μέτρα. Το γεγονός αυτό δείχνει το πλεονέκτημα της χρήσεως όπλου λέιζερ από μεγαλύτερα ύψη, στα οποία η επίδραση από τα δυσμενή για την διάδοση της δέσμης ατμοσφαιρικά φαινόμενα είναι σαφώς μικρότερη.

Εκτίμηση Βάρους

Έχοντας εντοπίσει δύο εναλλακτικές σχεδιάσεις οι οποίες θα μπορούσαν να αποδώσουν το ίδιο, με γνώμονα την ισχύ που θα μεταφέρουν στον στόχο, μπορούμε εν συνεχεία να υπολογίσουμε το εκτιμώμενο βάρος της κάθε μιας, καθώς αυτό αποτελεί πολύ σημαντικό παράγοντα που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την σχεδίαση του MEAM. Για να υπολογίσουμε το βάρος ενός όπλου λέιζερ, πρέπει να υπολογίσουμε ξεχωριστά το βάρος της πηγής του λέιζερ (laser module), W_L , το βάρος του υποσυστήματος αποθήκευσης ενέργειας (energy storage subsystem), W_{Es} , το βάρος του υποσυστήματος διαχείρισης θερμότητας (thermal management subsystem), W_t και τέλος το βάρος του κατευθυντήρα, W_{θ} (Motes and Berdine 2009).

Ακριβείς τιμές των ανωτέρω υποσυστημάτων για στρατιωτικές εφαρμογές δεν είναι γνωστές, παράλαυτα όμως η ύπαρξη κάποιων διαθέσιμων στοιχείων στο διαδίκτυο και στην διεθνή βιβλιογραφία μπορεί να δώσει μια καλή εκτίμηση. Συγκεκριμένα, χρησιμοποιούμε τον λόγο ισχύος προς βάρος (5kg/kW) του HELLADS laser συστήματος που αναπτύσσεται από την General Atomics (General Atomics 2016), τα τεχνικά χαρακτηριστικά μιας τυπικής μπαταρίας ιόντων λιθίου με ενεργειακή πυκνότητα 0.36MJ/kg (Panasonic 2016) με δυνατότητα ενεργειακής αποθήκευσης ικανής για βολή συνολικής διάρκειας ενός λεπτού, τα τεχνικά χαρακτηριστικά της τεχνολογίας Thermal Energy Storage που αναπτύσσει η εταιρεία RINI (RINI Technologies 2016) και τέλος το βάρος του κατευθυντήρα δέσμης OTHELA που αναπτύσσεται

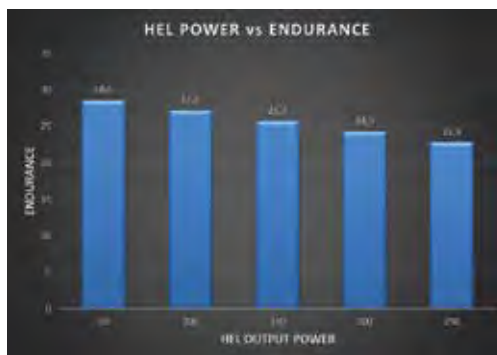
από την εταιρεία MZA.

Στον πίνακα 3 συνοψίζονται τα εκτιμώμενα βάρη για κάθε κύριο υποσύστημα και για τις δύο εναλλακτικές σχεδιάσεις.

	150 kW	100 kW
Υποσύστημα Αποθήκευσης Ενέργειας (kg)	108	72
Πηγή Λέιζερ (kg)	750	500
Υποσύστημα Κατεύθυνσης Δέσμης (kg)	225	225
Υποσύστημα Διαχείρισης Θερμότητας (kg)	590	392
Σύνολο (kg)	1670	1190

Πίνακας 3. Εκτιμώμενα βάρη για τα κύρια υποσυστήματα ενός όπλου λέιζερ.

Το επόμενο βήμα της ανάλυσης μας είναι να εκτιμηθεί η επίδραση του βάρους της κάθε εναλλακτικής σχεδίασης στην μέγιστη διάρκεια πτήσης του MEAM. Για να γίνει αυτό, δημιουργήσαμε μια απλή μαθηματική σχέση που συνδέει τη διάρκεια του MEAM με το βάρος του φορτίου που μεταφέρει. Αυτό επετεύχθη κατόπιν επικοινωνίας και στοιχείων που λάβαμε από έναν ειδικό επί θεμάτων σχεδίασης μη επανδρωμένων οχημάτων, τον διευθύνοντα σύμβουλο της εταιρίας Vstar Systems Inc. Υποθέτοντας ότι το συνολικό βάρος του φορτίου

Σχήμα 17. Πίνακας διάρκεια MEAM συναρτήσει της ισχύος εξόδου του όπλου λέιζερ. Υποθέτουμε ότι η διάρκεια του MEAM με το βάρος φόρτου έχουν γραμμική σχέση. Lionis (2016).

προκύπτει από το βάρος του όπλου λέιζερ, υπολογίζουμε την διάρκεια του MEAM για διάφορα επίπεδα ισχύος εξόδου του όπλου, όπως φαίνεται στο Σχήμα 17.

Στο ανωτέρω διάγραμμα βλέπουμε ότι εναλλακτική των 150kW επιτρέπει διάρκεια πτήσης περί τις 25.5 ώρες, ενώ η εναλλακτική των 100kW επιτρέπει περίπου 27 ώρες.

Μελέτη Ποιότητας Δέσμης και Κραδασμών Πλατφόρμας

Οι προσομοιάσεις που εκτελέστηκαν με την χρήση του WaveTrain για την εξαγωγή του αναλυτικού μοντέλου δεν λαμβάνουν υπόψιν τους την επίδραση στην απόδοση του όπλου της ποιότητας της δέσμης του λέιζερ (beam quality) καθώς και των κραδασμών της πλατφόρμας (platform jitter) που έχουν ως συνέπεια την διασπορά της δέσμης. Συνεπώς, πρέπει να εκτελεστούν επιπλέον προσομοιώσεις, αυτή την φορά με την χρήση του κώδικα ANCHOR, ο οποίος μας δίνει την δυνατότητα να εξετάσουμε την επίδραση των δύο ανωτέρω σχεδιαστικών παραγόντων που είναι αναμενόμενο να είναι πολύ σημαντική και επομένως δεν μπορεί να παραβλεφθεί.

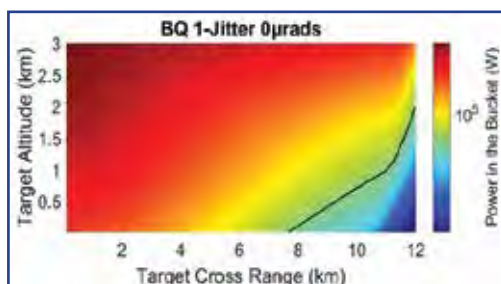
Μήκος Κύματος λ	1.064 μm
Ύψος Στόχου H_t	Μεταβλητό
Διάμετρος Κατευθυντήρα D	0.35 m
Σχήμα Δέσμης (στην πηγή)	Ομοιόμορφο
Πορεία MEAM	Βορράς
Διεύθυνση Ανέμου	90ο
Ταχύτητα Στόχου V_{target}	0 m/s
Ταχύτητα Πλατφόρμας V_{UCAV}	105 m/s
Ακτίνα Προκαθορισμένου Χωρίου (Bucket size) r_b	0.05 m
Συντελεστής Απορρόφησης (Στόχου)	0.2

Πίνακας 4. Τιμές εισόδου παραμέτρων στο ANCHOR

Αυτήν την φορά, κρατάμε σταθερές τιμές στις σχεδιαστικές παραμέτρους που εξετάσαμε

προηγουμένως και διαφοροποιούμε τις τιμές της ποιότητας δέσμης και των κραδασμών της πλατφόρμας, ξεκινώντας από την ιδεατή κατάσταση όπου η ποιότητα δέσμης είναι ίση με την μονάδα ($BQ \sim 1$) και δεν υφίστανται κραδασμοί από την πλατφόρμα και συνεχίζουμε με πιο ρεαλιστικές τιμές για να καταδειχθεί εμφανώς η επίδραση των δύο αυτών παραμέτρων. Ο πίνακας 4 συνοψίζει τις τιμές των παραμέτρων εισόδου που χρησιμοποιήθηκαν κατά την προσομοίωση με τον κώδικα ANCHOR.

Στο Σχήμα 18 βλέπουμε το αποτέλεσμα της προσομοίωσης για ένα MEAM που ίπταται σε ύψος 3000 μέτρων και είναι οπλισμένο με λέιζερ ισχύος 150kW. Η απόκριση σε αυτήν την περίπτωση είναι η συγκεντρωθείσα ισχύς εντός του προκαθορισμένου χωρίου (PIB) και η μαύρη γραμμή καταδεικνύει το κατώφλι της ισχύος που απαιτείται για την καταστροφή του στόχου όπως υπολογίστηκε προηγουμένως. Ο οριζόντιος άξονας αντιπροσωπεύει την κάθετη απόσταση MEAM με στόχο ενώ η κάθετη το υψόμετρο του στόχου. Το δραστικό βεληνκές που επιτυγχάνεται σε αυτήν την περίπτωση είναι το μέγιστο δυνατό και θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο στην ιδανική περίπτωση όπου έχουμε άριστη ποιότητα δέσμης ($BQ \sim 1$) και μηδενικούς κραδασμούς πλατφόρμας.

Σχήμα 18. Διάγραμμα απόδοσης όπλου λέιζερ συναρτήσει ύψωσης στόχου και απόστασης. Το αποτέλεσμα αυτό αναφέρεται στην ιδεατή κατάσταση όπου έχουμε άριστη ποιότητα δέσμης ($BQ \sim 1$) και μηδενικούς κραδασμούς πλατφόρμας.

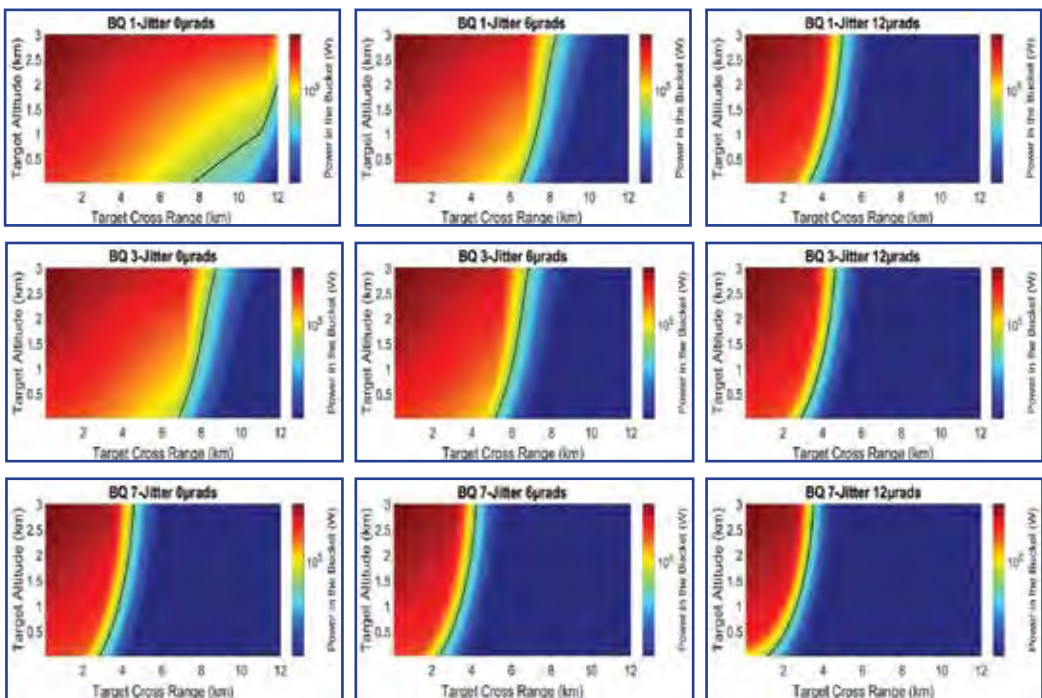
Για καλύτερη επόπτευση της επίδρασης των δύο αυτών παραμέτρων, το Σχήμα 19 δείχνει συγκεντρωτικά τα αντίστοιχα διαγράμματα, όπου το M2 (σύμβολο μέτρησης της ποιότη-

τας δέσμης όπου $M2 > 1$ αφορά σε μη ιδανική δέσμη) και οι τιμές των κραδασμών αλλάζουν. Προχωρώντας προς τα δεξιά, βλέπουμε την επίδραση των κραδασμών της πλατφόρμας αρχικά για την μέση τιμή των 6 μrad και στην συνέχεια 12 μrad . Προσχωρώντας προς τα κάτω, βλέπουμε την επίδραση της ποιότητας δέσμης με τιμή 3 ($M2=3$) και 7 ($M2=7$). Το χειρότερο δυνατό σενάριο με αυτόν τον συνδυασμό τιμών, το κάτω δεξιά διάγραμμα, μας δείχνει ξεκάθαρα την πάρα πολύ σημαντική επίδραση των δύο αυτών παραμέτρων, καθώς από ένα δραστικό βεληνκές της τάξης των 8 χιλιομέτρων (ιδανική περίπτωση) πέφτουμε στο περίπου ένα χιλιόμετρο δραστικό βεληνκές.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα μελέτη παρουσίασε μια υπόθεση εργασίας κάνοντας χρήση της μεθόδου του πειραματικού σχεδιασμού κατά την ανάλυση της προσομοίωσης. Τα πλεονεκτήματα της με-

θόδου αυτής από άποψης κόστους και χρόνου έγιναν εμφανή. Ένα και μόνο προσομοιωτικό μοντέλο και ένας λογικός αριθμός διαδρομών της προσομοίωσης ήταν αρκετά για να εξαγάγουμε ασφαλή συμπεράσματα για την επίδραση των παραμέτρων που συμπεριελάβαμε στο μοντέλο μας στην απόδοση του συστήματος μας, περιλαμβάνοντας και τις αλληλεπιδράσεις τους. Πετύχαμε να προσαρμόσουμε ένα μαθηματικό μοντέλο στα τυχαία αποτελέσματα της προσομοίωσης και να είμαστε στατιστικώς σίγουροι ότι μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε για έγκυρες προβλέψεις με άλλο συνδυασμό τιμών των παραμέτρων εισόδου. Εξετάζοντας παραμέτρους που είχαν να κάνουν τόσο με τις εφαρμοζόμενες τακτικές του MEAM όσο και με την σχεδίαση του όπλου λέιζερ, καταλήξαμε ότι το ύψος πτήσεως έχει την ισχυρότερη επίδραση στην απόδοση του όπλου και ότι μεγαλύτερα ύψη πτήσεως μπορούν να αντιπαρέλθουν το μειονέκτημα χαμηλότερης ισχύος εξόδου του

Σχήμα 19. Επίδραση κραδασμών πλατφόρμας και ποιότητας δέσμης. Ξεκινώντας από το πάνω αριστερά διάγραμμα, που δείχνει την ιδανική περίπτωση ($M2=1$ and jitter=0), βλέπουμε ότι το λέιζερ όπλο επιτυγχάνει δραστικό βεληνκές κοντά στα 8 χιλιόμετρα. Εν αντιθέσει το κάτω δεξιά διάγραμμα ($M2=7$ and jitter=12 μrad) δείχνει ότι το δραστικό βεληνκές τώρα πέφτει στο ένα χιλιόμετρο.

όπλου και μικρότερης διαμέτρου του κατευθυντήρα. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως ένα εξαιρετικό εύρημα αν λάβουμε υπόψιν μας τους περιορισμούς σε μέγεθος, βάρος και ισχύος ενός MEAM. Η εκτίμηση βάρους ενός όπλου λείζερ ισχύος 100kW και ενός 150kW δείχνει ότι και τα δύο θα μπορούσαν να ενσωματωθούν σε ένα MEAM αντίστοιχων χαρακτηριστικών του Predator B. Το χαμηλότερο βάρος της πρώτης περίπτωσης έχει ως αποτέλεσμα την μεγαλύτερη διάρκεια του MEAM κατά μιάμιση ώρα, ενώ η δεύτερη περίπτωση μπορεί να ανταπεξέλθει καλύτερα στις δυσμενείς επιπτώσεις χειρότερης ποιότητας δέσμης και κραδασμών της πλατφόρμας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Defense One. "Drones Armed with High Energy Lasers May Arrive in 2017." September 2015. <http://www.defenseone.com/technology/2015/09/drones-armed-high-energy-lasers-may-arrive-2017/121583/>.
2. O'Rourke, Ronald. 2015. Navy Shipboard Lasers for Surface, Air, and Missile Defense: Background and Issues for Congress. CRS Report No RL41526. Washington, DC: Congressional Research Service. <https://fas.org/sqp/crs/weapons/R41526.pdf>.
3. Valiani, Joshua 2016. "Power and Energy Storage Requirements for Ship Integration of Solid-State Lasers on Naval Platforms". Thesis, Naval Postgraduate School, Monterey.
4. Law, Averill M. 2015. Simulation Modeling and Analysis. 5th ed. New York:

McGraw- Hill Education.

5. Oehlert, Gary W. A first course in design and analysis of experiments. 1st ed. 2010.
6. Perram, G. P., S. J. Cusumano, R. L. Hengehold, and S. T. Fiorino. 2009. Introduction to Laser Weapon Systems, 1st ed. Albuquerque, NM: Directed Energy Professional Society.
7. Sofieva, V. F., F. Dalaudier, J. Vemin. 2013. Using Stellar Scintillation for Studies of Turbulence in the Earth's Atmosphere. Philosophical Transactions of the Royal Society A. 371(1982).
8. Rini Technologies. 2016. "Thermal Energy Storage (TES) Technology." <http://rinitech.com/wp-content/uploads/2016/01/ThermEnergyStorage.pdf>
9. Coy S. 2013. WaveTrain: A User-friendly Wave Optics Propagation Code [Online]. Available: <https://www.mza.com/publications/wtspiempaper.htm>.
10. Motes, Andrew R., and Richard W. Berdine. 2009. Introduction to High-Power Fiber Lasers. 1st ed. Albuquerque, NM: Directed Energy Professional Society.
11. General Atomics Aeronautical. 2016. "HELLADS". <http://www.ga-asi.com/hellads>.
12. Panasonic 2016. "Rechargeable Batteries: Lithium Ion Batteries (Li-Ion)". Access date November 19. https://na.industrial.panasonic.com/sites/default/pidsa/files/downloads/files/panasonic_overview_information_on_li-ion_batteries.pdf
13. Lionis, A. 2016. "Experimental Design of a UCAV-based High Energy Laser Weapon." Master's thesis, Naval Postgraduate School.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Υποπλοίαρχος Αντώνιος Λιώνης ΠΝ γεννήθηκε στην Αθήνα το 1984. Εισήλθε το 2002 στην Σχολή Ναυτικών Δοκίμων (ΣΝΔ) από όπου αποφοίτησε το 2006 ως Μάχιμος Σημαιοφόρος. Έχει υπηρετήσει στην Φ/Γ «ΚΑΝΑΡΗΣ», στο ΠΠ «ΠΗΓΑΣΟΣ», στην Κ/Φ «ΟΡΜΗ», στην Κ/Φ «ΑΡΜΑΤΩΛΟΣ», στην Φ/Γ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ». Από τον Ιούλιο του 2019 υπηρετεί ως Υπάρχος στην ΤΠΚ «Πεζόπουλος». Έχει αποφοιτήσει από το Naval Postgraduate School με δύο μεταπτυχιακούς τίτλους, στην Εφαρμοσμένη Φυσική (Applied Physics) και στην Διαχείριση και Επεξεργασία Συστημάτων (Systems Engineering) με διάκριση, όπου εξειδικεύθηκε σε θέματα μοντελοποίησης, προσομοίωσης και ανάλυσης οπλικών συστημάτων λείζερ. Διαθέτει Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης στην Διοίκηση Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Κατά την τρέχουσα περίοδο είναι Υποψήφιος Διδάκτορας του τμήματος Πληροφορικής και Επικοινωνιών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Μιλάει άπταιστα την Αγγλική και σε βασικό επίπεδο την Ισπανική. Είναι παντρεμένος, πατέρας τεσσάρων τέκνων.

ΙΣΛΑΜ & ΠΟΛΕΜΟΣ

Εισαγωγή

Πολλά είναι τα κείμενα που έχουν γραφτεί για την Ισλαμική θρησκεία, ιδιαίτερα μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, και ακόμη περισσότερες οι ερμηνείες που έχουν αποδοθεί σχετικά με την άσκηση βίας από τους πιστούς της συγκεκριμένης θρησκείας. Δύο, ωστόσο, θεωρώ ότι είναι οι παράγοντες που συμβάλουν τα μέγιστα στην κατανόηση της συμπεριφοράς συγκεκριμένων ομάδων μουσουλμάνων αλλά και ισλαμικών κρατών. Ο πρώτος παράγοντας είναι η παντελής έλλειψη κεντρικής-οικουμενικής διοίκησης-εξουσίας. Μετά και τη διάλυση του θεσμού του Χαλίφη (διαδόχου) του τελευταίου Προφήτη του Θεού (Αλλάχ) στη Γη από το δημιουργό της σύγχρονης Τουρκίας, τον Μουσταφά Κεμάλ, η ομάδα των Σούνι Μουσουλμάνων συνεχίζει να στηρίζει και να στηρίζεται στην ερμηνεία-άποψη του επικεφαλής της ενορίας, ιμάμη, ή του αρχηγού μιας συγκεκριμένης ομάδας

ιμάμηδων, για την καθημερινή του συμπεριφορά τόσο έναντι των πιστών όσο και έναντι των απίστων (καφίρ). Ο δεύτερος παράγοντας, είναι η αναπόληση της δράσης και των έργων της πρώτης κοινότητας των πιστών υπό την ηγεσία του Προφήτη Μωάμεθ και η προσπάθεια εναρμόνισης του σήμερα με το χθες. Από τη στιγμή που αυτή η κοινότητα πιστών αποτελεί το πρότυπο, η εναρμόνιση της τρέχουσας, δυναμικής, σημερινής πραγματικότητας με το χθες δείχνει να γεννά αντεγκλήσεις, διαξιφισμούς και συγκρούσεις που συχνά-πυκνά εξωτερικεύονται προς τους μη-πιστούς (άλλους μονοθεϊστές και απίστευτους).

Βασικά χαρακτηριστικά της Ισλαμικής θρησκείας

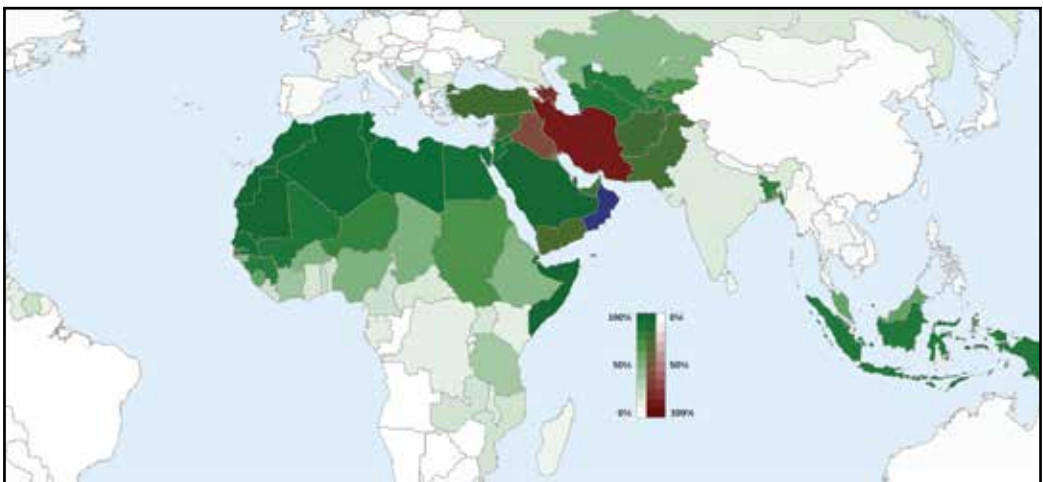
Αναμφισβήτητα, η θρησκεία αποτελεί βασική συνιστώσα της πολιτικής, κοινωνικής, οι-

κονομικής και πολιτιστικής εξέλιξης τόσο των κρατών όσο και των κοινωνικών ομάδων. Στην περίπτωση μάλιστα της μουσουλμανικής κοινότητας, ο παράγοντας αυτός αποκτά μεγάλη βαρύτητα λόγω της ιδιαίτερης φύσης του Ισλάμ, που η εν λόγω κοινότητα το θέλει από τη μια πλευρά θρησκευτικό δόγμα και από την άλλη πολιτική φιλοσοφία και νομικό σύστημα. Πράγματι, από τη στιγμή της δημιουργίας του το Ισλάμ λειτούργησε ταυτόχρονα ως κοινωνικό θρήσκευμα, μέσω του καθορισμού του κώδικα ηθικής συμπεριφοράς των μελών της μουσουλμανικής κοινότητας, ως πολιτικό θρήσκευμα, μέσω της προσπάθειάς του να κρατήσει την ενότητα και τη διακυβέρνηση της κοινότητας των πιστών, αλλά και ως νομικό θρήσκευμα, μέσω της θέσπισης μιας σειράς νομικών κανόνων που διέπουν τις σχέσεις των πιστών. Για το Ισλάμ κοινωνία είναι η κοινότητα των πιστών, η ό(υ)μμα (umma), και κράτος η πολιτική έκφραση του λόγου του Θεού, η πολιτική οργάνωση των πιστών του. Καθώς όλοι οι θεσμοί στο Ισλάμ, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών, πηγάζουν από θρησκευτικά δόγματα, η ύπαρξή τους βασίζεται στην απονομή θείας δικαιοσύνης.

Σε έναν απλό παρατηρητή το ισλαμικό θρήσκευμα μοιάζει να μη χαρακτηρίζεται από πολυπλοκότητα και ποικιλομορφία ιδεών και πράξεων. Κυρίαρχο στοιχείο του είναι η **από-**

λυτη υποταγή, η αυτοπαράδοση (Islam) των πιστών στον ένα και μοναδικό, αιώνιο, παντοδύναμο και αδιαίρετο Θεό, τον Αλλάχ. Η πίστη αυτή οφείλει να συνοδεύεται από την πίστη στους Προφήτες, εκ των οποίων τελευταίος είναι ο ιδρυτής της ο Μωάμεθ (Muham-mad Ibn Abdalla), από την πίστη στους αγγέλους, στο λόγο του Αλλάχ όπως αποκαλύπτεται από το ιερό βιβλίο, το Κοράνι (Qur'an: ανάγνωση, απαγγελία), στην ανάσταση των νεκρών την ημέρα της κρίσης και στον προκαθορισμένο από τον Αλλάχ προορισμό των ανθρώπων (qadar). Ο πιστός πρέπει να τηρεί με ευλάβεια τις πέντε θεμελιώδεις αρχές (arkan) της θρησκείας: (α) την ομολογία της πίστης του (shahada) στον ένα και παντοδύναμο Θεό, τον Αλλάχ (La ilaha illa'llah Muhammadu rasulu'llah- Δεν υπάρχει άλλος Θεός από τον Αλλάχ και ο Μωάμεθ είναι ο απόστολός Του), (β) την προσευχή προς τον Αλλάχ (salat, namaz) πέντε φορές την ημέρα, με το πρόσωπο στραμμένο προς την ιερή πόλη Μέκκα, (γ) το προσκύνημα στη Μέκκα (hadj) τουλάχιστον μία φορά στη ζωή του, (δ) την υποχρεωτική υλική συνεισφορά υπέρ αυτών που χρήζουν βοήθειας (zakat), καθώς και την αυτόβουλη ελεημοσύνη (sadarat) και (ε) την υποχρεωτική νηστεία (sawm) για άνδρες και γυναίκες άνω των 14 ετών που είναι σωματικά και πνευματικά υγιείς.

Όμως γρήγορα ο ίδιος παρατηρητής θα δι-

Με πράσινο χρώμα είναι οι χώρες των Σουνιτών και με κόκκινο οι χώρες που κυριαρχούν οι Σίιτες (πηγή: <https://www.onalert.gr/>)

Μέκκα

(πηγή: wikipedia)

απιστώσει ότι πίσω από την απλότητα των θεμελιωδών κανόνων τήρησης της ισλαμικής πίστης υπάρχει ένα δαιδαλώδες σύστημα θρησκευτικών ομάδων-αιρέσεων οι οποίες διεκδικούν, η καθεμία ξεχωριστά, την κατοχή της αληθινής πίστης και της ορθής ερμηνείας των λόγων και των έργων του Προφήτη Μωάμεθ. Η αδυναμία εξεύρεσης μιας συμβιβαστικής λύσης ευρέως αποδεκτής από τις αντιμαχόμενες κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές, στρατιωτικές, εθνικές και θρησκευτικές ομάδες εντός της μουσουλμανικής κοινότητας για θέματα όπως αυτά της διαδοχής του Προφήτη, της ερμηνείας του Κορανίου και της ιεράς παράδοσης, η οποία αναφέρεται στη διδασκαλία και στις πράξεις του Προφήτη (Sunna, a-Hadith) ως μοντέλο επίλυσης σύγχρονων και μη προβλημάτων, θέματα που συνδέονται άμεσα με άλλα βασικά όπως εκείνα του χαρακτήρα της ισλαμικής κοινότητας/κράτους, του είδους της διακυβέρνησης της κοινότητας των πιστών και της νομιμότητας του κυβερνήτη, δημιούργησε τεράστια ελλείμματα συνοχής σε θρησκευτικό και πολιτικό επίπεδο. Η διαίρεση της μουσουλμανικής κοινότητας σε

δύο μεγάλες θρησκευτικές ομάδες, τους Σουνίτες (από τη Sunna) και τους Σίιτες (από τους Shi'at-ul-Ali, δηλαδή τους μαχητές του Αλή), αλλά και σε κάποιες άλλες μικρότερες εμβέλειας, καθώς και η περαιτέρω διαίρεση των Σουνιτών και των Σιιτών σε υπο-ομάδες, αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα της έλλειψης ενότητας στους κόλπους της μουσουλμανικής κοινότητας.

Η διαφοροποίηση στον τρόπο προσέγγισης των σχέσεων θρησκείας και πολιτείας στους κόλπους της κοινότητας των Σουνιτών οδήγησε στη δημιουργία τριών σχολών σκέψης. Η πρώτη σχολή προσπαθεί να συνδέσει το Ισλάμ με την αρχαία ελληνική πολιτική φιλοσοφία. Καθώς η πλειονότητα των μελών της έχει δεχθεί μεγάλη επιρροή από την αρχαία ελληνική φιλοσοφία, μεταξύ των οποίων και γνωστοί ισλαμιστές διανοούμενοι όπως ο Αβηκένας (Ibn Sina), ο Αβερρόνς (Ibn Rushd), ο Fakhr ed-Din-Razi και ο Al Farabi, στόχος της είναι η ανάδειξη της αρμονίας που κυριαρχεί στην πολιτική ζωή των μελών μιας κοινωνίας όταν αυτή λειτουργεί με βάση τις θεικές εντολές και οδηγίες.

Η δεύτερη σχολή σκέψης προσπαθεί να αποτελέσει γέφυρα μεταξύ του Ισλάμ και της περσικής (σασσανιδικής) πολιτικής φιλοσοφίας. Κύριος εκφραστής της σχολής αυτής είναι ο Πέρσης βεζύρης Khajeh-e-Nizam-ul-Mulk, ο οποίος στο έργο του Πολιτικό Σώμα (Siyasat Nameh) υποστηρίζει ότι ο ανώτερος πολιτικός άρχοντας, ο σουλτάνος (sultan), έχει επιλεγεί απευθείας από τον Αλλάχ και είναι υπόλογος μόνο σε αυτόν. Σκοπός του συγκεκριμένου πολιτικού συστήματος είναι η δημιουργία και διατήρηση των συνθηκών που επιτρέπουν την πιστή εφαρμογή των αρχών του Ισλάμ.

Η τρίτη σχολή σκέψης, γνωστή ως νομική σχολή, αποτελεί το προϊόν της αγωνιώδους προσπάθειας κυρίως Αράβων - όχι μόνο διανοούμενων - να διατηρήσουν τον αραβικό χαρακτήρα της μουσουλμανικής κοινότητας και τα πρωτεία τους σε αυτήν, υπό την πίεση της αυξανόμενης εισόδου μη αραβικών ισλαμικών στοιχείων σε ανώτατες θέσεις εξουσίας. Κεντρικό στοιχείο της ιδεολογικής τους προσέγγισης είναι η διαπίστωση ότι η ορθή διακυβέρνηση της μουσουλμανικής κοινότητας οφείλει να είναι βασισμένη στη Σαρία (Shariah) και να μην επηρεάζεται από μη ισλαμικές παραδόσεις, ήθη και έθιμα. Καθώς η κατανόηση του βαθύτερου νοήματος των στίχων του Κορανίου δεν είναι εύκολη -άλλωστε το tasfir (ερμηνεία) και η qira'a (απαγγελία) του ιερού βιβλίου της μουσουλμανικής κοινότητας θεωρούνται αυτόνομοι κλάδοι των ισλαμικών επιστημών -, πεφωτισμένο θεολόγοι-νομοδιδάσκαλοι ανέλαβαν το δύσκολο αυτό έργο. Όμως, η έλλειψη μιας ισχυρής πολιτικο-θρησκευτικής ιεραρχίας, όπως αυτή των χριστιανικών ομάδων, επέτρεψε στις νομικές διατάξεις της Σαρία να επιδέχονται διαφορετικό τρόπο ερμηνείας και ανάλυσης από τους ερμηνευτές της. Αποτέλεσμα ήταν η δημιουργία των τεσσάρων νομικο-θεολογικών σχολών (madhadhab) που κυριαρχούν σε ολόκληρη τη σουνιτική κοινότητα.

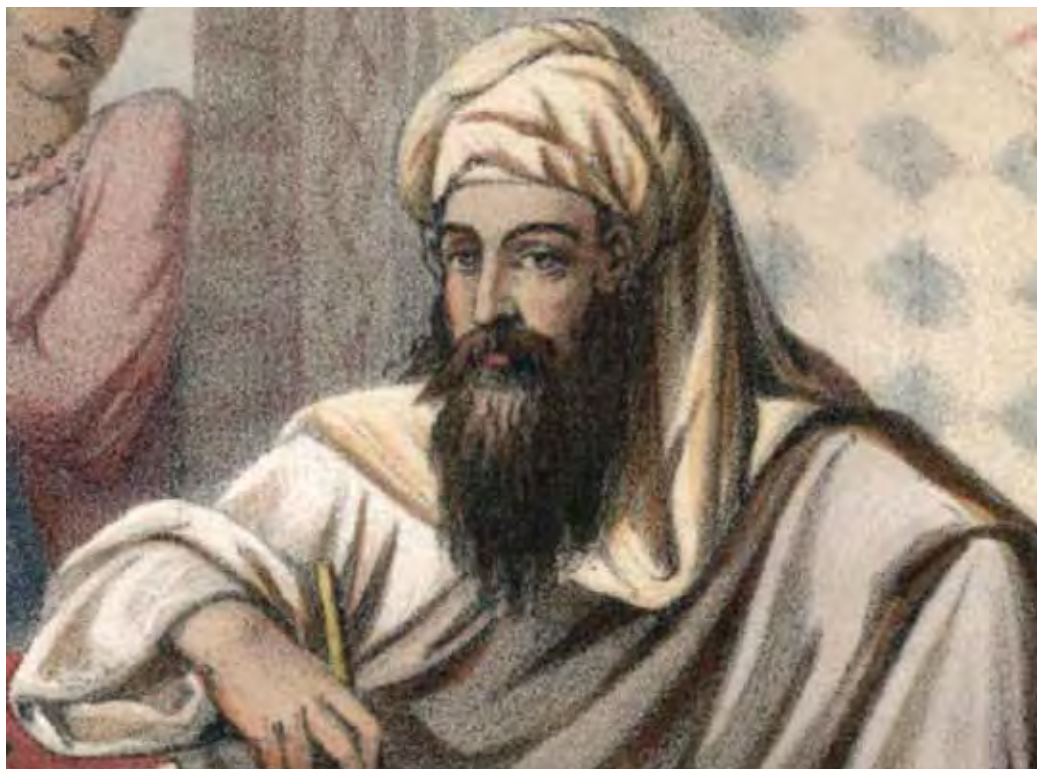
Η σχολή των Μαλικιτών (Maliki), ιδρυμένη από τον Malik-ibn-Anas, υποστηρίζει ότι πηγή της νομοθεσίας είναι το Κοράνι και έπειτα η Sunna. Οι

εθιμικές παραδόσεις μπορούν να τροποποιούνται, εάν βρίσκονται σε αντίθεση με το γενικό καλό (istislah). Η εν λόγω σχολή έχει βρει μεγάλη απήχηση στα κράτη της βορειοδυτικής Αφρικής. Η σχολή των Σαφείτων (Shafi'i), ιδρυμένη από τον Muhammad ibn idris al-Shafi'i, υποστηρίζει τη χρήση του Hadith υπογραμμίζοντας την ανάγκη της συναίνεσης (ijma) των θεολόγων νομοδιδάσκων για ένα αυστηρά προσδιορισμένο θέμα. Επικράτησε κυρίως στα κράτη της Ανατολικής Αφρικής, της νότιας Αραβικής Χερσονήσου, του Περσικού Κόλπου και της Ινδονησίας. Η σχολή των Χανβαλιτών (Hanbali), ιδρυμένη από τον Ahmad ibn Hanbal, επίσης υποστηρίζει τη χρήση του Hadith και είναι ιδιαίτερα σκληρή απέναντι στις περιθωριακές ομάδες εντός της μουσουλμανικής κοινότητας. Κυριάρχησε στα κράτη της Αραβικής Χερσονήσου και άσκησε μεγάλη επιρροή στη βασιλική οικογένεια της Σαουδικής Αραβίας. Τέλος, η σχολή των Χανεφιτών (Hanafi), την οποία ίδρυσε ο Abu Hanifa, υποβάθμισε τη Sunna λόγω αμφιβολιών ως προς τη γνησιότητα πολλών aHadith και εισήγαγε την προσωπική εκτίμηση (istihsan) στην επιλογή της καλύτερης νομικο-θρησκευτικής λύσης. Βρήκε σημαντική απήχηση στους μουσουλμανικούς πληθυσμούς της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, της Τουρκίας και στα κράτη της Κεντρικής Ασίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, κατά κύριο λόγο, η μη-Αραβική μουσουλμανική κοινότητα των Σουνιτών δεν έμεινε απαθής στην προσπάθεια των επιφανών ιεροδιδάσκων να μετατρέψουν

Σύμβολο του Ισλαμικού κράτους

ο Προφήτης Μωάμεθ
(πηγή: www.newsit.gr)

το Ισλάμ σε ένα σύνολο αυστηρά δομημένων νομικών αρχών και διατάξεων. Προικισμένοι ιμάμηδες (imam) έχουν συχνά αντιδράσει στην υπερβολική ανάπτυξη της νομολογίας του Ισλάμ μέσα από μια προσωπική προσπάθεια επιστροφής στην αρχική απλότητα της μουσουλμανικής κοινότητας. Στην προσπάθειά τους να φθάσουν στην πνευματική κατάσταση που θα τους επέτρεπε να δεχθούν, όπως ο Προφήτης, τις αποκαλύψεις του Κορανίου, αναζήτησαν την ολοκληρωτική προσέγγιση του Θεού μέσω του ασκητισμού και της απομάκρυνσής τους από τα υλικά αγαθά. Γνωστοί σουφί (sufi-tasawwuf), δηλαδή μουσουλμάνοι ασκητές, υπήρξαν μεταξύ άλλων κατά τον 9^ο και το 10^ο μ.Χ. αιώνα οι Abu Yazid (Bayezid) al-Bistami, Abu'l-Qasim Muhammad al-lunayd και Husayn ibn Mansur-al-Hallaj, τον 11^ο ο Abu Hamid al-Ghazali και το 13^ο οι Fariduddin Attar, Muhyiuddin Muhammad Ibn Arabi, Abdallah al-Farghani Sa'id και Jelalaludin Rumi al-Balkhi.

Καθώς πολλοί πιστοί αναζητούσαν καθοδηγητή για την επιτυχή κατάληξη της προσπάθειάς τους να φθάσουν στην κορυφή της θείας πνευματικής εμπειρίας, αρκετοί σουφί ίδρυσαν αδελφότητες-μοναχικά τάγματα (tarikats). Εύρεως διαδεδομένα στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου είναι τα τάγματα των Καδηρήδων (Qadiriya) από τον ιδρυτή τους Abd al-Qadir al-lilani, των Νακσιμπεντήδων (Naksibendiya) από τον ιδρυτή τους Muhammad Baha ad-din an-Naksabandi, των Μεβλεβήδων (Mawlawiyya-Mevleviya) από τον ιδρυτή τους Jelaludin Rumi -γνωστό και ως Μεβλανά (Mawlana)- και των Μπεκτασήδων (Bektashiya) από τον ιδρυτή τους Haci Bektas Veli. Οι αδελφότητες διαθέτουν για διαμονή τα δικά τους οικήματα (tekke), τα οποία συντηρούν κυρίως με δωρεές πιστών και φίλων, και τα μέλη τους οφείλουν να εκτελούν τις πρόσθετες υποχρεώσεις (νηστεία, ειδική προσευχή, τεχνικές έκστασης κ.λπ.) που ορίζει ο αρχηγός του τάγματος, ο σείχς (sheikh).

Ισλαμιστές

(πηγή: <https://www.pronews.gr/>)

Ο Πόλεμος στο ΚΟΡΑΝΙ

Ο Πόλεμος, (Τζικάντ/Κιτάλ) έχει ιδιαίτερη σημασία στη ζωή των πιστών του Ισλάμ. Καθώς τόσο ο Μωάμεθ όσο και οι οπαδοί του εκδιώχθηκαν βίαια από τους αντιπάλους τους σε σημείο που απειλήθηκε η ίδια τους η ζωή, οδηγήθηκαν στη διαίρεση του κόσμου σε δύο χώρους, τον Οίκο του Ισλάμ-Πιστών (Νταρ αλ-Ισλάμ), και κατά συνέπεια τα εδάφη της Ειρήνης, και τον Οίκο του Πολέμου (Νταρ αλ-Χάρμ), τα εδάφη των απίστων. Τρεις είναι οι τρόποι αντιμετώπισης των τελευταίων: α) δια του λόγου (Ντάουα), β) δια του ξίφους (Τζικάντ/Κιτάλ) και γ) δια του Οίκου της Συνθήκης (αλ-Αχντ) όπου βρίσκονται όλοι οι λαοί που έχουν συνάψει συνθήκες ειρήνης με τον Οίκο του Ισλάμ.

«Και να πολεμάτε για χάρη του Αλλάχ όσους σας πολεμούν, αλλά μην ξεπερνάτε τα όρια, γιατί ο Αλλάχ δεν αγαπά τους παραβάτες¹» Για να γίνει πόλεμος από την πλευρά των Μουσουλμάνων πρέπει κάποιος/οι να πολεμά, άμεσα ή έμμεσα, αυτούς και την πίστη τους (Ισλάμ). Ένα άλλο χωρίο του Κορανίου, που αντικρούει την παραποιημένη και διαστρεβλωμένη εικόνα που θέλουν να δώσουν οι επικριτές, αναφέρει: «Δεν σας απαγορεύει ο Αλλάχ να συμπεριφέ-

ρεστε με καλοσύνη και δίκαια μ' αυτούς που δεν σας πολεμούν για την Πίστη (σας), κι ούτε σας βγάσουν από τα σπίτια σας. Γιατί ο Αλλάχ αγαπά όσους συμπεριφέρονται δίκαια.²». Όταν κάποιος λοιπόν δεν σε πολεμά και δεν σε κατατρέχει είναι λογικό να επιτρέπεται να δείχνεις καλοσύνη και δικαιοσύνη ανεξάρτητα από την θρησκεία του. Ο μεγάλος λόγιος του Ισλάμ και ερμηνευτής του Κορανίου Ibn Kathir τονίζει την τιμή που θα γίνει σε έναν πιστό Μουσουλμάνο την Ημέρα της Κρίσης ο οποίος παίρνει «δίκαιες αποφάσεις³».

Από την άλλη πλευρά, όμως, υπάρχουν και σημεία του Κορανίου από τα οποία οι φανατικοί του Ισλάμ προωθούν τις ακραίες θέσεις τους. Χαρακτηριστικά αναφέρονται στη σούρα (στίχο) 8:65 που τονίζει «Ω Προφήτη, παρότρυνε τους πιστούς στον πόλεμο» ή την 8:39 όπου σημειώνει, «πολεμήστε τους (σκοτώνοντάς τους) μέχρις ότου να μην υπάρχει πειρασμός και να είναι η θρησκεία του Αλλάχ η μοναδική και εάν όμως βάλουν τέλος (στην απιστία τους) τότε ο Αλλάχ βλέπει όλα όσα κάνουν». Επιπρόσθετα, η σούρα (στίχος) 5:33 προσθέτει ότι «η τιμωρία εκείνων που πολεμούν τον Αλλάχ και τον

1 Κοράνι 2:190

2 Κοράνι 60:8

3 Ibn Kathir, για το Κοράνι 60:8, στο κεφ. «Η άδεια του να είσαι καλοσυνάτος στους μη Μουσουλμάνους που δεν πολεμούν το Ισλάμ και τα λόγια του Αλλάχ

Ένα από τα σύμβολα του Ισλάμ: Η λέξη «Ο Θεός» (Αλλάχ) γραμμένη σε αραβική καλλιγραφική γραφή, στην Αγία Σοφία, Κωνσταντινούπολη
(πηγή: <https://www.wikipedia>)

Απόστολό του, και διαβιούν στη γη με ασχήμια, είναι να εκτελούνται ή να σταυρώνονται ή να κόβονται τα χέρια και τα πόδια αντίπλευρα ή να εξορίζονται απ' αυτή τη γη» συνεχίζει για να δείξει ότι η τιμωρία τους δεν σταματά μόνο σ' αυτή τη ζωή αλλά συνεχίζεται και στον άλλο κόσμο, όπου «τους περιμένει μεγάλος παιδεμός».

Το Ισλάμ διεκδικεί τα δικαιώματα των πιστών του με κάθε δυνατό τρόπο. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι είναι άδικο ή βίαιο χωρίς αιτία. Διαβάζουμε στο Κοράνι «και γιατί να μην πολεμήσετε υπέρ του Αλλάχ και για τους αδύνατους, και για τους αδικημένους που είναι και άποροι άνδρες και γυναίκες και παιδιά που κραυγάζουν; “Κύριε μας! Σώσε μας απ' αυτό το χωριό που οι κάτοικοι του είναι άδικοι, και στείλε μας, από κοντά Σου, κάποιον προστάτη, κάποιον υποστηρικτή⁴». Το Κοράνι ρωτά, κάνοντας επίκληση στην λογική μας, λέγοντας για ποιον λόγο να μην γίνει πόλεμος ενάντια στην τυραννία έτσι

ώστε να προστατευτούν οι αδύνατοι, οι αδικημένοι, τα παιδιά, οι γυναίκες, οι φτωχοί. Πόσο μάλλον όταν αυτοί οι ίδιοι ζητούν από τον Θεό βοήθεια. Από αυτό το εδάφιο βλέπουμε ότι οι πρώτοι Μουσουλμάνοι βρίσκονταν σε μια υπό διωγμό κατάσταση από τους Άραβες παγανιστές. Ο Μουσουλμάνος πολεμιστής όφειλε να πολεμά για την προστασία του ιδίου, της κοινότητάς του, και της πίστης του.

Το Κοράνι επιβάλλει στον πιστό να σταματήσει τον πόλεμο όταν οι εχθροί του σταματήσουν. «Πολεμάτε τους ώσπου να μην σας καταδιώξουν στην ειδωλολατρία και να υπερισχύσει η Πίστη στον Αλλάχ. Αν όμως σταματήσουν τη δράση τους, τότε μην κάνετε πόλεμο παρά ενάντια στους αδίκους⁵». Φυσικά όλοι μπορεί να θεωρηθούν ως άδικοι αντίπαλοι και ο πόλεμος να συνεχιστεί. Επίσης, όταν ο εχθρός ζητήσει ειρήνη, τότε ο Μουσουλμάνος είναι υποχρεωμένος να αποδεχθεί και να προσφέρει

ειρήνη διότι το Κοράνι λέει: «Κι αν (ο εχθρός) κλίνει, προς τη μεριά της ειρήνης, τότε κι εσύ να γείρεις σ' αυτή και να βασιστείς στον Αλλάχ. Γιατί είναι (ο Μοναδικός) που ακούει και γνωρίζει (τα πάντα)⁶». Επιπρόσθετα, το Κοράνι προστάζει τους πιστούς να προστατεύσουν τον εχθρό τους όταν αυτός ζητήσει άσυλο και προστασία. «Κι αν κανείς απ' τους ειδωλολάτρες σου ζητήσει άσυλο, παραχώρησέ του το, ώστε να μπορεί ν' ακούει τα Λόγια του Αλλάχ κι έπειτα συνόδεψέ τον (σε μέρος) όπου μπορεί να έχει ασφάλεια. Κι αυτό, γιατί είναι ένας λαός που αγνοεί⁷». Στην επεξηγηματική του Tafsir Jalalayn διαβάζουμε ότι οι ειδωλολάτρες είναι άτομα τα οποία δεν γνωρίζουν την αληθινή πίστη και τον μονοθεϊσμό και γι' αυτό πρέπει να προστατευτούν, αν το ζητήσουν, και να οδηγηθούν με ασφάλεια σε ένα ασφαλές μέρος έτσι ώστε να σκεφτούν⁸.

4 Κοράνι 4:75

5 Κοράνι 2:193

6 Κοράνι 8:61

7 Κοράνι 9:6

8 Tafsir Jalalayn για τον στίχο 9:6

Ισλάμ και Τζιχάντ (Αγώνας)

Κατά την ισλαμική πίστη, η έννοια του Ιερού Αγώνα κατά των απίστων, **Τζιχάντ**, είναι η απόλυτη πίστη στην ιερή αποστολή, όπως και η βεβαιότητα πως οι εχθροί του Θεού είναι αμετάπειστοι: «μάχεστε στον δρόμο του Θεού εναντίον εκείνων που σας πολεμούν σκοτώστε τους παντού, και όταν τους συναντήσετε διώξτε τους από τους τόπους απ' τους οποίους σας είχαν διώξει». Οι παροτρύνσεις βέβαια στο Κοράνιο για δυναμική, μαχητική αντιμετώπιση των «απίστων» είναι πολλές και άμεσες⁹. Σύμφωνα με την παράδοση των αράβων, στο Κοράνι αναφέρονται τέσσερις βασικές κατηγορίες τζιχάντ με την έννοια του αγώνα, η «**τζιχάντ αλ-ναφς**» (του ίδιου του εαυτού - της ηθικής ζωής), η «**τζιχάντ αλ-λισάν**» (της γλώσσας - της θεολογίας), η «**τζιχάντ αλ-γιαντ**» (του χεριού - των πράξεων) και η «**τζιχάντ αλ-σάιφ**» (του ξίφους - η δια του πολέμου επιβολή). Επειδή «οι τύραννοι του κόμματος του Σατανά, συχνά προστρέχουν στη βία των όπλων για να διαλύσουν ή να εξαφανίσουν το κόμμα του Θεού, ο Ιερός Αγώνας των πιστών ενάντια των απίστων είναι αναπόφευκτος. Το καθήκον των μουσουλμάνων είναι να πάρουν τα όπλα για να βοηθήσουν τους καταπιεσμένους. Το Ισλάμ δεν αναγνωρίζει τα γήινα σύνορα των κρατών αλλά τα σύνο-

ρα της πίστης». Η τελευταία παρατήρηση είναι ιδιαίτερα σημαντική διότι ενώ από τη μια πλευρά το Κοράνι και η Ιερά Παράδοση των Μουσουλμάνων αναγνωρίζει το δικαίωμα στη ζωή των οπαδών των μονοθεϊστικών θρησκειών (Εβραίοι, Χριστιανοί), ο αγώνας τόσο εναντίον τους όσο και ενάντια ισλαμικών ομάδων και κρατών μπορεί να πραγματοποιηθεί εφόσον ο αρχηγός της κοινότητας των πιστών χρησιμοποιήσει το **Τακφίρ**, την απόδοση της ιδιότητας του απίστου (καφίρ) είτε σε μονοθεϊστή είτε και σε πιστό στο Ισλάμ (πχ. οπαδοί του ΙΣΙΣ ενάντια σε χριστιανούς και εβραίους αλλά και Σύριους και Κούρδους μουσουλμάνους).

Επίλογος

Αν και όλες οι θρησκείες έχουν να επιδείξουν «μαύρες» ή και «γκρίζες» στιγμές κατά τη διάρκεια της παρουσίας τους στη Γη, το Ισλάμ δείχνει να αφήνει πολύ χώρο για ερμηνείες από ανθρώπους με θρησκευτική εξουσία. Χρήζει λοιπόν της ιδιαίτερης προσοχής όλων μας ποιος είναι ο αγγελιοφόρος-ερμηνευτής των λόγων του Προφήτη Μωάμεθ (για τους πιστούς στο Ισλάμ), διότι ο τελευταίος μπορεί πολύ εύκολα να οδηγήσει ομάδες ανθρώπων στην άσκηση βίας. Η έλλειψη κοινά αποδεκτής κεντρικής οικουμενικής διοίκησης, στα πρότυπα του χριστιανικού και εβραϊκού θρησκευματος, έχει λειτουργήσει αποτρεπτικά στην ύπαρξη αναχώματος έναντι των ακραίων σχημάτων και συμπεριφορών.

⁹ Αναστάσιος (Γιανουλάτος) Αρχιεπίσκοπος Τυράνων και πάσης Αλβανίας, σ. 294, «Μάχεσθε μέχρις ότου αποσβηθεί αφ' υμών ο κίνδυνος του πειρασμού και όταν δεν υπάρχει άλλη λατρεία ειμή μόνον του Θεού. Αν οι εχθροί θέσωσι τέρμα εις τα πράξεις αυτών, τότε ας παύσωσιν αι εχθροπραξίες, εκτός αν πρόκειται περί ασέβων».

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Δρ. Γεράσιμος Καραμεζιάς είναι Καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου. Επιπρόσθετα, διδάσκει στη Σχολή Εθνικής Άμυνας, στη Ναυτική Σχολή Πολέμου και στην Αεροπορική Σχολή Πολέμου τα τελευταία είκοσι έτη. Έχει ειδικευτεί σε θέματα Στρατού και Πολιτείας σε Ελλάδα, Τουρκία, Αλβανία και στα υπόλοιπα κράτη της Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης. Τα ερευνητικά και διδακτικά του ενδιαφέροντα έχουν στραφεί προς τη θεματική της θρησκευτικής ριζοσπαστικοποίησης γενικότερα και της ισλαμικής ειδικότερα τα τελευταία δέκα έτη. Έχει πλούσιο συγγραφικό έργο σε Ελλάδα και εξωτερικό (πχ. Middle Eastern Studies, Journal of Political and Military Sociology, Mediterranean Quarterly, Turkish Studies, Balkan Studies) και έχει δώσει διαλέξεις σε Πανεπιστήμια όπως το Simon Fraser στο Βανκούβερ του Καναδά, το University of Washington στο Σιάτλ, το Queens University στη Νέα Υόρκη και το Stanford University στο Σαν Φρανσίσκο των ΗΠΑ.

ΑΠΟΚΡΥΠΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΟΡΚΟΥ

Ο ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΟΡΚΟΣ

*Ορκίζομαι να φυλάττω πίστη εις την πατρίδα
Υπακοή στο Σύνταγμα, τους νόμους και τα ψηφίσματα του κράτους
Υποταγή εις τους ανωτέρους μου
Να εκτελώ προθύμως και άνευ αντιλογίας τας διαταγάς των
Να υπερασπίζω με πίστη και αφοσίωση,
μέχρι της τελευταίας ρανίδος του αίματος μου, τας Σημαίας
Να μην τας εγκαταλείπω, μηδέ να αποχωρίζομαι ποτέ απ' αυτών
Να φυλάττω δε ακριβώς τους στρατιωτικούς νόμους
και να διάγω εν γένει ως πιστός και φιλότιμος στρατιώτης*

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο στρατιωτικός όρκος επιδέχεται υποκειμενική ερμηνεία. Δεν θα έπρεπε. Δεν θα έπρεπε να υπάρχουν όροι και έννοιες στον όρκο που η σημασία τους χρειάζεται εξήγηση. Δε θα έπρεπε να είναι διαπραγματεύσιμες οι αξίες που περιέχει. Κι όμως, ο όρκος επιδέχεται ερμηνεία και το φταίξιμο δεν είναι αυτών που τον συνέταξαν. Είναι ένα άριστο δημιούργημα σε έναν ατελή κόσμο και

χρειάζεται βοήθεια ώστε να πετύχει τον σκοπό του. Οι ιδέες που πρεσβεύει χρήζουν αποκρυπτογράφησης ώστε να μην ενταφιαστούν στη λήθη και στην παροδικότητα. Κι η αποκρυπτογράφηση που ακολουθεί είναι υποκειμενική άρα εξ' ορισμού μπορεί να υπάρξουν αντιρρήσεις.

Μακάρι...

Ο διάλογος χτίζει την συμφωνία και η συμφωνία την ενότητα.

ΟΡΚΙΖΟΜΑΙ

Οι διαμάχες μεταξύ ανθρώπων ξεκινούν από τις απαρχές του είδους. Ίσως επειδή τα πρωτόγονα όντα δεν είχαν τη δυνατότητα πολιτισμένης επικοινωνίας, ίσως επειδή ακόμα και στις μέρες μας η βία φαντάζει ως το μέσο άμεσης επίλυσης κάθε ζητήματος. Πάντως σε κάθε πτυχή της φύσης απαντάται η επικράτηση του ισχυρότερου επί του ασθενέστερου και πάντοτε ακολουθεί μια παρόμοια πρακτική μέθοδο. Είτε είναι κατασπάραξη, είτε είναι συντριπτική σύγκρουση, είτε ένας θορυβώδης διαπληκτισμός, με κάποιον ενστικτώδη, κυρίως, τρόπο, ο δυναμισμός μεταξύ δύο αντίπαλων πλευρών παράγει ένα αποτέλεσμα καταδεικνύοντας τον νικητή, ήτοι εκείνον που επιβάλλει τη θέλησή του.

Σαφώς έχουν γραφτεί άφθονα βιβλία που εξηγούν αναλυτικότερα και πιο επιστημονικά αυτό το φαινόμενο και απέχει πολύ από το σκοπό αυτού του κειμένου. Με την πάροδο του χρόνου και τη σύσταση οικογενειών, φυλών, ομάδων και τελικώς κοινωνιών, ο άνθρωπος εφάρμοσε τον καταμερισμό έργων κι ο καθένας είχε έναν συγκεκριμένο ρόλο να παίξει εξυπηρετώντας το σύνολο στο οποίο ανήκει. Έτσι έπαψε να υπάρχει ο λεγόμενος πολυτεχνίτης που ήταν ταυτόχρονα γεωργός, οικοδόμος, θρηυτής και ανά πάσα στιγμή αρματωνόταν για να υπερασπιστεί την πόλη του. Σταδιακά ο καθένας άρχισε να αναλαμβάνει έναν ειδικό τομέα εργασίας -κάτι που μεταγενέστερα ονομάστηκε «επάγγελμα»- και με αυτόν τον τρόπο προέκυψε και ο αποκαλούμενος στρατιωτικός. Φτάνοντας στον σύγχρονο κόσμο όπου η ομάδα/φυλή ανάγεται σε έθνος/κράτος και η διαμάχη ανάγεται σε πόλεμο, σε κάθε τόπο ο οποίος έχει μια σημαία καρφωμένη στο έδαφος του, είναι εγκαθιδρυμένο και ένα σώμα στρατιωτικών το οποίο επιφορτίζεται με το να εκδηλώνει την απαιτούμενη βία υπέρ των συμφερόντων του τόπου αυτού. Και το τι κάνει ή τι πρέπει να κάνει αυτό το σώμα στρατιωτικών είναι περίπου το αντικείμενο που πραγματεύεται αυτό το κείμενο.

Για να εξετάσουμε το θέμα από την αρχή του, πρέπει να εισέλθουμε σε αυτό όπως εισέρχεται ο οποιοσδήποτε σε ένα σώμα στρα-

τιωτικών. Κάθε νεοσύλλεκτος, μετά από ένα διάστημα προσαρμογής, εξοικείωσης και βασικής εκπαίδευσης, καλείται να ορκιστεί. Αντί για κάποιο γραπτό συμβόλαιο ή κάποια συμφωνία με όρους, δίνεται ένας όρκος, ένας άρρηκτος, θεωρητικά, δεσμός με το «επάγγελμα».

Η τέλεση της ορκωμοσίας είναι μια βαθιά παράδοση και κατευθείαν δημιουργεί την αίσθηση ότι εκφωνώντας κάποιος τον όρκο επωμίζεται και την βαριά κληρονομιά των προγενέστερων από αυτόν στρατιωτικών. Ειδικά στην Ελλάδα που τόσο στην αρχαία και όσο και στη σύγχρονη πολεμική της ιστορία δε στερεύει από ήρωες, αυτή η κληρονομιά είναι σχεδόν ασήκωτη. Ενώπιον λοιπόν της πολιτικής και θρησκευτικής αρχής της χώρας, με λίγες λέξεις που συγχρονισμένα αντηχούν στον αέρα και με το δεξι χέρι προτεταμένο, μια ομάδα ανθρώπων τάζει την ίδια της τη ζωή να είναι αντάξια του Σπαρτιάτη Βασιλιά Λεωνίδα και του αείμνηστου Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Κι αυτό δε θα το κατάφερνε ένα συμβόλαιο, όσο καλοπληρωμένες υποσχέσεις κι αν περιείχε.

Από την άλλη είναι η φύση του επαγγέλματος του στρατιωτικού που χρήζει μιας ιερής δέσμευσης προς το σκοπό. Μπορεί οι παρελάσεις και οι εθνικές εορτές να έχουν ως προτεραιότητα την προβολή ισχύος και την τόνωση της εθνικής περηφάνιας, όμως αποτελούν μια υπενθύμιση παρελθοντικών πολεμικών θριάμβων και δεν θα υπήρχαν δίχως αυτούς. Στο κάτω κάτω όσες εκδηλώσεις και δεξιώσεις κι αν διοργανωθούν, αυτό που απαιτείται από το στρατιωτικό κατ' ουσίαν είναι να μπει στο πεδίο της μάχης και να γυρίσει νικηφόρος ώστε να διοργανωθούν περισσότερες. Αφού λοιπόν το δύσκολο και βασικό κομμάτι του επαγγέλματος είναι η διεξαγωγή πολεμικών επιχειρήσεων πρέπει να υπάρχει και το ανάλογο κίνητρο που θα εξασφαλίσει την επιτυχία τους. Σαφώς τα χρήματα υποκινούν, διάφορες αμοιβές μπορούν να μισθώσουν διάφορες υπηρεσίες, αλλά το νόμισμα του πολέμου είναι ο θάνατος. Στις εμπόλεμες περιόδους ο στρατιωτικός καλείται να σκοτώσει ή να σκοτωθεί, και για να σταλθούν χιλιάδες να έρθουν αντιμέτωποι με αυτό το δίλημμα χωρίς να το διαπραγματευτούν καν, πρέπει να έχουν ένα ικανό κίνητρο. Τι καλύτερο

από το να είναι ήδη πεπεισμένοι πως πράττουντας τοιούτοτρόπως εκπληρώνουν έναν ιερό όρκο;

Με έναν όρκο βαφτίζεται ένας στρατιωτικός και το τίμημα δεν είναι καθόλου ευκαταφρόνητο. Στέκεται ανάμεσα σε όμοιους του και με μία φωνή επαναλαμβάνουν τα βαρυσήμαντα λόγια, αλλά μόλις περάσει η ένταση της βροντερής φωνής και η ανατριχίλα του δέους, λίγο καταλαβαίνει το πόσο έχει προκαθορίσει την μοίρα του. Άλλωστε από τα Ομηρικά έπη ως τα Σεξπηρικά δράματα κάπως έτσι προκύπτουν οι τραγικές περιστάσεις που κορυφώνουν τα πάθη των πρωταγωνιστών. Αρκεί ένας άνθρωπος να λάβει μια στιβαρή απόφαση ή να παγιώσει τα πιστεύω του κι έπειτα έρχεται η ζωή και του τα ανατρέπει όλα. Αυτή είναι και η συνήθης συνταγή για ένα καταξιωμένο καλλιτεχνικό δημιουργήμα, μόνο που δεν είναι εφεύρεση κάποιου συγγραφέα. Οι συγγραφείς το διατύπωσαν όπως το βίωσαν ή το παρακολούθησαν γιατί όντως έτσι συμβαίνει στη ζωή. Και η περίπτωση του στρατιωτικού δεν διαφέρει. Όταν το χέρι του κατεβαίνει και είναι πλέον ορκισμένος, έχει προβεί σε μια συνειδητή επιλογή, έχει συναινέσει σε μια μακρόχρονη, αν όχι ισόβια δέσμευση και το έχει κάνει μπροστά στην συμβολική παρουσία του Θεού και της Πολιτείας. Βέβαια δεν είναι ούτε ο Θεός, ούτε το Κράτος τα αληθινά φόβητρα για να μην αθετήσει τον όρκο του. Ο οποιοσδήποτε άνθρωπος έχει την δυνατότητα να αμφισβητήσει κάθε ιδεώδες και κάθε εξουσία και στην συνέχεια να ξεπεράσει όποιους φραγμούς του θέτουν. Ωστόσο, όταν ορκίζεται κάποιος, θέτει φραγμούς ο ίδιος στον εαυτό του και ο εαυτός του είναι ο τελευταίος που θα αμφισβητήσει.

Αλίμονο, δεν υπάρχει καμία πρόθεση να βεβηλωθεί ο στρατιωτικός όρκος. Είναι ένα δημιουργήμα της ιστορίας, Ελληνικής και μη, και συνοδεύεται με τιμή. Ακόμα και τέχνασμα να θεωρηθεί, είναι εγγυημένο και δεν θα έπρεπε να είναι αλλιώς. Το ερώτημα είναι αφού ο όρκος αποτελεί επιλογή, κατά πόσο είναι συνειδητή; Κι αφού είναι ο τέλειος δεσμός με το επάγγελμα του στρατιωτικού γιατί ακόμα αναδύονται ένστολοι τραγικοί πρωταγωνιστές;

ΠΙΣΤΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

Στον πρώτο στίχο του στρατιωτικού όρκου υπάρχουν δύο αρκετά πολύπλοκες έννοιες. Παρότι με την πρώτη ακρόαση το 'πίστη εις την πατρίδα' ηχεί ευνόητο ως σύνολο, ίσως είναι η πιο σύνθετη φράση του όρκου. Διαβάζοντας κάποιος την ερμηνεία των επιμέρους λέξεων από ένα λεξικό θα έπρεπε να κατακλυστεί τουλάχιστον από σύγχυση.

Πίστη: η βεβαιότητα ενός ατόμου για την αλήθεια ενός ισχυρισμού, γεγονόςτος, δυνατότητας ή θρησκευτικού δόγματος, ανεξάρτητα αν μπορεί να δικαιολογηθεί ή όχι.

Πατρίδα: η χώρα στην οποία γεννήθηκε κάποιος ή από την οποία κατάγεται ο ίδιος και η οικογένειά του ή το χωριό ή η περιοχή γέννησης ή καταγωγής του.

Είναι πέραν εξήγησης το ότι δεν μπορεί να διακατέχεται κάποιος από βεβαιότητα για την αλήθεια της χώρας στην οποία γεννήθηκε ή από την οποία κατάγεται. Μία κοινή χώρα έχει κάμποσα εκατομμύρια κατοίκους γηγενείς και μη. Καθένας από αυτούς κουβαλάει τις δικές του πεποιθήσεις και προβαίνει σε αντίστοιχους ισχυρισμούς, ερμηνεύει τα γεγονότα βάσει της ιδιοσυγκρασίας του και πιθανώς να απευθύνεται σε διαφορετικό θρησκευτικό δόγμα από την ομηγυρη του. Κατ' επέκταση ο καθένας σχηματίζει την δική του γνώμη και τελικώς η μοναδική βέβαιη αλήθεια είναι πως οι γνώμες είναι σαν τις... μύτες. Όλοι έχουν από μία.

Αν ο στρατιωτικός δια μαγείας κατάφερνε να βεβαιωθεί για τις εκατομμύρια αλήθειες που πρεσβεύουν οι κάτοικοι της πατρίδας του θα είχε προ πολλού οδηγηθεί στην παράνοια. Απεναντίας, ο όρκος του δεν τον καλεί να καταφέρει το ανέφικτο. Σε μια πατρίδα υπάρχουν εκατομμύρια γνώμες, όμως υπάρχουν μηχανισμοί ώστε στο τέλος να επικρατήσει μόνο μία γνώμη. Αυτοί οι μηχανισμοί λήψεως αποφάσεων δεν είναι άλλοι από αυτούς του υφιστάμενου πολιτεύματος. Αυτό σημαίνει πως ο στρατιωτικός ορκίζεται ότι θα είναι πάντοτε βέβαιος πως οι ισχυρισμοί, τα γεγονότα και γενικώς όσα υπαγορεύει η ηγεσία του πολιτεύματος της πατρίδας του, είναι αλήθεια για εκείνον.

Για την Ελλάδα που το πολίτευμα είναι η Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία οι

αποφάσεις της χώρας απορρέουν από την εκάστοτε εκλεγμένη κυβέρνηση και ευτυχώς στην συνέχεια του ο όρκος παρέχει ικανοποιητικές διευκρινίσεις για το τι συνεπάγεται αυτό. Δυστυχώς όμως, τα πυκνά λόγια του όρκου δεν ξεκαθαρίζουν κάτι πολύ σημαντικό. Ο πατέρας του στρατιωτικού είναι κομμάτι της πατρίδας του και έχει κι αυτός μια γνώμη. Όπως και η μητέρα του και τα αδέρφια του. Το ίδιο και ο σύντροφος του, ο φίλος του, ο γείτονας του, αλλά και ο συνάδελφος του. Όλες αυτές οι γνώμες, αρεστές ή μη, σοφές ή άστοχες, λογικές ή αυθαίρετες, εφόσον αφορούν το επάγγελμα του στρατιωτικού και δεν συνάδουν με την γνώμη της ηγεσίας του πολιτεύματος, δεν μετράνε πουθενά για τον στρατιωτικό. Πιο απλά ο στρατιωτικός δεν πρέπει να λάβει υπόψη ή να επηρεαστεί στο καθήκον του, ότι κι αν λένε τα εκατομμύρια άτομα της πατρίδας του εφόσον δεν είναι σύμφωνο με όσα λέει η κυβέρνηση που όλοι μαζί εκλέξανε. Γιατί αυτό ορκίστηκε.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ, ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Η μέχρι τώρα ιστορία έχει δείξει ότι όπως ένας πολιτισμός προοδεύει, μεταβαίνει από την κατάσταση της αναρχίας σε μία ολοένα και πιο πειθαρχημένη τάξη. Είναι μια φυσική ροπή που θα μπορούσε να παρομοιαστεί με αυτήν του ηλεκτρονίου του ατόμου το οποίο παρόλες της μεταβολές ενέργειας που θα υποστεί, διαρκώς τείνει σε μια αρμονική σταθερότητα. Βέβαια σε επίπεδο πολιτισμού, αυτή η διαδικασία είναι πιο συναρπαστική. Τα παθήματα του λαού γίνονται μαθήματα και διαδίδονται αρχικά υπό την μορφή μύθων, μετέπειτα υπό τη μορφή παραδόσεων, ώσπου να συγκεραστούν και να λάβουν την επίσημη και απόλυτη υπόσταση τους που είναι αυτή των νόμων.

Η κοινωνία είναι κι αυτή ένα αρχιτεκτονικό οικοδόμημα που πρέπει να ξεκινάει από τα θεμέλια ώστε να μην ξανακτίζεται κάθε μέρα από την αρχή. Χρειάζεται έναν πυρήνα ο οποίος θα είναι κατά το δυνατόν αναλλοίωτος στον χρόνο και θα ανταπεξέρχεται στις εκάστοτε συνθήκες ρυθμίζοντας το κάθε ζήτημα. Βάσει της εξέλιξης του πολιτισμού ο πυρήνας αυτός είναι ένα πλήθος νόμων που θα αποτρέψει και θα προ-

λάβει τα λάθη της κοινωνίας από το να επαναληφθούν. Για την Ελλάδα και την συντριπτική πλειοψηφία των Δυτικών Χωρών ο πυρήνας αυτός φέρει τον τίτλο «Σύνταγμα».

Θα ήταν ιδανικό αν μπορούσε ένα γραπτό κείμενο να καλύψει την ποικιλία ζητημάτων που προκύπτουν σε όλα τα κλιμάκια της κοινωνίας. Επειδή δεν είναι, θεσπίζονται περαιτέρω νόμοι συνοδευόμενοι από διαφόρων ειδών ψηφίσματα του Κράτους ώστε να επιλύσουν τα πιο λεπτομερή ή δύστροπα ζητήματα. Ο πυρήνας του Συντάγματος αποκτά έναν φλοιό για να ανταπεξέλθει αρτιότερα στον σκοπό του και μάλιστα αυτός ο φλοιός έχει υψηλή σημαντικότητα υπό το πρίσμα του χρόνου. Αυτοί οι νόμοι και τα ψηφίσματα δεν ακολουθούν την ίδια χρονοβόρα διαδικασία του Συντάγματος για να θεσπιστούν ή να αναθεωρηθούν. Πιο εύκολα αλλάζει ο φλοιός από τον πυρήνα...

Στον δεύτερο στίχο του όρκου του ο στρατιωτικός δεσμεύεται να υπακούει στο Σύνταγμα, στους νόμους και στα ψηφίσματα του κράτους. Την ίδια υποχρέωση έχει κάθε Έλληνας πολίτης καθώς και η ηγεσία της χώρας και είναι πέρα για πέρα θεμιτό. Αφού όλοι αυτοί συγκροτούν ένα ενιαίο σύνολο, για να αποκτήσουν μια σταθερότητα, για να λειτουργούν ομαλά ώστε να προοδεύσουν πρέπει να διέπονται από κοινούς κανόνες. Πρέπει να έχουν έναν πυρήνα που υπαγορεύει τις επιτρεπτές και μη ενέργειες τους, τα δικαιώματα και τις απαγορεύσεις της κοινωνίας τους.

Πραγματικά το μοντέλο του πολιτισμού είναι πανομοιότυπο με αυτό του ατόμου. Ο πυρήνας (το Σύνταγμα και οι νόμοι) επαναφέρει πάντοτε το ηλεκτρόνιο (την κοινωνία) στην τροχιά της κατώτερης ενέργειας (αρμονική σταθερότητα). Μα σε αντίθεση με τους κβαντικούς μηχανισμούς του ατόμου, οι μηχανισμοί του πολιτισμού υστερούν σε έναν παράγοντα. Το ηλεκτρόνιο επανέρχεται στην τροχιά της κατώτερης ενέργειας εξαιτίας της έλξης του με τον πυρήνα. Αυτή η έλξη που είναι φυσική στο άτομο πρέπει να δημιουργηθεί τεχνητά για τον πολιτισμό. Έτσι το κάθε μέλος της κοινωνίας πρέπει να έλκεται από το Σύνταγμα και τους νόμους, δηλαδή να επιθυμεί να υπακούσει σε αυτά. Κι επειδή ένας άνθρωπος διαθέτει νόηση

και κάνει επιλογές, πρέπει να επιλέξει να αφιερωθεί σε αυτήν την έλξη. Εκεί ακριβώς εντοπίζεται το πρόβλημα.

Σε όρους αναλογίας, δεν είναι λάθος να ειπωθεί ότι σχεδόν κανένας Έλληνας δεν έχει καν διαβάσει ποτέ το Σύνταγμα της Ελλάδος, πόσο δε μάλλον να το έχει κατανοήσει, μάθει και ενστερνιστεί. Το Σύνταγμα δεν αφορά αποκλειστικά τους εξειδικευμένους επαγγελματικούς τομείς, όπως τον δικηγορικό και τον δικαστικό και το χειρότερο είναι πως δεν έχει ενταχθεί ως αντικείμενο διδασκίας ύλης σε καμία βαθμίδα της γενικής εκπαίδευσης, ούτε της στρατιωτικής. Είναι απίθανο να γίνουν ελκυστικά το Σύνταγμα και οι νόμοι (πυρήνας) στην κοινωνία (ηλεκτρόνιο) όταν κανένα μέλος της δεν προετοιμάζεται κατάλληλα για αυτά. Είναι αντιφατικό να γίνεται λόγος για συνειδητή επιλογή όταν ο μέσος Έλληνας αγνοεί το θεμέλιο που ορίζει τις έννομες και παράνομες επιλογές του. Εξίσου αντιφατικό είναι και το να ορκίζεται ένας στρατιωτικός υπακοή σε ένα γραπτό κείμενο που δεν έχει καν διαβάσει.

ΥΠΟΤΑΓΗ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΝΩΤΕΡΟΥΣ ΜΟΥ

Την έννοια της ιεραρχίας την συναντάει ο καθένας από την παιδική του ηλικία και εξοικειώνεται αναπόφευκτα μαζί της με την ενηλικίωσή του, ανεξαρτήτως του επαγγέλματος που θα ακολουθήσει. Σε κάθε εταιρία και οργανισμό, αλλά και σε κάθε οικογένεια υπάρχει μια κλιμακωτή δομή διοίκησης ή εκτελεστικής εξουσίας, όσο ρευστή κι αν είναι. Σε ένα στρατιωτικό σώμα δε η ιεραρχία είναι τυποποιημένη με την μέγιστη δυνατή ακρίβεια και δεν χωράνε περιθώρια αμφιβολίας. Χάρη στα αξιώματα ένας στρατιωτικός μπορεί ανά πάσα στιγμή να διαχωρίσει ποιοι λογίζονται ανώτεροι του και κατώτεροι αντίστοιχα. Ακόμα και σε ειδικές περιστάσεις που η δομή της διοίκησης αντικρούει την ιεραρχία, υπάρχουν διατάξεις που αποσαφηνίζουν ποιος είναι ο επικεφαλής και υπεύθυνος για την εκτελεστική εξουσία. Χρησιμοποιώντας τη λαϊκή γλώσσα, είναι πάντα ξεκάθαρο ποιος θα δώσει την διαταγή και ποιος θα την εκτελέσει.

Παρ' όλα αυτά εκφωνώντας τον τρίτο στίχο του όρκου του ο οσονούπω στρατιωτικός ει-

σέρχεται σε μία γκρίζα ζώνη χωρίς να το καταλαβαίνει. Από την αρχική του εκπαίδευση έχει αποκτήσει μία πολύ καλή αντίληψη της έννοιας της ιεραρχίας, αφού το ποιοι είναι ανώτεροι του έχει χαρακτηρίσει στην μνήμη του με έναν όχι και τόσο 'ευχάριστο' τρόπο. Την έννοια της υποταγής την γνωρίζει ακόμα καλύτερα χάρη σε 'κοπιαστικές' κι 'επίπονες' διαδικασίες. Είναι ίσως και το μοναδικό στο οποίο εκπαιδεύεται από την πρώτη κιόλας στιγμή που εντάσσεται στο στρατιωτικό σώμα. Άλλωστε στον όρκο του το εκφωνεί με μια ανάσα διαφορά από την ίδια την λέξη. Ο τέταρτος στίχος του όρκου του συμπληρώνει τον τρίτο και απλοποιεί κάπως την έννοια της υποταγής. Η υποταγή τον δεσμεύει να εκτελεί πρόθυμα και άνευ αντιλογίας τις διαταγές που του δίνουν οι ανώτεροι του.

Διαψεύδοντας κάθε διεστραμμένη φαντασία ο ανώτερος στρατιωτικός δεν παίρνει στον απόλυτο έλεγχο του τον κάθε κατώτερο, ώστε να τον κάνει ό,τι θέλει. Ούτε αποτελεί το ζενίθ της στρατιωτικής κατάρτισης το να είναι κάποιος αποτελεσματικός εντολοδόχος. Μα όσο κυνικό κι αν μοιάζει, αν ο ανθρωπίνος παράγοντας ήταν τέλειος, οι ανωτέρω ακραίες περιγραφές δεν θα απείχαν πολύ από την εσωτερική λειτουργία του στρατού.

Οι ανώτεροι ενός στρατιωτικού δεν είναι παρά το ενδιάμεσο επίπεδο εξουσίας κάτω από το Σύνταγμα, τους νόμους και τα ψηφίσματα του κράτους. Δεν είναι τυχαίο που όλα αυτά αναφέρονται με τη συγκεκριμένη σειρά στον όρκο αφού οι ανώτεροι, είτε είναι στρατιωτικοί, είτε πολιτικοί, έχουν επίσης ορκιστεί υπακοή στα ίδια θεσμικά κείμενα του Ελληνικού πολιτισμού. Ουσιαστικά δημιουργούν έναν δεύτερο φλοιό που τυλίγει το φλοιό των νόμων και τον πυρήνα του Συντάγματος και ως προέκταση του πυρήνα οφείλουν να αποφασίζουν και να δρουν σύμφωνα με εκείνον. Και η δομή αυτού του δεύτερου φλοιού είναι προϊόν του καταμερισμού έργων εντός της κοινωνίας.

Ένα απλό πλασματικό παράδειγμα θα καταστήσει κατανοητή αυτήν την δομή: Ένας στρατιώτης φυλάει σκοπιά σε ένα πόστο του στρατοπέδου και αντιλαμβάνεται τον εχθρό να προσεγγίζει. Αν προσπαθούσε να ξεφυλλίσει το Σύνταγμα ή την σχετική νομοθεσία για να απο-

φασίσει αν πρέπει να πατήσει την σκανδάλη, το πόσο θα ήταν χαμένο. Την εντολή για να πυροβολήσει θα του τη δώσει ο επικεφαλής της σκοπιάς. Εκείνος οφείλει να έχει ενημερωθεί αντίστοιχα από τον επικεφαλής του στρατοπέδου για το αν μπορεί ή όχι να εμπλακεί με τον εχθρό. Ο επικεφαλής του στρατοπέδου έχει κάποιες εγκεκριμένες δικαιοδοσίες για την άμυνα της περιοχής και με αυτές χειρίζεται την κατάσταση. Αυτές τις δικαιοδοσίες τις έχει λάβει ήδη από το αρχηγείο και για να τις στείλει το αρχηγείο τις έχει πρώτα υποβάλλει στην πολιτική ηγεσία για να εγκριθούν. Η πολιτική ηγεσία με την σειρά της έχει τροποποιήσει καταλλήλως τις δικαιοδοσίες και τις έχει εγκρίνει ώστε να αντιμετωπίζονται τέτοιου είδους συμβάντα. Συνεπώς η πολιτική ηγεσία έχει αποφασίσει αν θα πατηθεί η σκανδάλη ή όχι και έχει αποφασίσει έτσι ώστε να μην καταπατηθούν τα δικαιώματα που προβλέπει το Σύνταγμα και η σχετική νομοθεσία. Από τον εξωτερικό φλοιό η διαδρομή καταλήγει στον πυρήνα κι αντιστρόφως.

Στο παράδειγμα διαφαίνεται ότι κατακερματίζοντας και μοιράζοντας τις αρμοδιότητες και τις ευθύνες εξασφαλίζεται ότι οι ενέργειες του στρατιωτικού δεν καταργούν το Σύνταγμα και τους νόμους, ενώ ταυτόχρονα εκτελούνται με την αναγκαία αμεσότητα. Η μοναδική προϋπόθεση είναι να τηρούν όλοι τον όρκο τους. Στην θεωρία, αν όλοι αποφασίζουν και δρουν πρώτως τα γεγραμμένα του πυρήνα, τότε ο στρατιωτικός θα σπεύσει να εκτελέσει κάθε διαταγή πρόθυμα και άνευ αντιλογίας. Στην πράξη όμως όλοι ξέρουμε πως αυτός ο κόσμος είναι πολλά, αλλά κανείς δεν θα τον χαρακτήριζε τέλειο ή απεργάδιαστο.

Αν δινόταν ένας αγώνας ηθικής ακεραιότητας ανάμεσα σε έναν άνθρωπο και σε έναν γραπτό νόμο, το χαρτί θα ήταν πάντοτε ο νικητής. Το μόνο που θα έπρεπε να κάνει θα ήταν να περιμένει. Και στην Ελλάδα τα σκάνδαλα είναι μια παράδοση, παλιά όσο και ο στρατιωτικός καιροσυστήσιμος. Άλλοτε είναι οφθαλμοφανές κι άλλοτε μαθαίνεται ετεροχρονισμένα πως στην αλυσίδα της ιεραρχίας υπάρχουν επίορκοι κρίκοι. Ακόμα και με τις λειψές γνώσεις που μπορεί να διαθέτει ένας στρατιωτικός επί του νομικού καθεστώτος στο οποίο υπόκειται, έχει ένα εύρος

αντίληψης για το τι είναι σωστό και τι λάθος. Όλοι έχουμε. Το ερώτημα είναι πως αντιδρά ένας στρατιωτικός όταν συνειδητοποιεί ότι η υποταγή είναι μια γκρίζα ζώνη, αντί να είναι μονόδρομος. Ότι αντί να υπάρχει σύμπτωση σε όλο το φάσμα της ιεραρχίας, το ατομικό συμφέρον την έχει διχάσει. Ότι πιο εύκολα διατηρούν την τιμή τους τα χαρτονομίσματα παρά αυτοί που τα ανταλλάσσουν. Προς ανακούφιση του, ο όρκος του έχει προβλέψει επαρκώς και για αυτό.

ΤΑΣ ΣΗΜΑΙΑΣ

Μέχρι και στις μέρες που διανύουμε διαφορετικές ερμηνείες αποδίδονται στο τι συμβολίζει η Ελληνική σημαία. Αν υπάρχει μία σταθερά στην όλη εικόνα της σημαίας, αυτή είναι ο σταυρός της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού. Από εκεί και πέρα για τους λάτρες του ηρωισμού οι οριζόντιες λωρίδες της σημαίας είναι εννέα αφού τόσες είναι και οι συλλαβές της περιφημής φράσης 'ελευθερία ή θάνατος'. Για τους λάτρες του αρχαίου Ελληνισμού οι λωρίδες είναι εννέα επειδή τόσες ήταν και οι Μούσες. Για τους φυσιολάτρες οι λωρίδες αναπαριστούν τους κυματισμούς της θάλασσας. Για τους πιο εφήμερους οι λωρίδες επιλέχθηκαν σύμφωνα με τα πρότυπα της Αμερικάνικης σημαίας. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τα χρώματα της κυανόλευκης και άλλοτε γαλανόλευκης. Με την επικρατέστερη εκδοχή να αποδίδει το κυανό της σημαίας στον Ελληνικό ουρανό, το λευκό πότε αναπαριστά τον αφρό των κυμάτων της θάλασσας και πότε την αγνότητα του Ελληνικού σκοπού ή το Ελληνικό φως. Μια πιο πεζή εκδοχή αποδίδει τον συνδυασμό των χρωμάτων σε αυτόν της άλλοτε ενδυμασίας των Ελλήνων, την κυανή βράκα και την λευκή φουστανέλα. Φυσικά δεν λείπει το στοιχείο της αρχαιοελληνικής τάσης αποδίδοντας τα χρώματα σε αυτά του πέπλου της θεάς Αθηνάς. Υπάρχουν κι άλλες εκδοχές που ορίζουν την τελική μορφή της σημαίας ως παράγωγο κάποιας άλλης από τους τόσους αγώνες του Ελληνικού γένους.

Δεν υπάρχει λόγος να αποκλειστεί κάτι από τα ανωτέρω και ίσως οι τόσες κυβερνήσεις, μέσα στην αμέλειά τους να καταλήξουν σε μία

επίσημη ερμηνεία για την σημαία, να έπραξαν σοφά μένοντας άπραγες. Όταν αντικρίζει ένας Έλληνας αυτό το ορθογώνιο χρωματισμένο πανί -γιατί περί αυτού πρόκειται- πρέπει να αισθάνεται όλα αυτά μαζί κι ακόμα περισσότερα. Αν η κυανόλευκη είναι το σύμβολο της Ελλάδος, πρέπει να αντικατοπτρίζει την θάλασσα που περιβάλλει τη χώρα και τον ουρανό που προκαλεί μια ηθική ανάταση. Πρέπει να κρύβει μέσα της την αιματηρή μάχη για απελευθέρωση και την παράδοση που φτάνει ως το μεγαλείο των αρχαίων πατέρων του πολιτισμού. Πρέπει να παντρεύει το πατριωτικό με το μυστικιστικό και το ιερό με το ένδοξο.

Σε αυτό το σημείο έγκειται η ιδιοφυΐα που κατασκεύασε το στρατιωτικό όρκο. Μέχρι και τον τέταρτο στίχο περιγράφεται το καθεστώς υπό το οποίο λειτουργεί ένας στρατιωτικός. Είναι το καθεστώς όπου οι νόμοι εφαρμόζονται και όλα βαίνουν κανονικά. Υπό μία έννοια πρόκειται για το καθεστώς σε περίοδο ειρήνης. Από τον πέμπτο στίχο η ροή του όρκου αλλάζει και γίνεται έκδηλο πως αυτός ή αυτοί που τον συνέταξαν διέθεταν πολεμική εμπειρία και γνώριζαν πως όταν η χώρα περάσει στην φάση του πολέμου, οι αρχές μπορούν να καταστρατηγηθούν και συχνά κυριαρχεί δικιόνια για το ποια είναι η κατεύθυνση της χώρας και του στρατιωτικού σώματος (αναμφίβολα οι τόσοι εμφύλιοι έχουν παίξει τον ρόλο τους σε αυτό). Ειδικά στο χάος του πεδίου της μάχης πολλές φορές ο στρατιωτικός μπορεί να βρεθεί ορφανός από διαταγές και συμμάχους. Και τότε που θα στραφεί; Τι θα τον κάνει να καταπνίξει το ένστικτο της επιβίωσης ώστε να εκπληρώσει το καθήκον του; Ποιο είναι το τελευταίο που πέφτει και σημαίνει την ήττα, αν όχι το λάβαρο της σημαίας;

Η σχέση μεταξύ στρατιωτικού και σημαίας είναι ορόσημο. Αυτή η σχέση δίνει το σφυγμό του στρατιωτικού σώματος. Μπορεί να εκδίδονται διατάξεις για κάθε διαδικασία που αφορά τις σημαίες, αλλά είναι μάταιο να τηρούνται μόνο και μόνο για το τυπικό. Σίγουρα δεν ξεκίνησε έτσι και σίγουρα δεν πρέπει να κληρονομείται έτσι από γενιά σε γενιά. Με το πρώτο φως η σημαία επιάρεται όπως η ίδια η χώρα ξυπνάει σε μια καινούρια μέρα και ο παιανισμός του εθνικού ύμνου της υπενθυμίζει το ποια υπήρ-

ξε και το ποια πρέπει να γίνει. Στην διάρκεια της μέρας το κυανόλευκο ιδεώδες κυματίζει υπεράνω όλων για να αποδεικνύει πως είναι πάντα δυνατό και σε περίοπτη θέση, ώστε να φοβίζει τους εχθρούς του. Κι όταν πλησιάζει η σκοτεινή νύχτα η σημαία υποστέλλεται για να προφυλαχτεί. Με ευλάβεια και σεβασμό την τυλίγει ο στρατιωτικός, με την ίδια φροντίδα που θα έδειχνε στα αγαπημένα του πρόσωπα και θα τα οδηγούσε στην ασφάλεια. Και κάθε χαιρετισμός του προς αυτήν υπερβαίνει την απόδοση τιμών και είναι εσφαλμένος αν δεν πηγάζει από υπερηφάνεια. Αυτό το σύμβολο είναι όλοι οι λόγοι για τους οποίους υπηρετεί, είναι η ερωμένη που όσο ζει θα την ευχαριστεί κι όταν θα πεθάνει, θα φύγει λυτρωμένος μέσα στην αγκαλιά της.

Ο όρκος τα συμπεριλαμβάνει όλα αυτά σε μερικές αράδες. Δίνει μια εντολή στον στρατιωτικό για όταν όλες οι άλλες αποτυγχάνουν ή δεν βγάζουν νόημα. Τον δεσμεύει να αφοσιωθεί στην υπεράσπιση της σημαίας μέχρι να στερέψει το αίμα του. Να μην την εγκαταλείψει και να μην την αποχωριστεί ποτέ. Κι όσο τιτάνια είναι αυτή η ευθύνη, ο στρατιωτικός μπορεί να την αναλάβει χωρίς ψήγμα δειλίας, μα όχι επειδή απλά το ορκίστηκε. Η σχέση μεταξύ στρατιωτικού και σημαίας είναι η σχέση μεταξύ Έλληνα και έθνους και είναι μια σχέση αμφίδρομη. Όταν ζυγίσει κάποιος την ζωή του και το έθνος, πρέπει το δεύτερο να είναι πιο βαρύ ώστε να διαλέξει να θυσιάσει το πρώτο. Κι ενώ αυτό το ζύγισμα θα γίνει ξαφνικά και θα διαρκέσει μερικές στιγμές, το βάρος που έχουν αποκτήσει η ζωή και το έθνος είναι αυτό που τους έχουν προσδώσει έτη ολόκληρα. Πρέπει το έθνος να έχει δείξει πως αξίζει τη θυσία και τότε ο Έλληνας, στρατιωτικός και μη, θα του αφιερώσει και το θάνατά του.

ΤΟΥΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ

Οδεύοντας προς το τέλος του όρκου, ο στρατιωτικός δεσμεύεται όχι υπακοή, όχι πίστη, αλλά τήρηση (να φυλάττει) των στρατιωτικών νόμων, και μάλιστα ακριβή τήρησή τους. Αυτό το 'ακριβώς' του προτελευταίου στίχου μαρτυρά πως οι πνευματικοί δημιουργοί του όρκου έλαβαν σοβαρά υπόψη τους το πως μεταλλάσ-

σεται μία χώρα όταν μεταβαίνει από την ειρηνική κατάσταση στην εμπόλεμη. Είναι πρόνοια από μέρους τους να τονίσουν πόσο διαφέρει το καθεστώς αναλόγως των συνθηκών και είναι εσκεμμένη.

Εφόσον κηρυχτεί ότι η χώρα βρίσκεται σε εμπόλεμη κατάσταση, το νομικό καθεστώς μεταβάλλεται και κυρίως για τους στρατιωτικούς. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι για ορισμένες παράνομες ενέργειες, όπως η εσχάτη προδοσία, σε περίοδο πολέμου προβλέπεται ακόμα και η επιβολή της θανατικής ποινής, παρότι αντιβαίνει στα σχετικά άρθρα του Συντάγματος περί σεβασμού και προστασίας της αξίας του ανθρώπου. Φυσικά εντός του Συντάγματος υπάρχει άρθρο που περιλαμβάνει αυτήν την εξαίρεση και γενικά τέτοιες νομικές αντιζηότητες έχουν προϋπολογιστεί ως ένα βαθμό. Τι συμβαίνει πέρα από αυτόν τον βαθμό;

Αν υποθέσουμε ότι η κυβέρνηση ψηφίζει νόμους κάθε μέρα σε περίοδο ειρήνης, τότε είναι εύλογο να υποθέσουμε πως θα πρέπει να ψηφίζει νόμους κάθε μέρα σε περίοδο πολέμου. Στρατιωτικούς νόμους. Αν μη τι άλλο, θα ήταν αναμενόμενο να προσαρμόζει τη δράση του στρατιωτικού σώματος με γνώμονα το συμφέρον της χώρας. Όμως σε μια τέτοια περίπτωση οι γκρίζες ζώνες στην έννοια της υποταγής πολλαπλασιάζονται.

Από την μία γίνεται ευνόητο πως σε περίοδο πολέμου ο στρατιωτικός θα κληθεί να προβεί και σε ενέργειες που δεν έχουν ουδεμία σχέση με τα της ειρηνικής περιόδου. Ναι μεν προετοιμάζεται για την εκδήλωση συμβατικής βίας, αλλά όχι στην πλήρη έκτασή της. Επίσης δεν προετοιμάζεται ώστε να κατευθύνει τις ενέργειες του ανεξαρτέτως σε όποιον στόχο του υποδειχθεί. Δυστυχώς ή ευτυχώς η εντύπωση πως ο στρατός αντιμετωπίζει αποκλειστικά εξωγενείς απειλές δύναται να γκρεμιστεί σε περίοδο πολέμου, μα και σε περίοδο ειρήνης. Η Ελλάδα έχει παρελθόν και σε αυτό (και πάλι οι εμφύλιοι έχουν παίξει τον ρόλο τους).

Γραμμένη από την πένα της ιστορίας η τραγωδία εξελίσσεται ως εξής: Διατάσσεται κατ'οίκον περιορισμός μετά από κάποια συγκεκριμένη ώρα και στα στρατόπεδα πλησίον των πόλεων ανατίθενται περιπολίες επιτήρησης.

Μία περίπολος εντοπίζει πολίτες που έχουν αφηφήσει τον περιορισμό, μόνο που στην περίπτωση υπάρχει ένας στρατιωτικός που σχετίζεται με κάποιον από τους πολίτες. Ίσως είναι ο γονιός του ή ο αδερφός του, ίσως ένας φίλος, ο οποίος ειρωνικά ήταν παρών και στην ορκωμοσία του. Μια ειρωνεία που τότε χειροκροτούσε γεμάτος χαρά την βροντερή υπόσχεση τήρησης των στρατιωτικών νόμων και μάλιστα της ακριβούς τήρησής τους. Κι έτσι ο ένστολος πρωταγωνιστής βρίσκεται στην τραγική θέση να πρέπει να συλλάβει, ή κάτι χειρότερο, αυτόν που νόμιζε πως ορκίστηκε να προστατεύει. Κι όσο ανεπιθύμητο ή παράλογο κι αν το αισθάνεται πρέπει να το κάνει για να μην αθετήσει τον όρκο του.

Κάθε άλλο παρά σαδιστές ήταν οι εφευρέτες του όρκου. Είχαν επίγνωση του πόσο κρίσιμο είναι το επάγγελμα του στρατιωτικού σε τέτοιες συνθήκες και τοποθέτησαν τα κατάλληλα λόγια τα οποία κατ'ελάχιστον προειδοποιούν για τις συνέπειες. Το να προετοιμαστεί ο εκάστοτε στρατιωτικός για αυτές τις συνθήκες ήταν έργο μεταγενέστερων και, όπως πολλά από τα εντελλόμενα του όρκου, πέρασε στην αφάνεια. Οι στρατιωτικοί νόμοι είναι παρακλάδι του Συντάγματος και των λοιπών νόμων, και όπως ήδη μαντεύει κανείς, έχει περιπέσει στην ίδια μοίρα με ολόκληρο το δέντρο. Σε όρους αναλογίας, δεν είναι λάθος να ειπωθεί ότι σχεδόν κανένας στρατιωτικός δεν έχει προΐδεαστεί για το τι συνεπάγονται οι στρατιωτικοί νόμοι, πόσο δε μάλλον να έχει ενημερωθεί επαρκώς για την εφαρμογή τους. Κι όσο για την συνειδητή επιλογή, αυτή πηγαιίνει περίπατο με το που τελειώνει ο όρκος.

ΩΣ ΠΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΤΙΜΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Ο στρατιωτικός όρκος θα μπορούσε κάλλιστα να συγκριθεί με έναν αλγόριθμο. Όπως ένας αλγόριθμος, καθορίζει αναλόγως των συνθηκών (ειρήνη-πόλεμος) ποιο είναι το νομικό πλαίσιο (Σύνταγμα-στρατιωτικοί νόμοι) βάσει του οποίου ενεργεί ο στρατιωτικός. Οπότε, αναλόγως των συνθηκών, κάθε αποτέλεσμα του αλγορίθμου παρέχει στον στρατιωτικό ένα πεδίο επιτρεπτών και ένα μη επιτρεπτών ενεργειών στις οποίες περιλαμβάνονται πάντοτε τα

περί σημαίας (να την υπερασπίζεται και να μην την εγκαταλείπει ή αποχωρίζεται αντίστοιχα). Ουσιαστικά πρόκειται για έναν αλγόριθμο που ρυθμίζει την συμπεριφορά του στρατιωτικού και ίσως να άξιζε να αποτυπωθεί ένα διάγραμμά του, αν ο όρκος δεν τελειώνει με τον στίχο που τελειώνει.

Η λέξη διάγω σημαίνει 'ο τρόπος που ζω' και καλύπτει όλες τις πτυχές συμπεριφοράς. Σαν να μην ήθελαν οι εφευρέτες του όρκου να υπάρχουν παρεξηγήσεις, πρόσθεσαν και το 'εν γένει' στο οποίο εντάσσεται κάθε περίπτωση, πολέμου, ειρήνης και όλες οι ενδιάμεσες. Επομένως ο τελευταίος στίχος δεσμεύει τον στρατιωτικό να συμπεριφέρεται πάντα ως πιστός και φιλότιμος στρατιώτης. Πως είναι δυνατόν όμως, να ορκίζεται κάποιος υπακοή στο Σύνταγμα και στους νόμους, υποταγή στους ανωτέρους του, ισόβια κι απαρέγκλιτη υπεράσπιση της σημαίας, ακριβή τήρηση των στρατιωτικών νόμων και όλα αυτά να μην αρκούν ώστε να τον χρίσουν πιστό και φιλότιμο στρατιώτη;

Ούτε υπερβολική, ούτε περιττή είναι η κατάληξη του όρκου. Όπως κάθε σωστός αλγόριθμος έχει μια δικλείδα ασφαλείας για το ενδεχόμενο που όλα πάνε κατά διαόλου. Η τελευταία εντολή του αλγόριθμου είναι ικανή να καταργήσει όλες τις προηγούμενες κι αυτό επειδή περιέχει την μαγική λέξη φιλότιμο.

Παρά τα τόσα εγχειρίδια, κανονισμούς και νόμους η επεξήγηση του περιβόητου φιλότιμου απαντάται μόνο σε λεξικά κι οι ερμηνείες που του δίνουν δεν συμφωνούν απόλυτα σε νόημα. Ένα σύνηθες βεβιασμένο συμπέρασμα είναι πως όποιος έχει φιλότιμο είναι και το κορόιδο της παρέας. Δύσκολα το διαψεύδει κάποιος σε έναν στρατιωτικό με τα τωρινά δεδομένα. Πώς να μην νιώσει αδικημένος όταν έχει ταχθεί να δώσει και τη ζωή του για καλλιτέχνες ή αθλητές που το ετήσιο εισόδημά τους υπερβαίνει το δικό του ισόβιο και όταν το επάγγελμά του απαιτεί πότε να είναι αθλητής, πότε καλλιτέχνης και πότε κάτι άλλο; Πώς να μην γίνει πικρόχολος όταν η έλλειψη αξιοκρατίας φτάνει στα ανώτατα κλιμάκια και του στερεί ευκαιρίες καριέρας; Πώς θα ζυγίσει τη ζωή του και το έθνος και θα βρει το δεύτερο βαρύτερο ώστε να θυσιάσει το πρώτο όταν έρθει η στιγμή;

Όσο φλέγοντες κι αν είναι αυτοί οι ειρμιοί, είναι εσφαλμένοι και βεβιασμένοι. Είναι φυσικό να γεννιούνται τέτοιες σκέψεις, μα όποιος παρσύρεται από αυτές αγνοεί μια παγκόσμια, διαχρονική και θρησκευτική αλήθεια που κρύβει το φιλότιμο. Κάθε άνθρωπος έρχεται σε αυτόν τον κόσμο με έναν έμφυτο ηθικό κώδικα και ο οργανισμός του τον συνεγείρει για το πότε τον τηρεί και πότε όχι. Είναι τα αισθήματα της ικανοποίησης και της ενοχής αντίστοιχα. Οι πιο βασικοί κανόνες του Συντάγματος και γενικώς κάθε δικαίου είναι μια αντιγραφή ή μια μετάφραση, αν προτιμάει κανείς, αυτού του κώδικα. Είναι ιδέες που είχαμε εξαρχής κι ας αλλοιώθηκαν στην πορεία της ζωής μας από χίλιες δύο επιρροές και βιώματα. Είναι καθήκον μας να τις επαναφέρουμε μόλις διαπιστώσουμε πως ξεμακραίνουμε από τον κώδικα. Είναι καθήκον μας να αποκαταστήσουμε την τιμή μας. Τότε είμαστε φιλότιμοι.

Το να είναι φιλότιμος κάποιος είναι πιο δύσκολο από το να είναι το κορόιδο της παρέας, γιατί το φιλότιμο προϋποθέτει ότι υπάρχει και συνείδηση. Το να διαλέγει κάποιος αυτό που θεωρεί σωστό γίνεται άθλος όταν γύρω του οι υπόλοιποι διαλέγουν το λάθος, όμως αλλιώς δεν θα είχε αξία. Χρειάζεται ένα πλήθος αμαρτωλών για να αναδειχθεί ένας άγιος και μια στρατιά δειλών για να προκύψει ένας ήρωας. Κι ένας άνθρωπος που ορκίζεται να διάγει ως πιστός και φιλότιμος στρατιώτης μπορεί να ξεκινήσει αρκετά αργότερα από την στιγμή που ορκίστηκε. Όταν η συνείδηση του ξυπνήσει μπορεί να κάνει τις κατάλληλες επιλογές. Εντός και εκτός του στρατιωτικού σώματος. Ακόμα κι αν κρίνει ένας στρατιωτικός πως η δέσμευση είναι άνιση, υπάρχει νόμιμη οδός για να απαλλαγεί από τον όρκο του και δεν είναι ντροπή. Αυτό δεν τον απαλλάσσει από την υποχρέωση να είναι πιστός και φιλότιμος. Ο ηθικός κώδικας είναι για πάντα εγκατεστημένος μέσα του. Απεναντίας, όταν φτάνει ένας στρατιωτικός στο σημείο να αρνηθεί το ιερό καθήκον του, πρέπει το σύστημα να φιλοτιμηθεί να ανακαλύψει πού ακριβώς απέτυχε. Γιατί πήρε έναν σπόρο και ενώ υποτίθεται ότι τον πότιζε και τον φρόντιζε, εκείνος δεν ευόδωσε.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το αποκορύφωμα της αποκρυπτογράφησης του στρατιωτικού όρκου είναι ένα σπουδαίο μήνυμα που κείται αόρατο μέσα στους στίχους του. Για να γίνει αντιληπτό αυτό το μήνυμα πρέπει να αντιστραφούν οι θεματικές ενότητες του, όπως αυτές αναλύθηκαν στο κείμενο, και να ξεκινήσει ο όρκος με μια παραδοχή.

Να διάγω εν γένει ως πιστός και φιλότιμος στρατιώτης

Με μία μόνο παραδοχή οι υπόλοιποι στίχοι του όρκου απλά περιγράφουν την ιδεατή τελειότητα. Κι η παραδοχή αυτή είναι ότι όλοι ανεξαιρέτως συμπεριφερόμαστε ως πιστοί και φιλότιμοι στρατιώτες. Στρατιώτες του έθνους.

Να φυλάττω δε ακριβώς τους στρατιωτικούς νόμους

Αν όλοι υπηρετούμε με τον τρόπο μας, με το επάγγελμα μας και με την στάση μας τον ίδιο σκοπό, οι στρατιωτικοί νόμοι περιττεύουν. Σε ένα έθνος πραγματικά ενωμένο δεν απαιτείται να προσδιοριστεί ο ρόλος του καθενός. Αμυνόμαστε και επιτιθέμεθα ως ένα σώμα.

Να υπερασπίζω με πίστη και αφοσίωση, μέχρι της τελευταίας ρανίδος του αίματος μου, τας Σημαίας

Να μην τας εγκαταλείπω, μηδέ να αποχωρίζομαι ποτέ απ' αυτών

Σε ένα έθνος πραγματικά ενωμένο η σημαία

είναι το ύψιστο σύμβολο κι όλα τα χέρια σπεύδουν να κρατήσουν ψηλά το λάβαρο της.

Υποταγή εις τους ανωτέρους μου Να εκτελώ προθύμως και άνευ αντιλογίας τας διαταγάς των

Οι διαταγές υποκαθίστανται από συμβουλές σε περίοδο ειρήνης και από υποδείξεις σε περίοδο πολέμου. Γιατί ο αρχαιότερος κατευθύνει με βάση την κεκτημένη εμπειρία του και ο νεότερος υποτάσσει τυφλά την ρώμη και την ταχύτητα του σε αυτήν, σε μία αγαστή συνεργασία εμπιστοσύνης.

Υπακοή στο Σύνταγμα, τους νόμους και τα ψηφίσματα του κράτους

Ο πυρήνας του πολιτισμού είναι ταυτισμένος με τον εσωτερικό ηθικό μας κώδικα και όχι με κάποιο γραπτό κείμενο. Ό,τι έχουμε να χωρίσουμε, το χωρίζουμε με συγκατάβαση και με αυταπάρνηση. Ό,τι έχουμε να συζητήσουμε, το συζητάμε με σεβασμό και διαφάνεια. Ό,τι κάνουμε, το κάνουμε με φιλότιμο. Επειδή δεν θα είναι ζήτημα παιδείας πια, αλλά ανατροφής που αρχίζει από την οικογένεια και συνεχίζεται στην κοινωνία. Κι έτσι αντί να αντιμετωπίζουμε συνέπειες ασυνείδητων δεσμεύσεων, εκτελούμε ένα κοινό και αυτονόητο ιερό καθήκον. Ένα για το οποίο δεν χρειάζεται πλέον να ορκιστούμε.

Ορκίζομαι να φυλάττω πίστη εις την πατρίδα

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο Υποπλοίαρχος Σ. Σαμπάνης ΠΝ γεννήθηκε το 1984 στο Μαρούσι Αττικής. Εισήλθε στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων το 2001 από την οποία αποφοίτησε το 2005 ως Μάχιμος Σημαιοφόρος. Έκτοτε υπηρέτησε με τη σειρά στα Πολεμικά Πλοία, Φ/Γ «ΝΑΒΑΡΙΝΟΝ», Α/Γ «ΚΑΡΙΑ», Φ/Γ «ΛΗΜΝΟΣ» και Α/Γ «ΣΑΜΟΣ». Σήμερα είναι Υπαρχος στο ΠΤΜ «ΚΕΡΚΥΡΑ». Μιλάει δύο (2) ξένες γλώσσες (Αγγλικά, Γαλλικά). Είναι παντρεμένος.

Ιστορικά Παραλειπόμενα

Το περιεχόμενο του κειμένου πηγάζει από τα χειρόγραφα-ανέκδοτα κείμενα των αναμνήσεων του Ναυάρχου Σταματίου Πλατσούκα τα οποία φυλάσσονται στο Ιστορικό Αρχείο της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού. Αυτά τα χειρόγραφα συγκέντρωσε και επιμελήθηκε ο Αντιναύαρχος ε.α. Αναστάσιος Δημητρακόπουλος ΠΝ στην νέα έκδοση βιβλίου της ΥΙΝ με τίτλο «Ταξείδια και Πολεμικά Γεγονότα. Αναμνήσεις ενός Παλαιού Ναυάρχου».

Οι αναμνήσεις του Ναυάρχου Πλατσούκα μέσα από το βιβλίο του «Ταξείδια και Πολεμικά Γεγονότα», καλύπτουν ένα ευρύ διάστημα της καριέρας του στο πολεμικό ναυτικό, από τα πρώτα του βήματα ως ναυτικός δόκιμος το 1892, μέχρι και το 1920. Το χρονικό αυτό διάστημα περιλαμβάνει σημαντικά γεγονότα από την Εθνική μας ιστορία, στα οποία το Πολεμικό Ναυτικό είχε εξέχοντα ρόλο. Από τον Ελληνοτουρκικό Πόλεμο του 1897, την εποποιία των Βαλκανικών Πολέμων, τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τη Μικρασιατική Εκστρατεία, έρχονται στο φως πτυχές των παραπάνω γεγονότων δοσμένες πολύπλευρα, επιτρέποντας παράλληλα στον αναγνώστη να εκτιμήσει το πνεύμα και το χαρακτήρα ενός σπουδαίου Έλληνα Αξιωματικού της εποχής.

Στο παρόν απόσπασμα μάς παραδίδεται η γλαφυρή εικόνα του πολιτικού Ελευθέριου Βενιζέλου στην στιγμή της δόξας του. Ένας πολιτικός, ο οποίος φαίνεται ότι έχει κατορθώσει να ολοκληρώσει τις εθνικές προσδοκίες πρωταγωνιστώντας στη σκηνή των εξελίξεων. Στο απόσπασμα διαφαίνεται η νηφαλιότητα του Ελευθέριου Βενιζέλου, ο οποίος δεν θέλει να επιρρίψει ευθύνες στον λαό αλλά στους πολιτικούς του αντιπάλους που τον παραπλανούν. Στο ίδιο απόσπασμα διαφαίνονται οι αγωνίες και οι πόθοι του ελληνικού λαού καθώς και οι χαρακτήρες, οι αγωνίες και οι προβληματισμοί των ανθρώπων της εποχής.

ΑΝΤΙΝΑΥΑΡΧΟΥ ΣΤΑΜ. ΠΛΑΤΣΟΥΚΑ

ΕΞΗ ΤΑΞΕΙΔΙΑ ΕΠΙ ΤΗΣ "ΕΛΛΗΣ,"
ΜΕ ΤΟΝ ΒΕΝΙΖΕΛΟ

ΑΘΗΝΑΙ
1944

Γ. ΤΑΞΕΙΔΙ

«Διὰ τὴν συμμαχικὴν συνδιάσκεψιν τῆς εἰρήνης
τοῦ 1919—1920»

Ἐπωφελοῦμενοι τῆς ἐν τῷ Ναυστάθμῳ παραμονῆς τοῦ πλοίου εἶχομεν ἐπιληφθῆ τῆς ἐπισκευῆς διαφόρων μηχανημάτων του, καὶ τοῦ καθαρισμοῦ τῶν αὐλῶν τῶν λεβήτων του, ὅτε ἐπέιγον τηλεγράφημα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν ἀποσταλέν ὠριζεν ὡς τάχιστα τὸν ἀπόπλου τοῦ πλοίου διὰ Τάραντα πρὸς παραλαβὴν τοῦ Προέδρου. Καὶ κατωρθώθη δι' ὄλονυκτίου ἐργασίας ὥστε ἐντὸς 36 ὥρῶν ἀπὸ τῆς λήψεως τῆς διαταγῆς νὰ δεθοῦν ἐκ νέου τὰ διάφορα μηχανήματα, νὰ πληρωθοῦν οἱ λέβητες καὶ νὰ ἐκτελεσθοῦν αἱ σχετικαὶ ἄλλαι προετοιμασίαι τοῦ ἀπόπλου. Καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡ «Ἑλλη» κατώρθωσε ν' ἀποπλεύσῃ πάλιν τὴν 10ην Ἰανουαρίου 1920 διὰ Τάραντα.

Ἐὰν τὸ πρῶτον αὐτοῦ ταξεῖδι ἀπέβλεπεν εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ ἐνήμερον τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν τῶν ἐνεργειῶν του διὰ τὴν καθόλου ἐξέλιξιν τῶν ἐθνικῶν ζητημάτων, ὅσον καὶ νὰ παρακολουθήσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν κατάστασιν, τὸ ταξεῖδι τοῦτο ἦτο ὅλως ἐξαιρετικῆς σημασίας, διότι σκοπὸν εἶχε νὰ τακτοποιήσῃ τὰ διάφορα ζητήματα τὰ προκύπτοντα κατὰ τὴν κατοχὴν τῆς Σμύρνης, ζητήματα στρατιωτικῆς, πολιτικῆς καὶ διοικητικῆς φύσεως.

Ἐπρόκειτο τότε νὰ ρυθμισθῇ γενικῶς τὸ σύστημα διοικήσεως, τὸ ὁποῖον θὰ ἠκολούθει ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ νὰ δοθοῦν ὁδηγίαι, ἀπαιτοῦσαι τὴν παρουσίαν του, ἐπὶ τῶν ἀναφερόντων ἐκεῖ ζητημάτων.

Μετὰ τὸν ἀπόπλου μας ἐκ Ναυστάθμου ὁ καιρὸς ἐχειροτέρευσεν εἰς τρόπον ὥστε ἐντὸς τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου νὰ καταλήξῃ εἰς χιονοθύελλαν, ἡ ὁποία μόλις μᾶς ἐπέτρεπε νὰ διακρίνωμεν τὰς ἀκτάς.

Καθ' ὄλην τὴν νύκτα ὁ πλοῦς ὑπῆρξε τρικυμιώδης· ὅταν δὲ περὶ τὴν χαραυγὴν εὐρισκόμεθα ὑπηνέμως τοῦ φάρου Santa Maria di Leuca αἱ μαρμαρυγαὶ χειμερινῆς πρωίας ἐχαιρέτησαν ἡμᾶς, καὶ τότε εὐκρινῶς διεγράφη ἡ ἀκτὴ μέσα σ' ἓνα νεφέλωμα τοῦ οὐρανοῦ τεφρόχρουν. Μετὰ τὴν παράλλαξιν τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου ὁ σάλος ἐκόπασε, καὶ γαλήνη ἐπεκράτησεν.

Ἔπνεε μόνον ὀλίγος ἄνεμος ἀρκετὰ ψυχρὸς ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀπουλίας, ἐνῶ συγχρόνως μὲ τὰς ἀσθενεῖς ἀκτίνας τοῦ διὰ μέσου τῶν νεφῶν ἀνατέλλοντος ἡλίου, ἤρχισαν ν' ἀναφαίνονται λευκάζουσαι αἱ παράλιοι πόλεις τοῦ κόλπου τοῦ Τάραντος, καὶ τέλος αὐτὸς ὁ Τάρας, ὅπου περὶ τὴν μεσημβρίαν ἠγκυροβολήσαμεν ἀναμένοντες ἐπὶ διήμερον τὴν ἀφίξιν τοῦ Προέδρου.

Εὐθὺς ὡς ὁ Πρόεδρος ἔφθασεν ἠκούσθη διὰ τῆς ἐσπερινῆς ἐκ Ρώμης ἀμαξοστοιχίας, ἐγένετο δεκτὸς ὑπ' ἐμοῦ καὶ ἀντιπροσώπων τῶν ἐκεῖ Ἀρχῶν καὶ διεπεραιώθη ἐπὶ τῆς «Ἑλλης» ἥτις πάραυτα ἀπέπλευσεν. Ἐπὶ τοῦ εὐδρόμου τούτου ἐπέβαινεν ἔφεδρος ἰατρός τοῦ Π. Ναυτικοῦ ἀντικαθιστῶν τὸν ἀσθενοῦντα ἱατρὸν τοῦ πλοίου, γινώριμος τοῦ Προέδρου, ὁ ὁποῖος καὶ ἐγένετο δεκτὸς ὑπ' αὐτοῦ.

Μετὰ σύντομον συνομιλίαν τοῦ ἱατροῦ, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἐκ Λευκάδος, ἐπὶ διαφόρων τοπικῶν ζητημάτων, ἡ συζήτησις περιεστράφη εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ζήτημα. Ὁ Πρόεδρος μὲ προφανῆ ἐκυήλωσιν μεγάλης ψυχικῆς εὐχαριστήσεως, ἥτις ἐξεδηλοῦτο εἰς τὸ πρόσωπόν του, μὲ τὴν περιεργὸν λάμπιν τὴν φωτίζουσαν τὸ βλέμμα του ὀπισθεν τῶν χρυσῶν* διοπτρῶν του, ἀνεκοίνωσεν ὅτι τὰ ἔθνη καὶ ζητήματα εἶχον φθάσει εἰς αἰσιον σημεῖον, διότι εἰς τὰς προσπάθειάς του εἶδεν ὑποστήριξιν, ὄχι μόνον ἐκ μέρους τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ μέρους τῆς Ἰταλίας ἀκόμη, ἐκτὸς ὅπου τὰ ζητήματα ἐκεῖνα διὰ τὰ ὁποῖα ἐνδιεφέρετο ἀμέσως, ἰδίως δὲ διὰ τὸ Δωδεκανησιακόν, διὰ τὸ ὁποῖον ἠλπίζεν ὅτι θὰ εὐρίσκειτο τρόπος ἐξομαλύνσεως. Καὶ ἡ φυσιογνωμία του μεταβάλλουσα ταχέως ὄψιν, ἐσκυθρόπασε καὶ βαθὺς ἴσως ψυχικὸς πόνος ἐπέχυσεν ἐπὶ τῆς μορφῆς του σκιερὰν μελαγχολίαν.

— Ἐλίθομαι ὁμῶς, εἶπεν ὁ μέγας Ἕλληνας, διότι ἐνῶ εἰς τὰς προσπάθειάς μου ἔχω ὑποστηρικτὰς καὶ Κράτη ξένα, μὴ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενα διὰ τὰ ἔθνη καὶ ζητήματα ὡς ἡ Ἀμερική καὶ ἡ Ἰαπωνία, εὐρίσκονται Ἕλληνες ἀντιπολιτευόμενοι παρεμβάλλοντες προσκόμματα, καὶ πᾶσαν δυνατὴν ἀντίδρασιν. Καὶ ὄχι μόνον εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ζητήματα ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ φλέγοντα ἐξωτερικά, ἰδίως δὲ εἰς τὸ ζήτημα τῆς Σμύρνης, ἐπρόβαλλον ἐπιχειρήματα ξένα πρὸς τοὺς πέθους τοῦ Πανελληνίου καὶ διαδίδουν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ συνείδησις ἀπέκρουε τὴν ἐκεῖ παραμονὴν τοῦ Στρατοῦ μας, χαρακτηρίζοντες τοῦτο ὡς ἀποικιακὴν πολιτικὴν. Ἄλλ' ἐλπίζω ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς θ' ἀναγνωρίσῃ τὸ ἔργον μου καὶ τὰς προσπάθειάς μου, καὶ ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνη ἡ ἡμέρα θ' ἀποδόσῃ ἐκάστῳ τὸ δίκαιον.

Τὴν ἐπομένην τὸ πρωτὶ ἡμέραν Τρίτην 14 Ἰανουαρίου τοῦ 1920 ἐνῶ ἡ «Ἑλλη» μὲ γαληνισίαν θάλασσαν καὶ ὠραῖον καιρὸν ἔπλεε πρὸς τὸν Κορινθιακὸν Κόλπον, ὁ Πρόεδρος ἐκάθητο ἐπὶ τῆς

γεφύρας εξαπλωμένος ἐπὶ μιᾶς *chaise longue*. Μαζί μου εὐρίσκετο καὶ ὁ ἰατρός τοῦ πλοίου. Οὗτος φύσει ἐλευθερόστομος καὶ μὴ στερούμενος τῆς εὐχερείας τοῦ λόγου, ἀσχολούμενος δὲ μὲ τὴν πολιτικὴν, δὲν ἐβράδυνε, συζητήσεως γενομένης, νὰ στρέψῃ τὸν λόγον ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως, ἐκθέτων διαφόρους περιπτώσεις καὶ ἀτομικὰς του παρατηρήσεις, διὰ τὸ πολιτικὸν φρόνημα τῶν ἐκλογέων τοῦ Νομοῦ τῆς Λευκάδος, ὁπόθεν κατήγετο, καὶ τῶν ἄλλων γειτονικῶν Νομῶν καὶ ἐξέθετε τὴν ἀντίληψιν, τὴν ὅποιαν εἶχε σχηματίσει, ὅτι ὁ ἐκεῖ λαὸς δυσμενῶς διέκειτο πρὸς τὴν πολιτικὴν τῶν Φιλελευθέρων. Προσέθεσεν ὅτι κατεφέρετο ἐναντίον τῆς ἐσωτερικῆς κακοδιοικήσεως, καὶ ὅτι δυστυχῶς μέγα μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, κατὰ τὴν ἀντίληψιν του πάντοτε μεθ' ὅλας τὰς σχετικὰς ἐξωτερικὰς ἐπιτυχίας, καὶ μεθ' ὅλην τὴν εἰς μερικὰ μόνον σημεία χωλαίνουσαν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν, κατεφέρετο κατ' αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν πολιτευομένων, καὶ γενικῶς κατὰ τῆς πολιτικῆς τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων.

Καὶ τότε ὡσὰν κάποια μυστηριώδης δύναμις νὰ ἐτόνωσε τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον, ἠτένισε κατὰμματα τὸν συνομιλητὴν τοῦ ἱατροῦ, ὅστις μετὰ μεγάλης περιεργείας ἀνέμενε ν' ἀκούσῃ τὰς γνώμας του σχετικῶς μὲ τὸ ζήτημα αὐτό. Οἱ ἐξαιρετικῶς νοήμονες ὀφθαλμοί, μὲ τὴν βαρεῖαν ἀλλὰ φαινομενικὴν ἔκφρασιν ἀθωότητος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ δευδερκειᾶς, τοῦ Μεγάλου Κρητός, εἶχον προσλάβει παράδοξον λάμψιν. Εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του οἱ λόγοι τοῦ ἱατροῦ παρήγαγον, τίς οἶδε, ὁποίας ἐσωτερικὰς ἐντυπώσεις, καὶ ἠθέλησε νὰ μάθῃ τὸ αἷτιον τῆς ἐκτιθεμένης καταφορᾶς τῆς Κοινῆς Γνώμης. Ἠρώτησε λοιπὸν τοὺς λόγους τῆς δυσμενοῦς αὐτῆς διαθέσεώς της τὸν ἱατρόν, ὅστις ἀπήντησε περίπου τὰ ἑξῆς :

— Κύριε Πρόεδρε, ἐπιθυμῶ καλλίτερα νὰ σὰς εἶμαι δυσάρεστος, παρά νὰ μὴν εἶμαι εἰλικρινής, καὶ νὰ μὴν ἐκφράσω τὰς ἀντιλήψεις μου, τοσοῦτο μᾶλλον, καθόσον σὰς διερμηνεύω ὅπλως τὰς κρατούσας ἰδέας τῶν ἄλλων, αἵτινες ἐξαιρέσει σημείων τινων διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κακοδιοίκησιν, δὲν εἶναι καὶ ἰδικαί μου ἰδέαι. Καὶ πρῶτον ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἐβαρύνθη ν' ἀκούῃ διαρκῶς τὸ ἴδιον ὄνομα, καὶ ὡς ἀπόγονος τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου χωρικοῦ τῆς Ἀττικῆς, ὅστις ἐζήτηι τὸν ἐξοστρακισμόν τοῦ Ἀριστείδου, διότι δὲν ἠνείχετο ν' ἀκούῃ νὰ τὸν ἀποκαλοῦν διαρκῶς δίκαιον, εἶχε κληρονομήσει τὸ ἐξ ἰδιοσυγκρασίας ἐλάττωμα τῆς φυλῆς αὐτῆς. Διότι ἐβαρύνθη πλέον τὸν πόλεμον, ὅστις πρὸ τῶσου μακροῦ χρόνου ἤρχισε, καὶ ἔχει καταληφθῆ ἀπὸ τὴν προκατάληψιν, ὅτι ὁ Βενιζέλος εἶναι πολεμοχαρής, μὴ ἔχων εἰς τὸν νοῦν του ἄλλο τι παρά νὰ παρασκευάζῃ καὶ κηρύττῃ πολέμους. Διότι ἀγαπᾷ τὸν Κωνσταντῖνον ἀδιάφορον δικαίως ἢ ἀδίκως — καὶ τὸ ἀναπτύ-

χθέν αυτό αίσθημα οφείλεται εἰς πολλὰς δικαιολογίας — καὶ τέλος εἰς τὴν ἐσωτερικὴν κακοδιοίκησιν.

Εἰς ταῦτα τὰ ὁποῖα ὁ Βενιζέλος ἤκουσε μετὰ προσοχῆς, ὄχι ὡς καὶ γὰρ ἐκ εὐσφορίας τινά τὴν ὁποῖαν δὲν ἠδύνατο ν' ἀποκρύψῃ, ἀπήντησε. με τὸ χαρακτηριστικὸν ἐκείνο μειδιάματό του, περίπου τὰ ἑξῆς:

— Ἐν πρώτοις, γιὰ τὸν μου, δὲν μοῦ διαφεύγει ἡ δυσαρέσκεια τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἀδιάφορον ἂν αὕτη εἶναι δικαία ἢ ἀδίκος. Γιάντως ὅμως ἐγὼ δὲν τὸν ἀδίκω, διότι οὗτος ἐπανειλημμένως μοῦ ἐξεδήλωσε τὴν ἐμπιστοσύνην του ἄλλὰ δὲν πταίει ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ὁ ὁποῖος εἶναι ἄρκετὰ νοήμων, καὶ ἐννοεῖ τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς ἰδικῆς μου πολιτικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς τῶν πολιτικῶν μου ἀντιπάλων, ἀλλὰ πταίουν αὐτοί, ὁ δὲ λαός παραπλανᾶται ὑπὸ τούτων, καὶ δίδει πίστιν εἰς τὰς εἰσηγήσεις των.

— Ἄλλ' ἄφω κ. Πρόεδρε, εἶναι τόσο ἐπίστος, τὸ ἀποτέλεσμα δυστυχῶς εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό: διότι εἴτε δὲν ἐννοεῖ τὴν πολιτικὴν Σας, εἴτε τὴν ἐννοεῖ καὶ ἐν τούτοις παραπείθεται ὑπὸ τῶν ἄλλων, εἴτε τέλος τὴν ἐννοεῖ καὶ κακοβούλως ἢ ἀφρόνως προτιμᾷ τὴν ἀντιθετὸν, καὶ ἔχει τάσεις νὰ ρίψῃ ὑμᾶς ἐκ τῆς ἀρχῆς, καὶ νὰ καταστρέψῃ τὸ ἔργον σας, δηλαδὴ αὐτὸ τοῦτο τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό, καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα.

— Πραγματικῶς τώρα διὰ τὸ ἐσωτερικὸν ζήτημα, ἐπανελάσθην ὁ Πρόεδρος, γνωρίζω καλῶς τὰ συμβαίνοντα, καὶ διὰ τοῦτο μόλις τελειώσει τὸ ἐξωτερικὸν ζήτημα, ἰδοῦ τί σκοπῶ νὰ πράξω: νὰ κάμω καὶ τρίτην ἐπανάστασιν, καὶ ταύτην θὰ ἐγείρῃ ὁ Βενιζέλος τοῦ ἐξωτερικοῦ ζητήματος πρὸς τὸν Βενιζέλον τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως ἢ μᾶλλον ἐναντίον τῶν εὐθυνομένων διὰ τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν συνεργατῶν μου. Θὰ θέσω μίαν ὄρφανὴν κάλπην—τοῦτο ἐπανελάσθῃ καὶ ἄλλοτε εἰς ἐμέ παροισία καὶ ἄλλων ἀξιοματικῶν — καὶ λογοδοτῶν πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν θὰ εἶπω τὰ ἑξῆς: «Σὲ παρέλασθον εἰς ἤν κατάστασιν γνωρίζεις τῷ 1910. Σὲ διώκησα ἐν εἰρήνῃ κατὰ τὸ διάστημα διετίας ἀπὸ τοῦ 1910—1912. Ἐγνώρισες τὴν διαφορὰν τῆς ἐσωτερικῆς μου διοικήσεως κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἀπὸ τὴν πολιτικὴν τῶν ἀνιπάλων μου, καὶ τόσο τὴν ἐπεδοκίμασες, ὥστε καὶ πάλιν τὸ 1912 με περιέβαλες διὰ μεγάλης πλειοψηφίας. Ἐπειτα ἐπῆλθεν ὁ Βαλκανικὸς πόλεμος. Ἐδοκίμασες καὶ τὴν πολεμικὴν μου πολιτικὴν, καὶ εἶδες τὴν Ἑλλάδα ὁδηγουμένην ἀπὸ νίκης εἰς νίκην καὶ σχεδὸν διπλασιαζομένην, καὶ τὸ 1915, καίτοι ἐμεσολάσθησε σχεδὸν δυναστικὸν ζήτημα, μοῦ ἔδωκες καὶ πάλιν κραταιὰν πλειοψηφίαν. Ἐπειτα παρέλασθον οἱ ἀντίπαλοί μου τὴν ἐξουσίαν ἐναντίον τῆς θελήσεώς σου, παρά πάντα Συνταγματικὸν Νόμον, καὶ εἶδες τὴν διαφορὰν καὶ πάλιν—δυσμένεια τῶν Συμμάχων, ἀποκλεισμοί, πείνα, ὑποδούλωσις τῶν ἐλευθερωθεῖσων ἐπαρχιῶν,

αίχμαλώσια ολοκλήρου Σώματος Στρατού, Κατόπιν (δοκίμασε και την τρίτην περίοδον της πολιτικής μου, και είδες άνακτωμένας τας υποδουλωθείσας επαρχίας, είδες την Ελλάδα νικήτριαν, και εις τό πλευρόν τών Μεγάλων Συμμάχων ώς ίσην πρὸς ίσους, είδες ταύτην καταλαμβάνουσαν την Μικράν Ἀσίαν καὶ μέλλουσαν νά φθάση μέχρι της Βασιλίδος τών Ὀνειρών Σου, άγομένην από θρ-άμβου εις θρίαμβον. Και τώρα ιδού, αὐτή είναι ή πολιτική μου. "Ετσι σε διώκησα, έτσι έννοώ νά σε διοικήσω εις τό μέλλον. «Θά θάλω μίαν κάλπην, άν θέλῃς ψήφισέ με, άλλως έγώ άποχωρῶ και άς έλθουν άλλο, νά σε διοικήσουν κατ' άλλο σύστημα: και είναι μάλιστα καιρός νά αναπαυθῶμεν· ήμείς άρκετά είργάσθημεν. Και τώρα άς έλθωμεν εις τό έσωτερικόν ζήτημα. Είναι αλήθεια ότι ή έσωτερική διοίκησις κατὰ τό διάστημα της άνακωχῆς του Εύρωπαϊκού Πολέμου, δηλαδή από του 1918 καὶ έντεῦθεν, ένεκα της άπασχολήσεώς μου εις τό έξωτερικόν ζήτημα και της έξ Ἑλλάδος άπουσίας μου, περιήλθεν εις σημεῖον οὐχί ευχάριστον και έπιθυμητόν: άλλιά τουτο ήτο έπόμενον νά συμβῆ, διότι ή προσοχή μου έστράφη περί τό έξωτερικόν ζήτημα, και δέν ήδυνάμην ν' άσχοληθῶ και εις τά έσωτερικά. Και πρέπει νά σοῦ υπενθυμίσω, γιατρέ μου, ένα γαλλικόν ὄξϊωμα κατὰ τό όποῖον δέν πρέπει νά περιμένης από κανένα άνθρωπον νά σοῦ κάμη περισσότερα τών ὄσων ήμπορεῖ. "Αλλωστε πρέπει νά λάθῃς ὄπ' ὄψιν σου ότι και διαρκούντος του Εύρωπαϊκού πολέμου και έπειτ' άπ' αὐτόν, και άκόμη και τώρα τά πλεῖστα και τά μεγαλύτερα τών Εύρωπαϊκῶν Κρατῶν έσχον εις τά έσωτερικά κάκοδιοίκησιν χειροτέραν της Ἑλλάδος, και ότι εκεί έγιναν καταχρήσεις, άδικίαι, έτροπα, παρουσιάσθησαν έλλείψεις πολλαί, περισσότεραι τών εν Ἑλλάδι μάλιστα εις τό ζήτημα του έπιστιςμοῦ, και της έπαρκειας δια τας πρώτας θιωτικές άνάγκας. Ὁ Ελληνικός λαός πρέπει νά είναι και πολύ ευχαριστημένος, διότι ταῦτα ήσαν εις την χώραν μας εις πολύ καλλιτέραν κατάστασιν ή εις πᾶσαν άλλην έμπόλεμον χώραν: άλλωστε νά είπωμεν και την αλήθειαν και οί συνεργάται μου αὐτοί οὔτοι, οὔτινες θεωροῦνται οί μάλλον υπεύθυνοι δια τας έλλείψεις της διοικήσεως, ειχον ν' αντιμετωπίσουν κατὰ τό διάστημα τουτο πλεῖστα ὄσα άπρόοπτα και σοβαρά ζητήματα: σιτοδείαν, έπιδημίας, άπεργίας, κρίσεις άλλας, εργατικά ζητήματα, προσφυγικά, αίσχροκερδειας, και τά όποια αν έλλειπον φυσικά, θα επέτρεπον εις ένα έκαστον εξ αὐτῶν ὄμαλωτέραν προσήλωσιν εις τά έσωτερικά ζητήματα.

Ἐν τούτοις ή ὄμιλία περί τῶν έσωτερικῶν πραγμάτων εξηκολούθησε, και ὁ ίατρός του έφερε τόν λόγον εις συγκεκριμένα πράγματα, και του ανέφερε πολλὰς γνωστας εις αὐτόν ή άγνωστους καταχρήσεις, πολλὰς άτασθαλίας κατωτέρων ὄργάνων της εξουσίας, και πολλὰς άδικίας.

—Τὰ εἰξεύρω, γιατρέ μου, τοῦ ἀπήντησεν, ἀλλὰ τί θέλεις νὰ κάμω, τοῦ νὰ εὕρω τὴν καλλιτέραν ζύμην ὑπαλλήλων; μπορεῖ καὶ νὰ τοὺς στιάσῃ ὅπως τοὺς θέλεις;

Καὶ ὅσον ἀφορᾷ μερικοὺς Συλλόγους Φιλελευθέρων περίξ τῶν ἰσπίων συνήπτετο ἄγών ἀίσχρᾶς ἐκμεταλλεύσεως;

—Μὴ χάνεις τὰ χρυσῶ σσι λόγια, γιατρέ μου, προσέθεσε. Δὲν γνωρίζω ἐγὼ ὅτι εἰς πολλὰ μέρη οἱ Σύλλογοι τῶν Φιλελευθέρων ἐξελίχθησαν εἰς Συλλόγους Ἐπιστράτων;

Σχετικῶς μὲ τὰ ζητήματα τῶν ἀπελάσεων, ὁ γιατράς εἶπεν ὅτι πολλοὶ ἐγένοντο ὄχι πρὸς θεραπείαν τῶν Ἐθνικῶν ἀναγκῶν, αἷτινες δὲν διέτρεχον σοβαρὸν κίνδυνον ἐκ τῆς μὴ καταδιώξεως προσώπων τινῶν, ἀλλὰ τοῦναντίον ἐγένοντο ἀφορμαὶ οὐχὶ σπανίως, τοῦ κινδυνοῦ τῶν ταπεινότερων παθῶν διαφόρων ἀντιπάλων ἰδιωτικῶν ὑποθέσεων, ἐνῶ ἄλλοι περισσότερον ἐπικίνδυνοι κατώρθωναν νὰ ἔχουν ἀσυλίαν.

—Γί θέλεις, τί θέλεις νὰ κάμω γ'αυτὸν; εἶπεν ὁ Βενιζέλος ὑπομονὴ ἕως ὅτου τελειώσῃ τὸ ἐξωτερικὸν ζήτημα, καὶ κατόπιν καὶ αὐτὰ θὰ διορθωθοῦν. Πάντως διὰ τὰς ἀπελάσεις δὲν εἶμαι κ' ἐγὼ σύμφωνος νὰ ἐξακολοθῆσουν, καὶ μόλις τελειώσῃ τὸ ἐξωτερικὸν ζήτημα θὰ διατάξω τὴν ἐπάνοδον τῶν ἀπελαθέντων, καὶ ὡς ἐλπίζω, καὶ τὸν ἀναδιορισμὸν τῶν διὰ πολιτικῶς λόγους παυθέντων ὑπαλλήλων.

Ἐν τέλει ὁ ἰατρός, ὁ πολιτικὸς οὗτος φίλος του, ὑπέβαλε τὴν γνώμην του, ὅτι πρὶν γίνωσιν ἐκλογαί, διὰ τὰς ὁποίας νομίζει ὅτι δὲν εἶναι ἀκόμη καιρὸς, πρέπει νὰ ὀργανωθῇ τὸ κόμμα, καὶ ἡ διοίκησις νὰ καταστῇ κάπως μαλακωτέρα ἀπέναντι τῶν ἀντιφρανοῦντων ἀλλὰ καὶ ἐνδοτικότερα εἰς τινὰ προσωπικὰ ζητήματα τῶν ἰδίων τῶν φίλων, ἐφ' ὅσον μάλιστα οὗτοι ἀμυνόμενοι ὑπὲρ τῆς ἰδέας τοῦ κόμματος, δὲν ἐζήτησαν νὰ γίνωσιν ὑπὲρ αὐτῶν παρανομίαι, οὐδὲ νὰ ζισσπαθισθῇ ὑπὲρ αὐτῶν τὸ δημόσιον χρῆμα, ἀλλ' ἀπλῶς καὶ μόνον νὰ ἐπεκταθῇ εἰς τοὺς πολλοὺς ἢ ἐπιδειχθεῖσα ἐκ μέρους τῶν ἰθυόντων τὸ κόμμα μέριμνα διὰ τοὺς ὀλίγους.

—Ὁ σκοπὸς θ' ἀγίαζε τὰ μέσα, ἐφ' ὅσον μάλιστα τὰ μέσα αὐτὰ δὲν θὰ ἦσαν οὔτε ἀνήθικα, οὔτε παράνομα, προσέθεσεν.

—Οὐδέποτε θὰ στέρξω εἰς τοῦτο ἀπήντησεν ὁ Βενιζέλος πῶς θέλεις γιατρέ μου, νὰ ἐξομοιωθῶ μὲ τοὺς ἄλλους, τοὺς ὁποίους κατηγορῶ διὰ τὰς μεθόδους αὐτάς τῆς πολιτικῆς τῶν;

Καὶ ὁ ἐπίμονος οὗτος συζητητὴς προσέθεσεν ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ ἐπεμβάσεων πρὸς παρονομίας, ἀλλὰ περὶ παροχῆς νομίμων διευκολύνσεων εἰς εὐρύτερον κύκλον, αἷτινες ἀφειδῶς ἐν τούτοις εἶχον δοθῇ εἰς ἀναξίους ἀπὸ πάσης ἀπόψεως νὰ τὰς λάβωσιν, περὶ ἀπονομῆς δικαιοσύνης, περὶ ἀμόνης κατὰ πάσης ἀδικίας, ἥτις ἐγένετο εἰς βάρος τῶν ἀδυνάτων, καὶ πρὸς ὄφελος τῶν ἐπιτηδείων, τῶν

κατορθούντων εις πᾶσαν ἐπικράτησιν οἰουδήποτε κόμματος νά ἐπιπλέουν.

—Τί τὰ θέλετε γιατρέ μου, τὰ ἐννοῶ, ἀλλ' ἐγὼ δὲν δύναμαι ν' ἀσχοληθῶ εἰς τοιαῦτα μικροζητήματα: ὅσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς διαφόρους συνεργάτας μου καὶ λειτουργοὺς διαφόρων ἀξιωματῶν, δυστυχῶς δὲν ἐμποροῦνται πάντες ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων οὐδὲ ἀρχῶν, ὡς ὠφείλον.

Τέλος ὁ ἰατρός ὑπέβαλε τὴν γνώμην του, ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει διὰ τὰς ἐκλογὰς ἔπρεπε νά ληφθῆ κάποια πρόνοια, καὶ ἂν ὁ ἴδιος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν δὲν ἤθελον ν' ἀναλάβουν τὴν πρωτοβουλίαν, τοῦλάχιστον ἄλλοι ἐκ τῶν ὁπαδῶν του ν' ἀναλάβουν τὴν ὀργάνωσιν τῶν ἐκλογῶν σύμφωνα μὲ τ' ἀνωτέρω.

—"Α, ἄλλος ὁ λόγος, εἶπε τότε ὁ Βενιζέλος, τὸ πρᾶγμα ἀλλάσσει. Κάμετε σεῖς οἱ ἀπ' ἔξω ὅτι κρίνετε κατάλληλον.

Καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην διέβλεπε κανεὶς, ὅτι δὲν ἀπέκρουε τοιαύτην ἐνέργειαν ἀνιδιοτελεῖ καὶ μὴ ὑπερόβουλον, ἀλλὰ χωρὶς καὶ νά θέλῃ μὲ ἀποφασιστικότητά ὁ ἴδιος νά τὴν ἀναλάβῃ. Τὰ δὲ κατόπιν ραγδαίως ἐπελθόντα γεγονότα τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920 μ' ἔκαμαν νά ὑποβάλω εἰς τὸν ἑαυτόν μου τὸ ἐρώτημα: νά εἶναι ἴσραγε ἡ πολιτικὴ, ἐρωσμένη πρὸ πιστῆ ἀπὸ τῆ θάλασσα; διότι ἡ πολιτικὴ ἐπληξεν ὡς συνήθως, καθὼς ἀπεδείχθη διὰ τῶν ἐκλογῶν ἐκείνων, τὸν πολιτευόμενον Βενιζέλον μὲ πικρὰν ἀχαριστίαν, παρὰ τὴν ἀναμφισβήτητον ἐπιτυχίαν του.

Κατὰ τὸν πλοῦν τοῦτον παροισιάσθη διαρροὴ αὐλῶν τινῶν λέθητος πρᾶγμα ποῦ ἐπέφερον ἐλάττωσιν τῆς ταχύτητος. Ἡ «ΕΛΛΗ» προχωροῦσα αὐτῶ ἠναγκάσθη νά ἀγκυροβολήσῃ εἰς Ποσειδωνίαν, ἔξωθεν τοῦ Ἰσθμοῦ, ὅπου μετ' ὀλίγον κατάπλευσεν καὶ ὁ «ΛΕΩΝ» φέρων τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν ἐκ Κερκύρας. Ἐν τῷ μεταξὺ εἰδοποιηθέντες διὰ τοῦ αὐρμάτου Ὑπουργοὶ τινες προσῆλθον ἐπὶ τῆς «Ἑλλης» ὡς καὶ ἀνώτατοι τινὲς στρατιωτικοὶ παράγοντες πρὸς ἰδιαιτέραν οὐσκαψιν. Οἱ ὑπουργοὶ εἰσήγαγον παρ' αὐτῷ πρὸς συνεργασίαν, κατόπιν πρὸς τοῦτο προσκλήσεως ἰδιαιτέραν δὲ ἐντύπωσιν μου προὔξενῃ ἡ ἀπόστασις εἰς ἣν ἐτηροῦντο ἀπ' αὐτόν, ὡς καὶ ὁ ἀπόλυτός των σεβασμός, κατὰ τρόπον τὰ μάλιστα ἐμφανῆ. Ἐπαναθλέπων ὁ Πρόεδρος τοὺς στρατιωτικούς, τοὺς ὁποίους ἀπὸ τοῦ κινήματος τῆς Θεσσαλονίκης δὲν εἶχε συναντήσει, ἠσπάζετο αὐτοὺς, ἐνῶ εἰς στρατηγὸς κύψας ἠσπάσθη τὴν χεῖρα του. Μετὰ τὸ πέρασ τῆς συσκέψεως, ἕνεκα τῆς θλάθης τῶν αὐλῶν, ὁ Πρόεδρος ἐπέβη τοῦ «ΛΕΩΝΤΟΣ» καὶ κατηυθύνθη εἰς Χίον, ὅπου θά συνητάτο μετὰ τοῦ ἐν Σμύρνην ὑπάτου Ἀρμοστοῦ καὶ τοῦ Ἀρχιστρατήγου τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, οἱ ὅποιοι εἶχον μεταβῆ ἐκεῖ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἡ «ΕΛΛΗ» ἀποπλεύσασα κατόπιν καὶ βραδυπόρουσα κατέπλευσεν εἰς Ναύσταθμον πρὸς ἐπισκευήν.

Μαρία Ετών 18: Απαντούσε στο μήνυμα.
Έχασε τον έλεγχο...

ΑΞΙΖΕΙ!

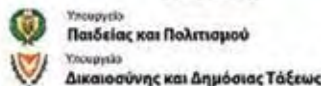
ΜΕΓΑ ΧΟΡΗΓΟΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΣΤΗΡΙΖΟΥΝ

ΧΟΡΗΓΟΣ
ΤΑΧΥΔΡΟΜΗΣΗΣ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Αναμνήσεις από τη ζωή στο ΠΝ

Το απόσπασμα του τεύχους αυτού προέρχεται από το βιβλίο του αιμνήστου αξιωματικού του ΠΝ και συγγραφέα Ντίμη Ματάλα με τίτλο «Μικρό Χρονικό Μεγάλου Πολέμου», στο οποίο περιγράφει με γλαφυρό τρόπο τα δραματικά αλλά και ηρωικά χρόνια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου υπηρετώντας σε διάφορες μονάδες του απόδημου Ελληνικού Στόλου μεταξύ των οποίων και στο αντιτορπιλικό «ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΛΓΑ», ένα από τα ενδοξότερα πλοία του Πολεμικού μας Ναυτικού εκείνης της περιόδου.

Το κείμενο αναφέρεται στις προσωπικές εμπειρίες και περιπέτειες που βίωσε ο Σημαιοφόρος τότε Ματάλας, από την πρώτη στιγμή που επέβη του πλοίου μέχρι τις τελευταίες δραματικές στιγμές της βύθισης του θρυλικού αντιτορπιλικού στον όρμο Λακκί της Λέρου, μετά από σφοδρή αεροπορική επιδρομή γερμανικών στούκας στις 26 Σεπτεμβρίου 1943. Το «Β. ΟΛΓΑ» μέχρι τότε είχε συμμετάσχει στις πιο δύσκολες και επικίνδυνες πολεμικές αποστολές και ο ηρωικός Κυβερνήτης του Πλωτάρχης Γεώργιος Μπλέσσας ΒΝ μαζί με το γενναίο του πλήρωμα, εξασφάλιζαν κάθε φορά την επιτυχία.

Γράφει χαρακτηριστικά ο Ματάλας για το θρύλο στον οποίο κλήθηκε να υπηρετήσει, επιβεβαιώνοντας πλήρως τη φήμη που είχε κερδίσει το πλοίο στα Ελληνικά και Συμμαχικά πληρώματα: «Από τη στιγμή που πάτησα το πόδι μου στο πλοίο ένοιωθα δέος. Δεν ήταν τυχαίο καράβι η «ΟΛΓΑ». Είχε πολεμικές περγαμηνές που είχε δεν συγκρίνονταν με κανενός άλλου πλοίου. Είχε πάρει μέρος σε επικίνδυνες αποστολές και είχε δεχθεί πάμπολλες επιθέσεις αεροπλάνων. Είχε βουλιάξει υποβρύχιο. Ακόμη ήταν το μόνο ελληνικό πλοίο που σε συμπλοκή επιφανείας είχε βυθίσει ιταλικό αντιτορπιλικό...»

Όσον αφορά στις τραγικές στιγμές που προηγήθηκαν της βύθισης του θρυλικού «Β. ΟΛΓΑ» διακρίνονται μέσα από τις γλαφυρές περιγραφές του συγγραφέα, το αδούλωτο πνεύμα του γενναίου

Κυβερνήτη του «Β. ΟΛΓΑ» Πλωτάρχη Μπλέσσα που βρήκε τραγικό θάνατο από ριπή πυροβόλου γερμανικού αεροπλάνου αμέσως μετά την έναρξη της επίθεσης, καθώς και το υψηλό ηθικό του πληρώματος που πολέμησε τον εχθρό μέχρι τέλους: «Με την έκρηξη των βομβών ακούστηκε το κρουδί του συναγερμού. Ο Κυβερνήτης πετάχτηκε επάνω από το κρεβάτι του. Τι συμβαίνει με ρώτησε; Βομβαρδιζόμεθα κύριε Κυβερνήτα του είπα σαστισμένος. Δεν είναι τίποτε μου απήντησε. Όλοι στις θέσεις σας. Έτρεξα γρήγορα στο δεξί κατάστρωμα για να πάω στη θέση μου ως επικεφαλής των 4 πυροβόλων OERLIKON 20 χιλ. ανάμεσα στις δύο καπνοδόχους. Την ώρα που σκαρφάλανα στη σιδερένια ανεμόσκαλα άκουσα κροτάλισμα πυροβόλου και με την άκρη του ματιού μου είδα δύο ανθρώπους να πέφτουν χτυπημένοι. Ο ένας ήταν ο Κυβερνήτης... Οι βόμβες έπεφταν σφυρίζοντας αλλά δεν σταμάτησαν οι πυροβολισμοί. Άλλα αεροπλάνα πετούσαν ψηλά, άλλα χαμηλότερα ενώ τα αντιαεροπορικά μας μόλις έβλεπαν αεροπλάνο σε απόσταση βολής το κτυπούσαν... Ο κυβερνήτης είχε σκοτωθεί. Ο Ύπαρχος Γρηγορόπουλος σαν αξιωματικός πυροβολικού προτίμησε να μείνει με το Σιμιτζόπουλο στο πυροβόλο των 3 ιντσών πίσω από την πρυμνιά καπνοδόχο. Εκεί σκοτώθηκαν όλοι. Ο Μπάτσης που ήταν αξιωματικός ναυτιλίας είχε ανέβει στη γέφυρα και βοηθούσε να αποκαταστήσουν τη λειτουργία ενός OERLIKON που είχε πάθει εμπλοκή. Εκεί τον βρήκαν τα θραύσματα από βόμβες και τον τραυμάτισαν θανάσιμα... Από το πλοίο δεν είχε απομείνει στην επιφάνεια παρά ένα μόνο μικρό κομμάτι από το πλωριό μέρος της καρίνας που και αυτό χανόταν σιγά-σιγά. Όταν κι αυτό βούλιαξε ακούστηκε μια κραυγή από κάποιον από τους ναυαγούς του: ΖΗΤΩ Η ΟΛΓΑ! Κι αμέσως μετά εκατό άνθρωποι επανέλαβαν με ένα στόμα: ΖΗΤΩ Η ΟΛΓΑ!...»

Όπως αναφέρει ο Αντιναύαρχος ε.α Κωνσταντίνος Μεταλληνός ΠΝ στο βιβλίο του με τίτλο «ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΛΓΑ. Ένα αντιτορπιλικό στη δίνη του πολέμου» (έκδοση 1996, Ναυτικό Μουσείο Ελλάδος) το τραγικό αλλά ηρωικό τέλος της ήλθε να επιστεγάσει τη δόξα της και να την κάνει το πιο λαμπρό σύμβολο του ναυτικού μας αγώνα στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Δίκαια λοιπόν, το «Β. ΟΛΓΑ» του Μπλέσσα έχει πάρει την θέση που της αξίζει στην ναυτική Ιστορία μας, δίπλα στην «ΝΑΥΚΡΑΤΟΥΣΑ» του Θεμιστοκλή, στον «ΑΡΗ» του Τσαμάδου, στον «ΑΒΕΡΩΦ» του Κουντουριώτη, στον «ΑΔΡΙΑ» του Τούμπα, στον «ΚΑΤΣΩΝΗ» του Λάσκου... Όσο για τους ανθρώπους που έζησαν και πολέμησαν για το «Β. ΟΛΓΑ», δύσκολα μπορεί κανείς να βρει λόγια για να εξυμνήσει την προσφορά τους. Στα σκληρά χρόνια του πολέμου στάθηκαν αλύγιστοι μπροστά στους κινδύνους και τις ταλαιπωρίες. Μετέφεραν την καρδιά και την ψυχή της Ελλάδας στο εξωτερικό και συνέχισαν αταλάντευτοι των αγώνα για την τελική νίκη και την απελευθέρωση της πατρίδας τους.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΛΓΑ

Ήταν μεσημέρι όταν φορτωμένος με μία βαλίτσα με τὰ λίγα υπάρχοντά μου, καβάλλησα μία φελούκα καὶ ἄρχισα νὰ ψάχνω μέσα στοῦ λιμάνι τῆς Ἀλεξάνδρειας γιὰ τὸ Ἀντιτορπιλικὸ Βασ. Ὀλγα. Τὸ βρήκα τελικὰ δεμένο σὲ μιὰ τσαμαδοῦρα στοῦ βόρειο μέρος τοῦ λιμανιοῦ. Ἀνέβηκα τρέχοντας τὴ σκάλα, χαιρέτησα τὴ Σημαία καὶ ζήτησα νὰ παρουσιασθῶ στὸν Ἀξιωματικὸ Φυλακῆς. Μὲ ὁδήγησαν σὲ ἕναν Σημαιοφόρο ποὺ βρέθηκε νὰ εἶναι ὁ Σιμιτζόπουλος, ἕνα χρόνο παλαιότερος ἀπὸ μένα καὶ ἄρκετὰ γνωστός. Αὐτὸς μὲ τὴ σειρά του μὲ ὁδήγησε στὸν Ὑπαρχο Ὑποπλοίαρχο Μιχαλάκη Γρηγορόπουλο. Ὁ Ὑπαρχος μὲ δέχτηκε ἄρκετὰ εὐγενικὰ καὶ εἶπε στοῦ Σιμιτζόπουλο νὰ φροντίσῃ γιὰ τὴν ἐγκατάστασή μου. Πίσω ἀπὸ τὸ χῶρο τοῦ καρρὲ ὑπῆρχε μιὰ καμπίνα ποὺ θὰ πρέπει νὰ ὑπῆρξε κάποτε ἀποθήκη καὶ ποὺ εἶχε πάρει τὸ ὄνομα «Καβατζῆς Σημαιοφόρων».

Ἀπὸ τὰ ἔξη κρεβάτια τοῦ καθατζῆ, τὸ ἕνα ἦταν ἄδειο καὶ τὸ κατέλαβα ἀμέσως. Αὐτὸς ὁ ἄθλιος καθατζῆς ἐμένα μοῦ φάνηκε σὰν ἀνάκτορο. Εἶναι σπουδαῖο πράγμα νὰ ἔχῃς δικό σου κρεβάτι, καὶ μάλιστα ἐπάνω στοῦ Β. ΟΛΓΑ. Ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ πάτησα τὸ πόδι μου στοῦ πλοῖο ἔνοιωθα ἕνα δέος. Δὲν ἦταν τυχαῖο καράβι ἢ ΟΛΓΑ. Εἶχε πολεμικὲς περγαμνῆς ποὺ δὲν συγκρίνονταν μὲ κανενὸς ἄλλου πλοίου. Εἶχε πάρει μέρος στὶς πιὸ ἐπικίνδυνες ἀποστολὲς καὶ εἶχε δεχθῆ πάμπολλες ἐπιθέσεις ἀεροπλάνων. Εἶχε βουλιάξει ὑποδρύχιο. Ἀκόμη ἦταν τὸ μόνο Ἑλληνικὸ πλοῖο ποὺ σὲ συμπλοκὴ ἐπιφανείας εἶχε βυθίσει Ἰταλικὸ ἀντιτορπιλικό. Οἱ Ἀξιωματικοὶ τῆς Ὀλγας ἦταν μπαρουτοκαπνισμένοι καὶ δὲν τὸ ἔκρυσαν. Ἦταν ὑπερήφανοι γιὰ τὸ πλοῖο τους, πράγμα φυσικὸ ἄλλωστε.

Ἐγὼ ὅμως τί ἔφταγα; Μήπως ἦταν δικό μου λάθος τὸ ὅτι δὲν εἶχα γεννηθῆ ἕνα χρόνο νωρίτερα; Κυβερνήτης τῆς Ὀλγας ἦταν ὁ Πλωτάρχης Γιώργος Μπλέσσας. Εἶχε ἀναλάβει μερικοὺς μῆνες πρὶν ὅταν οἱ Ἀγγλοὶ ὑποχρέωσαν τὸ Ναυτικὸ μας νὰ ἀντικαταστήσῃ τοὺς Ἀντιπλοίαρχους Κυβερνήτας στὰ Ἀντιτορπιλικά μὲ Πλωτάρχας. Ὁ λόγος ἦταν ἀπλός. Μὲ τοὺς Ἀντιπλοίαρχους τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα σὲ κάθε περίπτωσι συνεργασίας μὲ Ἀγγλικά πλοῖα βρισκόντουσαν νὰ εἶναι ἀρχαιότερα καὶ

θά ἔπρεπε νά ἔχουν τήν Διοίκηση. Πράγμα πού δέν τό ἤθελαν οἱ Ἄγγλοι. Ὁ Μπλέσσας τήν ἐποχή πού πῆγα στό Ὀλγα εἶχε τήν φήμη τοῦ πιό πετυχημένου καί τοῦ πιό ἐμπειροπόλεμου Κυβερνήτου σέ ὄλο τό Ἑλληνικό Ναυτικό. Δέν εἶναι δά καί μικρό πρᾶγμα ἐκτός ἀπό τά τόσα κατορθώματα πού ἀνέφερα πρῖν, νά κυβερνᾷς τό πλοῖο πού ὀδήγησε τόν Ἰταλικό Στόλο στήν αἰχμαλωσία. Γιατί αὐτή ἦταν ἡ τελευταία ἀποστολή τοῦ Β. ΟΛΓΑ. Μιά κάποια ἔπαρση λοιπόν πού ἀναμφισβήτητα ἔδειχνε ὁ μακαρίτης ὁ Μπλέσσας ἦταν ἀπόλυτα δικαιολογημένη.

Ὅταν τήν ἄλλη μέρα τό πρῶτο ὁ Ὑπαρχος μέ παρουσίασε στόν Κυβερνήτη, τά μόνα λόγια πού εἶπε χωρίς νά ἀπευθυνθῆ καθόλου σέ μένα ἦταν. Νά μάθη τά σχέδια τοῦ πλοίου καί νά περάσῃ ἐξετάσεις. Τά πρῶτα καθήκοντα πού μοῦ ἀνατέθηκαν ἦταν τοῦ βοηθοῦ στήν ἐπιστασία Ναυτιλίας. Ἀξιωματικός Ναυτιλίας ἦταν ὁ Ὑποπλοίαρχος Μίμης Μπάτσης, ἕνας συμπαθέστατος ἀξιωματικός πού ὅπως κατάλαβα ἀπό τήν ἀρχή, ἦταν πολὺ δημοφιλῆς μέσα στό καράβι. Πρῶτος Μηχανικός ἦταν ὁ Ὑποπλοίαρχος Σακίπης, ἕνας λεπτοκαμωμένος, εὐγενικός καί ἥρεμος ἄνθρωπος. Δεύτερος μηχανικός ἦταν ὁ γνωστός μου ἀπό τή Σχολή Δοκίμων Ἀνθυποπλοίαρχος Τζέκος Ρεβίδης πού μέ προθυμία καί καλή διάθεση ἄρχισε νά μοῦ κἀνῃ μάθημα γιά τά δίκτυα καί τίς σωληνώσεις τοῦ πλοίου, οὕτως ὥστε νά μπορέσω σύντομα νά τά καταφέρω στήν ἐξέταση πού θά μοῦ ἔκανε ὁ αὐστηρός ὅπως μοῦ φάνηκε Κυβερνήτης. Τρίτος μηχανικός ἦταν ὁ Σημαιοφόρος Πῶλ Χριστόφίλος, μία τάξη μεγαλύτερός μου, πού ἦταν ὅπως πάντα πληθωρικός σ' ὄλες του τίς ἐκδηλώσεις. Δηλαδή στή δουλειά του, στό φαγητό καί στή πάρλα.

Ὑπῆρχε ἀκόμη καί ὁ Ἀνθυποπλοίαρχος Βαγγελάκης Δανιήλ πού εἶχε τά καθήκοντα ἀξιωματικοῦ τορπιλλῶν. Οἱ μάχιμοι Σημαιοφόροι Δελαγραμμάτικας καί Σιμιτζόπουλος συμπλήρωναν τίς θέσεις τῶν βοηθῶν στίς δάρδιες. Ὑπῆρχε ἀκόμη καί ἕνας ἐφεδρος Σημαιοφόρος ὁ Ἀντώνης ὁ Φάκαρος, ἕνας περιπετειώδης τύπος καί εἰάσημος παραμυθᾶς, πού μέ τήν ἀφιξή μου θά ἔπαιρνε μετάθεση. Γιατρός τοῦ πλοίου ἦταν ὁ Ἀνθυποπλοίαρχος Μανώλης Γουργουρῆς, ἕνας ἥρεμος καί γλυκομίλλητος ἄνθρωπος πού ἦταν ὁ πιό ταξιδεμένος γιατρός τοῦ Στόλου. Ταμίας ἦταν ὁ Ἐπίκουρος Σημαιοφόρος Οἰκονομικός Κονταράτος.

Στίς 14 Σεπτεμβρίου τό πρῶτο ξεκινήσαμε ἀπό τήν Ἀλεξάνδρεια. Τήν ὥρα πού βγαίναμε ἀπό τό λιμάνι συναντήσαμε τόν Ἰταλικό Στόλο πού ἐκεῖνη τήν ὥρα πῆγαινε νά πάρῃ τίς θέσεις πού τοὺς εἶχαν ὀρίσει οἱ Ἄγγλοι στό ἐσωτερικό λιμάνι τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἦταν ἐπιβλητικό τό θέαμα αὐτῶν τῶν τεράστιων καλλίγραμμων θωρηκτῶν. Ἀκόμη πιό συγκλονιστικό ἦταν τό γεγονός ὅτι αὐτοὶ οἱ κολοσσοὶ μέ τά πληρώματά τους παρατεταγμένα στά καταστρώματα ἦταν ὑποχρεωμένοι νά χαιρετήσουν πρῶτοι τήν Β. ΟΛΓΑ πού μέ τή Σημαία μας ψηλά στό κατάρτι,

έβγαινε υπερήφανη από την Άλεξάνδρεια για νέες πολεμικές επιχειρήσεις.

Όταν βγήκαμε από το διάυλο της Άλεξανδρείας συναντηθήκαμε με άλλα τρία Άγγλικά Άντιτορπιλλικά τά: ECLIPSE — FAULKNER — INTREPID και πήραμε πορεία προς το στενό της Κάσου πλέοντας σε γραμμή παραγωγής με ταχύτητα 21 μιλίων. Έδω κατάλαβα ότι είχαν αλλάξει τα πράγματα. Όχι πιά νηοπομπές στην άγωνα γραμμή με ταχύτητες 8 και 9 μιλίων. Έδω ανήκαμε σε μοίρα κρούσεως και πηγαίναμε για πραγματικές πολεμικές επιχειρήσεις. Την ταχύτητα των 21 μιλίων την διατηρήσαμε όλη την ημέρα, γιατί δεν έπρεπε να φθάσουμε στην ακτίνα δράσεως των Γερμανικών αεροπλάνων πριν σκοτεινιάσει. Μόλις σκοτεινίασε δόθηκε διαταγή να αυξήσει την ταχύτητα ο σχηματισμός σε 30 μίλια. Η νύχτα ήταν άσέληνη και έπρεπε να κρατάμε απόσταση 400 γαρδών από πλοίο σε πλοίο, καθώς πλέαμε σε γραμμή παραγωγής με την ΟΛΓΑ στην τέταρτη θέση. Τα Άγγλικά πλοία είχαν πυροβόλα των 4.7 ίντσών, ενώ η ΟΛΓΑ είχε πυροβόλα των 5.1 ίντσών. Με ένα διαστημόμετρο στο χέρι προσπαθούσα να κρατώ σταθερή την απόσταση από το προπορευόμενο πλοίο. Στην αρχή μου φάνηκε τρομερά δύσκολο, ύστερα από λίγο όμως συνήθισα και με μία αυξομειώση των στροφών της μηχανής 10 πάνω 10 κάτω μπορούσα να τα καταφέρνω.

Πλέαμε τώρα στο Αίγαίο. Δεξιά και άριστερά μας διακρίναμε νησιά που ξέραμε ότι ήταν Έλληνικά. Η συνθηκολόγηση της Ιταλίας είχε δημιουργήσει μία νέα κατάσταση στα Δωδεκάνησα. Οί πολυάριθμοί Ιταλοί είχαν ζητήσει Άγγλική προστασία και στα περισσότερα νησιά είχε αποδισαστή Άγγλικός στρατός.

Η Σάμος είχε απελευθερωθεί και μάλιστα από τον Ίερό Λόχο με επικεφαλής τον συνταγματάρχη τότε Χ. Τσιγάντε. Στη Ρόδο όμως οί 40.000 Ιταλοί δεν μπόρεσαν να επιβληθούν στους 5.000 Γερμανούς με αποτέλεσμα να στερηθούν οί σύμμαχοι το μοναδικό νησί που διέθετε αεροδρόμιο. Ύπηρχε δέβαια στη Κω το πρόχειρο αεροδρόμιο της Άντιμαχείας, αλλά με μερικές βόμβες κάθε μέρα οί Γερμανοί κατάφεραν να το έχουν μόνιμα άχρηστεύσει. Έτσι οί επιχειρήσεις των Δωδεκανήσων άρχιζαν χωρίς αεροπορική προστασία για τα συμμαχικά πλοία. Οί Γερμανοί άρχισαν να στέλνουν ενισχύσεις στη Ρόδο με σκοπό να επιχειρήσουν την ανακατάληψη των Δωδεκανήσων και της Σάμου, με δάση κυρίως τη Ρόδο.

Είχαν έλθει πληροφορίες για μία Γερμανική νηοπομπή που είχε ξεκινήσει από το Πειραιά και που κάθε ημέρα κρυβόταν σε ένα νησί και ταξίδευε, μόνο νύχτα με προορισμό τη Ρόδο. Αυτή τη νηοπομπή πηγαίναμε να θροῦμε.

Κάθε μισή ώρα πέρναμε άναφορές για τη θέση και τη πορεία της

νηοπομπής, από ένα Άγγλικό ύδροπλάνο που την παρακολουθούσε προσθαλασσωμένο και άθεατο. Κατά τις δύο το πρωί, ενώ παραπλέαμε τις άκτές της Άστυπαιλαίας ήρθε σήμα από τον Διοικητή: Έχθρός έν δψει— Άρχίσατε πύρ. Η πρώτη όμοβροντία από τὰ τέσσερα άντιτορπιλικά έπεσε έπάνω στην κορδέττα που συνώδευε τή νηοπομπή. Το μικρό αυτό πλοίο χάθηκε κυριολεκτικά πριν προλάβη νά ρίξη ούτε μία κανονιά. Στη συνέχεια άρχίσαμε νά ματσακονίζουμε τὰ δύο πλοία τής νηοπομπής, ένα όπλαταγωγό και ένα πετρελαιοφόρο. Και τὰ δύο δέν άργησαν νά πάρουν φωτιά. Το όπλαταγωγό σέ μιá άπεγνωσμένη προσπάθεια νά γλυτώση πήγε και χώθηκε δίπλα στο πετρελαιοφόρο για νά έχη κάποια κάλυψη. Γρήγορα όμως ξεχώρισε γιατί όπως φαίνεται είχε πάψει τὰ έλέγχεται από τή γέφυρά του. Στις λάμπεις του πλοίου που καιγόταν βλέπαμε τούς Γερμανούς νά πηδούν στη θάλασσα και νά προσπαθούν νά σωθούν κολυμπώντας προς τις άκτές τής Άστυπάλαιας. Σε λίγο τó όπλαταγωγό βούτηξε μέ τή πλώρη και χάθηκε. Το πετρελαιοφόρο όμως δέν έννοούσε νά βουλιάξει. Ο Κυβερνήτης ειέταξε νά ρίξουμε τορπίλλες. Ο Δανιήλ έδωσε τις διαταγές στους τορπιλλοσωλήνες και κάθισε ό ίδιος στο σκοπευτικό μηχάνημα τών τορπιλλών, για νά διατάξη τήν πυροδότηση. Ο Κυβερνήτης άδημονούσε. Τι θά γίνει φώναξε, δέν θά τις ρίξουμε αυτές τις τορπίλλες. Δέν ξέρω άν ό Δανιήλ βιάστηκε νά πυροδοτήσει έπηρεασμένος από τις φωνές του Κυβερνήτη, ή δέν δούλεψαν οι τορπίλλες. Πάντως οι δύο τορπίλλες που έφυγαν από τούς σωλήνες τής ΟΛΓΑΣ και που ήταν οι μοναδικές που έρριξε Έλληνικό πλοίο έπιφανείας σέ όλο τó δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, δέν πέτυχαν τόν στόχο τους. Φαίνεται όμως ότι και οι Άγγλοι είχαν άνεπιτυχείς βολές τορπιλλών. Τελικά μιá τορπίλλη από τó FAULKNOR πέτυχε τó πετρελαιοφόρο στη μέση και τó έκοψε στα δύο. Σε λίγα λεπτά δέν είχε άπομείνει τίποτα που νά δείχνη ότι τόσοι άνθρωποι είχαν χάσει τήν ζωήν τους. Μέ ταχύτητα 30 μιλλίων πήραμε τó δρόμο τής έπιστροφής στη προσπάθειά μας νά βρεθούμε τὰ ξημερώματα όσο πιό μακριά μπορούσαμε από τή Ρόδο και τή Κρήτη. Όταν ξημέρωσε, μόλις είχαμε βγῆ από τó στενό τής Κάσου μέ πορεία προς τή Χαΐφα.

Είχαμε μιá σχετική άνησυχία για δύο τρεις ώρες, τελικά όμως βρεθήκαμε μακριά από τή LUFTWAFFE χωρίς συνέπειες. Κόψαμε ταχύτητα και πρωί πρωί στις 16 Σεπτεμβρίου μπήκαμε στο λιμάνι τής Χαΐφας και παραβάλαμε δίπλα στο Άντιτορπιλικό Κουντουριώτης.

Στόν Κουντουριώτη είχα πολλούς γνωστούς από τή προϋπηρεσία μου σαν Δόκιμος, και ήτον μεγάλη ή χαρά μου που τούς ξανάβλεπα. Γιατί τώρα δέν ήμουν πιά ό Δόκιμος, αλλά ό Σημαιοφόρος Ματάλας τής Όλγας που μόλις είχε γυρίσει από ένα νέο ναυτικό κατόρθωμα. Ήταν φανερό ότι όλοι στο Κουντουριώτη μάς έβλεπαν μέ κάποιο φθόνο. Μυρίστηκα μόλιστα ότι γινόντουσαν διαπραγματεύσεις για νά γίνη

άνταλλαγή του Κλεάνθη του Ζερβού με την άφεντιά μου. Ἡ ΟΛΓΑ βλέπετε ήταν πλοίο που έφερε δόξα. Δεν ξέρω τί αποφασίστηκε, πάντως ἐγώ δεν αισθανόμουν καθόλου καλά. Ὁ Γιώργος ὁ Σιμιτζόπουλος ἐκτός ἀπὸ τὸ Ρεβίδη ἦταν ὁ μόνος Ἀξιωματικός τοῦ πλοίου πού μοῦ παραστάθηκε σάν φίλος. Τὸ ἀπόγευμα λοιπὸν βάλαμε τὰ πολιτικά μας καὶ βγήκαμε παρέα στὴ Χάϊφα ὅπου περάσαμε ἕνα ἡσυχὸ βράδυ τρώγοντας καὶ πίνοντας σ' ἕνα ἀπὸ τὰ κέντρα τοῦ MOUNT CARMEL. Ἦταν αἰσθηματικός καὶ ἐρωτιάρης ὁ Σιμιτζόπουλος. Ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἦταν γνωστός ὁ μεγάλος του ἔρωτας μὲ τὴν Ἀθηνᾶ Τ... πού κόντευε νὰ τοῦ στοιχίσῃ μία τάξη στὴ Σχολὴ Δσκήμων. Καὶ θυμάμαι πόσο μοῦ εἶχε κακοφανεῖ ὅταν τὸ καλοκαίρι τοῦ 1941 στὰ λουτρά τοῦ Μπάτη εἶχα συναντήσει τὴν Ἀθηνᾶ παρέα μὲ Γερμανοὺς Ἀξιωματικούς, ἐνῶ ὁ καυμένος ὁ Σιμιτζόπουλος πολεμοῦσε στὴ Μέση Ἀνατολή. Τώρα ὅμως εἶχε ξεχάσει τὴν Ἀθηνᾶ καὶ μοῦ μιλοῦσε γιὰ τὴν BETTY, μιὰ Ἑγγλεζούλα πού εἶχε γνωρίσει στὴ Βομβάη καὶ πού ἔλπιζε νὰ παντρευτῆ, ὅταν θὰ τελείωνε ὁ πόλεμος. Περάσαμε ἕνα ὁμορφὸ βράδυ κουβεντιάζοντας γιὰ τὰ αἰσθηματικά μας μὲ τὸν μακαρίτη τὸν Σιμιτζόπουλο.

Στὸ λιμάνι τῆς Χάϊφας εἶχαν ἀράξει καὶ μερικά Ἰταλικά πλοία. Οἱ Ἰταλοὶ τώρα εἶχαν τὴν ἰδιότητα τοῦ συνεμπόλεμου.

Αὐτὸ ὅμως δὲν ἄρρεσε στοὺς παλληκαράδες τοῦ Κουντουριώτη πού κάθε βράδυ δίνανε διέξοδο στὸ πολεμικὸ τους μένος κυνηγώντας καὶ δέρνοντας τοὺς Ἰταλοὺς Ναυτικούς. Τὸ πλήρωμα ὅμως τῆς Ὀλγας πού ἤξερε τί θὰ πῆ πόλεμος ἀπαξιοῦσε νὰ ἀσχοληθῆ μὲ τόσες φθηνές ἀντεκδικήσεις.

Τὸ βράδυ τῆς δεύτερης ἡμέρας στὴ Χάϊφα ἄρχισαν νὰ καταφθάνουν Ἰνδοὶ στρατιῶτες πού μὲ μερικά τζιπ φορτώθηκαν στὴν ΟΛΓΑ. Στὶς 19 Σεπτεμβρίου πρῶι πρῶι ξεκινήσαμε γιὰ τὴ Λέρο παρέα μὲ τὸ INTREPID, ὅπου φθάσαμε τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρῶι χωρὶς κανένα ἔκτακτο. Στὴ Λέρο ἀποδιβάσαμε τοὺς στρατιῶτες.

Ἐπειδὴ τὸ νησί ὑπέφερε ἀπὸ λειψυδρία, ὁ Ἀγγλὸς Διοικητὴς μᾶς παρεκάλεσε μιὰ καὶ ἐμεῖς θὰ γυρίζαμε στὴν Ἀλεξάνδρεια νὰ ἀφήσουμε στὴ Λέρο ὅσο πόσιμο νερὸ μᾶς περίσσειε.

Ἦρθε λοιπὸν μιὰ Ἰταλικὴ ὑδροφόρος δίπλα μας καὶ ἀρχίσαμε νὰ τῆς δίνουμε νερό. Ἡ ὑδροφόρος αὐτὴ εἶχε κοτσάρει μιὰ Ἰταλικὴ Σημαία δυσανάλογη μὲ τὸ μέγεθος τῆς, πρᾶγμα πού εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νὰ ἐρεθιστοῦν πολλοὶ ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς Ὀλγας. Κατὰ τὸ μεσημέρι καὶ ἐνῶ γινότανε πλύσιμο τοῦ καταστρώματος μὲ μάνικα, ὁ μακαρίτης ὁ Μπάτης πού ἦταν καὶ χωρατατζῆς, εἶπε στοὺς ναῦτες πού πλένανε: Γιὰ προσέξτε μήπως θρέξετε τὴν Ἰταλικὴ Σημαία. Ἐ δὲ θέλανε καὶ πολὺ οἱ δικοὶ μας. Κατὰ λάθος βέβαια ἡ μάνικα ξέφυγε ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ναυτῶν μας καὶ κατάβρεξε τὴν GLORIOSA BANDIERA, ἐνῶ ὁ Μπάτης

έπαιρνε φωτογραφίες. Ήταν πραγματικά άστείο τὸ θέαμα τῶν Ἰταλῶν τὴν ὥρα πὸν στίβανε τὴν Σημαία τους πὸν εἶχε γίνει σάν μακαρόνι.

Τὶς λίγες ὥρες πὸν ἔμεινε ἡ ΟΛΓΑ στὴ ΛΕΡΟ μᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ ἔρθουμε-σὲ ἐπαφή μὲ τοὺς Δωδεκανησίους. Κατὰ τὶς δώδεκα τὸ μεσημέρι ἓνα βαρκάκι ψαράδικο πλησίασε τὸ πλοῖο καὶ 5—6 φτωχοντυμένοι ἄνθρωποι ζήτησαν τὴν ἄδεια νὰ ἀνεβοῦν. Μόλις πάτησαν τὸ κατάστρωμα ἄρχισαν νὰ φιλοῦν τὶς λαμαρίνες. Ξέρετε μᾶς εἶπαν πόσα χρόνια ἔχουμε νὰ δοῦμε Ἑλληνικὴ Σημαία; Καὶ ἄρχισαν νὰ διηγοῦνται τὰ βάσανά τους. Καταπίεση καὶ πείνα ἦταν τὰ δύο χαρακτηριστικώτερα. Μὴ βλέπετε μᾶς εἶπαν τοὺς Ἰταλοὺς πὸν ἔχουν βάλεϊ τὴν οὐρά στὰ σκέλια. *Ἐπρεπε νὰ τοὺς βλέπατε πρὶν, δταν παρίσταναν τοὺς κατακτητές. Ἐμᾶς τοὺς *Ἑλληνες μᾶς μεταχειριζόντουσαν σάν σκλάβους.

Στὸ λιμάνι τοῦ Λακκιοῦ οἱ Ἰταλοὶ εἶχαν δημιουργήσει ὀλόκληρο Ναύσταθμο μὲ τέλειες ἐγκαταστάσεις. Τὴν ἡμέρα ἐκείνη εἶχαν ἀπομείνει 2—3 τορπιλλάκατοι.

Ἡ προσβολὴ πὸν εἶχαμε κάνει στὴν Ἰταλικὴ Σημαία εἶχε δημιουργήσει μεγάλο ἀναθρασμὸ στὴν πολυάριθμὴ Ἰταλικὴ φρουρά. Λέγεται μάλιστα ὅτι σχεδίαζαν νὰ μᾶς παραμονέψουν τὸ βράδυ δταν θὰ φεύγαμε καὶ νὰ μᾶς τορπιλλίσουν. Ὁ *Ἀγγλος Διοικητὴς τὰ μυρίστηκε καὶ ἀφοῦ μᾶς ἔκανε τὴ σύσταση, νὰ ἀποφεύγουμε τὶς προκλητικὲς ἐνέργειες, κατὰφερε νὰ καλμάρη τοὺς ξεαγριωμένους Ἰταλοὺς, λέγοντας ὅτι θὰ μπορούσαν νὰ ἐκδηλώσουν τὸ πολεμικὸ τους μένος ἐναντίον τῶν Γερμανῶν πὸν δὲν θὰ ἄργοῦσαν νὰ ἐπιτεθοῦν στὸ νησί.

Εἶχα ἄρchiσει νὰ ἐνημερώνομαι καὶ νὰ γνωρίζω πρόσωπα καὶ πράγματα στὸ πλοῖο. Ἕνας συμπαθέστατος τύπος ἦταν ὁ ὑπόλογος Τηλεγραφετὴς Ἀρχικελευτὴς Σγοῦρος. *Ἀφθαστος στὴ δουλειά του, ἦταν συγχρόνως καὶ ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ ζωντανὰ στοιχεῖα τοῦ καραβιοῦ μὲ τὰ καλαμπούρια του καὶ τὸ ὠραῖο του χαμόγελο. Ὑπῆρχε καὶ ὁ Λάκης ὁ Ἀμούργης Ὑποκελευστὴς Α' Ἠχοεντοπιστὴς. Γόνος μιᾶς πολὺ καλῆς οἰκογενείας, ἦταν ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς πὸν εἶχαν σταλῆ τὸ 1940 στὴν Ἀλεξάνδρεια γιὰ νὰ ἐκπαιδευθοῦν στὰ νέα ἀνθυποβρυχιακὰ μηχανήματα πὸν εἶχαν ἐφεύρει οἱ *Ἀγγλοι.

Εἶχε πολλὲς γνωριμίες καὶ μέσα, πὸν ὅμως δὲν τὰ χρησιμοποίησε ποτέ προτιμώντας νὰ ὑπηρετεῖ σάν ὑπαξιωματικὸς στὸ Β. ΟΛΓΑ. Ὁ Ἀμούργης χειριζόταν τὸ Ἀνθυποβρυχιακὸ μηχανήμα δταν ἡ ΟΛΓΑ βούλιαξε τὸ Ἰταλικὸ ὑποβρύχιο τὸ 1942. Τὸ ἀπόγευμα μᾶς φέρανε καμμιά ἑκατοστὴ ερμανοὺς αἰχμαλώτους γιὰ νὰ τοὺς μεταφέρουμε στὴν Ἀλεξάνδρεια. Ήταν ἀπὸ τοὺς ναυαγοὺς τῆς νησοπομπῆς πὸν εἶχαμε βουλιάξει καὶ πὸν εἶχαν καταφέρει νὰ θγοῦν κολυμπώντας στὴν Ἀστυπάλεια, ὅπου νόμιζαν ὅτι θὰ εὔρισκαν Γερμανικὴ φρουρά. Γιὰ κακὴ τους τύχη στὴν Ἀστυπάλεια εἶχαν φθάσει πρὶν λίγο *Ἀγγλοι κορμάντος πὸν τοὺς ἔπιασαν ἀμέσως καὶ τοὺς ἔστειλαν μὲ καΐκια στὴ Λέρο. Παρ' ὄλο

τὸ στραπάτσο πὺ εἶχαν πάθει οἱ Γερμανοὶ δὲν εἶχαν χάσει καθόλου ἀπὸ τὸ ἀλαζονικό ὕφος καὶ χρειάστηκε μεγάλη προσπάθεια ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς *Ολγας γιὰ νὰ μὴν ἀντιδράσῃ βίαια στοὺς προκλητικούς Γερμαναράδες.

36 ὥρες ἀργότερα μπαίναμε θριαμβευτικὰ στὴν Ἀλεξάνδρεια μὲ τοὺς Γερμανοὺς παρατεταγμένους ἐπάνω στὸ κατάστρωμα ἀνάμεσα σὲ δύο ὀπλισμένους ναῦτες.

Ἡ Ἀλεξάνδρεια μοῦ φάνηκε ὡραιότερη ἀπὸ ποτέ. Δὲν ἤμουν πειὰ ὁ κουραμπιὲς Δόκιμος. *Ἦμουν ἀξιωματικός πὺ ὑπηρετοῦσε σὲ πλοῖο πὺ μόλις εἶχε γυρίσει ἀπὸ νικηφόρες ἐπιχειρήσεις. Σπουδαῖα ἦταν ἡ ὑποδοχὴ πὺ μεῦ ἐγίνε ἀπὸ τὸν κύκλο μου καὶ ἀνάλογο φυσικά — ἦταν καὶ τὸ ὕφος μου.

Στὶς 24 Σεπτεμβρίου τὸ ἀπόγευμα εἶχα βάρδεια στὸ πλοῖο.

Κατὰ τὶς 6 τὸ ἀπόγευμα ἦρθε μία Ἀγγλικὴ βενζινάκατος καὶ ἔφερε ἓνα σφραγισμένο φακελλάκι. Ἦταν ἡ διαταγὴ ἀπόπλου γιὰ τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρῶι στὶς ἑπτὰ. Ἦταν κάτι πὺ δὲν τὸ περιμέναμε καὶ μᾶς δημιουργοῦσε προβλήματα, γιὰτὶ τὸ περισσότερο προσωπικὸ βρισκόταν στὴν ξηρὰ καὶ δὲν θὰ γύριζε πρὶν τὶς 8 τὸ πρῶι. Κινητοποιήθηκαν τὰ πάντα καὶ σὲ λίγο ἓνας ἓνας ἄρχισαν οἱ ἄνδρες νὰ γυρίζουν στὸ πλοῖο. Ἄρκετοὶ ὅμως δὲν μπόρεσαν νὰ εἰδοποιηθοῦν καὶ ἔμειναν ἀπ' ἔξω. *Ἴσως αὐτὸ νὰ τοὺς γλύτωσε τὴ ζωὴ. Τὰ βιαστικὰ πράγματα δὲν θγαίνουν σὲ καλὸ. Τὸ τελευταῖο ταξεῖδι τοῦ πλοῖου ἄρχισε μέσα σὲ μία ἀτμόσφαιρα ἐκνευρισμοῦ γιὰ τὶς διάφορες μικροανωμαλίες πὺ εἶχαν παρατηρηθῆ μὲ τὴν βιαστικὴ προετοιμασία γιὰ τὸ ταξεῖδι αὐτό.

Πλέαμε παρέα μὲ τὸ INTREPID καὶ ὕστερα ἀπὸ 24 ὥρες φθάναμε στὴ Λέρο ὅπου κατὰ τὶς 7 τὸ πρῶι δέσαμε σὲ μία τσαμαδούρα. Ἀκόμα καὶ ὅσοι δὲν εἶχαν ὑπηρεσία εἶχαν μείνει ἀϋπνοὶ ταξιδεύοντας στὰ ἐπικίνδυνα νερὰ τοῦ Αἰγαίου. Εἶχα βάρδεια στὸ κατάστρωμα καὶ εἶχα κολλήσει τὸ αὐτί μου στὸ φωναγωγὸ τοῦ καρρὲ ἀπὸ ὅπου ἄκουγα τὴν Κυριακάτικη λειτουργία πὺ μεταδιδόταν ἀπὸ τὸν ραδιοφωνικὸ σταθμὸ τῆς Ἀθήνας. Θὰ ἦταν δέκα παρὰ ἓνα λεπτὸ ὅταν κοιτάζοντας τυχαῖα πρὸς τὰ ὕψωματα πὺ δρῖσκονται στὰ νότια τοῦ λιμανιοῦ εἶδα 9 ἀεροπλάνα νὰ πετοῦν χαμηλὰ σὲ σχηματισμοὺς ἀνὰ 3. Μὴ βλέποντας καμμιά ἀντίδραση ἀπὸ τὰ ἀντιαεροπορικὰ σκέφθηκα ὅτι θὰ ἦταν Ἀγγλικά BEAUFIGHTERS. Ἀμέσως ὅμως θυμήθηκα ὅτι εἶχαμε εἰδοποιηθεῖ ὅτι δὲν θὰ εἶχαμε ἀεροπορικὴ κάλυψη.

Τὴν στιγμή πὺ ἔτρεχα πρὸς τὴν κάθοδο τοῦ καρρὲ γιὰ νὰ χτυπήσω τὸ κουδούνι τοῦ συναγερμοῦ, ἄκουσα τὸ σφύριγμα πὺ ἔκαναν οἱ βόμβες πὺ πέφτουν. Μὲ τὴν ἔκρηξη τῶν βομβῶν ἀκούστηκε συγχρόνως καὶ τὸ κουδούνι τοῦ συναγερμοῦ. Εἶχα ἀκούσει νὰ λένε ὅτι τὴ βόμβα πὺ πέφτει ἀπάνω σου δὲν τὴν ἀκούς. Αὐτὸ ἀποδείχτηκε σωστὸ στὴν πράξη, γιὰτὶ καμμιά βόμβα δὲν μᾶς πέτυχε. Μιὰ βόμβα ὅμως εἶχε

χτυπήσει τὸ INTREPID καὶ φαίνεται πῶς εἶχε σπάσει ἀτμαγωγὸ σωλήνα, γιατί ἀκουγόταν συνέχεια ὁ δαιμονισμένος θόρυβος ποὺ ἔκανε ὁ ἀτμὸς ποὺ διέφευγε. Ὁ Κυβερνήτης πετάχτηκε ἐπάνω ἀπὸ τὸ κρεβάτι του. Θυμᾶμαι χαρακτηριστικὰ ὅτι φοροῦσε ἕνα πουλόβερ, ἕνα παντελόνι μὲ τιράντες, κάλτσες χωρὶς παπούτσια καὶ ἦταν ἀξύριστος. Τί συμβαίνει μὲ ρώτησε; Βομβαρδιζόμεθα κύριε Κυβερνήτα τοῦ εἶπα, σασιτισμένος. Δὲν εἶναι τίποτε μοῦ ἀπάντησε. "Ὅλοι στίς θέσεις σας. *Ἐτρεξα γρήγορα στὸ δεξιὸ κατὰστρωμα γιὰ νὰ πᾶω στὴ θέση μου ἐπικεφαλῆς τῶν τεσσάρων πυροβόλων OERLIKON τῶν 20 χιλιοστῶν ποὺ βρισκόντουσαν ἀνάμεσα στίς δύο καπνοδόχους. Τὴν ὥρα ποὺ σκαρφάλωνα ἀπὸ τὴν σιδερένια ἀνεμόσκαλα ἄκουσα ἕνα κροτάλλισμα πολυβόλου καὶ μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ εἶδα ἕνα δυὸ ἀνθρώπους νὰ πέφτουν χτυπημένοι κοντὰ στὰ σπιράλια τοῦ μηχανοστασίου. Ὁ ἕνας ἦταν ὁ Κυβερνήτης.

Οἱ ἄνδρες τῶν OERLIKON εἶχαν φθάσει στίς θέσεις τους καὶ ἐτοίμασαν τὰ πυροβόλα. Μοῦ ἔδωσαν ἕνα κράνος γιὰ νὰ βάλω στὸ κεφάλι, ἀλλὰ ὅταν εἶδα πόσο βρώμικο ἦταν τὸ ἄφησα, κάνοντας τὴ σκέψη ὅτι θὰ φαينόμενοι πιὸ παλληκαρῶς χωρὶς κράνος. Γιὰ νὰ συμπληρώσω μάλιστα τὴν εἰκόνα τοῦ ἀτρόμητου πολεμιστῆ ἄναψα καὶ ἕνα τσιγάρο. Τὸ πρῶτο κῦμα διαδέχθηκε δεύτερο, καὶ τρίτο. Οἱ δόμβες πέφταν σφυρίζοντας, ἐνῶ συγχρόνως δὲν σταμάταγαν οἱ πολυβολισμοί. *Ἄλλα ἀεροπλάνα πετοῦσαν ψηλά ἄλλα χαμηλότερα, ἐνῶ τὰ ἀντιαεροπορικὰ μας μόλις ἔβλεπαν ἕνα ἀεροπλάνο σὲ ἀπίσταση βολῆς τὸ κτυποῦσαν. Προσπαθοῦσα νὰ διευκολύνω τοὺς πυροβολητὲς ὑποδεικνύοντας τοὺς τοὺς καταλλήλους στόχους. *Ἐνα Γερμανικὸ JU 88 πέρασε ἀπὸ τὴ δεξιὰ μας πλευρὰ μὲ κατεύθυνση πρὸς τὸ INTREPID πετώντας ἄρκετὰ χαμηλά. ΤΑ OERLIKON τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τὸ κτυποῦσαν καὶ ἐγὼ ἐνθουσιασμένος φώναξα, καθὼς ἔβλεπα τὰ τροχιοδεικτικὰ βλήματα νὰ ζώνουν τὸν Γερμανό: βαράτε παιδιά, τὸν φάγαμε τὸν κερατᾶ. Δὲν εἶχα προλάβει νὰ τελειώσω καλὰ καλὰ τὴ φράση μου ὅταν ἐνοιώσα ἕνα κτύπημα σὸν ἀπὸ ἕνα γιγάντιο σφυρὶ καὶ ἔχασα τίς αἰσθήσεις μου. *Ὅταν ἀνοιξα τὰ μάτια μου ἀνακάλυψα ὅτι ἤμουν πλακωμένος ἀπὸ ἕνα σωρὸ σιδερικὰ ἐνῶ γύρω μου ἐπικρατοῦσε ἀσυνήθιστη ἡσυχία ποὺ τὴν διέκοπταν μόνον τὰ βογγητὰ καὶ αἱ φωνές τῶν τραυματισμένων. Τὰ ἀεροπλάνα εἶχαν ἐξαφανιστεῖ. Εἶχαν κάνει ὅμως τὸ κακό. *Ὀλόκληρη δέσμη ἀπὸ δόμβες εἶχε πετύχει τὴν ΟΛΓΑ ἀνάμεσα στὰ ἀντιαεροπορικὰ καὶ τὸν πρυμναῖο πύργο. Μὲ μεγάλη προσπάθεια πέταξα ἀπὸ πάνω μου τὰ σιδερικὰ ποὺ μὲ πλάκωναν καὶ στάθηκα στὰ πόδια μου.

Δὲν αἰσθανόμουν κανένα πόνο. Ψαχουλεύτηκα καὶ διεπίστωσα ὅτι δὲν εἶχα κανένα κόκκαλο σπασμένο. Οἱ μόνες ζημιές ποὺ εἶχα πάθει ἦταν μιὰ μεγάλη τρύπα στὸ δεξιὸ μου πόδι καὶ τὸ μισὸ πουκάμισο ποὺ ἔλλειπε. *Ἀπὸ τίς ὀμοχειρίες τῶν OERLIKON δὲν εἶδα κανένα ζωντανό, μόνον διαμελισμένα πτώματα. Στὴ βάση τοῦ προβολέα εἶδα ἕναν ἄνθρωπο

πλακωμένο από τα σιδερικά να καίγεται σε σιγανή φωτιά. Για να φθάσω στο κατάστρωμα αναγκάστηκα να πατήσω επάνω στους τορπιλλοσωλήνες που έκαιγαν. Σκεφτόμουν μάλιστα ότι ώρες είναι να σκάσουν οι τερπίλλες. Με μεγάλη προσπάθεια τράβηξα έξω τον άνθρωπο που καιγόταν, πληρώνοντας για φόρο μόνον κάτι ελαφρά εγκαύματα στο δεξί μου χέρι. Τον ξάπλωσα στο κατάστρωμα, και στάθηκα να βοηθήσω έναν άλλον τραυματία που βογγούσε. Όταν πήγα κοντά ανατρίχιασα. Είχε και τα δύο πόδια κομμένα πάνω από τα γόνατα, ενώ επάνω στο στήθος του ήταν πεσμένη μία χοάνη από τα βομβοβόλα. Τράβηξα τη χοάνη για να τον ανακουφίσω και ενώ σκεπτόμουν τι μπορούσα να κάνω για να τον βοηθήσω, το βογγητό του σταμάτησε απότομα. Άκουμπησα το αυτί μου στο μαιωμένο στήθος του, αλλά δεν άκουγόταν πια αναπνοή.

Του σταύρωσα τα χέρια και έφυγα από την πλήρη φωνάζοντας να έλθουν να πάρουν τον τραυματία. Το πλοίο με την έκρηξη πήρε μία μικρή κλίση προς τα δεξιά και έμεινε ακίνητο.

Σε πολλούς δημιουργήθηκε ή έντύπωση ότι το πλοίο δεν θα βούλιαζε. Δεν υπήρχε εκείνη τη στιγμή κανένας υπεύθυνος για να δώσει μία διαταγή. Ο Κυβερνήτης είχε σκοτωθεί. Ο Υπαρχος Γρηγορόπουλος που σαν Άξιωματικός Πυροβολικού έπρεπε να βρίσκεται στη γέφυρα, προτίμησε να μείνει με το Σιμιτζόπουλο στο πυροβόλο των 3 ίντσων που βρισκόταν πίσω από την πρυμνιά καπνοδόχο. Εκεί σκοτώθηκαν όλοι.

Ο Α' Μηχανικός που φαίνεται ήταν ελαφρά τραυματισμένος είχε κατεβεί στο μηχανοστάσιο. Ο Μπάτσης που ήταν αξιωματικός Ναυτιλίας είχε ανέβει στη γέφυρα και βοηθούσε να απεκαταστήσουν τη λειτουργία ενός OERLIKON που είχε πάθει εμπλοκή. Εκεί τον βρήκαν τα θραύσματα από τις δόμβες και τον τραυμάτισαν θανάσιμα. Ο Δανιήλ και ο Δελαγραμμάτικας που βρισκόντουσαν στην κάτω γέφυρα δεν έπαθαν τίποτα. Το ίδιο και ο Χριστόφίλος που βρισκόταν στο σταθμό διαταγών που ήταν κάπως προστατευμένος. Από τη δεξιά μεριά είδα να κατεβάζουν την φαλαινίδα και δοήθησα να φορτώσουμε σ' αυτή έναν Υπαξιωματικό Μηχανικό που είχε ένα μεγάλο τραύμα στο δεξί του πόδι.

Ο γιατρός βρισκόταν στο Θεραπευτήριο του πλοίου κοντά στους τραυματίες. Ξαφνικά άκουστηκε ένα τρίξιμο σαν να κοβόταν κάτι και το πλοίο άρχισε να γέρνει απότομα.

Άκουστηκε μία φωνή που έλεγε: Έγκατάλειψις πλοίου. Σκέφθηκα ότι καιρός ήταν να το δίνω. Δεν χρειάστηκε να ηηδήσω, γιατί η θάλασσα είχε φθάσει στο ύψος του δεξιού καταστρωματος.

Άρχισα να κολυμπάω όσο πιο γρήγορα μπορούσα, γιατί έβλεπα τη γέφυρα του πλοίου να έρχεται καταπάνω μου. Μερικά μέτρα δεξιότερα κολυμπούσε ο ταμίας Κονταράτος που δεν έδειχνε να είναι τραυματίας. Κατάφερα να ξεφύγω από τη γέφυρα που ξοκασε στο νερό με

έκκωφαντικό θόρυβο 2—3 μέτρα πίσω μου. Δέν τήν γλότωσε όμως ο Κονταράτος πού φαίνεται νά δέχτηκε στό κεφάλι τό κατάρτι, γιατί έξαφανίστηκε απότομα.

Λίγα μέτρα πιό μακριά συνάντησα έναν ναύτη πού μέ δυσκολία κρατιόταν στήν επιφάνεια. Τόν έπιασα από τό χέρι και άρχισα νά τόν ρυμουλκώ σιγά σιγά, ένώ συγχρόνως φώναξα τήν βάρκα του πλοίου πού περνούσε κοντά μου. Δέν έχει θέση στή βάρκα μου φώναξαν από μέσα. Είναι γεμάτη. Βρέ κερατάδες τούς λέω, δέν πρόκειται για μένα, αλλά για τόν τραυματία πού έχω μαζί μου. Φιλοτιμήθηκε ένας από τούς ναύτες τής βάρκας και δούτηξε για νά μέ βοηθήση. Άφου παρέδωσα τόν προστατευόμενό μου στήν βάρκα άρχισα νά προχωρώ σιγά σιγά πρós τήν ξηρά. Τό πλοίο είχε αναποδογυρίσει και βούλιαζε σιγά σιγά. Ύπήρχαν πολλές κηλίδες πετρελαίου πού είχαν πάρει φωτιά. Σε μιá στιγμή άκούω έναν πού φώναζε σπαρακτικά. Τόν πλησίασα και τόν ρώτησα αν είναι χτυπημένος. Μου λέει όχι, αλλά δέν ξέρω καλά κλύμπι και θά πνιγώ. Εύτυχώς μερικά μέτρα πιό μακριά έπλεε ένα σωσίβιο πού τό έδωσα στόν Ύποκελευστή βέη, γιατί αυτός ήταν ο φωνακλάς και έτσι ήσυχάσαμε και οι δύο.

Διάφορες βάρκες μέ Άγγλους και Ίταλούς κυκλοφορούσαν ανάμεσα στους ναυαγούς και τούς μάζευαν. Άπό τό πλοίο δέν είχε απομείνει στήν επιφάνεια παρά ένα μικρό κομμάτι από τό πλωριό μέρος τής καρίνας πού κι' αυτό χανόταν σιγά σιγά. Όταν και αυτό βούλιαξε άκούστηκε μιá κραυγή: Ζήτω ή *Ολγα. Και άμέσως έκατό άνθρωποι επανέλαβαν μέ ένα στόμα: Ζήτω ή *Ολγα.

Είχα άρχισει νά κουράζομαι και επί πλέον τό πόδι μου μέ πονούσε πολύ. Εύτυχώς για μένα και ένώ βρισκόμουν καμμιá έκατοστή μέτρα από τή προκυμαία, μιá βενζινάκατος πού περνούσε κοντά μου μέ μάζεψε. Ήμουν κατόμαυρος από τό πετρέλαιο και είχα κάνει χάλια τήν βάρκα. Μόλις θγήκα στό μώλο μέ φόρτωσαν σέ ένα τζιπ και γραμμή για τό Νοσοκομείο. Έκει βρήκα μαζεμένους τούς ναυαγούς και μάλιστα έτυχε νά φθάσω τήν ώρα πού γινόταν τό μνημόσυνό μου. Ένα γκρουπ Άξιωματικών προσπαθούσε νά κάνη άπολογισμό των νεκρών και κάποιος έλεγε ότι φαίνεται πώς πνίγηκε και ο Ματάλας, γιατί δέν τόν είδα πουθενά. Βρέ τόν φουκαρά και ήταν και καινούργιος. Μπήκα στή μέση και τούς πληροφορήσα ότι ή εδση για τόν θάνατό μου ήταν τούλάχιστον πρόωρη. Κάθησα στήν ούρά περιμένοντας τή σειρά μου νά μέ κυττάξη ο Ίταλός γιατρός πού έδινε τις πρώτες βοήθειες. Έκτός από τή πληγή στό πόδι ήμουν γεμάτος από μικρά θραύσματα. Επίσης δέν άκουγα από τό άριστερό αυτί, γιατί είχε σπάσει τό τύμπανο. Η περιθαψη ήταν πρωτόγονη, αλλά άποτελεσματική. Με ένα ψαλλίδι μου έκυψε ο γιατρός τά κρέατα πού κρεμόντουσαν από τήν πληγή και μετά μου έρριξε ένα κίτρινο ύγρό πού θά πρέπει νά είχε σχέση με τις σουλφαμί-

δες. Μὲ ἓνα τσιμπιδάκι μου ἔβγαλε τὰ περισσότερα θραύσματα καὶ μοῦ εἶπε νὰ ξαπλώσω σ' ἓνα κρεβάτι, ἀφοῦ καθοριστῶ ἀπὸ τὰ πετρέλαια.

Πέταξα τὰ ρούχα κρατώντας μόνο τὴν μοναδική ἐπωμίδα πού εἶχε μείνει στὸ κολοβωμένο μου πουκάμισο, καὶ ἀφοῦ μὲ καθάρισε ἓνας νοσοκόμος μὲ ἓνα σφουγγάρι, πῆγα κουτσαίνοντας σὲ ἓνα μεγάλο θάλαμο καὶ ἔπεσα στὸ πρῶτο κρεβάτι πού βρῆκα ἄδειο. Τότε σιγὰ σιγὰ ἄρχισα νὰ συνειδητοποιῶ πῶς σὲ λίγα λεπτά τῆς ὥρας μπορεῖ νὰ ἀλλάξῃ ἡ ζωὴ ἑνὸς ἀνθρώπου. Δὲν εἶχε περάσει οὔτε μία ὥρα ἀπὸ τὴν στιγμή πού ἀμέριμνος ἄκουγα στὰ κλεφτὰ τὴν λειτουργία ἀπὸ τὴν Μητρόπολη. Καὶ σ' αὐτὸ τὸ διάστημα τὸ πλοῖο θρῦλος, τὸ καράβι γιὰ τὸ ὁποῖο ἡμουν ὑπερήφανος ὅτι ὑπηρετοῦσα δὲν ὑπῆρχε πειὰ. Καὶ μαζί του ὁ Κυβερνήτης καὶ ἄλλοι 70 ἄνθρωποι. Μέχρι τὴ στιγμή πού βρέθηκα στὸ Ἰταλικὸ Νοσοκομεῖο, τὸν πόλεμο τὸν ἔβλεπα σὰν κάτι τὸ ἀπαραίτητο, σὰν πηγὴ γιὰ δόξα καὶ διακρίσεις. Τώρα τὸν εἶχα γνωρίσει ἀπὸ τὴν πειὸ φριχτὴ του πλευρά. Πῶς νὰ διώξω ἀπὸ τὸ μυαλό μου τὴν εἰκόνα τοῦ ἀκρωτηριασμένου ναύτη πού τὸ πονεμένο βογγητὸ του ἀντηχοῦσε ἀκόμη στ' αὐτιά μου; Καὶ μέσα σ' αὐτὲς τίς σκηνὲς φρίκης ξεχώριζε σὰν φωτεινὴ παρένθεση ἐκείνη ἡ ἀνεπανάληπτη σκηνὴ τῆς ὁμαδικῆς κραυγῆς: Ζήτω ἢ *Ολγα.

Στὸ θάλαμο πού θρискόμουνα οἱ περισσότεροι τραυματίες ἦταν Ἰταλοί. Κατὰ τὸ μεσημέρι μιὰ κουστωδία ἀξιωματικῶν μὲ ἐπικεφαλῆς ἓνα πλοίαρχο, πού φαίνεται ἦταν ὁ Ἰταλὸς Διοικητὴς μπῆκε στὸ θάλαμο ὅπου ὁ Διοικητὴς σταματοῦσε στὸ κάθε κρεβάτι καὶ ρωτοῦσε τοὺς τραυματίες τὸ ὄνομά τους, τὸ βαθμὸ του καὶ τί τραῦμα εἶχαν. *Όταν ἔφθασαν σὲ μένα ὁ κύριος Διοικητὴς πού βαριόταν φαίνεται νὰ ἐπαναλαμβάνῃ τίς ἴδιες ἐρωτήσεις μοῦ εἶπε Ἰταλικά: Ε ΤΕ, δηλαδή καὶ σύ; *Εγὼ παίρνοντας ὅσο πιὸ ἀγέρωχο ὕφος μποροῦσα καὶ δείχνοντας τὴν ἐπωμίδα μου πού κρατοῦσα στὸ χέρι ἀπάντησα: UFFICIALE GRECO, δηλαδή *Ελληνας Ἀξιωματικός. Ὁ Διοικητὴς γύρισε καὶ κύτταξε μὲ ἀμχανία τὴ συνοδεία του. Τότε ἓνας ψηλὸς ἄντρας πού φοροῦσε μπλοῦζα γιαιοτροῦ μὲ ρώτησε ἂν μιλῶ Γαλλικά.

*Εταὶ μπορέσαμε νὰ συννενοηθοῦμε πολὺ γρήγορα. Μοῦ εἶπε ὅτι ἀπὸ λάθος θρискόμουνα στὸ θάλαμο αὐτὸ καὶ μοῦ ζήτησε συγγνώμη λέγοντάς μου σὰν δικαιολογία, ὅτι ἡμουν ὁ μόνος Ἀξιωματικὸς τραυματίας σὲ ὅλο τὸ νοσοκομεῖο. *Εδῶσε διαταγὴ καὶ μὲ φορεῖο μὲ μετέφεραν σὲ ἓνα ὠραῖο φωτεινὸ δωμάτιο στὸ πρῶτο πάτωμα, ὅπου σὲ λίγη ὥρα μὲ ἐπισκέφθηκε. Ἦταν ἓνας πολὺ γλυκὸς ἄνθρωπος καὶ πίσω ἀπὸ τὰ μυωπικά του γυαλιὰ λαμπιρίζανε δύο γκριζὰ μάτια γεμάτα καλωσύνη. Μὲ ἐξέτασε προσεκτικὰ καὶ μοῦ εἶπε ὅτι δὲν ἔχω τίποτα τὸ σοβαρὸ καὶ ὅτι πιστεύει καὶ εὐχεται νὰ ξαναδῶ τὸ σπίτι μου. Μὲ ρώτησε γιὰ τὴν ἡλικία μου καὶ ὅταν τοῦ εἶπα ὅτι σὲ 4 ἡμέρες ἔκλεινα τὰ 20 καὶ ὅτι ἡμουν μοναχοπαῖδι συγκινήθηκε φανερά καὶ μοῦ εἶπε ὅτι καταλαβαίνει τὴν ἀγωνία πού θά

ἔχη ἡ μητέρα μου. Ἐφυγε ἀφοῦ ἔδωσε διαταγή στοὺς νοσοκόμους νὰ μὲ περιποιῶνται. Σὲ λίγη ὥρα ὁ βαρβαρισμὸς ξανάρχισε. Τὰ ἀεροπλάνα ἀφοῦ εἶχαν ἐξουδετερώσει τὰ δύο ἀντιτορπιλλικά, τὴν ΟΛΓΑ καὶ τὸ INTREPID χτυποῦσαν τώρα τὶς ἐγκαταστάσεις ξηρᾶς. Μὲ τὶς πρῶτες βόμβες τὰ τζάμια τοῦ δωματίου ἔγιναν θρύψαλα, εὐτυχῶς ὅμως εἶχα κουκουλωθεῖ μὲ τὸ σεντόνι καὶ δὲν ἔπαθα τίποτα. Ὅσοις τραυματίες δὲν μπορούσαν νὰ περπατήσουν τοὺς εἶχαν μεταφέρει στὸ καταφύγιο. Ὅσοι μπορούσαν πῆγαν περπατώντας. Ἐμένα μὲ εἶχαν ξεχάσει. Ὑστερα ἀπὸ λίγη ὥρα αἰσθάνθηκα ἕνα χέρι νὰ μὲ κτυπᾷ ἀπαλὰ στὸν ὦμο. Ἐδγαλα τὸ κεφάλι μου ἔξω ἀπὸ τὸ σεντόνι καὶ ἀντίκρυσσα τὸν Ἰταλὸ Γιατρὸ. Γιατὶ δρῖσκεστε ἐδῶ; Δὲν βλέπετε ὅτι χαλαεὶ ὁ κόσμος; Τὸ βλέπω γιατρέ μου, τοῦ εἶπα, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ περπατήσω. Θεέ μου τί ντροπή, εἶπε Ἰταλικά, καὶ χωρὶς πολλὰ πολλὰ μὲ σήκωσε στὰ χέρια του καὶ μὲ μετέφερε στὸ καταφύγιο, ἐνῶ τριγύρω οἱ ἐκρήξεις ἀπὸ τὶς βόμβες συνεχίζόντουσαν.

Στὸ καταφύγιο ὁ γιατρός μὲ ξάπλωσε μαλακὰ σὲ ἕνα φορεῖο μὲ ἀποχαιρέτησε καὶ ἔφυγε. Δὲν τὸν ξαναεἶδα ἀπὸ τότε. Δὲν ἔμαθα ποτέ τὸ ὄνομά του. Δὲν ξέρω ἂν ζῆ ἢ πέθανε. Μὰ ὅπου καὶ νὰ δρῖσκεται σ'αὐτὸν τὸν κόσμο ἢ τὸν ἄλλο ὡς ξέρη ὅτι τὸν συνοδεύει αἰῶνια ἢ εὐγνωμοσύνη μου. Ὅχι τόσο γιὰ τὶς φροντίδες του γιὰ μένα, ὅσο γιὰ τὸ ὠραῖο δείγμα ἀνθρωπιᾶς ποῦ μοῦ ἔδειξε. Μὲ ἔμαθε ὁ καλὸς Ἰταλὸς Γιατρός ὅτι ἀρκεῖ μιὰ εὐγενικὴ πράξη γιὰ νὰ μετατρέψῃ τὴν κόλαση σὲ παράδεισο, τὸ μῖσος σὲ ἀγάπη, τὸ κτῆνος σὲ ἄνθρωπο.

Στὸ καταφύγιο ἔμεινα μέχρι ποῦ βράδιασε καὶ σταμάτησε ὁ βαρβαρισμὸς. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἦταν ἐφιαλτικὴ. Πολλοὶ τραυματίες ποῦ βαγγυῶσαν, λίγο φῶς καὶ ἀέρας, μιὰ ἀφόρητη μυρωδιὰ ἀπὸ αἷμα καὶ σάπιες σάρκες καὶ ἐπὶ πλέον οἱ πόνοι ἀπὸ τὸ τραῦμα μου, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν πείνα καὶ τὴ δίψα δὲν μοῦ ἐπέτρεψαν νὰ ἡσυχάσω οὔτε γιὰ λίγα λεπτά. Δίπλα μου εἶχαν φέρει τὸν Κυβερνήτη τοῦ INTREPID ποῦ ὕστερα ἀπὸ λίγο ἄφησε τὴν στερνὴ του πνοή. Τὸ κατάλαβα ὅταν εἶδα ἕνα Ἀγγλο Ὑπαξιωματικὸ νὰ τραβᾷ τὴν κουβέρτα καὶ νὰ τοῦ σκεπάζῃ τὸ πρόσωπο. Παρέα λοιπὸν μὲ ἕνα πτώμα πέρασα τὶς ὥρες ἕως ὅτου κατὰ τὶς 7 ἢ ὥρα ἤρθαν Ἀγγλοὶ τραυματιοφορεῖς καὶ ἄρχισαν νὰ μᾶς μεταφέρουν. Μᾶς πῆγαν ὅλους τοὺς τραυματίες σὲ ἕνα θάλαμο, μᾶς μοίρασαν ἀπὸ μιὰ κουβέρτα καὶ σὲ λίγο μᾶς ἔδωσαν ἕνα φλυτζάνι τσαΐ. Δὲν εἶχα δάλη τίποτε στὸ στόμα μου ἀπὸ τὸ πρῶν καὶ τὸ τσαΐ αὐτὸ μοῦ φάνηκε σὰν νέκταρ.

Ἐνας Ἰταλὸς παππᾶς περιφερόταν μέσα στὸ θάλαμο καὶ προσπαθοῦσε μὲ καλὰ λόγια νὰ ἀπαλύνῃ τὸν πόνο τῶν τραυματισμένων. Ἐν τῷ μεταξύ ἀπὸ ἕναν ἄγνωστὸ μου τραυματία τῆς Ὀλγας ἄκουσα τὴ φράση: Φεύγει τὸ πλήρωμα τῆς Ὀλγας. Ἀμέσως πέρασε στὸ μυαλό μου

ή ιδέα τὸ τί μὲ περίμενε ἂν ξαναρχόντουσαν οἱ Γερμανοὶ καὶ μὲ πιά-
νανε αἰχμάλωτο.

“Ὅταν λοιπὸν ὁ Φραγκόπαππας ἔφθασε στὸ κρεβδάτι τὸν ρώτησα
ἂν μιλάει Γαλλικά. Μοῦ εἶπε ὅτι μιλάει καὶ μὲ ρώτησε ἂν μπορεῖ νὰ κά-
νη τίποτε γιὰ μένα. Καὶ βέβαια μπορεῖς παππᾶ μου τοῦ εἶπα. Νὰ μὲ
βοηθήσης νὰ κατέδω στὸ μῶλο νὰ βρῶ τοὺς ναυαγοὺς τῆς *Ὀλγας. Μὰ
τὸ βρίσκεις φρόνιμο αὐτὸ τέκνο μου εἶπε ὁ παππᾶς; Φρόνιμο ξεφρόνι-
μο δὲν ὑπάρχει ἄλλη λύση τοῦ ἀπάντησα. Τυλίχτηκα μὲ τὸ σεντόνι καὶ
τῆ κουδέρτα καὶ πατῶντας στὸ ἀριστερὸ πόδι καὶ ἀκουμπῶντας στὸν
παππᾶ ξεκίνησα γιὰ τὴ παραλία. Στὴν ἔξοδο τοῦ θαλάμου μὲ σταμά-
τησε ἕνας *Ἀγγλος Νοσοκόμος. Ποῦ πᾶς ἐσύ; *Ἀπαγορεύεται ἡ ἔξοδος.
Πάω γιὰ τὸ ἀποχωρητήριο, ἀπάντησα καὶ ἔτσι ξέφυγα ἀπὸ τὸν κέρβερο.
Μὲ πολὺ κόπο ἔφθασα στὸ μῶλο, ὅπου εἶδα ἕνα γκρουπ ἀπὸ ἀξιωματι-
κοὺς τῆς *Ὀλγας νὰ προσπαθῆ νὰ πείσῃ τοὺς ναῦτες νὰ μποῦν σὲ ἕνα
μικρὸ Ἰταλικὸ ἐπιβατικὸ πού ἦταν δεμένο ἐκεῖ.

Τὸ ἐπιχέριμα τῶν ναυτῶν ἦταν ὅτι οἱ *Ἀγγλοὶ μᾶς ἀδικοῦσαν
στέλνοντας μας μὲ τὸ EOLO, ὅπως λεγόταν τὸ Ἰταλικὸ πλοῖο, πὰρ δὲν
ἔτρεχε πάνω ἀπὸ 10-12 μίλλια, ἐνῶ τοὺς ναυαγοὺς τοῦ INTREPID τοὺς ἔ-
στελναν μὲ δύο ἀγγλικὲς ἀκταιωροὺς πού ἔτρεχαν 20 μίλλια. Ἀφοῦ εὐχα-
ρίστησα τὸν παππᾶ μπῆκα καὶ ἐγὼ στὴ συζήτηση καὶ εἶπα καὶ ἐγὼ ὅτι προ-
τιμᾶω νὰ φύγω μὲ τὶς ἀκταιωροὺς, ἀλλὰ μπροστὰ στὸ ὄλότελα καλὴ
καὶ ἡ Παναγιώταινα. Καὶ ὅτι προκειμένου νὰ μὲ πιάσουν οἱ Γερμανοὶ,
προτιμῶ νὰ φύγω μὲ τὸ EOLO. Καὶ πηδῶντας κουτσὸ ἀνέβηκα τὸ μα-
δέρι. Δὲν ξέρω ἂν ἐπηρέασα ἢ ὄχι τὸ πλήρωμα, πάντως σὲ λίγα λεπτὰ
εἶχαν ὄλοι ἐπιβιθαστεῖ καὶ τὸ EOLO ξεκινούσε. *Ἄν εἶχα ἀργήσῃ πέντε
λεπτὰ θὰ εἶχα μείνει στὴ Λέρο νὰ κάνω τὸν λιμενάρχη.

Τὸ EOLO ἦταν ἕνα καραβάκι 400—500 τόννων, πού προπολεμικὰ
ἔκανε τὴ συγκοινωνία ἀνάμεσα στὰ Δωδεκάνησα. Δὲν ἀργήσαμε νὰ βο-
λευτοῦμε ὄλοι σὲ κρεβδάτια. Οἱ *Ἀγγλοὶ μᾶς εἶχαν δώσει ἀρκετὰ τρῶ-
φιμα. Ὁ Πῶλ ὁ Χριστόφιλος δὲν ἔργησε νὰ ἔλθῃ σὲ συνεννόηση μὲ τὸν
μαέστρο ἢ ἀρχικαμαρῶτο.

Ὁ «MAESTRO» λοιπὸν σὲ ἀντάλλαγμα γιὰ κάμποσες Ἀγγλικὲς
κονσέρβες μᾶς ἐτοίμασε σὲ λίγη ὥρα μιὰ ξεγυρισμένη μακαρονάδα καὶ
ἐπὶ πλέον ἀνοίξε τὴν κάβα τοῦ πλοίου πού ἦταν καλὰ ἐφοδιασμένη. Στὴν
τραπεζαρία τῆς πρώτης θέσεως, ὅπου εἶχαμε ἐγκατασταθῆ οἱ ἀξιωματι-
κοὶ καὶ οἱ ἀρχικελευστὲς, ἔγινε ἕνα τρικουβερτο τσιμποῦσι μὲ σπαγγέτι
καὶ κρασί CHIANTI. Ἐνας δύο ἀξιωματικοί, πού ἀπὸ τότε δὲν τὸ ἀντε-
χαν τὸ κρασί, ξέσπασαν σὲ κρασοπαράπνο, μὲ θεατρικὰ κλάμματα γιὰ
τὸ πλοῖο καὶ τοὺς χαμένους συντρόφους. Ὁ κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὸν δι-
κό του τρόπο νὰ ἀντιδράσῃ στὸ πιετό.

Πρὶν ξημερώσει, τὸ EOLO εἶχε δέσει στὴν ἄκρη τοῦ μῶλου τῆς Κῶ.
Ὅταν ὄμως κατὰ τὶς ἑννέα ἢ ὦρα ἀκούστηκαν οἱ σειρῆνες τοῦ συναγερ-

μου, τότε κατάλαβα πόσο είχαμε όλοι έπηρεαστεί από τό ναυάγιο του πλοίου μας. "Όλοι αὐτοί οί μπαρουτκαπνισμένοι και έμπειροπόλεμοι άνδρες που είχαν αντιμετώπισει τόσους και τόσους βομβαρδισμούς, ξεχύθηκαν στην ξηρά αναζητώντας ένα μέρος για να προφυλαχτούν από τὰ Γερμανικά αεροπλάνα. Χωρίς να αποτελέσω εξαίρεση πήγα και κάθισα σ' ένα παγκάκι στο πάρκο τής Κω και περίμενα να τελειώσει ή επίδρομή. Έγώ όμως δέν έτρεχα, όχι γιατί ήμουν γενναιότερος, αλλά γιατί απλούστατα, δέν μπορούσα να τρέξω. Τυλιγμένος μ' ένα σεντόνι για μοναδικό ρούχο παρίστανα τόν Γκάντι και όποιον άνθρωπο συναντούσα του ζητούσα να μου δώσει ένα παντελόνι. Παντελόνι όμως δέν βρέθηκε στη Κω και έτσι όταν τό βράδυ ξεκινήσαμε με τό ΕΟΛΟ για τήν Κύπρο ήμουν πάντα τυλιγμένος στο σεντόνι μου. Η νύχτα πέρασε ήσυχα χωρίς άπρόοπτα και όταν ξημέρωσε είμαστε αρκετά μίλλια ανατολικά από τή Ρόδο. Είμαστε ακόμη μέσα στην άκτίνα δράσεως τής LUFTWAFFE, είχαν όμως έρθει δύο Άγγλικά BEAUFIGHTERS που πετούσαν από πάνω μας και μās έδιναν ένα ασθημα ασφαλείας. Κατά τις ΙΙ τό αντιτορπιλικό ΙΕΡΑΞ και ή Γαλλική Κορδέττα COMMANDANT DOMINE που είχαν σταλή για να μās συνοδεύσουν μās έβαλαν στη μέση και έτσι με συνοδεία αεροπλάνων και πολεμικών πλοίων συνεχίσαμε τό ταξίδι μας προς τήν Λεμεσό όπου φθάσαμε τήν άλλη μέρα τό μεσημέρι. Έκεί μās περίμενε μιá δυσάρεστη έκπληξη. Μόλις τό ΕΟΛΟ έδωσε στο μωλο μπήκε και ό ΙΕΡΑΞ στο λιμάνι και έδωσε στον ίδιο μωλο σε μικρή απόσταση από μās. "Όταν όμως οί άνδρες του Έέρακος έπεχείρησαν να μās έπισκεφθούν για να μās προσφέρουν τή βοήθειά τους, βρέθηκαν αντιμέτωποι με ένα συρματόπλεγμα που είχε στηθεί με διαταγή του Άγγλου Ναυτικού Διοικητού για να απαγορεύσει κάθε επικοινωνία με τους ναυαγούς τής Όλγας. Φοδήθηκε φαίνεται ό μικρόψυχος Άγγλος μήπως ή παρουσία του πληρώματος τής Όλγας προκαλέσει φιλοενωτικές εκδηλώσεις των Κυπρίων. Ό Κυβερνήτης του Έέρακος Πλωτάρχης τώρα Νίκος Ρίτσος είχε μιá ζωηρή λογομαχία με τόν Άγγλο Διοικητή που άφρίζοντας από τό κακό του είχε σηκώσει τή μαγγούρα του και άπειλούσε Θεούς και Δαίμονες. Έννοείται ότι έφαγε τέτοιο γιουχάρισμα από όλους έμās και από τό πλήρωμα ενός Άμερικανικού φορτηγού που ήταν εκεί κοντά, ώστε αναγκάστηκε να φύγει. Και σ' έμās δέν έπιτράπηκε ή αποδίδαση στη ξηρά, αλλά σε λίγη ώρα όλος ό Έέρακος με επικεφαλής τόν Κυβερνήτη, θρισκόταν επάνω στο ΕΟΛΟ, κουβαλώντας και του πουλιού τό γάλα. Ό Δόκιμος Νίκος Οικονόμος που ύπηρετούσε στον Έέρακα μου έφερε ένα πουκάμισο και ένα σόρτς χακί και έτσι έπαφα να παριστάνω τό Γκάντι. Τό απόγευμα με συνοδεία πάντα τόν Έέρακα και τό DOMINE φύγαμε για τή Βηρυττό, όπου φθάσαμε τήν άλλη μέρα τό πρωί. Έκεί μεταφερθήκαμε άμέσως στην Κορινθία που ήταν τό πλοίο βάση των Έλληνικών Υποβρυχίων. Στη σκάλα τής Κορινθίας μās ύπο-

δέχτηκε ο Ἀνώτερος Διοικητής Ὑποβρυχίων Στέφανος Τσιριμῶκος, πού συναισθηματικός καθώς ἦτανε εἶχε δακρύσει ἀντικρῦζοντάς μας. Διοικητής στή βάση Ὑποβρυχίων ἦταν ὁ Ἀντιπλοίαρχος Μίλτος Ἰατρίδης, ὁ θρυλικὸς ἥρωας τοῦ Παπανικολῆ, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴ δική του θεωρία γιὰ τὸ τρόπο ὑποδοχῆς ναυαγῶν.

Μᾶς ὁδήγησε στὸ κARRÉ καὶ διέταξε νὰ μᾶς φέρουν ποτά. Ὅταν μάλιστα τοῦ εἶπα ὅτι ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἔκλεινα τὰ εἰκοσί μου χρόνια, ὁ Ἰατρίδης εἶπε στοὺς καμαρώτους νὰ διπλασιάσουν τὶς ποσότητες τῶν ποτῶν. Στὴν Κερυνθία συνάντησα καὶ δύο συμμαθητές μου, τὸν Παπακυριτσόπουλο καὶ Καρανδρέα, πού ἦταν ἐκπαιδευόμενοι στὰ ὑποβρυχία. Ὁ πρῶτος μηχανικὸς τοῦ Παπανικολῆ σηματοφόρος Γιάννης Πιπίνος μοῦ διέθεσε τὴ καμπίνα του γιὰ νὰ πλυθῶ καὶ νὰ ξεκουραστῶ. Ἦταν ἡ ἀρχὴ μιᾶς μεγάλης φιλίας μὲ τὸν Γιάννη τὸν Πιπῖνο πού κράτησε πολλὰ χρόνια, μέχρι τὸ θάνατό του.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ μᾶς παρέλαβε ὁ Ἰέρακας γιὰ νὰ μᾶς μεταφέρει στὴν Ἀλεξάνδρεια. Ὅλοι μέσα στὸ πλοῖο σκοτωνόντουσαν νὰ μᾶς περιποιηθῶν. Ὁ ἐνθουσιώδης Κυβερνήτης Ρίτσος μοῦ εἶχε παραχωρήσει τὸ διαμέρισμά του καὶ ἔτσι τὸ ταξίδι γιὰ τὴν Ἀλεξάνδρεια ἔμοιαζε περισσότερο μὲ κρουαζιέρα παρά μὲ πολεμικὴ ἀποστολὴ.

Στὶς 3 Ὀκτωβρίου φθάσαμε στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ μᾶς ὁδήγησαν κατευθεῖαν στὸν Ἀρχηγὸ τοῦ Στόλου Ναύαρχο Ἀλεξανδρῆ, ὁ ὁποῖος μᾶς εἶπε λίγα συγκινητικὰ λόγια καὶ μᾶς ἔδωσε συγχαρητήρια γιὰ τὴν στάση μας.

Στὴ συνέχεια καὶ ἐνῶ περιμέναμε τὰ ἀσθενοφόρα γιὰ νὰ μᾶς μεταφέρουν στὸ Νοσοκομεῖο, καθώς βρῆκα ἕνα ἄδειο ταξί, τὸ βούτηξα καὶ γραμμὴ γιὰ τὴν Ἰμπραημία, ὅπου εἶχε μετακομίσει στὸ μεταξύ ἢ οἰκογένεια Νικολάου. Ἡ παρουσία μου τοὺς ξάφνιασε, γιατί στὸ πρῶτο κατάλογο ἐπιζώντων πού εἶχαν στείλει ἀπὸ τὴ Λέρο, τὸ ὄνομά μου δὲν ἦταν μέσα. Ἀγκαλιές, φιλιὰ, δάκρυα χαρᾶς ἔκαναν τὴν ὑποδοχὴ κατὶ παραπάνω ἀπὸ ζεστή.

Τὶ διάβολο, δὲν ἤμουν οὔτε ἕνα μῆνα ἀρραβωνιασμένος. Τὴ νύχτα ὅμως δὲν μπόρεσε νὰ κοιμηθῶ. Ὅλα μὲ πονοῦσαν, καὶ τὸ χειρότερο αἰσθανόμουν μιὰ δυσφορία πού μοῦ δυσκόλευε τὴν ἀναπνοή. Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ πρωὶ πῆρα ἕνα ταξί καὶ πῆγα στὸ Κοτσάκειο, ὅπου ἀμέσως μὲ ἔβαλαν σὲ ἕνα δωμάτιο καὶ ἄρχισαν τὶς ἐργασίες ἐπισκευῆς.

Τὸ τραῦμα μου στὸ πόδι δὲν παρουσίασε καμμιά περιπλοκὴ καὶ ἡ ἐπούλωσή του προχωροῦσε κανονικά.

Χρειάστηκε νὰ μοῦ βγάλουν μερικὰ μικρὰ θραύσματα ἀπὸ τὴν πλάτη πού μὲ ἐνοχλοῦσαν, ἀλλὰ ὁ μεγαλύτερες μπελᾶς ἦταν αὐτὴ ἡ δυσφορία πού οἱ γιατροὶ τὴν ἀπέδιδαν σὲ τραυματικὸ σοκ. Ἐρχόταν στιγμὲς πού ἐνοιῶθα ὅτι πνιγόμενος.

Σὲ μιὰ τέτοια στιγμὴ μὲ ἐπισκέφθηκε ἡ Πριγκήπισσα Φρειδερίκη

πού είχε μάθει νά λήη μερικές φράσεις στά Ἑλληνικά. Ἡ πίστις σας σᾶς ἔσωσεν, μοῦ εἶπε καί μοῦ ἔδωσε ἕνα σταυρουλάκι μέ τὰ ἀρχικά Παῦλος — Φρειδερίκη. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ στάση μου δέν ἦταν ἡ πρέπουσα, γιατί ἕνας Πλοίαρχος πού συνώδευε τήν Πριγκήπισσα ἔμεινε πίσω καί μοῦ εἶπε ὅτι δέν φέρονται ἔτσι πρὸς τήν Πριγκήπισσαν Διαδόχου. Ἐξ ἄλλου μεῦ εἶπε πρέπει νά εἶσθε εὐτυχῆς γιατί ἐζήσατε μίαν τόσον ὡραία σελίδα τῆς ναυτικῆς ἱστορίας. Θά προτιμοῦσα νά τῆ ζούσατε ἐσεῖς τοῦ ἀπάντησα καί τοῦ γύρισα τήν πλάτη.

Μία δύο μέρες πρὶν θῶ ἀπὸ τὸ Νεσσκομεῖο μέ ἐπισκέφθηκε ὁ Ταμίας τοῦ Ὑπουργείου Ναυτικῶν καί μέ γέμισε λεφτά. Βρέθηκα ξαφνικά νά εἶμαι κάτοχος περιουσίας 210 λιρῶν. Οἱ 180 ἦταν ἡ ἀποζημίωση πού προέβλεπε ὁ Νόμος γιὰ τούς ναυαγούς καί οἱ 30 ὁ μισθὸς τοῦ Ὀκτωβρίου. Ὅλα τὰ χρέη μου εἶχαν πάει στὸ πάτο τοῦ λιμανιοῦ τῆς Λέρου καί ἔτσι στίς 20 Ὀκτωβρίου ἤμουν ὁ πλουσιώτερος Σημαιοφόρος τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Τὸ πιὸ ἀστεῖο εἶναι ὅτι ὁ μισθὸς τοῦλάχιστον ἀπὸ τὸ φτωχικό μου ρουχισμό βρισκόταν στὸ πλυντήριο στὴν Ἀλεξάνδρεια καί ἔτσι γλύτωσε τὸ ναυάγιο. Ἡ ὑγειονομικὴ ἐπιτροπὴ μοῦ ἔδωσε 40 ἡμέρες ἀναρρωτικὴ ἄδεια καί βρέθηκα στὴν Ἀλεξάνδρεια, ἐλεύθερος, γερός, πλούσιος καί ἐρωτευμένος. Ἐπὶ πλέον μέ τὸ μπαστουνάκι παρίστανα λιγάκι καί τὸν ἤρωα. Ἦταν ἡ ὡραιότερη ἐποχὴ. Ἀφοῦ ντύθηκα ἀπὸ τὴ κορφή ἕως τὰ νύχια, καί γλέντησα μέ τὴν ψυχὴ μου, μοῦ εἶχαν μείνει καί 150 λίρες πού τίς κατέθεσα στὴ BARCLAY'S BANK. Στίς 5 Νοεμβρίου παρουσιάστηκα στὸ Ὑπουργεῖο Ναυτικῶν παρέδωσα τὴν ἐκθεσὴ μου γιὰ τὸ ναυάγιο καί ζήτησα νά διακόψω τὴν ἀναρρωτικὴ ἄδεια, γιατί αἰσθανόμουν πολὺ καλά. Τὸ ἀριστερό μου αὐτὶ πού εἶχε πάθει ζημιὰ μοῦ τὸ εἶχε θεραπεύσει ἕνας Ἀλεξανδρινὸς γιατρός ὁ μακαρίτης ὁ Χρηστος ὁ Ἀργυρόπουλος. Σέ δύο τρεῖς ἡμέρες εἰδοποιήθηκα ὅτι μαζὺ μέ τὸ Σπῦρο τὸ Κονοφάο θά φεύγαμε γιὰ τὴν Ἀγγλία ὅπου τὸ Ναυτικὸ μας θά παρελάμβανε κάτι καινούργια πλοῖα. Ὁ Σπῦρος ὅμως εἶχε ἕνα πρόβλημα. Ὅταν κατέβηκε στὴ Μέση Ἀνατολὴ εἶχε φέρεи μαζὺ του καί τὴν ἀρραβωνιαστικιά του, τὴν Μηλίτσα, πού ἦταν ἀδελφὴ τῆς Ἀλίκης, γιὰ τὴν ὁποῖαν ὁ Τάκης ὁ Καραντρέας εἶχε φάει τὴν ἱστορικὴ σαραντάρρα.

Πῶς νά τὴν ἀφηνε μόνη της στὴν Ἀλεξάνδρεια; Δυὸ λόγια στὸ καλόκαρδο Κλεομένη Νικολάου καί τὸ πρόβλημα λύθηκε. Ἡ Μηλίτσα ἐγκαταστάθηκε στὸ σπίτι τῶν Νικολάου καί ὁ Κονοφάος ἤσυχασε. Ἔτσι κατὰ τὰς δέκα Νοεμβρίου ὁ Κονοφάος καί ἐγὼ ἐπιβιβαζόμεσθε στὸ Ἀντιτορπιλικὸ Κρήτη πού θά μᾶς ὀδηγοῦσε στὸ Ἀλγέρι.

Ειδήσεις από το Περισκόπιο

Σύνταξη ειδήσεων: Ιωάννης Σ. Θεοδωράτος

Τουρκία

3 Ιουνίου.

Η ναυτική έκδοση του αντιαerματικού πυραύλου L-Umtas (σ.σ. θεωρείται ως το αντίστοιχο του Hellfire) αποτελεί τη νέα προσθήκη στο οπλοστάσιο του TDK. Στο πλαίσιο δοκιμών επιχειρησιακής αξιολόγησης εκτελέστηκε βολή κατά στόχου επιφανείας. Για την δοκιμή επελέγη ως πλοίο φορέας η κορβέτα κλάσης Burak (τύπου A69) F504 «Bartın» επί την οποία τοποθετήθηκε εκτοξευτής με δύο βλήματα. Το Τουρκικό Ναυτικό σχεδιάζει την ολοκλήρωση του συγκεκριμένου τύπου βλήματος σε όλα τα σκάφη του τύπου και στη συνέχεια στα ΤΠΚ και σε άλλες ναυτικές πλατφόρμες. Οι

δοκιμές ξεκίνησαν πριν από ένα περίπου έτος και συνεχίζονται. Το βλήμα L-Umtas εμβέλειας 8 χλμ οδηγείται προς το στόχο μέσω δέσμης ημιενεργού λέιζερ που φωτίζει τον στόχο. Η πολεμική κεφαλή του βλήματος μπορεί να προσβάλλει και να επιφέρει σοβαρές ζημιές κατά στόχων μικρού εκτοπίσματος, ωστόσο μπορεί να προκαλέσει εκτενή ζημιά και σε μεγαλύτερα πλοία, ανάλογα με το είδος της κεφαλής που θα φέρει. Ο πύραυλος φέρεται επίσης και από τα UCAV ANKA/Bayraktar. Προκαλεί ενδιαφέρον το γεγονός ότι στο πλαίσιο της δοκιμής χρησιμοποιήθηκε ως κινητός στόχος το ταχύπλοο drone ALBATROS-K. Η αντιμετώπιση ασύμμετρων απειλών από ταχύπλοα σκάφη συγκαταλέγεται

Το βλήμα L-UMTAS εκτέλεσε βολή από την κορβέτα «Bartın».

Νέα διπλά περισκόπια SERO 400 για κάθε υποβρύχιο κλάσης Preveze.

μεταξύ των υψηλών προτεραιοτήτων του TDK. Όμως η ένταξη του L-UMTAS θα αναβαθμίσει το τουρκικό οπλοστάσιο με ένα σύστημα εγχώριας παραγωγής το οποίο θα μπορεί να ολοκληρωθεί σε σκάφη μικρότερου μεγέθους και εκποίσηματος από την κλάση Burak. Η Τουρκία εκσυγχρονίζει τις παλιές γαλλικής κατασκευής κορβέτες D'Estienne d'Orves (κλάση Burak) ολοκληρώνοντας εγχώριας κατασκευής οπλισμό και ηλεκτρονικούς αισθητήρες. Τα παλαιά αυτά σκάφη φέρουν ένα πυροβόλο των 100 χιλιοστών (DCN 100 mm/55 Mod 68 CADAM), τέσσερις πυραύλους MM38 Exocet, ζεύγος πυροβόλων των 20 χιλιοστών, τέσσερις τορπίλες και έναν ανθυποβρυχιακό όλμο. Παρά την ηλικία τους τα σκάφη εκσυγχρονίζονται καθώς κρίνονται χρήσιμα και αξιόπιστα για την αποστολή που έχουν αναλάβει.

09 Αυγούστου.

Αναβαθμίζονται τα οπτικά μέσα όλων των υποβρυχίων κλάσης Preveze του TDK από την εταιρεία Hensoldt Optronics Business Line Naval Systems στο πλαίσιο συμβόλαιου ύψους 40 εκ. ευρώ, το οποίο αφορά την τοποθέτηση οκτώ συνολικά περισκοπίων. Σύμφωνα με εκπροσώπους της εταιρείας για πρώτη φορά θα συνδυαστούν δύο περισκόπια τύπου SERO 400. Η σύμβαση αφορά τέσσερα υποβρύχια Type 209/1400 (S353 «Preveze», S354 «Sakarya», S355 «18 Mart», S356 «Anafartalar») ναυπηγήθηκαν τη δεκαετία του 1990. Η εταιρεία θα παραδώσει οκτώ περισκόπια SERO 400 μαζί με θερμικούς

απεικονιστές. Η γνωστή τουρκική εταιρεία STM (Savunma Teknolojileri Mühendislik ve Ticaret A.Ş) θα υλοποιήσει το συμβόλαιο ως ο κύριος ανάδοχος του προγράμματος εκσυγχρονισμού των υποβρυχίων. Πρόκειται για την τρίτη κατά σειρά συνεργασία μεταξύ της Hensoldt και της STM. Η εταιρεία ανέλαβε να παραδώσει οπτικοηλεκτρονικά συστήματα τύπου OMS 100 μαζί με περισκόπια SERO 400 για τα υπό ναυπήγηση υποβρύχια κλάσης Reis. Το πρόγραμμα εκσυγχρονισμού μέσης ζωής των τεσσάρων υποβρυχίων ξεκίνησε τον Φεβρουάριο και σε αυτό συνεργάζονται η Aselsan, η Havelsan, η Asfat μαζί με την STM.

29 Σεπτεμβρίου.

Η τέταρτη κορβέτα κλάσης Ada (MiLGEM) «Kinaliada» (F514) παραδόθηκε στο TDK σε επίσημη τελετή στην οποία παρέστη ο πρόεδρος της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος δήλωσε με έμφαση ότι: «Η Τουρκία οφείλει να έχει ένα πολύ ισχυρό ναυτικό.... Θα φτιάξουμε σύντομα τα δικά μας μαχητικά, όπως κατασκευάζουμε τα δικά μας drones και επιθετικά ελικόπτερα. Αν ξυπνήσουν τον κοιμώμενο γίγαντα, θα υποστούν τις συνέπειες», τονίζοντας επίσης ότι η Τουρκία στοχεύει να γίνει αυτάρκης στις αμυντικές της ανάγκες από το 2023. Στο νεότευκτο σκάφος τοποθετήθηκαν για πρώτη

Ο τετραπλός εκτοξευτής των Ατμας Block-1 επί του «Kinaliada».

Στιγμιότυπο από προηγούμενη δοκιμαστική βολή του πυραύλου.

φορά οι τουρκικής κατασκευής πύραυλοι επιφανείας-επιφανείας Atmaca Block 1 προϊόν συνεργασίας της Roketsan και της ArMerKom. Οι πύραυλοι θα αντικαταστήσουν σταδιακά όλους τους αμερικανικούς τύπου RGM-84 Harpoon που φέρουν οι κορβέτες κλάσης Ada, οι φρεγάτες τύπου O.H. Perry και η νέα υπό ναυπήγηση κλάση φρεγατών τύπου Istif (F515 «Instabul»), G- MilGEM. Ο τύπος αναπτύχθηκε από το 2009 και προ ενός έτους ολοκληρώθηκαν οι δοκιμές και ξεκίνησε η παραγωγή του. Με μήκος 4,8 μέτρα, βάρος 800 κιλά ο πύραυλος φέρει πολεμική κεφαλής 200 κιλών (υψηλής εκρηκτικότητας, θραυσματική). Για την πρόωσή του χρησιμοποιεί κινητήρα Turbojet αναπτύσσοντας ταχύτητα 1.042 χλμ / ώρα. Σύμφωνα με τους σχεδιαστές ο Atmaca (σ.σ. Γεράκι) κατά την πορεία προς τον στόχο ίπταται σε ύψος 10 μέτρων πάνω από την

επιφάνεια της θάλασσας, χρησιμοποιώντας σύστημα αδρανειακής πλοήγησης, υψομετρικό ραντάρ και GPS. Οι Τούρκοι ειδικοί θεωρούν ότι το σύστημα παρουσιάζει υψηλή αντοχή σε περιβάλλον ηλεκτρονικών αντιμέτρων. Στην τελική φάση τίθεται σε λειτουργία οι αισθητήρες εντοπισμού και εγκλωβισμού στόχου, οπότε ο ATMACA πραγματοποιεί απότομη άνοδο πλήττοντας τον στόχο κάθετα αποφεύγοντας την εγγύς αντιπυραυλική άμυνα σημείου. Η εμπέλεια του πυραύλου φθάνει τα 200 χλμ. Σταδιακά το TDK θα εγκαταστήσει σε όλα τα σκάφη τις εκδόσεις του Atmaca, αυξάνοντας την ανεξαρτησία του από ξένες πηγές προμηθείας κρίσιμου στρατιωτικού εξοπλισμού. Ο τουρκικής κατασκευής κινητήρας Kale 3500 θα προωθή τον πύραυλο (όπως και τις εκδόσεις του βλήματος πλεύσης SOM) αντί του γαλλικού microturbo TRI-40.

Στις 5 Νοεμβρίου πραγματοποιήθηκε η επιχειρησιακή δοκιμή του πυραύλου, κατά την οποία εκτοξεύτηκε βλήμα από την κορβέτα «Kinaliada» σε πεδίο βολής στην Μαύρη Θάλασσα.

10 Οκτωβρίου.

Ανατροπή που προκαλεί σημαντική απώλεια εσόδων στην τουρκική ναυπηγική βιομηχανία προκάλεσε η αιφνιδιαστική απόφαση της Ινδίας να καθυστερήσει την υλοποίηση του προγράμματος

Φωτό 5: Η νεότευκτη φρεγάτα «Kinaliada».

Το βλήμα επιφανείας-επιφανείας Atmaca Block-1.

κατασκευής πέντε πλοίων ανεφοδιασμού Στόλου εκτοπίσματος 45.000 τόνων. Νικήτρια του συγκεκριμένου διαγωνισμού ύψους 2,3 δις δολαρίων αναδείχθηκε η τουρκική κοινοπραξία TAIS, η οποία μάλιστα υπερίσχυσε ισχυρότατων ανταγωνιστών όπως η ThyssenKrupp Marine Systems (TKMS), η Fincantieri, η Navantia, η Rosboronexport (ROE). Ωστόσο η πορεία των σχέσεων μεταξύ Τουρκίας και Πακιστάν (ναυπήγηση τεσσάρων κορβετών τύπου MiIGEM) σε συνδυασμό με τις συνεχείς υποστηρικτικές δηλώσεις υπέρ του Πακιστάν προκάλεσαν την αντίδραση της Ινδίας. Υπενθυμίζεται ότι στην τελική φάση του διαγωνισμού προκρίθηκαν τρεις προτάσεις (TKMS, TAIS και Rosboronexport) εκ των οποίων επελέγη η τουρκική που θα ναυπηγούσε τα πλοία σε συνεργασία με τα ινδικά ναυπηγεία Hindustan Shipyard Limited (HSL). Η ινδική πλευρά δεν προχώρησε στην υπογραφή του συμβολαίου και όπως όλα δείχνουν ο διαγωνισμός θα ακυρωθεί.

12 Οκτωβρίου.

Το TDK διπλασίασε τον αριθμό των μη επανδρωμένων αεροσκαφών που διαθέτει μετά από την παραλαβή τριών UAV ANKA-B. Σύμφωνα με ανακοίνωση της SSB τα νέα drones

Η πρώτη επιχειρησιακή βολή του Atmaca.

φέρουν το νέο ραντάρ τύπου SAR SAPER της Aselsan. Σημειώνεται ότι το Τουρκικό Ναυτικό διαθέτει 10 UCAV Bayraktar TB2 πέραν των έξι ANKA-B. Σύμφωνα με επίσημες ανακοινώσεις στις 27 Μαρτίου 2018 πραγματοποιήθηκε η πρώτη αποστολή ANKA στο Αιγαίο. Η Τουρκία δαπανά πολύ μεγάλα ποσά για τον εξοπλισμό των ενόπλων δυνάμεών της, καταλαμβάνοντας την 15η θέση στην παγκόσμια κατάταξη με 18,2 δις δολάρια. Ωστόσο το ποσοστό της εγχώριας παραγωγής που καλύπτει τις ανάγκες τους ανήλθε στο 68% αποδεικνύοντας ότι η προσπάθεια για απεξάρτηση αποδίδει πλέον καρπούς. Η Τουρκία ανέθεσε έργα ύψους 77 δις δολαρίων στην εγχώρια βιομηχανία επενδύοντας 2,5 δις δολάρια στον τομέα R&D γεγονός που αντικατοπτρίζεται στην ταχεία ανάπτυξη μη επανδρωμένων αεροσκαφών διαφόρων τύπων και για τους τέσσερις κλάδους των ενόπλων δυνάμεων.

22 Οκτωβρίου.

Εξελίξεις σημειώθηκαν στο φιλόδοξο πρόγραμμα εγχώριας ναυπήγησης της νέας

Το TDK θα επιχειρεί με έξι ANKA-B.

Μακέτα του προτεινόμενου υποβρυχίου TS-1700 που αποτελεί σχεδίαση της τουρκικής STM για το πρόγραμμα MiLDEN.

κλάσης υποβρυχίων MiLDEN (Milli Denizalti – Εθνικό Υποβρύχιο), η έναρξη του οποίου χρονολογείται από τον Μάρτιο του 2012. Φέρει την σφραγίδα και τελεί υπό την επίβλεψη της ArMerKom, της Διοίκησης στην οποία υπάγεται το Κέντρο Ναυτικών Ερευνών του TDK. Σύμφωνα με δηλώσεις του Αντιναυάρχου Μεχμέτ Σάρι Αναπληρωτού Γενικού Διευθυντού Ναυπηγείων του τουρκικού Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, το πρόγραμμα των τεσσάρων νέων υποβρυχίων που θα φέρουν τουρκικής σχεδίασης και ανάπτυξης σύστημα αναερόβιας πρόωσης AIP (Air Independent Propulsion) εξελίσσεται και ξεκινά επίσημα η σχεδίαση των κατασκευών, η οποία έχει ανατεθεί σε εξειδικευμένες τεχνικές ομάδες. Όμως δεν πρόκειται για ένα αμιγώς τουρκικό σχέδιο καθώς την σχετική τεχνογνωσία παρέχουν γερμανικές εταιρείες με την έγκριση της γερμανικής κυβέρνησης. Το TDK όπως είναι γνωστό προχωρά στην εγχώρια ναυπήγηση έξι υποβρυχίων AIP Type 214 (Piri Reis) στα ναυπηγεία Γκολτσούκ. Η γερμανική εταιρεία Howaldtswerke-Deutsche Werft (HDW) συνήψε την σχετική σύμβαση το 2011 ύψους 2,8 δις δολαρίων. Με βάση την εμπειρία

που έχει αποκτηθεί και την τεχνογνωσία που έχει εξαγοραστεί σχετικά με την AIP για να ολοκληρωθεί στο νέο τύπου υποβρυχίων, η τουρκική πλευρά εκτιμά ότι έχει μειώσει το τεχνολογικό ρίσκο. Η μήκους 66 μέτρων κλάση MiLDEN θα έχει εκτόπισμα 1.845 τόνων και 2.013 σε κατάδυση. Το πρώτο υποβρύχιο MiLDEN αναμένεται να περατωθεί 60 μήνες μετά από την έναρξη ναυπήγησης, αν και εγείρονται σοβαρές ενστάσεις σχετικά με την απρόσκοπτη ολοκλήρωση του προγράμματος εξαιτίας πιθανών απρόβλεπτων πολιτικών και οικονομικών παραγόντων. Σε κάθε περίπτωση η ναυπήγηση θα πραγματοποιηθεί στα ναυπηγεία Γκολτσούκ που διαθέτουν σοβαρή εμπειρία και την απαραίτητη τεχνογνωσία. Μετά από την ολοκλήρωση του πρώτου σταδίου του αρχικού πρωτοτύπου ο προγραμματισμός προβλέπει την σταδιακή κατασκευή και των υπολοίπων τριών μονάδων. Η κλάση θα διαθέτει ένα νέο προηγμένο σύστημα πρόωσης, το οποίο θα τροφοδοτείται από κυψέλες υδρογόνου, επιτρέποντάς στο σκάφος να παραμείνει σε κατάδυση για μεγάλο χρονικό διάστημα. Το εγχείρημα ανάπτυξης του

προγράμματος MiLDEN περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την παράλληλη σχεδίαση και ανάπτυξη ηλεκτρονικών, αισθητήρων, επικοινωνιών, όπλων και συστήματος πρόωσης και άλλων καίριων συστημάτων και υποσυστημάτων, τα οποία στη συνέχεια θα ολοκληρωθούν. Η αρχική φάση του προγράμματος ολοκληρώθηκε το 2015 στην οποία περιλαμβάνονταν η μελέτη σκοπιμότητας. Η επομένη περατώθηκε πέρυσι (2018) κατά την οποία προσδιορίστηκαν και καθορίστηκαν τα τεχνικά και επιχειρησιακά χαρακτηριστικά του τύπου, ωστόσο πρόκειται για πολύ δύσκολο πρόγραμμα συγκρινόμενο με το MiLGEM ή την σχεδίαση της TF-2000. Το υποβρύχιο Type 209/1200 «Batiray» (S349) χρησιμοποιείται για τις σχετικές δοκιμές τεχνολογιών που θα ενσωματωθούν στα προγράμματα υποβρυχίων του TDK, στα οποία συμμετέχουν το σύνολο των τουρκικών τεχνολογικών ιδρυμάτων και των αμυντικών βιομηχανιών.

09 Νοεμβρίου.

Το Τουρκικό Ναυτικό (Turk Deniz Kuvvetleri – TDK) πραγματοποίησε από τις 9 έως τις 20 Νοεμβρίου την μεγάλης κλίμακας πολυεθνική αεροναυτική άσκηση «Ανατολική Μεσόγειος 2019», η οποία λαμβάνει χώρα κάθε δύο έτη. Πρόκειται για μια σοβαρή προσπάθεια της Τουρκίας να διοργανώσει μίαν μείζονα εκπαιδευτική δραστηριότητα υποστήριξης των γεωστρατηγικών της συμφερόντων και επιδιώξεων προσκαλώντας συμμαχικές και μη χώρες.

Σε αυτήν μετείχαν 32 ναυτικές μονάδες επιφανείας και υποβρύχια, αεροσκάφη ναυτικής συνεργασίας (ΑΦΝΣ), μη επανδρωμένα αεροσκάφη (οπλισμένα και μη), ελικόπτερα, μονάδες πεζοναυτών και βατραχανθρώπων (SAT/SAS). Η Τουρκική Αεροπορία (Turk Hava Kuvvetleri -ΤΗΚ) διέθεσε μαχητικά F-16 και F-4Τ, αεροσκάφη τύπου ΑΣΕΠΕ (Αερομεταφερόμενο Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης και Ελέγχου) E-7Τ MESA και μεταγωγικά αεροσκάφη διαφόρων τύπων. Το παρόν έδωσαν επίσης η μονάδες της Στρατοχωροφυλακής (Jandarma Genel Komutanlığı) και της Διοίκησης Ασφάλειας Ακτών (Sahil Güvenlik Komutanlığı), ενώ από πολιτικής πλευράς μετείχαν τα υπουργεία Εσωτερικών, Υγείας, Μεταφορών και Υποδομών, Εμπορίου, η Πολιτική Προστασία, η Ερυθρά Ημισέληνος ακόμη και πανεπιστημιακά ιδρύματα και άλλοι φορείς. Την άσκηση παρακολούθησαν μετά από σχετική πρόσκληση 40 παρατηρητές από χώρες του εξωτερικού. Εκτός των τουρκικών πλοίων μετείχαν και άλλα σκάφη και συγκεκριμένα μια φρεγάτα από το Πακιστάν, μια από την Βουλγαρία, μία από την Ρουμανία, ένα ιταλικό υποβρύχιο καθώς και δύο ΑΦΝΣ από τις ΗΠΑ και το Πακιστάν. Η Ιορδανία και το Πακιστάν έδωσαν το παρόν διαθέτοντας από μία αμφίβια ομάδα ειδικών επιχειρήσεων. Σημειώνεται ότι η προγραμματισμένη άσκηση ξεκίνησε μετά από την ολοκλήρωση της πολυεθνικής άσκησης «Μέδουσα 2019». Η χώρα μας μετείχε στο πλαίσιο της SNMG-2 με την φρεγάτα F459 «Αδριάς».

Στην άσκηση «Ανατολική Μεσόγειος 2019» συμμετείχαν πολεμικά πλοία και αεροσκάφη από διάφορες χώρες.

Γνωρίζετε πόσα χρόγια

γυάλινο μπουκάλι
1.000.000 χρόνια

πετονιά
600 χρόνια

π्लाστικό μπουκάλι
450 χρόνια

π्लाστικό ποτήρι
50 χρόνια

π्लाστική σακούλα
10-20 χρόνια

χάρτινη συσκευασία
γάλακτος
3 μήνες

χαρτοπετσέτα
2-4 εβδομάδες

φλιτζάνι
2-

Όλοι μαζί μπορούμε να προστατέψουμε το περιβάλλον

όνια χρειάζονται να διαλυθούν στη θάλασσα;

άφι

κουτί κονσέρβας
50 χρόνια

πλαστικένια σόλα
50-80 χρόνια

κουτί αλουμινίου
80-200 χρόνια

μάλλινο ρούχο
1-5 χρόνια

κόντρα πλακέ
1-3 χρόνια

φίλτρο τσιγάρου
1-5 χρόνια

εφημερίδα
6 εβδομάδες

ούδα πορτοκαλιού
5 εβδομάδες

ΟΧΙ σκουπίδια σε θάλασσες & ακτές

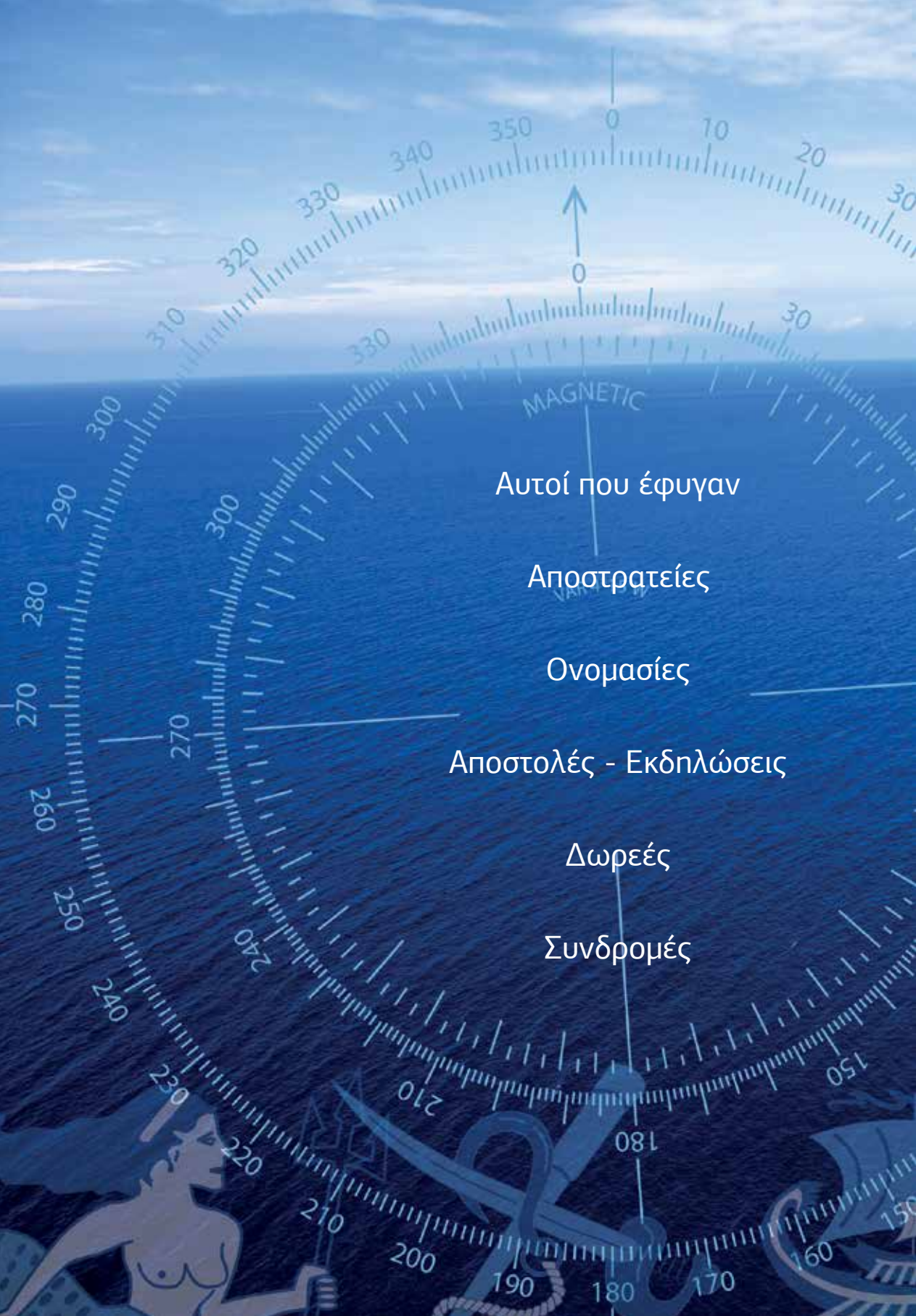
ήμε
βάλλον!

•HELMEPA•

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
HELLENIC MARINE ENVIRONMENT
PROTECTION ASSOCIATION

Περγάμου 5, Ν. Σμύρνη 171 21 Αθήνα
5, Pergamou Street, N. Smyrni 171 21 Athens, Greece
tel.: (+30) 210 93.43.088, fax: (+30) 210 93.53.847
www.helmepea.gr, e-mail: helmepea@helmepea.gr

Αυτοί που έφυγαν

Αποστρατείες

Ονομασίες

Αποστολές - Εκδηλώσεις

Δωρεές

Συνδρομές

Δελτίο Ενημέρωσης

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ/Β3

Αντιναύαρχος ε.α.

Κωνσταντίνος Κουσουύρης ΠΝ

Απεβίωσε την 2α Σεπτεμβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1930 στην Αθήνα. Το 1947 εισήλθε στη ΣΝΔ και το 1980 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αντιναύαρχος ε.α.

Κωνσταντίνος-Παύλος Δημητριάδης ΠΝ

Απεβίωσε την 31η Οκτωβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1937 στην Αθήνα. Το 1954 εισήλθε στη ΣΝΔ και το 1990 τέθηκε σε αποστρατεία.

Υποναύαρχος ε.α.

Τίτος Αλικαμπιώτης ΠΝ

Απεβίωσε την 18η Οκτωβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1929 στο Ν. Ρεθύμνης ν. Κρήτης. Το 1947 εισήλθε στη ΣΝΔ και το 1978 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αρχιπλοίαρχος (Ο) ε.α.

Χρήστος Ζουμπούλης ΠΝ

Απεβίωσε την 10η Οκτωβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1932 στο Ν. Αττικής. Το 1954 εισήλθε στη Σχολή Δοκίμων Σημαιοφόρων Οικονομικών και το 1982 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αρχιπλοίαρχος (Μ) ε.α.

Δημήτριος Φλόκας ΠΝ

Απεβίωσε την 29η Αυγούστου 2019. Γεννήθηκε το 1934 στο Ν. Ηλείας. Το 1952 εισήλθε στη ΣΝΔ και το 1983 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Καίσαρ Τσιριμιάγκος ΠΝ

Απεβίωσε την 6η Οκτωβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1937 στη ν. Κέρκυρα. Το 1957 κατετάγη στο ΠΝ ως Μόνιμος Υποκελευστής Β' Διαχ. και το 1992 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Δημήτριος Φωτεινός ΠΝ

Απεβίωσε την 10η Οκτωβρίου 2019. Γεννήθη-

κε το 1939 στη ν. Χίο. Το 1953 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναυτόπαις και το 1989 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Μιχαήλ Παπαδάκης ΠΝ

Απεβίωσε την 21η Οκτωβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1942 στο Ν. Χανίων ν. Κρήτης. Το 1957 κατετάγη στο ΠΝ ως Μαθητής Τεχνίτης Φάρων και το 1992 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Γεώργιος Βούγας ΠΝ

Απεβίωσε την 22α Σεπτεμβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1949 στην Αθήνα. Το 1966 κατετάγη στο ΠΝ ως Μαθητής Τεχνίτης και το 2001 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Εμμανουήλ Μαραθιανός ΠΝ

Απεβίωσε την 1η Οκτωβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1959 στο Ηράκλειο ν. Κρήτης. Το 1978 κατετάγη στο ΠΝ ως Δίοπος και το 2009 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Ιωάννης Κρανιδιώτης ΠΝ

Απεβίωσε την 30η Σεπτεμβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1959 στη ν. Σαλαμίνα. Το 1973 κατετάγη στο ΠΝ ως Δόκιμος Κελευστής και το 2007 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Ιωάννης Πλαγιαννάκος ΠΝ

Απεβίωσε την 4η Οκτωβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1957 στο Γύθειο. Το 1973 κατετάγη στο ΠΝ ως Μαθητής Τεχνίτης και το 2008 τέθηκε σε αποστρατεία.

Αντιπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Κωνσταντίνος Ζέρβας ΠΝ

Απεβίωσε την 30η Αυγούστου 2019. Γεννήθη-

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ/Β3

κε το 1935 στο Ν. Αρκαδίας. Το 1957 κατετάγη στο ΠΝ ως Μόνιμος Υποκελευστής Β' Διαχ. και το 1990 τέθηκε σε αποστρατεία.

Πλωτάρχης (Ε) ε.α.

Νικόλαος Χρυσανθόπουλος ΠΝ Παλαίμαχος Β' ΠΠ

Απεβίωσε την 19η Αυγούστου 2019. Γεννήθηκε το 1926 στον Ν. Αττικής. Το 1940 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναυτόπαις και το 1975 τέθηκε σε αποστρατεία.

Πλωτάρχης (Ε) ε.α.

Αναστάσιος Γερουτσάκης ΠΝ

Απεβίωσε την 1η Νοεμβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1928 στον Ν. Αττικής. Το 1946 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναύτης πρότακτος (Τ/ΛΕΒ) και το 1981 τέθηκε σε αποστρατεία.

Υποπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Παναγιώτης Καρυστινός ΠΝ

Απεβίωσε την 18η Νοεμβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1933 στον Πόρο Τροιζηνίας Ν. Αττικής. Το 1949 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναυτόπαις και το 1979 τέθηκε σε αποστρατεία.

Υποπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Δημήτριος Κόλλιας ΠΝ

Απεβίωσε την 25η Αυγούστου 2019. Γεννήθηκε το 1968 στα Ιωάννινα. Το 1987 εισήλθε στη ΣΜΥΝ και το 2013 τέθηκε σε αποστρατεία.

Ανθυποπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Αντώνιος Μαργαρίτης ΠΝ

Απεβίωσε την 6η Οκτωβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1937 στον Άγιο Αρσένιο Κυκλάδων. Το 1954 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναύτης Μαθητής Τεχνίτης και το 1984 τέθηκε σε αποστρατεία.

Ανθυποπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Γεώργιος Κούκος ΠΝ

Απεβίωσε την 24η Σεπτεμβρίου 2019. Γεννή-

θηκε το 1935 στο Ν. Αχαΐας. Το 1951 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναυτόπαις και το 1981 τέθηκε σε αποστρατεία.

Ανθυποπλοίαρχος (Ε) ε.α.

Αθανάσιος Σταθόπουλος ΠΝ

Απεβίωσε την 22η Οκτωβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1959 στην Αθήνα. Το 1975 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναυτόπαις και το 2003 τέθηκε σε αποστρατεία.

Σημαιοφόρος (Ε) ε.α.

Δημήτριος Σκαλτσώνης ΠΝ

Απεβίωσε την 30η Οκτωβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1940 στην Άρτα. Το 1956 κατετάγη στο ΠΝ ως Ναυτόπαις και το 1982 τέθηκε σε αποστρατεία.

Επικελευστής (ΔΙΑΧ) ε.α.

Νεκταρία Σπανού

Απεβίωσε την 28η Οκτωβρίου 2019. Γεννήθηκε το 1968 στα Φιλιατρά Μεσσηνίας. Το 1988 κατετάγη στο ΠΝ ως Δίοπος Εθελόντρια και το 1993 τέθηκε σε αποστρατεία.

Εκ μέρους του Πολεμικού Ναυτικού εκφράζονται τα πιο ειλικρινή συλλυπητήρια προς τις οικογένειες και τους συγγενείς των εκλιπόντων.

Ευχόμεθα ο Πανάγαθος να τους προσφέρει παρηγορία και δύναμη ψυχής.

ΑΠΟΣΤΡΑΤΕΙΕΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ/Β3

- Τέθηκε σε αποστρατεία μετά από αίτηση του ο **Αρχιπλοίαρχος Μάχιμος** Σταύρος Τηλιακός
- Τέθηκαν σε αποστρατεία μετά από αίτησή τους οι **Πλοίαρχοι Μάχιμοι**: Νικόλαος Καραγάνης, Παναγιώτης Παναγιωτακόπουλος
- Τέθηκαν σε αποστρατεία μετά από αίτησή τους οι παρακάτω **Αντιπλοίαρχοι**:
Μάχιμος: Χρήστος Λέλης
Υγειονομικού/Ιατρός: Ιωάννης Τερζής
- Τέθηκε σε αυταπάγγελτη αποστρατεία λόγω συμπλήρωσης του 58ου έτους της ηλικίας του ο **Πλωτάρχης (Ε)** Γεώργιος Έξαρχος
- Τέθηκε σε αποστρατεία μετά από αίτησή του ο **Υποπλοίαρχος Μηχανικός** Δημήτριος Μπικιάκης
- Τέθηκαν σε αποστρατεία μετά από αίτησή τους οι παρακάτω **Ανθυποπλοίαρχοι (Ε)**: Σταύρος Χρηστεάς, Ιωάννης Παναγιωτόπουλος
- Τέθηκαν σε αποστρατεία μετά από αίτησή τους οι παρακάτω **Σημαιοφόροι (Ε)**: Ορφανός Παναγιώτης, Θεοχάρης Σιδηρόπουλος
- Τέθηκε σε αυτεπάγγελτη αποστρατεία ο **Ανθυπασπιστής (Τ/ΜΗΧ)** θεόδωρος Κελεκίδης
- Τέθηκαν σε αποστρατεία μετά από αίτηση τους οι παρακάτω **Ανθυπασπιστές**: Ευάγγελος Γερεντές (Β/ΝΟΣ), Χριστόδουλος Κουτούζος (ΗΛ), Απόστολος-Δημήτριος Μασιάκος (Τ/ΗΝ-ΡΕ), Αλέξανδρος Ζαρκαδούλας (Τ/ΟΠΛ-Ν), Γαλήνη Λαλαίτη (ΕΕ-ΠΕΣ)
- Τέθηκε σε αποστρατεία μετά από αίτησή του ο **Ανθυπασπιστής ΕΜΘ** Ευάγγελος Σβύρος (Τ/ΗΝ-ΔΒ)
- Τέθηκε σε αποστρατεία μετά από αίτηση του ο **Αρχικελευστής (Τ/ΗΝ-ΔΒ)** Θεόφιλος Παπαδόπουλος
- Τέθηκε σε αποστρατεία μετά από αίτηση του ο **Αρχικελευστής ΕΠ.ΟΠ (Τ/ΗΝ-ΔΒ)** Νικήτας Καραγιάννης
- Τέθηκαν σε αποστρατεία μετά από αίτηση τους οι παρακάτω **Επικελευστές ΕΠ.ΟΠ**: Εμμανουήλ Ξενικάκης (ΑΡΜ), Δημοσθένης Θάνος (Τ/ΜΗΧ-ΜΕΚ), Θεοφάνης Κωνσταντινίδης (ΗΛ)
- Τέθηκε σε αποστρατεία μετά από αίτηση του ο **Κελευστής ΕΠ.ΟΠ (Τ/ΟΠΛ-ΠΒ)** Αθανάσιος Αλεξόπουλος
- Τέθηκε σε αυτεπάγγελτη αποστρατεία ο **Κελευστής ΕΠ.ΟΠ (Τ/ΜΗΧ-ΜΕΚ)** Ιωάννης Τερκανίδης

ΟΝΟΜΑΣΙΕΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ/Β3

• Ονομάζονται **Μόνιμοι Σημαιοφόροι** και κατατάσσονται στο Πολεμικό Ναυτικό οι παρακάτω Ναυτικοί Δόκιμοι που αποφοίτησαν ευδόκιμα από τη **Σ.Ν.Δ.** το έτος 2019:

Μάχιμοι: Δημήτριος Αγγουράς, Οδυσσέας Χατζηδημητρίου, Αναστασία-Χριστίνα Κορκολή, Θωμάς-Σάββας-Σπυρίδων Μαλλιαρός, Βασίλειος Τσανουσιδής, Ευθύμιος Χονδρογιάννης, Παρασκευάς Τάσσιος, Γεώργιος Δαμουλάκης, Ηλίας Πανταζόπουλος, Παναγιώτης Μαντζαρούδης, Αντώνιος Αποστολάκης, Αθανάσιος Τζεμπελίκος, Σταύρος Λαμπρόπουλος, Γεώργιος Κυριακόπουλος, Όμπρος-Στέργιος Μόκκας, Χρήστος Τεμπέλης, Θεόδωρος Παπαγεωργίου, Άγγελος Ρουμेलιώτης, Νικόλαος Αρχοντούλης, Βασίλειος Παπαθεοδώρου

Μηχανικοί: Σπυρίδων Κούστας, Γεώργιος Τσακίρης, Θεοδώρα Ντούνη, Χριστίνα Τσουκαλά, Νικόλαος Φάκος, Χαράλαμπος Κυριακόπουλος, Ανθή Σκρέκα, Βενετία Γιαννακοπούλου, Γεώργιος Γαλάνης, Αναστάσιος Κάλφας, Ευφροσύνη Μπάλλα

• Ονομάζονται **Μόνιμοι Σημαιοφόροι** και κατατάσσονται στο Πολεμικό Ναυτικό οι παρακάτω μαθητές/μαθήτριες που αποφοίτησαν ευδόκιμα από τη **Σ.Σ.Α.Σ.:**

Οικονομικοί: Ελευθερία Δελλή, Δημήτριος Δουγκέκος, Φώτιος Κανάκογλου, Παναγιώτης Νικολόπουλος, Παναγιώτης Μαραγκός

Υγειονομικού/Ιατρός: Γεώργιος Μπαλαής

Υγειονομικού/Φαρμακοποιός: Ιωάννης-Μηνάς Μουταφίδης

• Ονομάζονται **Μόνιμοι Κελευστές** και κατατάσσονται στο Πολεμικό Ναυτικό οι παρακάτω Δόκιμοι Υπαξιωματικοί που αποφοίτησαν ευδόκιμα από τη **Σ.Μ.Υ.Ν.** το έτος 2019:

Βουνός Ευθύμιος, Πρόδρομος Κούτλας, Άννα Νικολουδάκη, Αικατερίνη Κουκούλη, Θωμάς Μάρης, Μάριος Τριγώνης, Στέφανος Χαλβατζής, Αικατερίνη Λουκοπούλου, Σωτήριος Μενεξές, Πε-

ρικλής-Άγγελος Κατωπόδης, Θεοδώρα Γεωργοπούλου, Βαρβάρα Κωτούλα, Δημήτριος Πάλλας, Αλέξανδρος Γεωργαντάς, Ιωάννης Γερόλυμος, Άγγελος Κασιδής, Κωνσταντίνος Αλεξόπουλος, Σπυριδούλα Διονυσοπούλου, Δημήτριος Αλεξίου, Ανδρέας Τσερπελής, Δημήτριος Σακκάς, Δημήτριος Πλάτανος, Χριστίνα Κασιμαγκλή, Κωνσταντίνος Κουτραφούρης, Νικόλαος Αδάμ, Μαρία Χαιδά, Αθανάσιος Κοντοκώστας, Χριστίνα Κατσά, Νικόλαος Ζωνουδάκης, Κωνσταντίνος Σάλτας, Ευαγγελία Σκουμή, Άγγελος Μελαχροινός, Παναγιώτα Στεφάνου, Αναστάσιος Καλογερόπουλος, Παναγιώτης Μπιζύμης, Δημήτριος Γκουριώτης, Ασημίνα Σκεπετάρη, Αθανάσιος Κόιος, Σταύρος Νέρης, Περικλής Θάνος, Βασίλειος Γκέκας, Χρήστος Πανταζής, Σπυρίδων Λαγός, Παναγιώτης Μαρατσόλας, Ιωάννης Πέτρου, Χαράλαμπος Τσιτούρας, Δημήτριος Κεφαλάς, Νικόλαος Λαμπρόπουλος, Γεώργιος Διαμαντόπουλος, Γεώργιος Σαββάλας, Δημήτριος-Γεώργιος Κίβαρης, Ανάργυρος Ιορδάνου, Φάνης Πρασσάς, Σταύρος Μπαρμπαγιάννης, Ανδρέας Καραμπατζάκης, Ηλιάνα Παπαγεωργίου, Αναστάσιος Αθανασόπουλος, Δημήτριος Στυλιανέλης, Γεώργιος Κουσαξιδής, Βασίλειος-Παναγιώτης Καραμπογιάνης, Ιωάννης Τσίγκρης, Θεόδωρος Λιατίφης, Ευθύμιος Βογιατζόγλου, Δημήτριος Μαλάμος, Κωνσταντίνος-Νεκτάριος Δίβαρης, Διονυσία-Αναστασία Ανδριοπούλου, Κωνσταντίνος-Περικλής Λιότσης, Άγγελος Αλτσαντζής, Κωνσταντίνος Σπανάκης, Γεώργιος Γαλάνης, Σταύρος Φλωράς, Αχιλλέας Παπασπυρόπουλος, Ειρήνη Ξώβριου, Γεώργιος Ανδριανός, Ιωάννης Πιστικός, Ακριβή Αποστολοπούλου, Γεώργιος Ψουρογιάννης, Κωνσταντίνος Καμπούρης, Χρήστος Παπαχριστόπουλος, Γεώργιος Δημοσάκης, Αντώνιος Φράγκος, Μαρία Οψιμούλη, Ειρήνη Γεωργοπούλου, Κυριάκος Ιωαννίδης, Ιωάννης Λίζος, Νικόλαος-Ελευθέριος Μηνάς, Κωνσταντίνος Χρυσικός, Γεώργιος Καλπαζής, Παύλος Ευφραιμίδης

ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ/ΚΕΠΙΧ

1. Συμμαχικές – Διακρατικές Ασκήσεις

■ Από 04 έως 08 Αυγούστου 2019 διεξήχθη, στη θαλάσσια περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, η διακρατική άσκηση «MIGHTY WAVES 2019», με συμμετοχή, από Ελληνικής πλευράς, της Φ/Γ «ΑΙΓΑΙΟΝ». Συμμετείχαν επίσης οι ΗΠΑ με το Α/Τ «USS DONALD COOK», η Γαλλία με την Φ/Γ «FNS AUVERENGE», καθώς και το Ισραήλ με τρεις (3) ΤΠΚ και δύο (2) ΑΦΝΣ.

■ Την 06 Αυγούστου 2019 πραγματοποιήθηκε συνεκπαίδευση (PASSEX), στο πλαίσιο του ΘΕΠ της ΣΝΔ, με συμμετοχή των Φ/Γ «ΥΔΡΑ», Α/Γ «ΡΟΔΟΣ», καθώς και των Αιγυπτιακών μονάδων Φ/Γ «SHARM EL SHEIKH» και ΠΓΥ «SHALADEIN», στις προσβάσεις λιμένος Αλεξάνδρειας Αιγύπτου.

■ Την 30 Αυγούστου 2019 πραγματοποιήθηκε συνεκπαίδευση (PASSEX) μεταξύ του ΤΠΚ «ΚΡΥΣΤΑΛΙΔΗΣ» και του πλοίου του Πολεμικού Ναυτικού της Κυπριακής Δημοκρατίας ΠΑΘ «ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ» στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή των Δωδεκανήσων.

■ Από 02 έως 13 Σεπτεμβρίου 2019 διεξήχθη, στη θάλασσα της Αδριατικής, η συμμαχική άσκηση «DYNAMIC MOVE 19-II», με συμμετοχή, από Ελληνικής πλευράς, του ΝΘΗ «ΚΑΛΛΙΣΤΩ», ως πλοίο της Νατοϊκής δύναμης SNMCMG2.

■ Την 18 Σεπτεμβρίου 2019 διεξήχθη, στις προσβάσεις λιμένος Λεμεσού νήσου Κύπρου η διακρατική άσκηση Ε-Δ «ΣΑΛΑΜΙΣ 05/19» με συμμετοχή της Φ/Γ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ», του ΕΚΣΕΔ Λάρνακας και ενός (1) Ε/Π των Ε.Δ της Κυπριακής Δημοκρατίας.

■ Την 22 Σεπτεμβρίου 2019 πραγματοποιήθηκε συνεκπαίδευση (PASSEX) μεταξύ του ΤΠΚ «ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ» και του πλοίου του Πολεμικού Ναυτικού της Κυπριακής Δημοκρατίας ΠΑΘ «ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ» στην ευρύτερη θαλάσσια περιοχή των Δωδεκανήσων.

■ Την 15 Οκτωβρίου 2019 διεξήχθη, στη θαλάσσια περιοχή νοτίως νήσου Κύπρου, η διακρατική άσκηση «ΑΤΣΑΛΙΝΟ ΒΕΛΟΣ 19», με συμμετοχή, από Ελληνικής πλευράς, της Φ/Γ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ», καθώς και των πολεμικών πλοίων της Κυπριακής Δημοκρατίας ΠΑΘ «ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ», και ΠΠ «ΤΣΟΜΑΚΗΣ», «ΓΕΩΡΓΙΟΥ» και «ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ»

2. Επισκέψεις Ξένων Αντιπροσωπειών

■ Από 03 έως 05 Σεπτεμβρίου 2019, αντιπροσωπεία από τις ΗΠΑ επισκέφθηκε το ΓΕΝ, στο πλαίσιο διμερών συνομιλιών μεταξύ Ελλάδος και ΗΠΑ, που αφορούν τον τομέα Επίγνωσης Θαλασσίου Περιβάλλοντος (Maritime Domain Awareness – MDA), στο Θαλάσσιο Χώρο Περιόχης Ευθύνης ΓΕΕΘΑ.

■ Από 29 έως 31 Οκτωβρίου 2019, ο Αρχηγός του Πολεμικού Ναυτικού της Βουλγαρίας πραγματοποίησε επίσημη επίσκεψη στην Ελλάδα, ύστερα από πρόσκληση του Έλληνα ομολόγου του. Την 30 Οκτωβρίου ο επίσημος προσκεκλημένος επισκέφθηκε το ΓΕΝ, ενώ την 31 Οκτωβρίου επισκέφθηκε το Αρχηγείο Στόλου, καθώς και υπηρεσίες και εγκαταστάσεις στο Ναύσταθμο Σαλαμίνας και το Ναυτικό Οχυρό Σκαρμαγκαά.

3. Συμμαχικές - Πολυεθνικές Επιχειρήσεις

α. Επιχείρηση UNIFIL MAROPS:

Συμμετοχές Ελληνικών μονάδων στην επιχείρηση, η οποία διεξάγεται στη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, ως ακολούθως:

■ Από 10 Ιουλίου έως 09 Αυγούστου 2019, η Φ/Γ «ΑΔΡΙΑΣ»

■ Από 09 Αυγούστου έως 18 Σεπτεμβρίου

ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ/ΚΕΠΙΧ

2019, η Φ/Γ «ΑΙΓΑΙΟΝ».

■ Από 18 Σεπτεμβρίου έως 23 Οκτωβρίου 2019, η Φ/Γ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ».

■ Από 23 Οκτωβρίου 2019, η Φ/Γ «ΣΠΕΤΣΑΙ»

β.Επιχείρηση SEA GUARDIAN :

Το ΠΝ συμμετέχει στην επιχείρηση «SEA GUARDIAN» με 1 ΤΠΚ ή Κ/Φ καθ' όλο το έτος (με έδρα το ΝΣ υπό 8ωρη ετοιμότητα) και με 1 Υ/Β εν πλω ανά δίμηνο και για 15 ημέρες. Συμμετοχή μονάδων ως ακολούθως:

■ Εν όρμω ΝΣ:

• Από 01 έως 31 Αυγούστου 2019, το ΤΠΚ «ΜΥΚΟΝΙΟΣ».

• Από 01 Σεπτεμβρίου έως 31 Οκτωβρίου 2019, το ΤΠΚ «ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ».

■ Την 03, καθώς και από 08 έως 09 Αυγούστου 2019, η Φ/Γ «ΑΙΓΑΙΟΝ», στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, σε ρόλο «Associated Support».

■ Από 09 έως 11 Αυγούστου 2019, η Φ/Γ «ΑΔΡΙΑΣ», στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, σε ρόλο «Associated Support».

■ Από 01 έως 03, 06 έως 11, 14 έως 17, 20 έως 21 και από 26 έως 28 Αυγούστου 2019 τα Πολεμικά Πλοία Φ/Γ «ΥΔΡΑ» και Α/Γ «ΡΟΔΟΣ», στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, σε ρόλο «Associated Support».

■ Από 13 έως 19 Αυγούστου 2019 το Υ/Β «ΚΑΤΣΩΝΗΣ», στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, σε ρόλο «Associated Support».

■ Από 24 Αυγούστου έως 04 Σεπτεμβρίου 2019 το Υ/Β «ΜΑΤΡΩΖΟΣ», στη θαλάσσια περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, σε ρόλο «Associated Support».

■ Από 18 έως 19 Σεπτεμβρίου 2019, η Φ/Γ «ΑΙΓΑΙΟΝ», στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, σε ρόλο «Associated Support».

■ Από 20 έως 27 Σεπτεμβρίου 2019 το Υ/Β «ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ», στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, σε ρόλο «Associated Support».

■ Από 30 Σεπτεμβρίου έως 04 Οκτωβρίου 2019 η Φ/Γ «ΑΔΡΙΑΣ», στη θαλάσσια περιοχή της κεντρικής και δυτικής Μεσογείου, σε ρόλο «Associated Support».

■ Από 02 έως 09 Οκτωβρίου 2019 το Υ/Β «ΩΚΕΑΝΟΣ», στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, σε ρόλο «Associated Support».

■ Από 21 έως 23 Οκτωβρίου 2019, η Φ/Γ «ΣΠΕΤΣΑΙ», στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, σε ρόλο «Associated Support».

■ Από 23 έως 24 Οκτωβρίου 2019, η Φ/Γ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ», στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, σε ρόλο «Associated Support».

■ Η Φ/Γ «ΝΑΒΑΡΙΝΟΝ» (επί της οποίας επέβαιναν, ο ΔΜΦΓ-1 με το επιτελείο του και η ΟΑΠ-5) από 22 Οκτωβρίου 2019 και το Υ/Β «ΠΙΠΙΝΟΣ» από 24 Οκτωβρίου 2019 στη θαλάσσια περιοχή της ανατολικής Μεσογείου, στο πλαίσιο «FOCOPS 19 -5».

■ Εξειδικευμένο ιπτάμενο προσωπικό του ΠΝ επιβαίνει σε Α/ΦΗ της ΠΑ για πτήσεις «AIS SWEEP» στο πλαίσιο της επιχείρησης. Για το χρονικό διάστημα 01 Αυγούστου έως 31 Οκτωβρίου 2019 διεξήχθησαν είκοσι δύο (22) αποστολές σε ρόλο «Associated Support» και τρεις (3) σε ρόλο «Direct Support».

γ. Συμμετοχή σε Μόνιμες Ναυτικές Δυνάμεις NATO.

ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ/ΚΕΠΙΧ

SNMG-2:

Από 17 Φεβρουαρίου 2016, στοιχείο της Δύναμης SNMG-2 (CTU 100.02.01) διεξάγει περιπολίες στη θαλάσσια περιοχή του Αν. Αιγαίου, στο πλαίσιο της Νατοϊκής δραστηριότητας «NATO'S SUPPORT TO ASSIST WITH THE REFUGEE AND MIGRANT CRISIS IN THE AEGEAN SEA». Στο πλαίσιο της δραστηριότητας, συμμετείχαν οι ακόλουθες μονάδες του ΠΝ:

■ Από 19 Ιουλίου έως 21 Αυγούστου 2019, το ΤΠΚ «ΣΙΜΙΤΖΟΠΟΥΛΟΣ».

■ Από 24 Ιουλίου έως 27 Αυγούστου 2019 και από 19 Σεπτεμβρίου έως 13 Οκτωβρίου 2019, η Κ/Φ «ΝΑΥΜΑΧΟΣ».

■ Από 25 Ιουλίου έως 13 Αυγούστου 2019, η Κ/Φ «ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ».

■ Από 13 έως 28 Αυγούστου 2019, το ΤΠΚ «ΜΑΡΙΔΑΚΗΣ».

■ Από 21 Αυγούστου έως 06 Σεπτεμβρίου 2019 και από 12 Οκτωβρίου 2019, η Κ/Φ «ΑΡΜΑΤΩΛΟΣ».

■ Από 27 Αυγούστου έως 17 Σεπτεμβρίου 2019, το ΝΘΗ «ΕΥΡΩΠΗ».

■ Από 28 Αυγούστου έως 17 Σεπτεμβρίου 2019, η Κ/Φ «ΚΑΣΟΣ».

■ Από 17 έως 24 Σεπτεμβρίου 2019, το ΤΠΚ «ΣΤΑΡΑΚΗΣ».

■ Από 24 Σεπτεμβρίου έως 16 Οκτωβρίου 2019, το ΤΠΚ «ΜΥΚΟΝΙΟΣ».

■ Από 06 Σεπτεμβρίου έως 12 Οκτωβρίου 2019, η Κ/Φ «ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ».

■ Από 13 Οκτωβρίου 2019, το ΝΘΗ «ΚΑΛΥΨΩ».

■ Από 16 Οκτωβρίου 2019, το ΤΠΚ «ΣΙΜΙΤΖΟΠΟΥΛΟΣ».

■ Επιπλέον, στη Δύναμη (CTU 100.02.01) συμμετείχαν τα κάτωθι πλοία:

• FGS «HESSEN» (Γερμανία), (Πλοίο έδρας Διοικητού), από 24 Απριλίου έως 13 Σεπτεμβρίου 2019.

• FGS «HAMBURG» (Γερμανία), (Πλοίο έδρας Διοικητού), από 13 Σεπτεμβρίου 2019

• Περιπολικό «TURKELI» (Τουρκία), από 31 Ιουλίου έως 28 Αυγούστου 2019.

• Περιπολικό «KARABIGA» (Τουρκία), από 28 Αυγούστου έως 25 Σεπτεμβρίου 2019.

• Περιπολικό «KARSIYAKA» (Τουρκία), από 25 Σεπτεμβρίου 2019.

• Περιπολικό «ORIKU» (Αλβανία), από 12 Ιουλίου 2019.

SNMCMG 2:

Από 08 Αυγούστου έως 20 Οκτωβρίου 2019, το ΝΘΗ «ΚΑΛΛΙΣΤΩ» με μία εξαμελή Ομάδα Εξουδετέρωσης Ναρκών (OEN) της ΔΥΚ, συμμετείχε στη Δύναμη (Μόνιμη ΝΑΤΟϊκή Αντιναρκική Δύναμη), η οποία επιχειρεί στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου.

δ. Συμμετοχή σε Αποστολές Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ουδέν.

4. Κοινωνική προσφορά των Ενόπλων Δυνάμεων

α. Αποστολές Εσωτερικού – Εξωτερικού:

■ Διατέθηκαν τα Υ/Φ «ΔΟΪΡΑΝΗ», «ΠΡΕΣΠΑ» και «ΚΑΛΛΙΡΟΗ», σε πολλαπλές αποστολές καλύψεως αναγκών υδροδότησης των νήσων Αμοργού, Πάτμου, Σύμης, Σικίνου και Σχοινού-

ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ/ΚΕΠΙΧ

σας με συνολικό όγκο διανεμηθέντος ύδατος περί τα 19.000 κυβικά μέτρα.

■ Από 24 έως 31 Οκτωβρίου 2019, διεξήχθη πρόγραμμα Προληπτικής Ιατρικής αναβαθμισμένης δυνατότητας σε νήσους του βορειοανατολικού Αιγαίου, με τη συμμετοχή της Κ/Φ «ΜΑΧΗΤΗΣ» και διακλαδικής υγειονομικής ομάδας οκτώ (8) ιατρών (ειδικότητες: Γενικός Χειρουργός, Νευρολόγος, Παιδίατρος, Οδοντίατρος, Ακτινολόγος, Ουρολόγος, Καρδιολόγος, Παθολόγος) και τεσσάρων (4) νοσηλευτών, η οποία επέβη επί του πλοίου. Στο πλαίσιο της αποστολής, η Κ/Φ «ΜΑΧΗΤΗΣ» κινήθηκε ως ακολούθως:

- Την 25 Οκτωβρίου 2019 κατέπλευσε στη νήσο Ψαρά, όπου η ομάδα εξέτασε συνολικά ογδόντα εννέα (89) κατοίκους.

- Τις 26 και 27 Οκτωβρίου 2019, παρέμεινε στο λιμένα Εύδηλου νήσου Ικαρίας, όπου η ομάδα εξέτασε συνολικά εκατόν δέκα οκτώ (118) κατοίκους.

- Την 28 Οκτωβρίου 2019 κατέπλευσε στη νήσο Αστυπάλαια, όπου η ομάδα εξέτασε συνολικά σαράντα (40) κατοίκους.

- Την 29 Οκτωβρίου 2019 κατέπλευσε στη νήσο Αμοργό, όπου η ομάδα εξέτασε συνολικά πενήντα δύο (52) κατοίκους.

- Την 30 Οκτωβρίου 2019 κατέπλευσε στη νήσο Ηρακλεία, όπου η ομάδα εξέτασε συνολικά έντεκα (11) κατοίκους.

β. Κατάσβεση πυρκαγιών – Περιπολίες – Επιτήρηση

■ Την 13 και 14 Αυγούστου 2019 διατέθηκαν τρεις (3) ομάδες «ΔΕΥΚΑΛΙΩΝ» των δέκα (10) ατόμων, από ΝΣ, ΚΕ «ΠΑΛΑΣΚΑΣ» και ΝΒ «ΚΑΝΕΛΟΠΟΥΛΟΣ», για συνδρομή στην κατάσβεση δασικής πυρκαγιάς στην περιοχή Διρφύων

Μεσαπίας Ευβοίας.

■ Την 13 Αυγούστου 2019, κατόπιν αιτήματος από ΠΥ Χανίων, διατέθηκαν από τον ΝΚ δύο (2) πυροσβεστικά οχήματα για συνδρομή στην κατάσβεση δασικής πυρκαγιάς στην περιοχή Λιβάδια Χανίων.

■ Την 23 Αυγούστου 2019, κατόπιν αιτήματος ΠΥ Χανίων, διατέθηκε από τον ΝΚ ένα (1) πυροσβεστικό όχημα για συνδρομή στην κατάσβεση πυρκαγιάς σε σκουπιδότοπο στο Κολυμπάρι Χανίων.

■ Την 28 Αυγούστου 2019, κατόπιν αιτήματος ΠΥ Χανίων, διατέθηκε από τον ΝΚ ένα (1) πυροσβεστικό όχημα για συνδρομή στην κατάσβεση πυρκαγιάς σε δενδρώδη έκταση ιδιωτικής επιχείρησης στη Σούδα Χανίων.

■ Την 13 Σεπτεμβρίου 2019, κατόπιν αιτήματος Π.Υ Χανίων, διατέθηκε από τον ΝΚ ένα (1) πυροσβεστικό όχημα για συνδρομή στην κατάσβεση πυρκαγιάς σε δενδρώδη έκταση στην περιοχή Αλικιανός Χανίων.

δ. Έρευνα – Διάσωση

■ Πρωινές ώρες της 04 Αυγούστου 2019, διατέθηκε το Ε/Π ΠΝ-60 σε επιχείρηση Ε-Δ αγνοουμένου αλιέα στη θαλάσσια περιοχή Κύμης Ευβοίας.

■ Μεσημβρινές ώρες της 07 Αυγούστου 2019, διατέθηκε το Ε/Π ΠΝ-61 σε επιχείρηση Ε-Δ αγνοουμένου λουόμενου στη θαλάσσια περιοχή νήσων Σερίφου και Σίφνου.

■ Μεσημβρινές ώρες της 12 Αυγούστου 2019, διατέθηκε το Ε/Π ΠΝ-61 σε επιχείρηση Ε-Δ αγνοουμένου λουόμενου στη θαλάσσια περιοχή της νήσου Κέας.

■ Πρωινές ώρες της 24 Αυγούστου 2019, διατέθηκε το Ε/Π ΠΝ-57 σε επιχείρηση Ε-Δ αγνοουμένου λουόμενου στη θαλάσσια περιοχή Αρ-

ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ/ΚΕΠΙΧ

τέμιδας Αττικής.

■ Απογευματινές ώρες της 25 Αυγούστου 2019, διατέθηκε το Ε/Π ΠΝ-57 σε επιχείρηση Ε-Δ αγνοουμένου χειριστού Ανεμόπτερου στη θαλάσσια περιοχή Λούτσας Αττικής.

■ Μεσημβρινές ώρες της 13 Σεπτεμβρίου 2019, διατέθηκε το Ε/Π ΠΝ-56 σε επιχείρηση περισυλλογής της σορού αθλητού ορειβασίας στην ορεινή περιοχή Πάπιγκο Ιωαννίνων.

■ Μεσημβρινές ώρες της 04ης Οκτωβρίου 2019, διατέθηκε το Ε/Π ΠΝ-53 σε επιχείρηση εντοπισμού κινδυνεύοντος ιστιοφόρου σκάφους, στην θαλάσσια περιοχή της Καλαμάτας.

■ Απογευματινές ώρες της 26 Οκτωβρίου 2019, διατέθηκε το Ε/Π ΠΝ-61 για μεταφορά ασθενούς από το εμπορικό πλοίο «MEIN SCHIFF 6» (σημαίας Μάλτας), το οποίο έπλεε στη θαλάσσια περιοχή της Μήλου, στο Α/Δ Ελευσίνας.

5. Εκδηλώσεις – Επισκέψεις

■ Από 04 έως 10 Αυγούστου 2019 το ΤΠΚ «ΞΕΝΟΣ» διατέθηκε ως πλοίο συνοδείας του διεθνούς Ιστιοπλοϊκού αγώνα «30ο Ράλλυ Ιονίου».

■ Από 05 έως 07 Αυγούστου 2019, ο Κυβερνήτης, καθώς και μέλη του πληρώματος, της ΠΠ «ΠΗΓΑΣΟΣ» συμμετείχαν στις εκδηλώσεις για την 196η επέτειο της Ναυμαχίας της Μυκάλης, στο Πυθαγόρειο Σάμου.

■ Την 05 Αυγούστου 2019, η Κ/Φ «ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ» κατέπλευσε στη ν. Άγιο Ευστράτιο, όπου ο Κυβερνήτης και αντιπροσωπεία του πληρώματος συμμετείχαν στις εκδηλώσεις για την εορτή του Σωτήρος Χριστού.

■ Στο πλαίσιο εορτασμού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και της 79ης επετείου από τον τορπιλισμό του καταδρομικού «ΕΛΛΗ», κατέπλευσαν στο λιμέ-

να Τήνου, από 14 έως 15 Αυγούστου 2019, η Φ/Γ «ΣΑΛΑΜΙΣ», το Α/Γ «ΙΚΑΡΙΑ» και το ΤΠΚ «ΜΥΚΟΝΙΟΣ». Στις εκδηλώσεις παρέστη ο Αρχηγός ΓΕΝ. Τελέστηκαν επισκεπτήρια επί των πλοίων, ενώ αντιπροσωπείες και αγήματα των πληρωμάτων, καθώς και Δοκίμων Υπαξιωματικών συμμετείχαν στην δοξολογία και την περιφορά της Ιερής εικόνας της Θεοτόκου

■ Στο πλαίσιο εορτασμού της Παναγίας Εκατοταπυλιανής, κατέπλευσε στο λιμάνι της Παροικιάς ν. Πάρου, από 14 έως 15 Αυγούστου 2019 το ΤΠΚ «ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΔΗΣ». Τελέστηκε επισκεπτήριο επί του πλοίου, ενώ ο Κυβερνήτης και αντιπροσωπεία του πληρώματος παρέστησαν στη δοξολογία.

■ Στο πλαίσιο εκδηλώσεων μνήμης προς τιμήν του Ναυάρχου Κωνσταντίνου Κανάρη, διατέθηκε την 17 και 19 Αυγούστου 2019 η Κ/Φ «ΝΑΥΜΑΧΟΣ», για μεταφορά απογόνων του Ναυάρχου από τη νήσο Χίο στη νήσο Ψαρά και την επιστροφή τους αντίστοιχα.

■ Από 24 έως 25 Αυγούστου 2019, το ΝΘΗ «ΚΑΛΥΨΩ» κατέπλευσε στη Ν. Ύδρα, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων μνήμης για την 84η επέτειο από τον θάνατο του Ναυάρχου Παύλου Κουντουριώτη.

■ Από 07 έως 08 Σεπτεμβρίου 2019, το ΤΠΚ «ΡΙΤΣΟΣ» κατέπλευσε στη νήσο Σπέτσες, στο πλαίσιο των εορταστικών εκδηλώσεων για την επέτειο της Ναυμαχίας των Σπετσών (ΑΡΜΑΤΑ 2019). Στις ανωτέρω εκδηλώσεις παρέστη και ο Αρχηγός Στόλου, ενώ συμμετείχαν επίσης ο Κυβερνήτης και αντιπροσωπεία πληρώματος του πλοίου. Την 08 Σεπτεμβρίου 2019 πραγματοποιήθηκε επισκεπτήριο επί του πλοίου, με σύνολο επισκεπτών περί τα 355 άτομα.

■ Από την 09 Σεπτεμβρίου 2019, το Μουσείο Αντιδικτατορικού Αγώνα Α/Τ «ΒΕΛΟΣ» έχει καταπλεύσει στο λιμένα Θεσσαλονίκης. Καθ' όλη την παραμονή του διεξάγονται εκδηλώσεις και επισκεπτήρια κοινού επί του πλοίου.

ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ/ΚΕΠΙΧ

■ Την 13 Σεπτεμβρίου 2019, ο Κυβερνήτης και αντιπροσωπεία του πληρώματος της ΤΠΚ «ΚΡΥ-ΣΤΑΛΛΙΔΗΣ» συμμετείχαν στις εορταστικές εκδηλώσεις για την 76η επέτειο της απελευθέρωσης της νήσου Μεγίστης. Στις ανωτέρω εκδηλώσεις παρευρέθησαν επίσης ο ΥΦΕΘΑ και ο Αρχηγός ΓΕΝ.

■ Από 13 έως 14 Σεπτεμβρίου 2019, η Φ/Γ «ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ» κατέπλευσε στον όρμο Ελευσίνας στο πλαίσιο των εκδηλώσεων μνήμης για την επέτειο θανάτου του Βασιλείου Λάσκου (ΛΑΣΚΕΙΑ 2019). Στις ανωτέρω εκδηλώσεις συμμετείχαν ο Κυβερνήτης και αντιπροσωπεία πληρώματος του πλοίου. Και τις δύο (2) ημέρες πραγματοποιήθηκε επισκεπτήριο επί του πλοίου, με σύνολο επισκεπτών περί τα 1500 άτομα.

■ Την 14 Σεπτεμβρίου 2019, το Υ/Β «ΩΚΕΑΝΟΣ» κατέπλευσε στη νήσο Σκόπελο, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων εις μνήμην του Ανθυπασπιστή Νίκου Καππαδούκα (πεσόντα στις επιχειρήσεις νήσου Κύπρου) ενώ στη συνέχεια, την 15 Σεπτεμβρίου 2019, κατέπλευσε στη νήσο Σκιάθου, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων μνήμης για την 76η επέτειο της βύθισης του Υ/Β «ΚΑΤΣΩΝΗΣ». Ο κυβερνήτης και αντιπροσωπείες του πληρώματος του πλοίου συμμετείχαν στις εν λόγω εκδηλώσεις.

■ Την 26 Σεπτεμβρίου 2019, η Φ/Γ «ΝΑΒΑΡΙΝΟΝ» και η Κ/Φ «ΑΗΤΤΗΤΟΣ» κατέπλευσαν στη νήσο Λέρο, στο πλαίσιο συμμετοχής στις εκδηλώσεις μνήμης για την 76η επέτειο της βύθισης του Α/Τ «ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΛΓΑ». Στις ανωτέρω εκδηλώσεις συμμετείχαν ο Αρχηγός ΓΕΝ, οι κυβερνήτες, καθώς και αγήματα και αντιπροσωπείες από τα πληρώματα των πλοίων.

■ Από 28 έως 29 Σεπτεμβρίου 2019, η Τριήρης «ΟΛΥΜΠΙΑΣ» (με συνοδεία από το Β/Λ «ΠΗΝΕΙΟΣ») κατέπλευσε στον όρμο Αμπελάκια νήσου Σαλαμίνας, στο πλαίσιο των εορταστικών εκδηλώσεων «ΣΑΛΑΜΙΝΙΑ 19».

■ Την 08 Οκτωβρίου 2019, ο Κυβερνήτης και

αντιπροσωπεία του πληρώματος της Κ/Φ «ΝΙΚΗ-ΦΟΡΟΣ» συμμετείχαν στις εορταστικές εκδηλώσεις για την 107η επέτειο της απελευθέρωσης της νήσου Λήμνου.

■ Την 13 Οκτωβρίου 2019, η Φ/Γ «ΕΛΛΗ» κατέπλευσε σε όρμο της νήσου Νάξου, στο πλαίσιο των εορταστικών εκδηλώσεων για την απελευθέρωση της νήσου.

■ Από 17 έως 18 Οκτωβρίου 2019 το ΤΠΚ «ΣΙΜΙΤΖΟΠΟΥΛΟΣ» κατέπλευσε στη νήσο Θάσο, στο πλαίσιο αντιπροσωπείας του ΠΝ στις εορταστικές εκδηλώσεις για την απελευθέρωση της νήσου. Στις εκδηλώσεις συμμετείχαν ο Διοικητής Ταξέων Σκαφών, ο Κυβερνήτης και αντιπροσωπεία του πλοίου. Την 17 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε επισκεπτήριο επί του πλοίου, με σύνολο επισκεπτών περί τα 350 άτομα, ενώ την 18 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε σύντομη επίσκεψη στο πλοίο των ΥΕΘΑ και ΑΓΕΕΘΑ.

■ Την 18 Οκτωβρίου 2019, ο Κυβερνήτης και αντιπροσωπεία της Κ/Φ ΑΡΜΑΤΩΛΟΣ συμμετείχαν στις εορταστικές εκδηλώσεις για την 107η επέτειο της απελευθέρωσης της νήσου Άγιος Ευστράτιος.

■ Από 19 έως 20 Οκτωβρίου 2019 το ΤΠΚ «ΣΙΜΙΤΖΟΠΟΥΛΟΣ» κατέπλευσε στο λιμένα Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο αντιπροσωπείας του ΠΝ στις εορταστικές εκδηλώσεις «ΒΟΤΣΕΙΑ 2019».

■ Το ΤΠΚ «ΡΙΤΣΟΣ» διατέθηκε την 20 Οκτωβρίου 2019 για την μεταφορά της Ιεράς εικόνας της Παναγίας Παναχράντου και της κάρας του Αγίου Παντελεήμονα, από τη νήσο Άνδρο στο λιμένα του Πειραιά.

■ Από 17 έως 20 Οκτωβρίου 2019 η Φ/Γ «ΨΑΡΑ» κατέπλευσε στο λιμένα Πύλου, στο πλαίσιο αντιπροσωπείας του ΠΝ στις εορταστικές εκδηλώσεις για την 192η επέτειο της Ναυμαχίας του Ναβαρίνου. Στις εκδηλώσεις συμμετείχαν ο Κυβερνήτης και αντιπροσωπεία του πλοίου. Πραγματοποιήθηκε και τις τρεις (3) ημέρες επισκεπτήριο.

ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ/ΚΕΠΙΧ

ριο επί του πλοίου, με σύνολο επισκεπτών περί τα 1.750 άτομα, ενώ την 19η Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκε σύντομη επίσκεψη στο πλοίο της ΑΕ του ΠτΔ. Στο πλαίσιο των εν λόγω εκδηλώσεων κατέπλευσε στην Πύλο, το ίδιο χρονικό διάστημα, το πολεμικό πλοίο της Ρωσικής Ομοσπονδίας Κ/Β VASILY BΥΚΟΝ.

■ Στο πλαίσιο των εορταστικών εκδηλώσεων για την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου 1940, τα πολεμικά πλοία Φ/Γ «ΥΔΡΑ», Υ/Β «ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΗΣ» και ΤΠΚ «ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ» κατέπλευσαν, από 25 έως 28 Οκτωβρίου 2019, στον λιμένα του Πειραιά. Πραγματοποιήθηκαν επί των πλοίων την 25, 26 και 27 Οκτωβρίου επισκεπτήρια κοινού, με σύνολο επισκεπτών περί τα 6.900 άτομα.

■ Στο πλαίσιο των εορταστικών εκδηλώσεων για την επέτειο της 28ης Οκτωβρίου 1940, τα πολεμικά πλοία Φ/Γ «ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ», Α/Γ «ΙΚΑΡΙΑ» και Α/Γ «ΡΟΔΟΣ» κατέπλευσαν, από 25 έως 28 Οκτωβρίου 2019, στον λιμένα της Θεσσαλονίκης. Τα εν λόγω πλοία μετέφεραν τα τμήματα των παραγωγικών σχολών του ΠΝ (ΣΝΔ-ΣΜΥΝ), όπως και το τμήμα της ΔΥΚ, τα οποία συμμετείχαν στη μεγάλη στρατιωτική παρέλαση της πόλης. Πραγματοποιήθηκαν επισκεπτήρια κοινού επί των πλοίων, την 26 και 27 Οκτωβρίου, με σύνολο επισκεπτών περί τα 8.650 άτομα

6. Διάφορα Θέματα – Εθνικές Ασκήσεις

■ Από 22 Ιουλίου έως 29 Αυγούστου 2019 διεξήχθη ο Θερινός Εκπαιδευτικός Πλους της ΣΝΔ, με συμμετοχή των Φ/Γ ΥΔΡΑ και Α/Γ ΡΟΔΟΣ. Στο πλαίσιο της αποστολής, τον μήνα Αύγουστο τα πλοία κατέπλευσαν στους κάτωθι λιμένες:

- Χάιφα (Ισραήλ) : 30 Ιουλίου έως 01 Αυγούστου 2019.
- Αλεξάνδρεια (Αίγυπτος) : 03 έως 06 Αυγούστου 2019.

- Ντουμπρόβνικ (Κροατία) : 11 έως 14 Αυγούστου 2019.

- Συρακούσες (Ιταλία) : 17 έως 20 Αυγούστου 2019.

- Σιβιταβέκια (Ιταλία) : 23 έως 26 Αυγούστου 2019.

■ Από 26 Ιουλίου έως 20 Αυγούστου 2019 διεξήχθη ο Θερινός Εκπαιδευτικός Πλους της ΣΜΥΝ, με συμμετοχή του Α/Γ ΙΚΑΡΙΑ. Στο πλαίσιο της αποστολής, το Α/Γ ΙΚΑΡΙΑ τον μήνα Αύγουστο κατέπλευσε στους κάτωθι λιμένες:

- Μπάρι (Ιταλία) : 01 έως 04 Αυγούστου 2019.

- Κέρκυρα : 06 έως 09 Αυγούστου 2019.

- Τήνος : 13 έως 15 Αυγούστου 2019.

- Ρόδος : 17 έως 19 Αυγούστου 2019.

■ Από 22 έως 24 Αυγούστου 2019 ο Αρχηγός ΓΕΝ επισκέφθηκε τις ΗΠΑ, ύστερα από πρόσκληση του Αμερικανού ομολόγου του.

■ Από 03 έως 05 Σεπτεμβρίου 2019, πραγματοποιήθηκε θεματική άσκηση πυρών, στη θαλάσσια περιοχή Σαρωνικού και Μυρτώου Πελάγους, με συμμετοχή πλοίων από τις Διοικήσεις, Φρεγατών, Ταχέων Σκαφών, Πλοίων Επιτήρησης και Αποβατικών Δυνάμεων.

■ Από 16 έως 18 Σεπτεμβρίου 2019 διεξήχθη, στο Παρίσι (Γαλλία), ο ενδέκατος κύκλος συνομιλιών επιπέδου ΓΕΝ, μεταξύ των ΠΝ Ελλάδας και Γαλλίας.

■ Την 19 Σεπτεμβρίου, ο Διευθυντής Ά Κλάδου ΓΕΝ παρέστη στην τελετή ανάληψης καθηκόντων διοικητού EUROMARFOR, η οποία πραγματοποιήθηκε στην Τουλόν(Γαλλία).

■ Από την 27 Σεπτεμβρίου έως 03 Οκτωβρίου 2019 διεξήχθησαν οι διακλαδικές ασκήσεις «ΤΑΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ 19 – ΤΑΜΣ ΠΑΡΜΕΝΙΩΝ 19», σε

ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ - ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Υπεύθυνο για το περιεχόμενο: ΓΕΝ/ΚΕΠΙΧ

ολόκληρη την Ελληνική Επικράτεια, με συμμετοχή από πλευράς ΠΝ υπηρεσιών και του συνόλου των εν ενεργεία μονάδων του Στόλου.

■ Από 15 έως 19 Οκτωβρίου 2019 ο Αρχηγός ΓΕΝ συμμετείχε στο συμπόσιο «Regional Sea power Symposium», το οποίο έλαβε χώρα στη Βενετία Ιταλίας.

■ Από 21 έως 23 Οκτωβρίου 2019 διεξήχθησαν, στο Δυρράχιο Αλβανίας, συνομιλίες επιπέδου ΓΕΝ, μεταξύ των ΠΝ Ελλάδας και Αλβανίας.

■ Από 23 έως 25 Οκτωβρίου 2019, ο Αρχηγός ΓΕΝ πραγματοποίησε επίσημη επίσκεψη στη Γαλλία, κατόπιν πρόσκλησης του Γάλλου ομολόγου του.

■ Την 24 Σεπτεμβρίου 2019 πραγματοποιήθηκε, στη θαλάσσια περιοχή του Σαρωνικού θεματική ανθυποβρυχιακή άσκηση, με συμμετοχή των Φ/Γ «ΣΑΛΑΜΙΣ», «ΚΑΝΑΡΗΣ», «ΥΔΡΑ» και του Υ/Β «ΚΑΤΣΩΝΗΣ».

ΕΞΟΥΔΕΤΕΡΩΣΗ ΠΥΡΟΜΑΧΙΚΩΝ ΑΠΟ ΟΜΑΔΕΣ ΥΠΟΒΡΥΧΙΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

A.A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ
1	02/08/2019	Στην περιοχή Ρυζάρη Μαραθώνα νομού Αττικής.
2	09-10/08/2019	Στις περιοχές Διακόφτη νήσου Καρπάθου και Πρασονησίου νήσου Ρόδου.
3	19/08/2019	Στην περιοχή Παλαιοποτάμου Αιτωλοακαρνανίας.
4	22-23/08/2019	Στις περιοχές Φοινικούντα Μεσσηνίας και Καρριάνης Καβάλας.
5	29-30/08/2019	Στην περιοχή Κιοτάρι νήσου Ρόδου.
6	05/09/2019	Στις περιοχές Κιοτάρι και Χαράκι νήσου Ρόδου.
7	17/09/2019	Στη θαλάσσια περιοχή Έξω Παναγίτσα Βορείου Ευβοϊκού.
8	23-24/09/2019	Στο στενό Ρίου - Αντιρρίου.
9	06/09/2019	Στο λιμένα Κορώνης Μεσσηνίας.
10	23-25/09/2019	Στις περιοχές Παχιά Άμμος και Κάτω Σέλλες Λασιθίου νήσου Κρήτης.

Το τρίμηνο που πέρασε, έγιναν οι ακόλουθες δωρεές αρχειακού υλικού στην Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού και ευχαριστούμε θερμά για την ευγενική χορηγία:

■ Ο Πλοίαρχος (Μ) ε.α Α. Παπαγεωργίου ΠΝ παραχώρησε το αρχείο του Υποναύαρχου (Μ) Α. Μιχόπουλου, το οποίο παρέλαβε υπό μορφή δωρεάς από την εγγονή του κα Αλεξάνδρα Μαυρίκη Σωτηροπούλου και αφορά σε ημερολογιακές εγγραφές υπό μορφή επιστολών προς την σύζυγό του κατά την διάρκεια της αποδημίας του στόλου στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου στον Β΄ ΠΠ.

■ Ο κ. Αθανάσιος Ξυδόπουλος παραχώρησε ένα εικονογραφημένο περιοδικό με τίτλο «ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ», με ημερομηνία έκδοσης την 11 Σεπτεμβρίου 1911, έτος Β΄, Αριθμός Φύλλου 20, από την προσωπική του συλλογή. Η έντυπη μορφή του συγκεκριμένου φυλλαδίου παραδόθηκε, μετά από αίτηση του δωρητή, στο ΠΝΜ Θ/Κ «ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ», ώστε να εκτεθεί σε εμφανή σημείο του πλοίου, ενώ το ψηφιακό αντίγραφο φυλάσσεται στο Ιστορικό Αρχείο της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού.

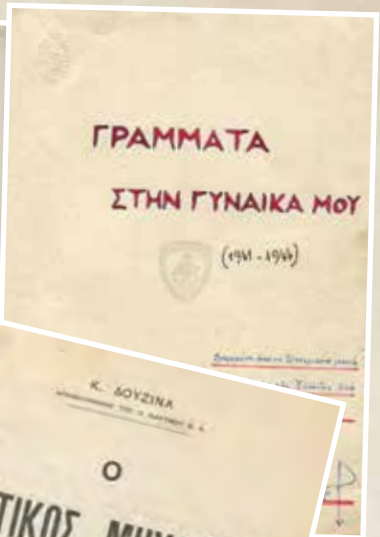
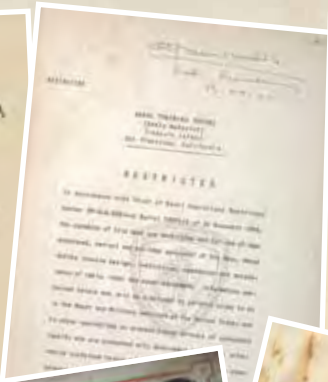
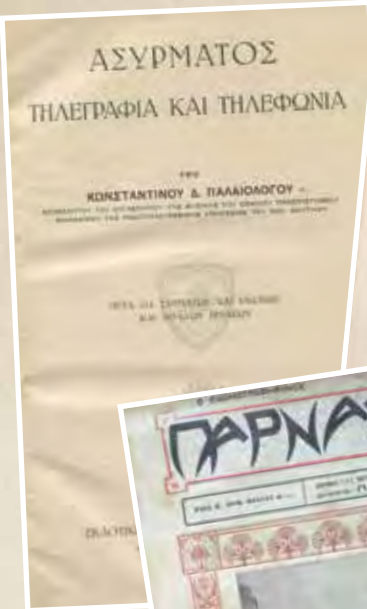
■ Ο κ. Αριστείδης Οικονομίδης παραχώρησε στην Βιβλιοθήκη της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού, τα κάτωθι βιβλία:

- «Ασύρματος τηλεγραφίας και τηλεφωνίας», Κ. Παλαιολόγου, 1926
- «Ο πρακτικός μηχανικός», Κ. Δουζίνας, 1932

■ Η κα. Αθηνά Δαμιράλη παραχώρησε φωτογραφικό αρχείο και ένα Τεχνικό Εγχειρίδιο Radar, με περιεχόμενο από το 1950.

■ Ο κ. Γεώργιος Πανούτσος παραχώρησε προσωπικές σημειώσεις και φωτογραφίες του Ναυκαλιευτικού «ΠΗΝΕΙΟΣ», καθώς επίσης και ενός δρομόμετρου και μίας πυξίδας.

■ Ο Ανθυπασπιστής Χ. Ζαφειρόπουλος παραχώρησε πρωτότυπη φωτογραφία με εικονιζόμενο τον Ναύαρχο Π. Κουντουριώτη τον φθινόπωρο του 1912, στο κτήμα του προπάππου του Νικόλαου Βερτσώνη.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

- Ετήσια Συνδρομή Εσωτερικού
- Στρατιωτικό προσωπικό ε.ε., ε.α. και πολιτικό προσωπικό Πολεμικού Ναυτικού10€
- Ιδιώτες & νομικά πρόσωπα.....12€
- Ετήσια Συνδρομή Κύπρου.....30€

Η εγγραφή των νέων στελεχών του ΠΝ διενεργείται σύμφωνα με το έγγραφο ΓΕΝ/ΔΕΔΗΣ Φ.800/05/05 από 6 Σεπτεμβρίου 2005. Η εγγραφή ιδιωτών, νομικών προσώπων και πολιτικού προσωπικού ΠΝ υλοποιείται ως ακολούθως: Οι ενδιαφερόμενοι καταθέτουν την ετήσια συνδρομή τους στον λογαριασμό της τράπεζας ALPHA BANK (χωρίς χρέωση εξόδων κατάθεσης) IBAN GR 0601404370437002001000022, δηλώνοντας στην κατάθεση αυτή τα στοιχεία τους και αποστέλλουν την παρακάτω αίτηση επισυνάπτοντας την απόδειξη της κατάθεσης συνδρομής τους, στην ακόλουθη διεύθυνση, ΦΑΞ και e-mail της ΥΙΝ.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

«ΝΑΥΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ»
ΜΑΡΚΟΝΙ 20 – ΒΟΤΑΝΙΚΟΣ
104 47 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ: 210-3484 243
ΦΑΞ: 210-3484 234
e-mail: yin_syndromes@navy.mil.gr

ΑΙΤΗΣΗ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΗ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ:

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

ΙΔΙΟΤΗΤΑ:

ΟΔΟΣ: ΑΡΙΘΜΟΣ: Τ.Κ.:

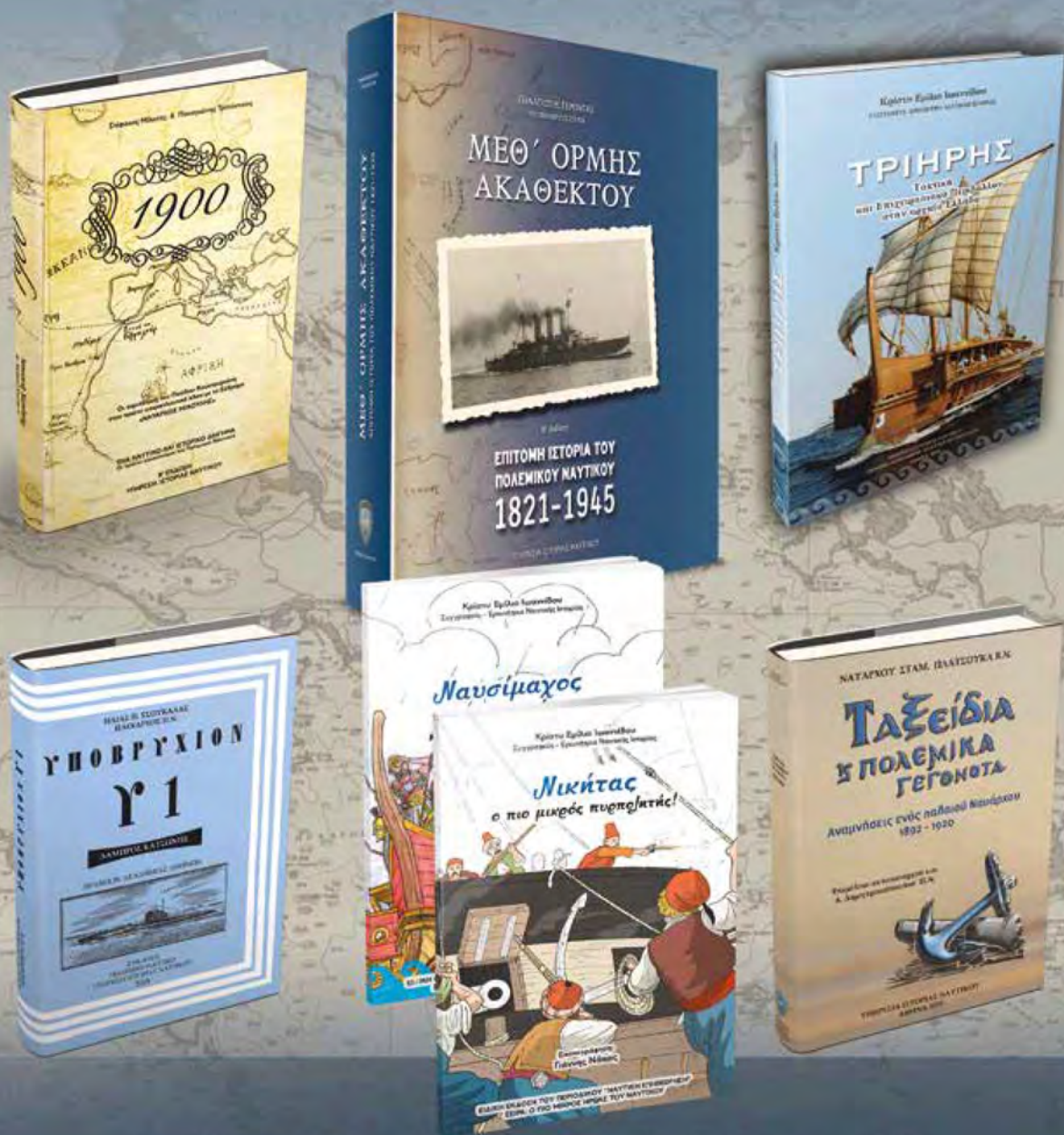
ΠΟΛΗ:

ΤΗΛ.:

E-MAIL:

ΑΡ. ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ:

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Διατίθενται από το Ναυτικό Μουσείο Κρήτης, την ΥΠΝ,
το ΠΝΜ Θ/Κ «ΑΒΕΡΩΦ», τον ΠΟΝ και στα σημεία πωλήσεως
χαρτών της Υδρογραφικής Υπηρεσίας
(Παπαρηγοπούλου 2 - Πλατεία Κλαυθμώνος - Αθήνα,
Ακτή Μουτσοπούλου 66 - Πειραιάς)

ΠΑΡΟΜΟΙΟ
ΤΕΛΟΣ
Ε.Α. Γραφείο
Κ. Σ. Π. Α. Α.
Αριθμός Μητρώου
4339

BRASS POINT
K-7
BRASS POINT

ΕΛΤΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1918/04 Κ.Ε.Π.Α.Θ.
ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΝΑΥΤΙΚΟ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΑΥΤΙΚΟΥ
Μαρκών 20, 104 47 ΑΘΗΝΑ
ΚΩΔΙΚΟΣ 011451